

รายงาน
ของ
คณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาศึกษา
ผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุม
และก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก
(CPTPP)
สภาผู้แทนราษฎร

กลุ่มงานคณะกรรมการการต่างประเทศ
สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ด่วนที่สุด

ที่ สผ ๐๐๑๘.๐๖/ ๒๕๖๓

(สำเนา)

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับ
หุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP)

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลง
ที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๓ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง)
เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎร
ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาผลกระทบหากรัฐบาลจะอนุมัติลงนามในข้อตกลง CPTPP หรือ
ความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and
Progressive Agreement of Trans-Pacific Partnership) (นายศุภชัย ใจสมุทร เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง
ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมข้อตกลง
ที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (cptpp) (นายระวี มาศฉมาดล
เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาในเรื่อง
ความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าเพื่อหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) (นายวีระกร
คำประกอบ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ศึกษาประโยชน์และผลกระทบจากการที่ประเทศไทยจะเข้าร่วมข้อตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับ
หุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) (นายวรภพ วิริยะโรจน์ เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้
สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษากรณีการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและ
ก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Agreement of
Trans - Pacific Partnership - CPTPP) (นายมนูญ สิวาภิรมย์รัตน์ เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้
สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาผลกระทบต่อการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุม
และก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) ของไทย (นางสาวจิราพร สินธุไพร
เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาในเรื่องความตกลง
ที่ครอบคลุมและก้าวหน้าเพื่อหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) (นายณริศ ขำนุรักษ์ กับคณะ
เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาประโยชน์และ
ผลกระทบจากการที่ประเทศไทยจะเข้าร่วม CPTPP (นายวาโย อัครรุ่งเรือง เป็นผู้เสนอ) และญัตติด่วน เรื่อง
ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาผลกระทบในเรื่องความตกลงที่ครอบคลุม
และก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Agreement
of Trans - Pacific Partnership : CPTPP) (นายจาตุรงค์ เพ็งนรพัฒน์ เป็นผู้เสนอ) และลงมติตั้งกรรมการ

/วิสามัญ...

วิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๔๙ และข้อ ๕๐ โดยกำหนดระยะเวลาพิจารณาศึกษาไว้ ๓๐ วัน ตั้งแต่วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓ - วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ต่อมาคณะกรรมการได้ขอขยายระยะเวลาการพิจารณาศึกษา จำนวน ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ จำนวน ๖๐ วัน ตั้งแต่วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ - วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๓ และครั้งที่ ๒ จำนวน ๓๐ วัน ตั้งแต่วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๓ - วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๓ รวมระยะเวลาการพิจารณาศึกษา ๑๒๐ วัน ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นางสาวกรรณิการ์ กิจติเวชกุล	๒. นายเกียรติ สิทธิอมร
๓. นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง	๔. นายจักรพล ตั้งสุทธิธรรม
๕. นายจักรวิ วิสุทธิผล	๖. นายจิรวัฒน์ ศิริพานิชย์
๗. รองศาสตราจารย์จิราพร ลิ้มปานานนท์	๘. นางสาวจิราพร สินธุ์ไพร
๙. นายเจเศรษฐ์ ไทยเศรษฐ์	๑๐. นายเชิดชาย ไข้ววิทย์
๑๑. นายฐิตินันท์ แสงนาค	๑๒. นายทศพล ทังสุบุตร
๑๓. นางสาวทิพานัน ศิริชนะ	๑๔. นายธกร เลาหงษ์ชนะ
๑๕. นายธีระพงษ์ วัฒนวงษ์ภิญโญ	๑๖. นางสาวนพวรรณ หัวใจมั่น
๑๗. นางนาที รัชกิจประการ	๑๘. นายนิกร จ้างง
๑๙. นายเนวินธุ์ ช่อชัยทิพฐ์	๒๐. นายประเสริฐ ชัยกิจเด่นนภาลัย
๒๑. นายปริญญ์ พานิชภักดิ์	๒๒. นายปริญญา ฤกษ์ห่วย
๒๓. นายพิทักษ์ สันติวงศ์สกุล	๒๔. นางสาวเพชรชมพู กิจบูรณะ
๒๕. นายเพชรภูมิ อภรณ์รัตน์	๒๖. นายไพศาล ดั่นคุ้ม
๒๗. นายมนูญ สีวาทิรมย์รัตน์	๒๘. รองศาสตราจารย์รงค์ บุญสวยขวัญ
๒๙. นายระวี มาศอดมิต	๓๐. นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท
๓๑. นายเลิศศักดิ์ พัฒนชัยกุล	๓๒. นายวรภพ วิริยะโรจน์
๓๓. นายวาโย อัครรุ่งเรือง	๓๔. นายวิจักร อากัปกิริยา
๓๕. นายวีระกร คำประกอบ	๓๖. นางสาวศรีนวล บุญลือ
๓๗. นายศุภกิจ ศิริลักษณ์	๓๘. นายศุภชัย ใจสมุทร
๓๙. นางสาวสกุณา สาระนันท์	๔๐. นายสมเกียรติ ศรีลัมพ์
๔๑. นายสมบูรณ์ ชารัมย์	๔๒. นายเสถียร ฝือกประพันธ์
๔๓. นายสุนทร รัชชรงค์	๔๔. รองศาสตราจารย์สุวิษ วรรณไกรโรจน์
๔๕. นางสาวเสริมสุข สลักเพ็ชร์	๔๖. นายอนันต์ ศรีพันธุ์
๔๗. นางสาวอรพินทร์ เพชรทัต	๔๘. นางอรมน ทรัพย์ทวีธรรม
๔๙. นายอันวาร์ สาและ	

ทั้งนี้ นายวรภพ วิริยะโรจน์ ได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมการ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓ และที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมเห็นชอบให้ตั้ง นางสาวทัศนีย์ วีระกันต์ เป็นกรรมการวิสามัญแทนตำแหน่งที่ว่าง

/บัดนี้...

บัดนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญได้พิจารณาญัตติดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงกราบเรียนมา
เพื่อได้โปรดนำเสนอที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณารายงานและข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการ
วิสามัญต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

ลงชื่อ วีระกร คำประกอบ

(นายวีระกร คำประกอบ)

ประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบ

จากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับ

หุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP)

สำนักกรรมาธิการ ๒

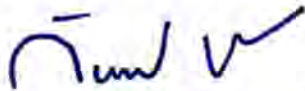
กลุ่มงานคณะกรรมาธิการการต่างประเทศ

โทร. ๐ ๒๒๔๒ ๕๕๐๐ ต่อ ๖๓๗๑

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : scfa.hr@gmail.com

เว็บไซต์ : www.parliament.go.th

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวกัลยรัชต์ ขาวสำอางค์)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมาธิการ ๒

นางสาวนิธิยา ผาสุข/ร่าง

นางสาวอนุศรา นัยจิตร/พิมพ์

นางพรพิมล โพธิ์ชัย/ตรวจ

ตรวจทาน

ครั้งที่ ๑ นางสาวนิธิยา ผาสุข

ครั้งที่ ๒ นางสาวกิตติมา คงสำรวย

ครั้งที่ ๓ นางสาวตวิษา แยมสอาด

ครั้งที่ ๔ นางสาวภัรดา ดิษฐากรณ์

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ.....	ก
รายนามคณะกรรมการ.....	ข
รายนามคณะอนุกรรมการ.....	ค
บทสรุปผู้บริหาร.....	ง
รายงานของคณะกรรมการวิสามัญ.....	๑
๑. การดำเนินงาน.....	๒
๒. ผู้ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญได้เชิญมาชี้แจงแสดงความคิดเห็น.....	๔
๓. การพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญ.....	๒๑
๔. ผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการวิสามัญ.....	๒๔
๔.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๒๔
๔.๒ ประเด็นการพิจารณาศึกษา.....	๒๗
๔.๓ ผลการพิจารณาศึกษาผลกระทบด้านการเกษตรและพันธุ์พืช.....	๒๗
๔.๓.๑ ผลกระทบด้านการเกษตร.....	๒๗
๔.๓.๒ ผลกระทบจากกรณีการเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศ เพื่อการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV).....	๓๐
๔.๓.๓ ความเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการวิสามัญ.....	๓๕
๔.๔ ผลการพิจารณาศึกษาผลกระทบด้านการแพทย์และสาธารณสุข.....	๓๘
๔.๔.๑ ภาพรวมผลการพิจารณาศึกษา.....	๓๘
๔.๔.๒ ผลการพิจารณาศึกษาประเด็นสำคัญ ๑๑ เรื่อง.....	๓๙
๑) ยา (รวมวัคซีน และชีววัตถุ).....	๓๙
(๑) การรับฝากจุลชีพ.....	๔๑
(๒) การเชื่อมโยงสิทธิบัตรกับการขึ้นทะเบียนตำรับยา (Patent Linkage).....	๔๒
(๓) การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (Government Procurement) ที่เกี่ยวกับ สาธารณสุข.....	๔๔
(๔) การบังคับใช้สิทธิเหนือสิทธิบัตรยา (Compulsory Licensing : CL).....	๔๖
๒) สมุนไพร.....	๔๗
๓) เครื่องมือแพทย์.....	๔๘
๔) อาหาร.....	๕๐
๕) เครื่องสำอาง.....	๕๑
๖) ยาสูบ.....	๕๒
๗) เครื่องดื่มแอลกอฮอล์.....	๕๓
๘) ข้อบทว่าด้วยการคุ้มครองการลงทุน (Investment protection) และกลไกการระงับ ข้อพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชน (Investor-State Dispute Settlement : ISDS).....	๕๔
๙) การบริการสาธารณสุข.....	๕๕
๑๐) การก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) ของประเทศไทย.....	๕๗
๑๑) ข้อบทที่ถูกระงับไว้ (Suspended provisions).....	๕๗

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๔.๕ ผลการพิจารณาศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน.....	๕๘
๔.๕.๑ ภาพรวมผลการพิจารณาศึกษา.....	๕๘
๔.๕.๒ ผลการพิจารณาศึกษาประเด็นสำคัญ ๑๑ ประเด็น.....	๕๙
๑) ภาพรวมการประเมินผลกระทบ และ Post COVID.....	๕๙
๒) การค้าสินค้า กฎถิ่นกำเนิดสินค้า และประเด็น Free Zone.....	๕๙
๓) การค้าบริการ การลงทุน และการเข้าเมืองชั่วคราวสำหรับนักธุรกิจ.....	๖๒
๔) การคุ้มครองสิทธิแรงงาน.....	๖๓
๕) พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce).....	๖๓
๖) กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนกับรัฐ (Investor-State Dispute Settlement : ISDS).....	๖๔
๗) การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ.....	๖๕
๘) รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานที่ได้รับสิทธิพิเศษเพื่อความมั่นคงแห่งรัฐ.....	๖๘
๙) อุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (Technical Barriers to Trade : TBT).....	๗๐
๑๐) มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary and Phytosanitary : SPS)....	๗๒
๑๑) สินค้าชายแดนอันตราย.....	๗๔
๕. ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการวิสามัญ.....	๗๕
๕.๑ ข้อเสนอแนะด้านการเกษตรและพันธุ์พืช.....	๗๕
๕.๒ ข้อเสนอแนะด้านการแพทย์และสาธารณสุข.....	๗๕
๕.๓ ข้อเสนอแนะด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน.....	๗๗
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก หนังสือตั้งคณะกรรมการวิสามัญ.....	๘๖
ภาคผนวก ข ญัตติด่วน จำนวน ๙ ฉบับ.....	๘๙
ภาคผนวก ค ผลกระทบและโอกาสด้านการเปิดตลาดของสินค้าเกษตรไทย ภายใต้ความตกลง CPTPP.....	๙๐
ภาคผนวก ง ความเห็นต่อข้อกังวลของเกษตรกร และแนวทางการแก้ไข/พัฒนา เพื่อให้เกษตรกรไทยมีความพร้อมก่อนการเข้าร่วมอนุสัญญา UPOV 1991.....	๑๐๓
ภาคผนวก จ สถานการณ์/การปฏิบัติ/คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการจาก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และข้อกังวลของเกษตรกรที่ผลิตพืชชนิด/กลุ่มต่าง ๆ ต่อการเข้าร่วมอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV 1991).....	๑๐๙
ภาคผนวก ฉ กระบวนการผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ตามภารกิจหน่วยงานภาครัฐ.....	๑๓๓
ภาคผนวก ช การอนุรักษ์พันธุ์พืช และฐานข้อมูลพันธุ์พืช.....	๑๔๕
ภาคผนวก ซ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดย รองศาสตราจารย์ สุรวิช วรรณไกรโรจน์ อนุกรรมการศึกษาผลกระทบด้านการเกษตรและพันธุ์พืช.....	๑๕๐
ภาคผนวก ฌ แผนกลยุทธ์เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านพันธุ์และเมล็ดพันธุ์ข้าว.....	๑๕๘
ภาคผนวก ฎ บันทึกข้อสังเกตความเห็นของกรรมการวิสามัญ.....	๑๗๕
ภาคผนวก ฏ รายงานของคณะอนุกรรมการ.....	๑๗๖

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
๑ กรอบการพิจารณาของคณะกรรมการวิชาการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) ประเด็นยา (รวมวัคซีนและชีววัตถุ).....	๔๐
๒ กรอบการพิจารณาประเด็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร และประเด็นผลกระทบจาก CPTP.....	๔๗
๓ ระบบและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของเครื่องมือแพทย์โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.....	๔๙
๔ การกำกับดูแลเครื่องสำอางของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.....	๕๑

รายนามคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลง
ที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP)

สภาผู้แทนราษฎร

นายวีระกร คำประกอบ
ประธานคณะกรรมการ

นายอนันต์ ศรีพันธุ์
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่หนึ่ง

นายสุกชัย ใจสมุทร
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สอง

นายเกียรติ ลิทธิอมร
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สาม

นายระวี มาศฉมาดล
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สี่

นายมนูญ ลีวาธิต
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่ห้า

นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายจิรวัฒน์ ศิริพานิชย์
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นางสาวจิราพร สินธุไพร
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายทศพล ทังสุบุตร
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายไพศาล ต้นคุ้ม
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นางอรมน ทรัพย์ทวีธรรม
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายวาโย อัสวรุ่งเรือง
เลขาธิการคณะกรรมการ

นายเจตเรษฎ์ ไทยเศรษฐ์
ผู้ช่วยเลขานุการ
คณะกรรมการ

นางสาวพนพรรณ ทัวใจมัน
ผู้ช่วยเลขานุการ
คณะกรรมการ

นางสาวอรพินท์ เพชรทัต
ผู้ช่วยเลขานุการ
คณะกรรมการ

นางสาวศรีนวล บุญลือ
ผู้ช่วยเลขานุการ
คณะกรรมการ

นายจักรวี วิสุทธิผล
โฆษกคณะกรรมการธิการ

นายฐิตินันท์ แสงนาค
โฆษกคณะกรรมการธิการ

นายเพชรภูมิ ออกรัตน์
โฆษกคณะกรรมการธิการ

นางสาวเพชรชมพู กิจบูรณะ
โฆษกคณะกรรมการธิการ

นายวรภพ วิริยะโรจน์
โฆษกคณะกรรมการธิการ
(ตั้งแต่วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๓)
ถึงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓)

นางสาวกรรณิการ์ กิจติเวชกุล
กรรมการธิการ

นายจักรพล ตั้งสุทธิธรรม
กรรมการธิการ

รองศาสตราจารย์
จิราพร ลิมปานานนท์
กรรมการธิการ

นายเชตชาย ไขว้วิทย์
กรรมการธิการ

นางสาวทิพานัน ศิริชนะ
กรรมการธิการ

นายธกร เลาหงษ์ชนะ
กรรมการธิการ

นายธีระพงษ์ วัฒนวงศ์ภิญโญ
กรรมการธิการ

นางนาที รัชกิจประการ
กรรมการธิการ

นายนิกร จำนง
กรรมการธิการ

นายเนวินธุ์ ช่อชัยทิพฐ์
กรรมการธิการ

นายประเสริฐ ชัยกิจเด่นนภาลัย
กรรมการธิการ

นายปริญญ์ พานิชภักดิ์
กรรมการธิการ

นายปริญญ์ ฤกษ์หรั่ง
กรรมการธิการ

นายพิทักษ์ สันติวงศ์สกุล
กรรมการธิการ

รองศาสตราจารย์
รงค์ บุญสวยขวัญ
กรรมการธิการ

นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท
กรรมการ

นายเลิศศักดิ์ พัฒนชัยกุล
กรรมการ

นายวิจิตร อากัปกิริยา
กรรมการ

นายศุภกิจ ศิริลักษณ์
กรรมการ

นางสาวสกุณา สาระนันท์
กรรมการ

นายสมเกียรติ ศรีลัมพ์
กรรมการ

นายสมบูรณ์ ชารัมย์
กรรมการ

นายสะถิระ เผือกประพันธุ์
กรรมการ

นายสุนทร รักษ์รงค์
กรรมการ

รองศาสตราจารย์
สุธวิช วรรณไกรโรจน์
กรรมการ

นางสาวเสริมสุข สลักเพ็ชร
กรรมการ

นายอันวาร์ สาและ
กรรมการ

นางสาวทัศนีย์ วีระกันต์
กรรมการ
(ตั้งแต่วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓)

รายนามที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วม
ความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP)
สภาผู้แทนราษฎร

๑. นายจอมพจน์ ภูรักศักดิ์ศรี
๒. นายจาตุรงค์ เพ็งนรพัฒน์
๓. นายจำรูญศักดิ์ จันทรมัย
๔. นายเจริญ คัมภีรภาพ
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชล บุนนาค
๖. พันเอก ชินรัชต์ รัตนจิตเกษม
๗. นายณพวิทย์ ตันติเสรี
๘. นายเทิดพงษ์ หงษ์หิรัญเรือง
๙. นายบัณฑิต วงศ์สีลโชติ
๑๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประมวล สุธีจารุวัฒน์
๑๑. นางปิยะนุช มาลากุล ณ อยุธยา
๑๒. นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ
๑๓. นายพีรพัทธ์ วงศ์กมลพร
๑๔. นางสาวรัชดา เจียสกุล
๑๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุ่งเพชร สกุลบำรุงศิลป์
๑๖. นางสาวจุริเชน น้อยแสงยม
๑๗. นางสาววิศรียา บุญสม
๑๘. นายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ
๑๙. นายวิทยา ศรีชมภู
๒๐. นายวิมล ปั่นคง
๒๑. นายสมเกียรติ ไตรสรณปัญญา
๒๒. นายสฤณี ไพรทอง
๒๓. นายสิสวัตร ธรรมประดิษฐ์
๒๔. นางสาวสุนีย์ วรุดามงกูร
๒๕. นายสุรชัย กำพลานนท์วัฒน์
๒๖. ศาสตราจารย์อภิชาติ วรณวิจิตร
๒๗. นางอัญญา วิทยาธรรมธัช
๒๘. รองศาสตราจารย์อาชนัน เกาะไพบูลย์

รายนามคณะอนุกรรมการศึกษาผลกระทบด้านการเกษตรและพันธุ์พืช

นายอนันต์ ศรีพันธุ์
ประธานคณะอนุกรรมการ

นายนิกร จำนง
รองประธานคณะอนุกรรมการ
คนที่หนึ่ง

นายสมบุรณ์ ชารัมย์
รองประธานคณะอนุกรรมการ
คนที่สอง

นายวรภพ วิริยะโรจน์
รองประธานคณะอนุกรรมการ
คนที่สาม
(ตั้งแต่วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓)
ถึงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓)

นางสาวสุกญา สารนันท์
เลขานุการคณะอนุกรรมการ

นายเลิศศักดิ์ พัฒนชัยกุล
โฆษกคณะอนุกรรมการ

นายสุนทร รักษ์รงค์
โฆษกคณะอนุกรรมการ

นายปริญญ์ อุกษ์หรั่ง
อนุกรรมการ

นายเพชรภูมิ อาภรณ์รัตน์
อนุกรรมการ

รองศาสตราจารย์
สุรวิษ วรรณไกรโรจน์
อนุกรรมการ

รายนามที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการศึกษาผลกระทบด้านการเกษตรและพันธุ์พืช

๑. นายกำราบ พานทอง
๒. นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง
๓. นายคณิต พระเพชร
๔. นางสาวจณัญญา บัณฑุกุล
๕. นายชนวัฒน์ สิทธิธูรณ์
๖. พันเอก ชินรัชต์ รัตนจิตเกษม
๗. นายณพวิทย์ ตันติเสวี
๘. นายธนิต ชังถาวร
๙. นางสาวธิดาภุญ แสนอุดม
๑๐. นางเบญจวรรณ ศิริโพธิ์
๑๑. นายปราโมทย์ เจริญศิลป์
๑๒. นายมานพ แก้วโกย
๑๓. นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท
๑๔. นายวิจิตร อากัปกิริยา
๑๕. นายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ
๑๖. นายวิทยา ศรีชมพู
๑๗. นายเศรษฐพงศ์ เลขะวัฒนะ
๑๘. นางสาวนันท พูนผลทรัพย์
๑๙. นายสุชาติ จอประเสริฐ
๒๐. นางสาวสุนีย์ วรุดมามงกุฏ
๒๑. นางสาวเสริมสุข สลักเพ็ชร์
๒๒. ศาสตราจารย์อภิชาติ วรณวิจิตร
๒๓. นายอารักษ์ อีรอำพน

รายนามคณะกรรมการศึกษาผลกระทบด้านการแพทย์และสาธารณสุข

นายศุภชัย ใจสมุทร
ประธานคณะกรรมการ

นางนาที รัชกิจประการ
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่หนึ่ง

รองศาสตราจารย์จิราพร ลิ้มปานานนท์
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สอง

นายศุภกิจ ศิริลักษณ์
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สาม

นายวาโย อัสวรุ่งเรือง
เลขานุการคณะกรรมการ

นางสาวศรีนวล บุญลือ
ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
คนที่หนึ่ง

นายปริญญ์ พานิชภักดิ์
โฆษกคณะกรรมการ

นายทศพล ทังสุบุตร
อนุกรรมการ

นายธีระพงษ์ วัฒนวงษ์ฤทัย
อนุกรรมการ

นายไพศาล ต้นคุ้ม
อนุกรรมการ

รายนามที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการศึกษาผลกระทบด้านการแพทย์และสาธารณสุข

๑. นางสาวชุติมา อรรถสิทธิ์พันธุ์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๒. นายจักรา ยอดมณี	ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมการ คนที่สาม
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุ่งเพชร สกุลบำรุงศิลป์	
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชาย รัตนเชื้อสกุล	
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัศววิทย์ กาญจนโอภาส	
๖. พันเอก ชินรัตน์ รัตนจิตเกษม	
๗. นางสาวกัลยา บุญญานุวัตร	
๘. นายเฉลิมศักดิ์ กิตติตระกูล	
๙. นายณพวิรุ์ ตันติเสวี	
๑๐. นายต่วนอิสกันดาร์ ดาโต๊ะมูลิโย	
๑๑. นายธราดล เปี่ยมพงศ์สานต์	
๑๒. นายรัชวิชญ์ ปิยะปราโมทย์	
๑๓. นายวิฑูรย์ ตำนวิบูลย์	
๑๔. นายศิริพัทธ์ วัชรภักย์	
๑๕. นางสุนีย์ วรุฒรางกูร	
๑๖. นายสุชาติ จองประเสริฐ	
๑๗. นางสิตานันท์ พูนผลทรัพย์	

รายนามคณะอนุกรรมการศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน

นายเกียรติ ลิทธิอมร
ประธานคณะอนุกรรมการ

นายฐิตินันท์ แสงนาค
รองประธานคณะอนุกรรมการ
คนที่หนึ่ง

นางสาวจิราพร สินธุไพร
รองประธานคณะอนุกรรมการ
คนที่สอง

นางอรมน ทรัพย์ทวีธรรม
เลขาธิการคณะอนุกรรมการ

นางสาวเพชรชมพู กิจบูรณะ
โฆษกคณะอนุกรรมการ

นายสเถียร เผือกประพันธุ์
อนุกรรมการ

นายจิรวุฒิ ศรีพานิชย์
อนุกรรมการ

นายเชตชาย ไข่วิทย์
อนุกรรมการ

นางสาววรรณิการ์ กิจติเวชกุล
อนุกรรมการ

นางสาวอรพินทร์ เพชรทัต
อนุกรรมการ

รายนามที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน

๑. นายกมลสินทร์ พินิจภูวดล
๒. นายไกรสินธุ์ วงศ์สุรไกร
๓. นายจอมพจน์ ภูรักศักดิ์ศรี
๔. นายจักรพล ตั้งสุทธิธรรม
๕. นายจักรา ยอดมณี
๖. นายเจริญ คัมภีรภาพ
๗. นายณพวีร์ ตันติเสรี
๘. นายธกร เลาหพงศ์ชนะ
๙. นายนิลสุวรรณ ลีลารัศมี
๑๐. นายบัณฑิต วงศ์สีลโชติ
๑๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประมวล สุธีจารุวัฒน์
๑๒. รองศาสตราจารย์ปิติ ศรีแสงนาม
๑๓. นางปิยะนุช มาลากุล ณ อยุธยา
๑๔. นางสาวพริ้วแพร ชุมรัมย์
๑๕. นางสาวศพร สุวรรณวิเชียร
๑๖. นางสาวรัชดา เจียสกุล
๑๗. นายวิมล ปั่นคง
๑๘. นางวิลาวรรณ มังคละชนะกุล
๑๙. นายศิริพัทธ์ วัชรภักย์
๒๐. นายสุทัศน์ เศรษฐ์บุญสร้าง
๒๑. นางสาวสุนีย์ วรุดมังกูร
๒๒. รองศาสตราจารย์อาชนัน เกาะไพบูลย์
๒๓. นายอุดม ศรีมหาโชตะ
๒๔. นางภัทรพร วรทรัพย์ รองอธิบดีกรมบัญชีกลาง ผู้แทนกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง
๒๕. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ

บทสรุปผู้บริหาร

เมื่อรัฐบาลไทยมีความสนใจที่จะเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) ซึ่งเป็นความตกลงการค้าเสรีที่ครอบคลุมประเด็นทางการค้าหลายด้านที่ส่งผลกระทบต่อภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคเกษตร ภาควิชาการ และภาคประชาชน สืบเนื่องจากความเห็นของแต่ละฝ่ายที่ไม่ตรงกัน ความไม่เข้าใจ ความคลุมเครือของข้อมูลทำให้เกิดข้อกังวลในผลกระทบต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นหากประเทศไทยเข้าร่วมความตกลง CPTPP ยังผลให้เกิดความขัดแย้งและต่อต้านอย่างรุนแรงขึ้นในสังคม เกิดข้อกังวลในผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับการแข่งขันที่สูงขึ้นจากสินค้าและบริการจากประเทศสมาชิก และต้องยอมรับพันธกรณีที่อาจมีผลกระทบในวงกว้าง ในประเด็นต่าง ๆ เช่น การเปิดตลาดเสรีสินค้าเกษตร การรอนสิทธิในการใช้พืชพันธุ์การค้าหลังจากการเข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญา UPOV การขึ้นทะเบียนและคุ้มครองเมล็ดพันธุ์ใหม่ การรับฝากจุลชีพ การใช้สิทธิตามสิทธิบัตร (Compulsory Licensing : CL) การเปิดตลาดบริการและการลงทุน การคุ้มครองด้านสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้น การใช้กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนกับรัฐ การเปิดตลาดการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ การให้รัฐวิสาหกิจดำเนินการซื้อขายสินค้าและบริการเชิงพาณิชย์ และการให้สิทธิแรงงานต่างด้าวรวมตัวจัดตั้งสหภาพ เป็นต้น ดังนั้นที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร จึงได้มีมติเห็นชอบให้มีการตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลง CPTPP เพื่อศึกษาประโยชน์และผลกระทบที่ไทยจะเข้าร่วมความตกลง CPTPP และรับฟังความเห็นอย่างรอบด้านผ่านกลไกรัฐสภา เพื่อรวบรวมเป็นข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลต่อไป

คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาศึกษาจากโอกาสและผลกระทบ ด้านการเกษตร ด้านการสาธารณสุข ด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน จากข้อมูล ข้อเท็จจริง เอกสาร หลักฐาน รายงานการศึกษาวិจัย ตลอดจนคำชี้แจงและความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เข้าร่วมประชุมในประเด็นสำคัญ ๓ ประเด็นหลักที่ได้รับผลกระทบและมีความขัดแย้งและเป็นข้อกังวลอย่างรุนแรงในสังคม ประกอบด้วย ๑) ผลกระทบด้านการเกษตรและพันธุ์พืช ๒) ผลกระทบด้านการแพทย์และสาธารณสุข ๓) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน โดยในภาพรวมคณะกรรมการเห็นว่า

(๑) ประเทศไทยจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในหลายเรื่อง ซึ่งจำเป็นที่รัฐบาลจะต้องให้การสนับสนุน

(๒) รัฐบาลต้องมีข้อมูลที่เพียงพอ เพื่อประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายทั้งด้านบวก ภาระงบประมาณที่จะเกิดขึ้นจากการเยียวยาจากผลกระทบด้านลบ

(๓) การเจรจาของรัฐบาลควรมีกรอบการเจรจาที่เกิดจากกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยเฉพาะประเด็นอ่อนไหว ซึ่งหากเจรจาไม่ได้ตามที่ระบุไว้ ก็ไม่ควรเข้าร่วมเป็นภาคีความตกลง

(๔) รัฐบาลต้องผลักดันให้มีการจัดตั้งกองทุนที่มีการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้า

ทั้งนี้ คณะกรรมการมีข้อสังเกตในประเด็นดังกล่าว ดังนี้

๑. ประเด็นผลกระทบด้านการเกษตรและพันธุ์พืช

คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า เกษตรกรรายย่อยและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการเกษตรของไทย จะได้รับผลกระทบอย่างมากและกว้างขวาง ถ้าประเทศไทยเป็นสมาชิกความตกลง CPTPP ทั้งจากการเปิดตลาดเสรีสินค้าเกษตรและการรอนสิทธิในการใช้พืชพันธุ์การค้าหลังจากการเข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญา UPOV ดังนั้น ประเทศไทยจึงยังไม่พร้อมจะเข้าเจรจาความตกลง CPTPP จนกว่าจะมีการทำความเข้าใจให้เกษตรกรยอมรับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา UPOV การเตรียมความพร้อมให้แก่เกษตรกร

ซึ่งยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองและไม่สามารถสู้ได้ในเวทีโลก โดยการสนับสนุนเชิงนโยบาย และเพิ่มงบประมาณ วิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชและขยายพันธุ์พืช เพื่อเผยแพร่แก่เกษตรกร และเพื่อใช้ประโยชน์จากข้อได้เปรียบด้าน ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ และจัดทำ กฎหมายให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งนี้ แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ได้กำหนดว่า จะมีการจัดสรรงบประมาณและอัตรากำลังบุคลากร เพื่อการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชและเพื่อ การขยายพันธุ์พืช เพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ระบบเกษตรกรรมไทย เช่น ปีงบประมาณ ๒๕๖๔ แผนงาน บูรณาการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรได้รับงบประมาณมากกว่า ๑,๔๔๗ ล้านบาท ตามที่ได้กำหนดไว้ แต่ในทางปฏิบัติการจัดสรรงบประมาณในแผนงานดังกล่าวต่ำกว่าที่กำหนดไว้ทุกปี การจะเข้าร่วมความตกลง CPTPP หรือความตกลงเปิดเขตการค้าเสรีมาตรฐานสูงอื่นใด ประเทศไทยควรมี ความพร้อมที่จะเป็นประเทศผู้ขายพันธุ์พืชให้แก่ประเทศภาคีสมาชิก ตลอดจนได้รับประโยชน์จาก การเข้าร่วม CPTPP

คณะกรรมการมีข้อสังเกต ดังนี้

๑.๑ รัฐต้องมีนโยบายและแผนงานในการส่งเสริมด้านการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืช โดยกลุ่ม เกษตรกรมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการปรับปรุงพันธุ์พืช โดยผู้วิจัยและพัฒนาพันธุ์ต้องผลิตเมล็ดพันธุ์ขยาย ในจำนวนที่พอเพียงต่อความต้องการของกรมการข้าว กรมส่งเสริมการเกษตร และศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์พืช ชุมชนในการนำไปผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่าย เผยแพร่แก่เกษตรกร เพื่อให้เกิดความสมดุลกับพันธุ์ลูกผสมของภาค ธุรกิจเอกชนตามหลักของความได้สัดส่วน ที่ต้องให้การคุ้มครองสิทธินักปรับปรุงพันธุ์พืชกระทบสิทธิของ เกษตรกรในระดับพอประมาณ โดยการสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรให้เพียงพอและต่อเนื่อง

๑.๒ รัฐต้องสนับสนุนงบประมาณ และอัตรากำลังด้านการปรับปรุงพันธุ์และด้านการผลิต เมล็ดพันธุ์แก่กรมการข้าว เพื่อสามารถนำเข้าพันธุ์กรรมข้าวที่เก็บรวบรวมไว้มาใช้ประโยชน์เต็มตามศักยภาพ ของพันธุ์ และเพื่อให้กรมการข้าวสามารถกำกับดูแลการผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่ายของข้าว เพิ่มจากประมาณ ร้อยละ ๓๐ ของเมล็ดพันธุ์จำหน่ายที่ชาวนาต้องซื้อมาใช้ เป็นประมาณร้อยละ ๖๐ เพื่อสร้างดุลยภาพด้าน ความมั่นคงทางเมล็ดพันธุ์ข้าวของประเทศไทย (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ก)

๑.๓ รัฐต้องเร่งรัดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ (ตัวอย่างร่าง กฎหมายในภาคผนวก ข) และอนุบัญญัติ เพื่อแก้ปัญหาการใช้กฎหมาย เตรียมการให้กลุ่มเกษตรกรมีการปรับตัว และสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านการปรับปรุงพันธุ์และพัฒนาพันธุ์พืช เอื้อประโยชน์ต่อการทำเกษตรยั่งยืน และขับเคลื่อนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางเมล็ดพันธุ์พืชเขตร้อนขึ้น ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ คุ้มครองพันธุ์พืชให้มีผลใกล้เคียงกับหลักการของอนุสัญญา UPOV 1991 อนุสัญญาอื่นที่ประเทศไทยเป็นภาคี สมาชิก และให้เหมาะสมกับบริบทวิถีชีวิตและสังคมเกษตรกรรมไทย ทั้งยังต้องเร่งรัดออกกฎหมายให้สอดคล้อง กับอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อการนี้

๑.๔ รัฐต้องมีนโยบายและแผนงานแบบบูรณาการด้านพันธุ์พืชกับการพัฒนาการเกษตรแบบ พึ่งตนเองได้ โดยส่งเสริมให้มีเครือข่ายการดำเนินงานแบบบูรณาการของหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเกษตรกร ในด้านพันธุ์พืชและศูนย์ผลิตพันธุ์พืชชุมชน เพื่อให้สามารถให้บริการด้านเมล็ดพันธุ์และส่วนขยายพันธุ์พืช ที่เหมาะสมแก่เกษตรกรได้อย่างมีมาตรฐานและเพียงพอกับความต้องการ โดยการสนับสนุนงบประมาณและ บุคลากรให้เพียงพอและต่อเนื่อง

๑.๕ รัฐต้องเร่งรัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการพิจารณาปรับโครงสร้างการผลิต ภาคเกษตรเป็นการด่วน ให้ครอบคลุมตั้งแต่ระดับฟาร์มถึงการแปรรูปขั้นต้น เพื่อเพิ่มรายได้สุทธิแก่เกษตรกร ให้สัมพันธ์กับค่าแรงขั้นต่ำ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านสินค้าเกษตรของประเทศ

๑.๖ รัฐต้องทำความเข้าใจกับเกษตรกรที่ปลูกพืชทุกกลุ่ม เช่น ข้าว พืชไร่ ผัก ไม้ผล ไม้ดอก พืชเครื่องดื่ม และสมุนไพร-เครื่องเทศ และผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ในเรื่องเกี่ยวกับ CPTPP และ ข้อบทที่เกี่ยวกับ UPOV ให้ชัดเจนถึงผลได้-ผลเสียที่อาจจะเกิดขึ้น

๒. ประเด็นผลกระทบด้านการแพทย์และสาธารณสุข

คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า การเข้าร่วมเจรจาความตกลง CPTPP ในประเด็น ผลกระทบด้านการแพทย์และสาธารณสุขนั้น ขึ้นกับความพร้อมและการเตรียมการภายในประเทศ

คณะกรรมการมีข้อสังเกต ดังนี้

๒.๑ ยังมีประเด็นที่ควรศึกษาและ/หรือวิจัยต่อยอดเพิ่มเติมในลักษณะที่บูรณาการระหว่าง ประเด็น ได้แก่

(๑) ขนาดของผลกระทบทั้งทางด้านการขึ้นทะเบียนตำรับยา การเข้าถึงยาของประชาชน และอุตสาหกรรมยาชีวเภสัชภัณฑ์ของไทย ตลอดจนกระบวนการในการเฝ้าระวังยาต่อผู้ได้รับผลกระทบในกรณีของการเชื่อมโยงสิทธิบัตรกับการขึ้นทะเบียนตำรับยา

(๒) ผลกระทบระยะยาวทั้งในด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งด้านการวิจัยและพัฒนาของนักวิจัย และการแข่งขันทางการตลาดของอุตสาหกรรมยาไทย ความมั่นคงทางยาและการพึ่งพิง การนำเข้าจากต่างประเทศ ตลอดจนราคาและความสามารถในการเข้าถึงยาของประชาชนไทย ในกรณีการเปิดจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

(๓) ความคุ้มค่ากับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความล้ำสมัยของเครื่องมือแพทย์ และความสามารถในการกำจัดขยะของประเทศไทย

(๔) วิธีการใหม่ที่จะใช้แทนการแสดงเลขที่รับแจ้งนี้ ซึ่งจะต้องใช้เพื่อการคุ้มครอง ผู้บริโภคโดยไม่เป็นภาระต่อผู้บริโภคในการตรวจสอบย้อนกลับผลิตภัณฑ์ รวมถึงต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่จะใช้ วิธีการใหม่นั้น แทนเลขที่รับแจ้งที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

๒.๒ มีความจำเป็นที่หน่วยงานภาครัฐทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาร่วมประชุมและปรึกษาหารือถึงผลกระทบเชิงโครงสร้าง ซึ่งประเทศไทยควรจะต้องเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้าร่วมในความตกลงนี้ โดยจะต้องเสนอแนวทางปฏิบัติภายในแต่ละหน่วยงาน การแบ่งความรับผิดชอบระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่ และอำนาจซ้อนทับกัน การเพิ่มภาระงานให้บางหน่วยงานอาจมีความจำเป็นที่จะต้องจัดสรรบุคลากรใหม่หรือ มีการบูรณาการในการทำงานระหว่างหน่วยงานเพิ่มขึ้น รวมถึงรัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ ให้กับหน่วยงาน ในประเด็นต่อไปนี้

(๑) สร้างกระบวนการเชื่อมโยงสิทธิบัตรกับการขึ้นทะเบียนตำรับยา (Patent Linkage) และจะต้องเกิดการทำงานร่วมกันโดย ออย. และกรมทรัพย์สินทางปัญญาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากนี้ กระบวนการ Patent Linkage ซึ่งส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมยาและภาคสาธารณสุข

(๒) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลพันธุ์พืชสมุนไพร ของประเทศไทยให้ครบถ้วนและเป็นปัจจุบันโดยเร็วที่สุด และจัดตั้งหน่วยเฝ้าระวังการลักลอบนำพันธุ์พืชไทย ไปจดทะเบียนสิทธิ ทั้งนี้ เพื่อความปลอดภัยและความมั่นคงทางสมุนไพรของไทย ไม่ว่าจะเข้าร่วมอนุสัญญา UPOV 1991 หรือไม่ก็ตาม

(๓) ทำความชัดเจนในการกำหนดนิยามและพิกัดศุลกากรเครื่องมือแพทย์ที่เป็น Remanufactured Goods และการตีความกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเรื่องการจัดซื้อโดยสถานพยาบาล ภาครัฐ

(๔) รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและห้องปฏิบัติการในการตรวจสอบเพื่อการจำแนกเครื่องมือแพทย์ Remanufactured Goods และเครื่องมือแพทย์ที่ใช้แล้วหรือเครื่องมือแพทย์มือสอง เพื่อรับประกันด้านมาตรฐานของเครื่องมือแพทย์และความปลอดภัยของประชาชน

๒.๓ รัฐบาลควรเสนอร่างข้อบังคับหรือกฎหมายที่จะต้องตราขึ้นใหม่ เพื่อทำให้เกิดสภาพบังคับภายในราชอาณาจักรก่อนที่จะเข้าร่วมความตกลงดังกล่าว เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนโดยทั่วไปได้รับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เพื่อที่จะได้แสดงความคิดเห็นและเตรียมพร้อมที่จะปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง ดังนี้

(๑) กฎหมายภายในประเทศ เพื่อกำหนดให้ผู้ที่ต้องการขอขึ้นทะเบียนยาที่มีส่วนประกอบของจุลชีพ หรือจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเกี่ยวกับจุลชีพ ต้องสำแดงแหล่งที่มาพร้อมด้วยให้เร็วที่สุด เพื่อคุ้มครองจุลชีพจากแหล่งต้นกำเนิดภายในประเทศ

(๒) การกำหนดมาตรฐานในเรื่องอาหารของความตกลง CPTPP โดยอ้างอิงหลักการของ CODEX guideline โดยภาครัฐควรแถลงให้ชัดเจนในประเด็นนี้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่ภาคประชาชน

๒.๔ รัฐบาลควรที่จะจัดเตรียมมาตรการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบทางลบจากการเข้าร่วมความตกลงนี้ไว้ล่วงหน้าด้วย

๒.๕ ในกรณีที่รัฐบาลได้เตรียมพร้อมตามข้อ ๒.๑ ถึงข้อ ๒.๔ เรียบร้อยแล้ว และต้องการเจรจาเพื่อเข้าร่วมความตกลง CPTPP ในการเจรจาต้องกำหนดประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการแพทย์และการสาธารณสุข ดังนี้

(๑) ทำข้อสงวนของประเทศไทยประเด็นจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ โดยยึดต้นแบบจากสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งสามารถขอยกเว้นตลาดได้ ร้อยละ ๕๐ ในระยะเวลา ๒๐ ปี

(๒) ขอดังข้อสงวนสำหรับมาตรการควบคุมยาสูบของประเทศไทย

(๓) ขอดังข้อสงวนมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

(๔) ขอดังข้อสงวน side letter เพื่อยกเว้นสิทธิกำกับดูแลของรัฐ (rights to regulate) สำหรับมาตรการด้านการสาธารณสุข ออกจากการฟ้องร้องรัฐด้วยกลไก ISDS

(๕) ขอดังข้อสงวนตามข้อกังวลในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้บริการทางวิชาชีพจากทุกสาขาวิชาชีพตามที่กำหนดไว้ในข้อบทของบทที่ ๙ และบทที่ ๑๐ ทั้งนี้ หากข้อกังวลใดมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะอยู่แล้ว ณ ปัจจุบัน สามารถระบุไว้เป็นข้อสงวนใน Annex I หากแต่ข้อกังวลใดยังไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจน อาจระบุไว้เป็นข้อสงวนใน Annex II หรืออาจออกกฎหมายภายในประเทศเพื่อรองรับและคลายข้อกังวลเหล่านั้นเสียก่อน แล้วนำไประบุเป็นข้อสงวนไว้ใน Annex I แทน

(๖) กระทรวงพาณิชย์นำข้อเสนอการเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) ของสมาคมโรงพยาบาลเอกชน เพื่อพิจารณาแนวทางเพิ่มเติม

๓. ประเด็นผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน

คณะกรรมการมีความเห็นว่า การจะตัดสินใจเข้าร่วมความตกลง CPTPP หรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับความพร้อมของประเทศ โดยเห็นว่า ปัจจุบันประเทศไทยยังจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในหลายด้าน ซึ่งจำเป็นที่รัฐบาลจะต้องมีนโยบาย มีโครงการที่ชัดเจนและจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอ เพื่อเตรียมความพร้อมและปรับโครงสร้างภายในประเทศ

คณะกรรมการมีข้อสังเกต ดังนี้

๓.๑ รัฐบาลจะต้องผลักดันให้เกิดการปรับโครงสร้างภายในประเทศ ด้านกฎระเบียบ กลไกการดำเนินงาน รวมถึงงบประมาณที่เพียงพอ เพื่อสร้างความพร้อมในการแข่งขันและการเปิดเสรีทางการค้า อาทิ การปรับโครงสร้างอากรขาเข้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูปให้เป็นร้อยละศูนย์ เพื่อให้ผู้ผลิตและผู้ประกอบการในประเทศสามารถแข่งขันกับสินค้าสำเร็จรูปที่นำเข้าได้ และการปรับโครงสร้างภาษีสำหรับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ที่ควรมีความเท่าเทียมและเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการ ทั้งที่ตั้งกิจการอยู่ในต่างประเทศและในประเทศไทย โดยให้มีการเก็บภาษีดิจิทัล (Digital Tax) ขั้นต่ำที่ร้อยละ ๒ กับผู้ประกอบการที่อยู่นอกประเทศ และเก็บภาษี หัก ณ ที่จ่าย ร้อยละ ๒ กับผู้ประกอบการในไทย

๓.๒ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องเพิ่มการกำกับดูแลมาตรฐานและคุณภาพสินค้านำเข้า ทั้งสินค้าเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ภายใต้กติกาขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) โดยเร่งกำหนดมาตรฐานภาคบังคับในระดับที่ผู้ประกอบการไทยสามารถทำได้ ให้ครอบคลุมสินค้าน้อยร้อยละ ๕๐ ของสินค้าที่ทำการค้าระหว่างกันภายใน ๓ ปี และรัฐบาลจะต้องจัดสรร งบประมาณและบุคลากรให้เพียงพอด้วย

๓.๓ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องปรับปรุงกลไกการกำกับดูแล และการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งในระบบเศรษฐกิจการค้าแบบดั้งเดิมและดิจิทัล รวมถึงส่งเสริมให้ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม มีส่วนร่วมและบทบาทในการติดตาม ดูแล และตรวจสอบการกระทำที่อาจละเมิดต่อสิทธิของผู้บริโภคด้วย

๓.๔ เนื่องจากการจัดทำความตกลงการค้าเสรีจะมีทั้งผู้ได้ประโยชน์และผู้ได้รับผลกระทบ ดังนั้น รัฐบาลจะต้องผลักดันให้มีการจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าที่เป็น กลไกต่อเนื่องและเข้าถึงได้ง่าย เพื่อให้สามารถปรับตัวและรองรับผลกระทบจากการเปิดเสรีได้อย่างเหมาะสมด้วย

๓.๕ ภาพรวมการประเมินผลกระทบ และ Post COVID พบว่า ผลการศึกษาโดยแบบจำลอง ในช่วงที่ผ่านมา เป็นการศึกษาซึ่งยังไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ดังนั้น รัฐบาลควรสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องทุกกระทรวง มีส่วนร่วมในการศึกษา และประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเจรจาจัดทำความตกลงเปิดเสรีทางการค้า ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตด้วย

๓.๖ ประเด็นการค้าสินค้า กฎถิ่นกำเนิดสินค้า และประเด็น Free Zone

(๑) รัฐบาลต้องปรับโครงสร้างอัตราอากรขาเข้าของวัตถุดิบและสินค้ากึ่งสำเร็จรูป เพื่อลด ต้นทุนของผู้ประกอบการให้แข่งขันกับสินค้าสำเร็จรูปนำเข้าที่มีอัตราอากรขาเข้าเป็นศูนย์

(๒) รัฐบาลต้องมีการจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถปรับตัวได้ อย่างเร็ว รวมถึงจัดทำกองทุนช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้า โดยกองทุนนั้นจะต้อง เป็นกองทุนที่มั่นคง ต่อเนื่อง และเข้าถึงได้ง่าย

(๓) รัฐบาลต้องเร่งการแก้ไขประกาศกระทรวงการคลังในเรื่องการยกเว้นอากรขาเข้าสินค้าที่ผลิต ใน Free Zone เข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. ๒๕๓๐

(๔) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานสินค้า จะต้องเร่งจัดทำ มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.) ในส่วนของสินค้าเกษตร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องดำเนินการจัดทำ มาตรฐานนำเข้าสินค้าเกษตร เพื่อป้องกันสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐานแต่ราคาต่ำเข้ามาจำหน่ายแข่งกับสินค้าใน ประเทศ ทั้งนี้รัฐบาลจะต้องจัดสรรกำลังคนและงบประมาณให้หน่วยงานดังกล่าว เพื่อให้สามารถดำเนินการได้ สำเร็จตามเป้าหมายด้วย

(๕) รัฐจะต้องร่วมมือกับภาคเอกชนในการเร่งให้ความรู้กับผู้ประกอบการที่ผลิตและส่งออกไปยังประเทศสมาชิก CPTPP เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากเกณฑ์กฎถิ่นกำเนิดสินค้าภายใต้ความตกลง CPTPP ได้สูงสุด

๓.๗ ประเด็นการค้าบริการ การลงทุน และการเข้าเมืองชั่วคราวสำหรับนักธุรกิจ

ภาครัฐต้องหารือกับกลุ่มผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประเมินความพร้อมและกลุ่มใด/สาขาบริการใดจะได้รับผลกระทบ เพื่อพิจารณาออกมาตรการของรัฐในการสนับสนุนให้เกิดการปรับตัวและแข่งขันได้ รวมถึงพิจารณาทำที่ในการเจรจาจัดทำข้อสงวนที่จะไม่เปิดตลาดหรือกำหนดเวลาปรับตัว (transition period) สำหรับกลุ่มที่อ่อนไหวสูงต่อไป

๓.๘ ประเด็นการคุ้มครองสิทธิแรงงาน

กระทรวงแรงงานควรพิจารณาแก้ไข พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยต้องไม่กีดกันต่างด้าวในการก่อการจัดตั้งสหภาพแรงงาน (ไม่ต้องกำหนดสัญชาติของผู้ก่อการจัดตั้งสหภาพแรงงาน) แต่ให้สามารถกำหนดเงื่อนไขและคุณสมบัติที่เหมาะสมของผู้ก่อการจัดตั้งสหภาพแรงงานได้ ซึ่งไม่ถือเป็นข้อห้ามตามหลักการขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ

๓.๙ ประเด็นพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce)

(๑) ภาครัฐควรให้ความสำคัญ และแสดงข้อเรียกร้องของประเทศไทยในทุกเวที โดยเฉพาะองค์การการค้าโลก ในเรื่องการค้ากับดูแลข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเหมาะสมของผู้ประกอบการธุรกิจด้านดิจิทัล หรือ e - commerce ทั้งที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศและในประเทศ โดยเฉพาะปัญหาการละเมิดลักลอบ หรือนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ในทางที่ผิดกฎหมาย

(๒) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ต้องยกระดับการกำกับดูแลและคุ้มครองผู้บริโภคในการซื้อขายสินค้า และให้บริการด้านดิจิทัลและพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้มีประสิทธิภาพ

(๓) รัฐบาลจะต้องมีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการ e - commerce และแพลตฟอร์มของประเทศไทย ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันและเติบโตได้ โดยเฉพาะในเวทีอาเซียน เพื่อเป็นมาตรฐานในภูมิภาค และสามารถพัฒนาศักยภาพต่อไปในตลาดที่ใหญ่ขึ้น

(๔) รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขัน เช่น สำนักงานคณะกรรมการแข่งขันทางการค้า ควรหารือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดทิศทางในการกำกับดูแลผู้ให้บริการ e - commerce ให้บริการได้อย่างเสรีและเป็นธรรม มิให้ผู้ให้บริการรายใหญ่ทั้งที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยและต่างประเทศที่มีอำนาจเหนือตลาดมีพฤติกรรมที่กระทบต่อการแข่งขันเสรีและเป็นธรรม

๓.๑๐ ประเด็นกลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนกับรัฐ (Investor-State Dispute Settlement : ISDS)

(๑) หากประเทศไทยเข้าร่วมเจรจาเป็นสมาชิก CPTPP ประเทศไทยจะต้องเน้นย้ำสิทธิในการกำกับดูแลของรัฐ (Right to regulate) ว่า ครอบคลุมทุกมิติรวมทั้งด้านความมั่นคง โดยอาจเจรจาเพื่อจัดทำภาคผนวก (Annex) ของข้อบทลงทุนที่ประเทศไทยมีสิทธิในการเจรจาข้อสงวน ซึ่งประเทศไทยอาจทำเป็น side letter หรือความตกลงเฉพาะกับประเทศสมาชิกบางประเทศได้ แล้วแต่กรณี

(๒) ไม่ว่าประเทศไทยจะเข้าร่วมเจรจาหรือเป็นภาคีในความตกลงใด ๆ ในอนาคต รัฐบาลต้องสร้างกลไกเพื่อให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องรับทราบ และปรับตัวเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีได้อย่างครบถ้วน เพื่อหลีกเลี่ยงและป้องกันการเกิดข้อพิพาทระหว่างรัฐกับนักลงทุน

๓.๑๑ ประเด็นการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ

(๑) เนื่องจากที่ผ่านมามีประเทศไทยยังไม่มีนโยบาย offset เป็นการเฉพาะ คณะกรรมการเห็นว่า รัฐควรทำการศึกษาและกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้ offset ให้ชัดเจน รวมถึงกำหนดระยะเวลาที่จำเป็นในการนำ offset มาใช้เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศ

(๒) ให้กรมบัญชีกลางศึกษากฎหมาย ที่กฏระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐของประเทศไทย ไม่สอดคล้องกับความตกลง CPTPP รวมถึงกฎหมายหรือข้อบังคับอื่น ๆ ที่กรมบัญชีกลางเห็นว่าสามารถดำเนินการได้ เช่น บัญชีนวัตกรรม การกำหนดเงื่อนไขให้นักลงทุนปฏิบัติ (performance requirements) หรือ กฏระเบียบกระทรวงการคลังฯ อื่น ๆ ที่ประเทศไทยควรที่จะปรับแก้ไขให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจโลก

(๓) หน่วยงานภาครัฐ ควรมีกระบวนการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างที่ได้มาโดยเงินบริจาค เพื่อความโปร่งใสและป้องกันการเอื้อประโยชน์แก่กลุ่มทุน

๓.๑๒ ประเด็นรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานที่ได้รับสิทธิพิเศษเพื่อความมั่นคงแห่งรัฐ

(๑) ประเทศไทยยังสามารถเจรจา เพื่อขอสงวนรัฐวิสาหกิจที่ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อบทของ CPTPP ในเรื่องการห้ามเลือกปฏิบัติ และการห้ามอุดหนุนหรือช่วยเหลือได้

(๒) กรณีองค์การเภสัชกรรม ภาครัฐควรมีการกำหนดบทบาทภารกิจให้ชัดเจน โดยเน้นเรื่องเป้าหมายในการรักษาความมั่นคงทางยาและด้านสุขภาพประชาชนเป็นหลัก ควรพิจารณายกเลิกการส่งเงินเข้าคลังจากรายได้เชิงพาณิชย์ เพื่อไม่ให้เป็นการที่กระทบต่อพันธกิจหลักของ อภ. เพื่อประโยชน์ของประชาชน และสนับสนุนให้เกิดการวิจัยและพัฒนา (R&D) เกี่ยวกับยาและเวชภัณฑ์ ทั้งนี้ ภาครัฐอาจพิจารณา ทบทวนนโยบายในการจัดซื้อยาโดยวิธีเฉพาะเจาะจงจากองค์การเภสัชกรรม เนื่องจากอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชาชนซื้อยาในราคาแพงในบางกรณี นอกจากนี้ หากตัดสินใจจะเข้าร่วมเจรจาเป็นสมาชิก CPTPP รัฐบาลต้องตั้งข้อสงวน โดยกำหนดระยะเวลาเปลี่ยนผ่านสำหรับยา และเวชภัณฑ์ดังเช่นที่ประเทศสมาชิกอื่น ๆ กำหนดไว้ เช่น เวียดนาม เป็นต้น

๓.๑๓ ประเด็นด้านอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (Technical Barriers to Trade : TBT)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเพิ่มการกำกับดูแลมาตรฐานและคุณภาพสินค้านำเข้า โดยเร่งกำหนดมาตรฐานบังคับในระดับที่ผู้ประกอบการไทยสามารถทำได้ โดยรัฐบาลจะต้องจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนการปรับปรุงกฎระเบียบและการจัดทำมาตรฐานสินค้า เพื่อรองรับการเจรจาความตกลงการค้าเสรีสมัยใหม่ในอนาคต ในขณะเดียวกัน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องพิจารณาและทบทวนมาตรการต่าง ๆ ในประเทศที่อาจเป็นอุปสรรคทางการค้าที่ไม่จำเป็น เช่น มาตรการด้านฉลากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

๓.๑๔ ประเด็นมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary and Phytosanitary : SPS)

การประเมินความเสี่ยง และการใช้หลักฐานทางวิทยาศาสตร์มาเป็นหลักฐานสนับสนุน มาตรการที่บังคับใช้ เป็นหลักการที่ประเทศไทยต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับพันธกรณีภายใต้ WTO และความตกลงอื่น ๆ อยู่แล้ว ความตกลง CPTPP จึงเป็นการเพิ่มช่องทางการนำเรื่องเข้าสู่กระบวนการระบับข้อพิพาทอีกช่องทางหนึ่ง

๓.๑๕ ประเด็นสินค้าขยะอันตราย

(๑) รัฐบาลจะต้องเร่งศึกษาประโยชน์และผลกระทบในการให้สัตยาบันต่อข้อแก้ไขอนุสัญญาบาเซลเพื่อห้ามการส่งออก (Basel Ban Amendment) โดยเฉพาะในประเด็นผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประเทศไทยจากการห้ามส่งออกของเสียอันตรายไปรีไซเคิลยังประเทศปลายทาง

(๒) รัฐบาลจะต้องมีนโยบายชัดเจนเกี่ยวกับการอนุญาตโรงงานรีไซเคิลในประเทศไทย และการนำของเสียจากต่างประเทศเข้ามารีไซเคิลภายในประเทศ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของชุมชน รวมทั้งทบทวนพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้สอดคล้องกับนโยบายโรงงานรีไซเคิล

ท้ายที่สุดแล้ว การศึกษาของคณะกรรมการการยังพบว่า ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหรือข้อบท ตามกรอบความตกลง CPTPP และอื่น ๆ เป็นสิ่งสำคัญต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน และประชาชน ที่อาจได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ ดังนั้น การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยในการเข้าร่วมเจรจาหรือเป็นภาคีในความตกลงใด ๆ ในอนาคตก็ตาม รัฐบาลต้องสร้างกลไกเพื่อให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง รับทราบ และปรับตัวเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีได้อย่างครบถ้วน และสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนเพื่อส่งเสริมความร่วมมือในทุกภาคส่วนต่อไป

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญ
พิจารณาศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุม
และก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP)
สภาผู้แทนราษฎร

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๓ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎร ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบหากรัฐบาลจะอนุมัติลงนามในข้อตกลง CPTPP หรือ ความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Agreement of Trans-Pacific Partnership) (นายศุภชัย ใจสมุทร เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมข้อตกลง ที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (cptpp) (นายระวี มาศฉมาดล เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาในเรื่อง ความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าเพื่อหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) (นายวีระกร คำประกอบ เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา ศึกษาประโยชน์และผลกระทบจากการที่ประเทศไทยจะเข้าร่วมข้อตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับ หุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) (นายวรภพ วิริยะโรจน์ เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้ สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการดำเนินการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและ ก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Agreement of Trans - Pacific Partnership - CPTPP) (นายมนูญ สิวาภิรมย์รัตน์ เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้ สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบต่อการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุม และก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) ของไทย (นางสาวจิราพร สิ้นธุไพร เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาในเรื่องความตกลง ที่ครอบคลุมและก้าวหน้าเพื่อหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) (นายนิรุต ชำนุรักษ์ เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาประโยชน์และ ผลกระทบจากการที่ประเทศไทยจะเข้าร่วม CPTPP (นายวาโย อัสวรุ่งเรือง เป็นผู้เสนอ) และญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบในเรื่องความตกลงที่ครอบคลุม และก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Agreement of Trans - Pacific Partnership : CPTPP) (นายจาตุรงค์ เพ็งนรพัฒน์ เป็นผู้เสนอ) และลงมติตั้งกรรมการวิ สมัยขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับ หุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๔๙ และข้อ ๕๐ โดยกำหนดระยะเวลาพิจารณาศึกษาไว้ ๓๐ วัน ตั้งแต่วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓ - วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ต่อมาคณะกรรมการได้ขอขยายระยะเวลาการศึกษา จำนวน ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ จำนวน ๖๐ วัน ตั้งแต่วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ - วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๓ และครั้งที่ ๒ จำนวน ๓๐ วัน ตั้งแต่วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๓ - วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๓ รวมระยะเวลาการศึกษา ๑๒๐ วัน นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญ ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลง ที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) เสร็จเรียบร้อยแล้ว ซึ่งปรากฏผล ดังนี้

[illegible]

(๓๗) รองศาสตราจารย์รงค์ บุญสวยขวัญ	เป็นกรรมการ
(๓๘) นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท	เป็นกรรมการ
(๓๙) นายเลิศศักดิ์ พัฒนชัยกุล	เป็นกรรมการ
(๔๐) นายวิจักร อากัปกิริยา	เป็นกรรมการ
(๔๑) นายศุภกิจ ศิริลักษณ์	เป็นกรรมการ
(๔๒) นางสาวสุกฤตา สาระนันท์	เป็นกรรมการ
(๔๓) นายสมเกียรติ ศรีลัมพ์	เป็นกรรมการ
(๔๔) นายสมบูรณ์ ชารัมย์	เป็นกรรมการ
(๔๕) นายเสถียร เผือกประพันธ์	เป็นกรรมการ
(๔๖) นายสุนทร รักษ์รงค์	เป็นกรรมการ
(๔๗) รองศาสตราจารย์สุรวิช วรรณไกรโรจน์	เป็นกรรมการ
(๔๘) นางสาวเสริมสุข สลักเพ็ชร์	เป็นกรรมการ
(๔๙) นายอันวาร์ สาและ	เป็นกรรมการ

อนึ่ง เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓ นายบรรพ วิริยะโรจน์ ได้พ้นจากตำแหน่งกรรมการวิสามัญ เพราะเหตุลาออก และในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมเห็นชอบให้ตั้ง นางสาวทัศนีย์ วีระกันต์ เป็นกรรมการวิสามัญในคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) แทนตำแหน่งที่ว่าง

๑.๒ คณะกรรมการวิสามัญได้มีมติตั้งที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการวิสามัญ คือ

- (๑) นายจอมพจน์ ภูริศักดิ์ศรี
- (๒) นายจตุรงค์ เพ็งนรพัฒน์
- (๓) นายจรรณศักดิ์ จันทรมัย
- (๔) นายเจริญ คัมภีร์ภาพ
- (๕) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชล บุญนาค
- (๖) พันเอก ชินรัชต์ รัตนจิตเกษม
- (๗) นายณพวิทย์ ตันติเสรี
- (๘) นายเทิดพงษ์ หงษ์หิรัญเรือง
- (๙) นายบัณฑิต วงศ์สัสโส
- (๑๐) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประมวศ สุธีจารุวัฒน์
- (๑๑) นางปิยะนุช มาลากุล ณ อยุธยา
- (๑๒) นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ
- (๑๓) นายพีรพัทธ์ วงศ์กมลพร
- (๑๔) นางสาวรัชดา เจียสกุล
- (๑๕) ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุ่งเพชร สกุลบำรุงศิลป์
- (๑๖) นางสาวจุริธา น้อยเสียม
- (๑๗) นางสาววิศรียา บุญสม
- (๑๘) นายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ

- (๑๙) นายวิทยา ศรีชมภู
- (๒๐) นายวิมล ปั่นคง
- (๒๑) นายสมเกียรติ ไตรสรณปัญญา
- (๒๒) นายสฤษดิ์ ไพรทอง
- (๒๓) นายสิริวัฒน์ ธรรมประดิษฐ์
- (๒๔) นางสาวสุนีย์ วรุตมางกูร
- (๒๕) นายสุรชัย กำพลานนท์วัฒน์
- (๒๖) ศาสตราจารย์อภิชาติ วรรณวิจิตร
- (๒๗) นางอัญชนา วิทยาธรรมธัช
- (๒๘) รองศาสตราจารย์อาชนัน เกาะไพบูลย์

๑.๓ คณะกรรมการวิสามัญได้มีมติแต่งตั้ง นางสาวนิธิยา ผาสุข นิติกรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานคณะกรรมการการต่างประเทศ สำนักกรรมการ ๒ ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการ ในคณะกรรมการ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๓ วรรคสี่

๒. ผู้ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญได้เชิญมาชี้แจงแสดงความคิดเห็น คือ

๒.๑ กระทรวงพาณิชย์

๒.๑.๑ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

(๑) นางสาวกนิษฐา กังสวณิช	ผู้อำนวยการสำนักยุโรป
(๒) นางสาวจณัญญา บัณฑุกุล	ผู้อำนวยการสำนักอเมริกา แปซิฟิก
และองค์การระหว่างประเทศ
(๓) นางสาวพริ้วแพร ชุมรัมย์	ผู้อำนวยการสำนักเจรจาการค้าบริการ
และการลงทุน
(๔) นายสุรินทร์ สุนทรสนาน	นักวิชาการพาณิชย์เชี่ยวชาญ
(๕) นางสาวแก้วตา พิธิษฐเกษม	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ
(๖) นายจิรต์ อิศรางกูร ณ อยุธยา	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ
(๗) นายพรชัย ประภาวงษ์	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ
(๘) นางสาวนุชจารี สมพงษ์	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ
(๙) นายพัทธ์กมล ทัดติพงศ์	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ
(๑๐) นางสาวกัลยา ลีวงศ์เจริญ	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ
(๑๑) นางสาวสุพรรณษา สุทธิศิริกุล	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ
(๑๒) นายปองวลัย พัวพันธ์	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ
(๑๓) นางสาวกฤตินี จักกบาตร์	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ
(๑๔) นางสาวกุลนันท์ บุญญเศรษฐ์	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ
(๑๕) นางรมย์วิ จันทรเสน	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ
(๑๖) นายคณพล วงศ์ใหญ่	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ
(๑๗) นายจรศักดิ์ คุปต์กาญจนากุล	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ
(๑๘) นางสาวนาถวดี เครือรัตน์	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ
(๑๙) นายพชร แสงไชย	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ

(๒๐) นางสาวดุชนิญา อินทนุพัฒน์	นักวิชาการพาณิชย์ปฏิบัติการ
(๒๑) นายธนภัทร วัชรารากร	นักวิชาการพาณิชย์ปฏิบัติการ
(๒๒) นางสาวชวลกร ศาสนบัญญัติกุล	นักวิชาการพาณิชย์ปฏิบัติการ
(๒๓) นายพิชญญ์ โชติพันธุ์	นักวิชาการพาณิชย์ปฏิบัติการ
(๒๔) นายวรุตตม์ สุลีสถิร	นักวิชาการพาณิชย์ปฏิบัติการ
(๒๕) นายอภิวิชย์ อนันตเสรี	นักวิชาการพาณิชย์ปฏิบัติการ
(๒๖) นายอินทรัตน์ เชื้อนรัตน์	นักวิชาการพาณิชย์ปฏิบัติการ
(๒๗) นายจิรพัชร จันทร์กล้า	นักวิชาการพาณิชย์ปฏิบัติการ
(๒๘) นายวรเศรษฐ์ คุณทวีลาภผล	นักวิชาการพาณิชย์

๒.๑.๒ กรมทรัพย์สินทางปัญญา

(๑) นายจักรา ยอดมณี	ผู้อำนวยการกองป้องกันปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา
(๒) นายศิริพัทธ์ วัชรากัย	รักษาการผู้อำนวยการกองพัฒนาความร่วมมือทรัพย์สินทางปัญญา
(๓) นางนฐมณท์ แสงวราชัยลักษณ์	นักวิชาการตรวจสอบสิทธิบัตรชำนาญการพิเศษ
(๔) นายสุตเขต บริบูรณ์ศรี	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ
(๕) นางสาวบงกษมาศ หงษ์ทอง	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ
(๖) นางรัชวรรณ จินดาวัฒน์	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ
(๗) นายพัฒนา สังข์ฤช	นักวิชาการพาณิชย์ปฏิบัติการ

๒.๑.๓ กรมการค้าต่างประเทศ

(๑) นายชุตินันท์ สิริยานนท์	รองอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ
(๒) นางชนินทร หริมเจริญ	ผู้อำนวยการกองสิทธิประโยชน์ทางการค้า
(๓) นางสาวปิยชาติ สอทิพย์	ผู้อำนวยการกองสิทธิประโยชน์ทางการค้า
(๔) นางสาวสุภาวดี เชิดมณี	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ
(๕) นางทิพย์วัลย์ ยามาโมโตะ	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ
(๖) นางสาวจันทร์นิภา บุญญเศรษฐ์	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ
(๗) นางสาวพันธุ์สุดา จันทร์โมลี	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ
(๘) นางสาวกฤษฏริกา เสพย์ธรรม	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ
(๙) นางสาวธัญญาทิพย์ แสงสุวรรณ	นักวิชาการพาณิชย์ปฏิบัติการ
(๑๐) นางสาววิไลวรรณ ไชยา	นักวิชาการพาณิชย์ปฏิบัติการ

๒.๑.๔ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

(๑) นายสรายุฒิ คุ่มพันธ์	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ
(๒) นางสาวพรรณทิพย์ ชื่นศิริพงษ์	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ
(๓) นางสาวสุชาดา เหล่าพูลสุข	นิติกรชำนาญการพิเศษ

๒.๑.๕ สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

(๑) นายอัศรพล ฮวบเจริญ	ผู้อำนวยการฝ่ายกิจการต่างประเทศ
(๒) นางสาววันวิสาข์ นาคปมุต	นักองค์กรสัมพันธ์

(๓) นายพิริยพงศ์ ศรีบุญลือ	นักการต่างประเทศ
(๔) นางสาวเนติมา ท้าวหมื่น	เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจการต่างประเทศ

๒.๑.๖ สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

(๑) นางสาวพิมพ์ชนก วอนขอพร	ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า
(๒) นางนุชพันธ์ กฤษณามระ	ผู้อำนวยการกองนโยบายการสร้างเสริมความเข้มแข็งทางการค้า
(๓) นางสาวปิยชาน์ เล่ห์มงคล	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ
(๔) นายสุชาติ มณีขาว	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ
(๕) นางสาวณิชาภัทร กาญจนอุมากร	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ

๒.๒ กระทรวงการต่างประเทศ

๒.๒.๑ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย

(๑) นางวิลาวรรณ มังคละธนะกุล	อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
(๒) นายพีชภพ มงคลนาวิน	ผู้อำนวยการกองพัฒนางานกฎหมายระหว่างประเทศ
(๓) นายวรพล เจนสวัสดิชัย	นักการทูตชำนาญการ
(๔) นางสาวกณวดี ไททยกิจกำจร	นักการทูตปฏิบัติการ

๒.๒.๒ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

(๑) นายปิยภัคดี ศรีเจริญ	รองอธิบดีกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
(๒) นางสาวปณัตต์ อภิรัตน์	ผู้อำนวยการกองนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
(๓) นางสาวรณิ อรุณสวัสดิ์วงศ์	นักการทูตชำนาญการ
(๔) นางสาววิรัชญา ตินโนเวช	นักการทูตปฏิบัติการ

๒.๓ กระทรวงสาธารณสุข

๒.๓.๑ กรมควบคุมโรค

(๑) นายนิพนธ์ ชินานนท์เวช	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์
(๒) นายชยพันธ์ สิทธิบุศย์	ผู้อำนวยการกองงานคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ
(๓) นายจิระวัฒน์ อยู่สบาย	ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ
(๔) นายพงศ์ธร ขาติพิทักษ์	รองผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
(๕) นางสาวกรรณิการ์ อินทรทัต	นิติกร สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
(๖) นางสาวศศิภา เกตุกราย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

๒.๓.๒ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

(๑) นางสาวเสาวภา จงกิตติพงศ์	ผู้อำนวยการกองสุขภาพระหว่างประเทศ
(๒) นางสาวกิตติมา ศรีสุข	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
(๓) นายภักดี กลั่นภักดี	หัวหน้ากลุ่มความร่วมมือสุขภาพระหว่างประเทศ
(๔) นางสาวสุภาณัน คงคำ	เจ้าหน้าที่ประสานงานต่างประเทศ

๒.๓.๓ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

(๑) นางสาวอัญชลี จูฑะพุทธิ	ที่ปรึกษากกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
(๒) นายนันทศักดิ์ โชติชนะเดชาวงศ์	ผู้อำนวยการกองคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย
(๓) นายวรพจน์ ภูจินดา	ผู้อำนวยการกลุ่มกฎหมายและจริยธรรม
(๔) นางสาวสุวิมล สมนตรี	แพทย์แผนไทย
(๕) นางสาวมณียา ปานนพพา	นักวิเคราะห์นโยบาย
(๖) นายเมฆาวัธ ธนพัฒน์ศิริ	นักตรวจสอบสิทธิบัตร

๒.๓.๔ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

(๑) นายไพศาล ดั่นคุ้ม	เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา
(๒) นางสาวสิรินมาศ คัชมาตย์	เภสัชกรชำนาญการพิเศษ
กองควบคุมเครื่องมือแพทย์
(๓) นายวันชัย ศรีทองคำ	ผู้เชี่ยวชาญด้านความปลอดภัยของอาหารและการบริโภคอาหาร
(๔) นางสาวภาวดี ธีระวัฒน์สกุล	ผู้อำนวยการกองควบคุมเครื่องสำอางและวัตถุอันตราย
(๕) นายวรารุช เสริมสินสิริ	ผู้อำนวยการกองผลิตภัณฑ์สมุนไพร
(๖) หม่อมหลวงวรตนา ศรีรัตนสถาวร	เภสัชกรชำนาญการพิเศษ
(๗) นายฉัตรชัย พานิชสุภรณ์	เภสัชกรชำนาญการพิเศษ
(๘) นางสาวจิรารัตน์ เทศะศิลป์	นักวิชาการอาหารและยาชำนาญการพิเศษ
(๙) นางสาวจารุณี อินทรสุข	นักวิชาการอาหารและยาชำนาญการ
(๑๐) นางสาวนันทน์ พูนผลทรัพย์	เภสัชกรชำนาญการ
(๑๑) นางสาวพัทธริศา ปกรณ์กัลยชัย	เภสัชกรปฏิบัติการ
(๑๒) นายศรุต บุญเลิศ	เภสัชกรปฏิบัติการ

๒.๓.๕ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

นางสาววรรณิดา ศรีสุพรรณ	เภสัชกรชำนาญการพิเศษ
กองบริหารการสาธารณสุข |
|-------------------------|---|

๒.๓.๖ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)

(๑) นายการุณย์ คุณศิริานนท์	รองเลขาธิการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

(๒) นางสาวสมฤทัย สุพรรณกุล	ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนระบบบริการยาและเวชภัณฑ์
(๓) นางวิไลลักษณ์ วิสาสะ	รักษาการผู้อำนวยการสำนักหลักประกันสุขภาพระหว่างประเทศ
(๔) นางนริศา มั่นทางกูร	หัวหน้ากลุ่มงานสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

๒.๓.๗ องค์การเภสัชกรรม

(๑) นายพิพัฒน์ นิยมการ	รองผู้อำนวยการองค์การเภสัชกรรม
(๒) นางศิริกุล เมธีวีรังสรรค์	รองผู้อำนวยการองค์การเภสัชกรรม
(๓) นางประภัสสร สุรวฒนาวรรณ	รักษาการผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
(๔) นายสุทัศน์ มีสารภี	ผู้อำนวยการกองกฎหมาย
(๕) นางเยาวลักษณ์ พุดซ้อน	รักษาการผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด
(๖) นางสาวลักขมีเพ็ญ สารชนะกิจ	ผู้ดูแลกลุ่มงานด้านศูนย์ข้อมูลสิทธิบัตรยา สถาบันวิจัยและพัฒนา
(๗) นางสาวศิรินทร์ทิพย์ ขวัญเมือง	นักการตลาด ๕ กลุ่มงานขายต่างประเทศ
(๘) นางสาวปิยนันท์ รัตนเพชร	นักวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา
(๙) นางปิยพร พยัฆพรหม	นักวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา

๒.๓.๘ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

(๑) นางสาวผกากรอง ขวัญข้าว	หัวหน้าศูนย์หลักฐานเชิงประจักษ์ด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร
(๒) นายชัยรัตน์ บุญนาค	ผู้อำนวยการกลุ่มกิจการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

๒.๔ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒.๔.๑ กรมวิชาการเกษตร

(๑) นางสาวปริญานุษ ทิพย์วัฒน์	ผู้อำนวยการกองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช
(๒) นางสาวธิดาภุญ แสนอุดม	ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
(๓) นายป่าน ปานขาว	นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
(๔) นางสาวสิริปัญญการ สมแก้ว	นิติกร สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

๒.๔.๒ กรมส่งเสริมการเกษตร

(๑) นายเศรษฐพงศ์ เละวะวัฒนะ	นักวิชาการเกษตรเชี่ยวชาญ ปฏิบัติหน้าที่ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพัฒนาระบบการผลิตสินค้าเกษตร
(๒) นางสุกัญญา ตู่แก้ว	ผู้อำนวยการกลุ่มผลิตและขยายพันธุ์พืช

๒.๔.๓ กรมการข้าว

(๑) นางสาวนนทิชา วรรณสว่าง	รองอธิบดีกรมการข้าว
(๒) นายชิษณุชา บุตดาบุญ	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ข้าว
(๓) นายประสงค์ ทองพันธ์	ผู้อำนวยการกองตรวจสอบรับรองมาตรฐานข้าว และผลิตภัณฑ์
(๔) นางทัศนีย์วรรณ สุริยงหาญพงศ์	ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง
(๕) นางสาวประสพสรพร กมลยะบุตร	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
(๖) นางสาวเมตตา คชสำโรง	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการขยายเมล็ดพันธุ์พืช กองเมล็ดพันธุ์ข้าว
(๗) นายอภิชาติ เนินลับ	ผู้เชี่ยวชาญด้านปรับปรุงพันธุ์ข้าว
(๘) นางอัญชลี ประเสริฐศักดิ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาการเมล็ดพันธุ์ และมาตรฐานพันธุ์
(๙) นางสาวปริญญา เชื้อชูชาติ	นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
(๑๐) นายรณชัย ช่างศรี	นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
(๑๑) นางสาวกัญญา อรัญมิตร	นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
(๑๒) นางอุมา ประสิทธิ์วัฒนเสรี	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
(๑๓) นางกอบกาญจน์ เตชะฤทธิ์	นักวิชาการเผยแพร่ชำนาญการ

๒.๔.๔ กรมปศุสัตว์

(๑) นายวัชรพล โชติยะปุตตะ	ผู้อำนวยการกองความร่วมมือ ด้านการปศุสัตว์ระหว่างประเทศ
(๒) นางวรารคณา ไตรส	เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ
(๓) นางสาวเพลินพรรณ เขตต์กัน	เศรษฐกรชำนาญการ
(๔) นางสาวณัฐนิชา เพชรศรี	นายสัตวแพทย์ปฏิบัติการ
(๕) นายณภัทร ภัทรวัฒน์	นายสัตวแพทย์ปฏิบัติการ

๒.๔.๕ กรมประมง

(๑) นางสาวชมัยพร ชูงาน	ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจการประมง
(๒) นายประพันธ์ โนระดี	หัวหน้ากลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมง ระหว่างประเทศ
(๓) นางกิ่งเดือน สมจิตต์	หัวหน้ากลุ่มตรวจประเมินระบบคุณภาพ แหล่งแปรรูป
(๔) นายปิติชาติ ไชยเสนา	เศรษฐกรปฏิบัติการ

๒.๔.๖ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.)

(๑) นายครรชิต สุขเสถียร	รองเลขาธิการสำนักงานมาตรฐาน สินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
(๒) นายชนวัฒน์ สิทธิธูรณ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
(๓) นางสาวรุจิเรข น้อยเสงี่ยม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
(๔) นายวรพงศ์ วิไลรัตน์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

๒.๔.๗ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

(๑) นางเบญจวรรณ ศิริโพธิ์

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
รักษาการในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญนโยบาย
เศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ

(๒) นายเอกราช ตรีลพ

รักษาการผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจการผลิต
และการตลาด

(๓) นางหทัยา ทับสวัสดิ์

ผู้อำนวยการส่วนบริหารกองทุนภาคการเกษตร

๒.๔.๘ การยางแห่งประเทศไทย

(๑) นายณกรณ์ ตรรกวิรพัท

รองผู้ว่าการการยางแห่งประเทศไทยด้านธุรกิจ
และปฏิบัติการ ปฏิบัติการแทนผู้ว่าการการยาง
แห่งประเทศไทย

(๒) นายกฤษดา สังข์สิงห์

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยยาง

(๓) นางสาวสุนันทิกา ปางจตุ

หัวหน้ากองกิจการต่างประเทศ

(๔) นายณัฐชนน นพคุณขจร

นักวิทยาศาสตร์

๒.๕ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**๒.๕.๑ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม**

(๑) นางภาวิณี ณ สายบุรี

รองอธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

(๒) นายจักรชัย ชุ่มจิตต์

ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและเผยแพร่

(๓) นายปัญญา วรเพชรยุทธ

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและฝึกอบรม
ด้านสิ่งแวดล้อม**๒.๕.๒ กรมควบคุมมลพิษ**

(๑) นางสาวพรพิมล เจริญส่ง

ผู้อำนวยการกองจัดการกากของเสีย
และสารอันตราย

(๒) นางอาภาภรณ์ ศิริพรประสาร

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ

๒.๕.๓ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.)

(๑) นางสาวจิตตินันท์ เรืองวีรยุทธ

ผู้อำนวยการกองจัดการความหลากหลาย
ทางชีวภาพ

(๒) นายภาณุวัตร กมุทชาติ

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ

(๓) นางสาวชนากานต์ ต่างจิตร์

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

(๔) นางสาวญาณิ แก้วประสิทธิ์

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

(๕) นางสาวศศิธร ศรีสุรักษ์

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ

๒.๕.๔ สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)

(๑) นางจุฬารัตน์ นิรัตติยกุล

ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจ
จากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)

(๒) นายธนิศ ชังถาวร

รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจ
จากฐานชีวภาพ

(๓) นายชัยรัตน์ บุณนาค

ผู้อำนวยการกลุ่มกิจการอนุรักษ์
และการประโยชน์อย่างยั่งยืน

(๔) นางสาวติกร น่วมภักดี	เจ้าหน้าที่พัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ
(๕) นางสาวณิชา หารดี	บริหารงานทั่วไป

๒.๖ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

๒.๖.๑ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)

(๑) ศ.อภิชาติ วรรณวิจิตร	ผู้อำนวยการหน่วยปฏิบัติการค้นหาและใช้ประโยชน์ยีนข้าว ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
(๒) นายวรรณพ วิเศษสงวน	ผู้อำนวยการศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
(๓) นางสาวบุบผา เตชะภัทรพร	นักวิจัยนโยบายอาวุโสฝ่ายศึกษานโยบายและความปลอดภัยทางชีวภาพ ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ

๒.๗ กระทรวงการคลัง

๒.๗.๑ กรมบัญชีกลาง

(๑) นางภัทรพร วรทรัพย์	รองอธิบดีกรมบัญชีกลาง
(๒) นางสาวณิธิญาภรณ์ อิ่มใจ	ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐระหว่างประเทศ
(๓) นายธนะโชค รุ่งธิพานนท์	ผู้อำนวยการกองระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐและราคากลาง
(๔) นางสาวทักษพร รักอยู่	นิติกรชำนาญการพิเศษ
(๕) นายจักรพันธ์ คงคาประสิทธิ์	นักวิชาการคลังชำนาญการ
(๖) นางสาวศันสนีย์ ธารเรวดี	นักวิชาการคลังชำนาญการ
(๗) นางสาวสุธาสินี ศรีมานะศักดิ์	นิติกรชำนาญการ
(๘) นางสาวดารารัตน์ รัชดานุรักษ์	นักวิจัยนโยบาย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
(๙) นางสาวสมฤทัย น้ำทิพย์	ผู้ช่วยวิจัยนโยบาย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

๒.๗.๒ กรมสรรพากร

(๑) นางสาวภาวณี วุฒิภักดาตร	ผู้อำนวยการกองวิชาการแผนภาษี
(๒) นายมงคล ขนาดนิต	ผู้อำนวยการกองกฎหมาย
(๓) นางสาววิณา ลิ้มสวัสดิ์	ที่ปรึกษาด้านพัฒนาฐานภาษี
(๔) นางสาวเสาวคนธ์ มีแสง	นักวิชาการภาษีเชี่ยวชาญ
(๕) นางสาวเพชรรัตน์ ศุภนิมิตรกุลกิจ	นักตรวจสอบภาษีเชี่ยวชาญ
(๖) นางสาวอรนัญ यरรงเมธ	นิติกรชำนาญการพิเศษ
(๗) นางสาวภัทรี ฉัตรเฉลิมเกียรติ	นิติกรชำนาญการ
(๘) นางสาวณิชาภัทร นาวาประดิษฐ์	นักวิชาการภาษีชำนาญการ
(๙) นางสาวฐิตาพร ฐิตะสมบูรณ์	นักตรวจสอบภาษีชำนาญการ
(๑๐) นางสาวสิริธร ศุภางค์จรัส	นักวิชาการภาษีปฏิบัติการ

๒.๗.๓ กรมศิลปากร

(๑) นางรัตใจ ลีละวงศ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาระบบตรวจสอบการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร
(๒) นางสาวปวงพรา จงสารทิศ	ผู้เชี่ยวชาญกองสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร
(๓) นางนิภาวรรณ ไยบัวเทศ	ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคการตรวจสอบสินค้า (สำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ)
(๔) นายเอก สาทรรวหา	ผู้อำนวยการกองพิกัตอัตราศุลกากร
(๕) นายภาณุ ลิ้มวงศ์ยุติ	ผู้อำนวยการส่วนควบคุมทางศุลกากร (สำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ)
(๖) นายพรสิริ สุขประเสริฐ	ผู้อำนวยการส่วนมาตรฐานพิกัตอัตรา (กองพิกัตอัตราศุลกากร)
(๗) นางวัชรพร เอียนชัยวัฒนา	ผู้อำนวยการส่วนโครงสร้างอัตราอากร
(๘) นางสาวสุกักร์ คงจินดา	หัวหน้าฝ่ายอัตราอากรสิทธิพิเศษ ๑
(๙) นายอังกร อังคะเจริญ	หัวหน้าฝ่ายอัตราอากรสิทธิพิเศษ ๒
(๑๐) นางสาววรรณขุสี เอื้อกุลสมบุรณ์	นักวิชาการศุลกากรชำนาญการพิเศษ
(๑๑) นางกรุณา ปวนะฤทธิ์	นักวิชาการศุลกากรชำนาญการ
(๑๒) นางสาวพุ่มชาติ วงศ์สุวานิช	นักวิชาการศุลกากรชำนาญการ
(๑๓) นางสาวจุฬาลักษณ์ ยุติธรรมสกุล	นักวิชาการศุลกากรชำนาญการ
(๑๔) นางสาวกนกอร ขวลิตชัยกุล	นักวิชาการศุลกากรชำนาญการ
(๑๕) นายพลสรร สายฟ้า	นักวิชาการศุลกากรชำนาญการ
(๑๖) นายชานนท์ แดงสีพล	นักวิชาการศุลกากรปฏิบัติการ
(๑๗) นางสาวปริยาภา ร้อยกรแก้ว	นักวิชาการศุลกากรปฏิบัติการ
(๑๘) นายทวิวุฒิ สุวรรณจรัส	นักวิชาการศุลกากรปฏิบัติการ
(๑๙) นางสาวศุภาวรรณ วิไลภูมิบัณฑิต	นักวิชาการศุลกากร

๒.๗.๔ กรมสรรพสามิต

(๑) นางสาวประภาพรรัชช์ ชำของ	นักวิชาการภาษีชำนาญการพิเศษ
รักษาการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านวิชาการภาษี
(๒) นายสุรเชษฐ์ แก่นชา	นักวิชาการภาษีชำนาญการ
(๓) นางสาวสรลพัชร คล่องดี	นักวิชาการภาษีปฏิบัติการ

๒.๗.๕ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

(๑) นางนวพร วิริยานุพงศ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายการเงินการคลังระหว่างประเทศ
(๒) นางสาวเกตสุดา สุประดิษฐ์	ที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
(๓) นางสาวประภาภรณ์ ชุณหะวัณชัย	ผู้อำนวยการส่วนนโยบายเศรษฐกิจการเงินระหว่างประเทศ
(๔) นางสาวศิริธิดา แสงด้วง	ผู้อำนวยการส่วนนโยบายเศรษฐกิจการคลังระหว่างประเทศ

(๕) นายเดชชัย กุลวงศ์	เศรษฐกรชำนาญการ
(๖) นายศุภชาติ คล่องเชิงสาร	เศรษฐกรปฏิบัติการ
(๗) นางสาวชุตติกาญจน์ สลิลปรามไทย์	เศรษฐกรปฏิบัติการ

๒.๗.๖ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.)

(๑) นางสาวปิยวรรณ ล่ามกิจจา	ที่ปรึกษาด้านพัฒนารัฐวิสาหกิจ
(๒) นายพลจักร นิยมวัฒนา	ผู้อำนวยการสำนักนโยบาย
และแผนรัฐวิสาหกิจ
(๓) นางสาวณัฐนิภา เหลืองสมบูรณ์	นักวิเคราะห์รัฐวิสาหกิจชำนาญการพิเศษ
(๔) นางสาวสุนิดา สุสันต์	นักวิเคราะห์รัฐวิสาหกิจชำนาญการพิเศษ
(๕) นายชยสิทธิ์ จิตราวมวงศ์	นักวิเคราะห์รัฐวิสาหกิจชำนาญการ
(๖) นางสาววรรณภา อภัยบัณฑิตกุล	นักวิเคราะห์รัฐวิสาหกิจปฏิบัติการ

๒.๘ กระทรวงอุตสาหกรรม

๒.๘.๑ กรมโรงงานอุตสาหกรรม

(๑) นายกัมปนาท รุ่งเรืองชัยศรี	ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการกากอุตสาหกรรม
(๒) นายพิศิษฐ์ รัตนธนาฤกษ์	นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ
(๓) นางสาวนัชพรนภัส สีนรุสสิทธิ์	วิศวกรปฏิบัติการ
(๔) นางสาวสุคนธ์ เอี่ยมอนันต์	นักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติการ

๒.๘.๒ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.)

(๑) นายไชยวัฒน์ ตั้งเกริกโอฬาร	ผู้อำนวยการกองบริหารมาตรฐาน
ระหว่างประเทศ
(๒) นางสาวอาภัสสร สุกใส	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการมาตรฐาน
ระหว่างประเทศ
(๓) นายณฤทธิ์ ฤกษ์ม่วง	นักวิชาการมาตรฐานชำนาญการพิเศษ
(๔) นางสาวณิชาภัทร พุ่มเข็ม	นักวิชาการมาตรฐานปฏิบัติการ
(๕) นางสาวสกวรัตน์ เต็มรัตน์	นักวิชาการมาตรฐานปฏิบัติการ

๒.๘.๓ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.)

(๑) นางปนัดดา เย็นตระกูล	ผู้อำนวยการฝ่ายบริการผู้ประกอบการ
(๒) นางสาวนันทนา สถาพรนานนท์	นักบริการการลงทุน

๒.๙ กระทรวงแรงงาน

๒.๙.๑ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

(๑) นางโสภา เกียรตินิรชา	รองอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
(๒) นายอนุสิทธิ์ อุ่นทิม	ผู้อำนวยการกลุ่มงานพัฒนากฎหมาย
(๓) นายทิศชัย หงษ์ศิริรินทนาถ	สำนักแรงงานสัมพันธ์
(๔) นางสาวจันทพร วิสุทธีกันต์	สำนักพัฒนามาตรฐานแรงงาน
(๕) นางสาววิสมล วุฒรา	สำนักพัฒนามาตรฐานแรงงาน

๒.๑๐ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

๒.๑๐.๑ สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

(๑) นางสาวอัจฉรินทร์ พัฒนพันธ์ชัย	ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
(๒) นายภูเวียง ประคำมินทร์	รองปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
(๓) นางปิยนุช วุฒิสอน	ผู้ตรวจราชการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
(๔) นางสาวทศวรรณ เสมอวงศ์	นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการพิเศษ
กองการต่างประเทศ
(๕) นางสาวภาวรินทร์ หงส์บุตร	นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการพิเศษ
(๖) นางสาวสายชล แซ่ลี้	นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการพิเศษ
(๗) นายจรัญ เหลาทอง	นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการ
กองป้องกันและปราบปรามการกระทำผิด
ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ
(๘) นางสาวแสงกล้า อุทัยรัตนกิจ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

๒.๑๐.๒ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.)

(๑) นายชัยชนะ มิตรพันธ์	รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
(๒) นายมีธรรม ณ ระนอง	รักษาการผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
(๓) นายธงชัย แสงศิริ	ผู้ชำนาญการ สำนักยุทธศาสตร์
(๔) นายพงษ์พันธ์ ศรีปาน	เจ้าหน้าที่กฎหมาย

๒.๑๑ สำนักนายกรัฐมนตรี

๒.๑๑.๑ สำนักงบประมาณ

(๑) หม่อมราชวงศ์ธนจักร จักรพันธุ์	รองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ
(๒) นายอดิสร กิจขยัน	นักวิเคราะห์งบประมาณเชี่ยวชาญ
(๓) นายประโมทย์ สมานธิ	นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการพิเศษ

๒.๑๑.๒ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(๑) นายวิโรจน์ นรารักษ์	รองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
(๒) นางสาวจิตราภรณ์ เมฆกระจำ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
(๓) นางสาวรัฐสภา ทรัพย์เมือง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

๒.๑๑.๓ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ)

(๑) นายโชคดี แก้วแสง	รองเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
(๒) นางสาวฐนิตา ศิริทรัพย์	ผู้อำนวยการกองความร่วมมือ
การลงทุนต่างประเทศ
(๓) นายชาติรี ถิ่นผ่องใส	ผู้อำนวยการกองบริหารการลงทุน ๒
(๔) นางสาวสิริพร นาคเจือ	นักวิชาการส่งเสริมการลงทุนชำนาญการพิเศษ

(๕) นายอิทธิโชติ ดำรงรักษ์ธรรม	นักวิชาการส่งเสริมการลงทุนชำนาญการพิเศษ
(๖) นางสาวฐิติกา บุญเจริญ	นักวิชาการส่งเสริมการลงทุนปฏิบัติการ
(๗) นายวัชรสาร ฐิติโสดี	นักวิชาการส่งเสริมการลงทุนปฏิบัติการ

๒.๑๑.๔ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

(๑) นายณัฏฐ์ทร ขาวแก้ว	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการพิเศษ
(๒) นายมานพ พิเศษกุล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

๒.๑๒ กระทรวงยุติธรรม

๒.๑๒.๑ สำนักงานอัยการสูงสุด

(๑) นายไพรัช พรสมบุญศิริ	รองอธิบดีอัยการ
(๒) นายสกุลสุข หอพิบูลสุข	อัยการผู้เชี่ยวชาญพิเศษ
(๓) นางสาวทชดา อจละนันท์	อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด
(๔) นายวีระเดชน์ ไตรทศวิทย์	อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด
(๕) นางสาวปวีณา เอี่ยมศิริกุลมิตร	อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด
(๖) นายตุลยวัตร โฆษิตวัฒน์ฤกษ์	อัยการจังหวัดผู้ช่วย

๒.๑๓ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

(๑) นายประวิทย์ ลีสถาพรวงศา	กรรมการ กสทช.
(๒) นายนทชาติ จินตกานนท์	ผู้อำนวยการสำนักการต่างประเทศ
(๓) นางสาวสมจิตต์ สาสนรักกิจ	ผู้อำนวยการส่วนความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
(๔) นางสุปิยา ประสานเสียง	ผู้อำนวยการส่วนสายงานยุทธศาสตร์และกิจการองค์กร
(๕) นางสาวรำไพภาค ปิ่นสวย	นักวิชาการนโยบายและแผนปฏิบัติการ
(๖) นางสาวศุภัสรา ชัยพิพัฒน์	นักวิชาการนโยบายและแผนระดับต้น
(๗) นายฉัตรบดี ฉัตรภูติ	นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการระดับต้น

๒.๑๔ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)

(๑) นางวรรษญา ศรีมาจันทร์	รองเลขาธิการ
(๒) นางสาวพรพรพร เสนาณรงค์	ผู้ช่วยเลขาธิการ
(๓) นางสาวจุฬาวดี วรรค์ดีโยธิน	ผู้อำนวยการฝ่ายยุทธศาสตร์และการต่างประเทศ
(๔) นางสาวเพ็ญพิชชา พัทธรัตน์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายยุทธศาสตร์และการต่างประเทศ
(๕) นายธวัชพงศ์ เกตานีรุจน์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมาย ๓
(๖) นายวิสุทธิ ตรังคสมบัติ	เจ้าหน้าที่บริหารอาวุโสฝ่ายกฎหมาย ๓
(๗) นายวศิน สีตอกบวบ	เจ้าหน้าที่บริหารฝ่ายยุทธศาสตร์และการต่างประเทศ

๒.๑๕ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

(๑) นายรังสรรค์ มั่นคง	ผู้เชี่ยวชาญด้านวิเทศสัมพันธ์
(๒) นางสุพัตรา พันธุ์อำนวย	นักบริหารแผนงานชำนาญการ
(๓) นายไพศาล ลีมสถิตย์	กรรมการสถาบันส่งเสริมสุขภาพไทย
	ในฐานะภาคี สสส.
(๔) นายวศิน พิพัฒน์ฉัตร	ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและจัดการ
	ความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ
	คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี
(๕) นางสาวณิณดา อิมเพชร	นักบริหารแผนงานชำนาญการ
	สำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงหลัก
(๖) นางสาวจินตนา ปีสิงห์	นักวิเคราะห์บริหารโครงการ
(๗) นายคำรณ ชูเดชา	ผู้ประสานงานเครือข่ายเฝ้าระวังธุรกิจสุรา
(๘) นายนิทัศน์ ศิริโชติรัตน์	อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารงานสาธารณสุข
	คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

๒.๑๖ สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ

(๑) นายไพโรจน์ บุญศิริคำชัย	รองเลขาธิการสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ
(๒) นางสาวอุรา สุวรรณรักษ์	รองผู้อำนวยการสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ

๒.๑๗ ธนาคารแห่งประเทศไทย

(๑) นางจันทวรรณ สุจริตกุล	ผู้ช่วยผู้ว่าการสายสื่อสารและความสัมพันธ์องค์กร
(๒) นางสาวดารณี แซ่จู้	ผู้อำนวยการอาวุโสฝ่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ
(๓) นางจิตตภา กระจวบเหมาะ	รองผู้อำนวยการฝ่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ
(๔) นางสาววริษฐา ประจงการ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายเศรษฐกิจมหภาค
(๕) นางสาวไพลิน พลหาญ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ
(๖) นางสาววรรณโศภิน อมาตยกุล	เศรษฐกรอาวุโสฝ่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ
(๗) นางสาวนภาง เอกอัคร	เศรษฐกรอาวุโสฝ่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ
(๘) นางสาวเกศยา กมลสุขยืนยง	นิติกรอาวุโส ฝ่ายกฎหมาย

๒.๑๘ คณะกรรมการนโยบายปาล์มน้ำมันแห่งชาติ (กนป.)

- นายอิทธิราชบุรี ค่ำดี	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ
	นโยบายปาล์มน้ำมันแห่งชาติ

๒.๑๙ องค์การวิชาชีพ**๒.๑๙.๑ ทันตแพทยสภา**

พ.ต.ท.พจนารถ พุ่มประกอบศรี	นายกทันตแพทยสภา

๒.๑๙.๒ แพทยสภา

(๑) นายไพบูลย์ เอกแสงศรี	ผู้แทนแพทยสภา
(๒) นายพชร ศรีปน	นิติกร

๒.๑๙.๓ สภากายภาพบำบัด

- นายวรชาติ เด็ดขมจันทร์	อุปนายกสภากายภาพบำบัด

๒.๑๙.๔ สภาการพยาบาล

(๑) รศ.สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ	ที่ปรึกษาประจำสภาการพยาบาล
(๒) นางสาวนฤมล ภัทรพานิชชัย	ฝ่ายวิชาการและโครงการเฉพาะกิจ
	นักวิชาการวิชาชีพการพยาบาลประจำ
	สำนักงานเลขาธิการสภาการพยาบาล

๒.๑๙.๕ สภาเทคนิคการแพทย์

- นายสมชัย เจ็ดเสริมอนันต์	นายกสภาเทคนิคการแพทย์

๒.๑๙.๖ สัตวแพทย์สภาแห่งประเทศไทย

(๑) ผศ.ธวัชชัย ศักดิ์ภู่อารัม	นายกสัตวแพทย์สภาแห่งประเทศไทย
(๒) นายจิระ สรณวัตร	หัวหน้าสำนักงานสัตวแพทย์สภา
	แห่งประเทศไทย

๒.๒๐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม**๒.๒๐.๑ คณะกรรมการร่วมภาคเอกชน ๓ สถาบัน (กกร.)**

(๑) นายชูศักดิ์ ชื่นประโยชน์	รองประธานกรรมการหอการค้าไทย
(๒) นางพิมพ์ใจ ลีอิสสระนุกุล	รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
(๓) นายวีรศักดิ์ โฆสิตไพศาล	รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
(๔) นายมนตรี มหาพฤกษ์พงศ์	รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
(๕) นายศักดิ์ชัย อุ่ณจิตติกุล	รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
(๖) นายกอบศักดิ์ ดวงดี	เลขาธิการสมาคมธนาคารไทย
(๗) นายสุธีร์ สธนสถาพร	ผู้อำนวยการ กกร.
(๘) นายตรุษกร วิสุทธิสิน	ผู้ช่วยเลขาธิการสมาคมธนาคารไทย
(๙) นางสาวเพ็ญจันทร์ มานะวนิชกุล	ผู้อำนวยการฝ่ายต่างประเทศ
	สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
(๑๐) นางสาวลัดดาวัลย์ ราชูรัชต์	ผู้อำนวยการสถาบันอุตสาหกรรมเพื่อการเกษตร
(๑๑) นางสาวชลยา กุมาลย์วิสัย	รองผู้อำนวยการสมาคมธนาคารไทย
(๑๒) นายภูริสิทธิ์ แจ่มศิริพันธ์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการบริหารสภาหอการค้า
	แห่งประเทศไทย
(๑๓) นายบันลือศักดิ์ ปุสสะรังสี	กรรมการคณะเจรจาความตกลงการค้า
	ระหว่างประเทศ
(๑๔) นายทวีลาภ ฤทธาภิรมย์	กรรมการผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่
	ธนาคารกรุงเทพฯ
(๑๕) นางเพ็ญภา โหสกุล	ประธานสมาคมผู้ผลิตสีไทย
(๑๖) นายณรงค์ศักดิ์ อินตะไชยวงศ์	ผู้อำนวยการฝ่ายผลิตภัณฑ์
	และช่องทางบริการ ธนาคารกรุงเทพฯ
(๑๗) นางสาวศรัณยา ประไพพงษ์	เจ้าหน้าที่อาวุโสฝ่ายต่างประเทศ
	สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
(๑๘) นายณัฐนัย กู้ประเสริฐ	เจ้าหน้าที่ธนาคารกรุงเทพฯ
(๑๙) นางสาวธัญญาพร ผดุงการ	เจ้าหน้าที่บริหาร

(๒๐) นางสาวศุภนุช ทองใบ	เจ้าหน้าที่สมาคมธนาคารไทย
(๒๑) นางสาวขวัญทัย ธนทรัพย์วงศ์	เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมการค้าและการลงทุน
(๒๒) นายณัฐสันต์ ลีละบุตร	เจ้าหน้าที่ต่างประเทศ กกร.

๒.๒๐.๒ สำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคภาคประชาชน
(คอบช.)

- นางสาวบุญยืน ศิริธรรม ประธานสหพันธ์องค์กรผู้บริโภค

๒.๒๐.๓ สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สทท.)

- นายชัยรัตน์ ไตรรัตนจรัสพร ประธาน สทท.

๒.๒๐.๔ สภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย (สรท.)

(๑) นายวิศิษฐ์ ลิ้มลือชา	รองประธาน สรท.
(๒) นายคงฤทธิ จันทริก	ผู้อำนวยการบริหาร สรท.
(๓) นายภักธร เนียมแสง	ผู้ช่วยผู้จัดการ สรท.
(๔) นางสาวจิรภา บุญนาสุข	นักวิเคราะห์อาวุโส

๒.๒๐.๕ สหพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจแห่งประเทศไทย (สพร.ท.)

- (๑) นางสาวอัปสร กฤษณะสมิต ประธาน สพร.ท.
(๒) นายไพฑูรย์ ตูลาพงศ์ เลขาธิการ สพร.ท.

๒.๒๐.๖ สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (สรท.)

- นายพงศ์จิติ พงศ์ศิลาภรณ์ ประธานสหภาพ สรท.

๒.๒๐.๗ สมาพันธ์ผู้ให้บริการโลจิสติกส์ไทย

(๑) นายสุวิทย์ รัตนจินดา	ประธานสมาคมผู้ให้บริการโลจิสติกส์ไทย
(๒) นายวิฑูรย์ สันติบุญญรัตน์	เลขาธิการสมาคมผู้ให้บริการโลจิสติกส์ไทย
(๓) นายสมชาย บรรลือเสนาะ	ประชาสัมพันธ์สมาคมผู้ให้บริการโลจิสติกส์ไทย

๒.๒๐.๘ สมาคมชาวนาและเกษตรกรไทย

- (๑) นายสาธุ อนุโมทามิ
(๒) นายเดชา นุตาลัย

๒.๒๐.๙ สมาคมพืชสวนแห่งประเทศไทย

- (๑) นายวิชา จิตติประเสริฐ ที่ปรึกษามาตรคัมพิชสวนแห่งประเทศไทย
(๒) นายสนทร พิพิธแสงจันทร์ ที่ปรึกษามาตรคัมพิชสวนแห่งประเทศไทย

๒.๒๐.๑๐ สมาคมเมล็ดพันธุ์แห่งประเทศไทย

- นางสาวบุญญานาถ นาดวงษ์ กรรมการและประชาสัมพันธ์

๒.๒๐.๑๑ สมาคมการค้าเมล็ดพันธุ์ไทย

(๑) นายชัยฤกษ์ สงวนทรัพย์ากร	นายกสมาคมการค้าเมล็ดพันธุ์ไทย
(๒) นางสาวบุญญานาถ นาถวงษ์	อุปนายกสมาคมการค้าเมล็ดพันธุ์ไทย
(๓) นายไตรทิพย์ อัยสิทธิ	

๒.๒๐.๑๒ สมาคมเมล็ดพันธุ์พืชภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก

- (๑) นางสาวกนกวรรณ ชดเชย ผู้อำนวยการสมาคมเมล็ดพันธุ์พืช
ภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก
- (๒) นายวิชัย เหล่าเจริญพรกุล

๒.๒๐.๑๓ สมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติ

- นายนิพัฒน์ เนื่อนิม อนุนายกสมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติ

๒.๒๐.๑๔ สมาคมการประมงแห่งประเทศไทย

- นายพิชัย แซ่ซิ้ม เลขาธิการสมาคมการประมงแห่งประเทศไทย

๒.๒๐.๑๕ สมาคมปรับปรุงพันธุ์และขยายพันธุ์พืชแห่งประเทศไทย

- (๑) นายพิเชษฐ์ กรุดลอยมา นายกสมาคมปรับปรุงพันธุ์
และขยายพันธุ์พืชแห่งประเทศไทย
- (๒) ผศ.ปิยะ กิตติภาดากุล อนุนายกสมาคม

๒.๒๐.๑๖ สมาคมผู้วิจัยและผลิตเภสัชภัณฑ์

- (๑) นายทวิราป ตันตวงษ์ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร
- (๒) นายนิรุติ คุณวัฒน์ ผู้อำนวยการอาวุโสด้านนโยบายสาธารณะ
และกิจการรัฐ

๒.๒๐.๑๗ สมาคมไทยอุตสาหกรรมผลิตยาแผนปัจจุบัน

- (๑) นางลลนา เสดสุบรรณ นายกสมาคม
- (๒) นายทัฬห ปิงเจริญกุล ที่ปรึกษา
- (๓) นายพีรชา ธนวัฒนาวณิช ที่ปรึกษาด้านวิจัยและพัฒนา

๒.๒๐.๑๘ สมาคมผู้ผลิตยาสมุนไพร

- นายเมธา สิมะวรา นายกสมาคมผู้ผลิตยาสมุนไพร

๒.๒๐.๑๙ สมาคมช่างเหมาไฟฟ้าและเครื่องกลไทย

- (๑) นายบุญศักดิ์ เกียรติเจริญเลิศ นายกสมาคม
- (๒) นายเชิดศักดิ์ วิฑราภรณ์ ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
- (๓) นายณัฏฐา ประโมจน์ อนุนายกสมาคม

๒.๒๐.๒๐ สมาคมอุตสาหกรรมก่อสร้างไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

- (๑) นายอังสุรสมิ์ อารีกุล นายกสมาคม
- (๒) นายธนัท เวสารัชชานนท์ เลขาธิการสมาคม
- (๓) นายปิยะดิษฐ์ อัครศิริสุข กรรมการบริหารสมาคม

๒.๒๐.๒๑ สมาคมวิศวกรที่ปรึกษาแห่งประเทศไทย

- นายสุพจน์ เจียมจรัสรังสี เลขาธิการสมาคม

๒.๒๐.๒๒ มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค

- นางสาวสารี อ๋องสมหวัง เลขาธิการมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค

๒.๒๐.๒๓ มูลนิธิสุขภาพไทย

- นายวีรพงษ์ เกรียงสินยศ กรรมการและเลขาธิการมูลนิธิสุขภาพไทย

๒.๒๐.๒๔ มูลนิธิบูรณะนิเวศ

- (๑) นางสาวเพ็ญโฉม แซ่ตั้ง ผู้อำนวยการมูลนิธิบูรณะนิเวศ
- (๒) นางดาวัลย์ จันทรหัสดี เจ้าหน้าที่มูลนิธิบูรณะนิเวศ

๒.๒๐.๒๕ กลุ่มอุตสาหกรรมไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และโทรคมนาคม

- (๑) นางกนิษฐา เมืองกระจำว ประชานกลุ่มอุตสาหกรรมไฟฟ้า
อิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม

- (๒) นางสาวพรพรรณ ลิ้มตระกูล อุปนายกสมาคมอุตสาหกรรมไฟฟ้า
อิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม
- (๓) นางสาวภาวนา สุริยพฤษ ผู้จัดการสมาคมอุตสาหกรรมไฟฟ้า
อิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม

๒.๒๐.๒๖ เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกภาคใต้

- นายกำราบ พานทอง ผู้ประสานงานเครือข่ายเกษตรกรรม
ทางเลือกภาคใต้

๒.๒๐.๒๗ เครือข่ายองค์กรด้านประชากรข้ามชาติ

- นายอดิสร เกิดมงคล ผู้จัดการเครือข่ายองค์กรด้านประชากรข้ามชาติ

๒.๒๐.๒๘ เกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer)

- นายมานพ แก้วโกย

๒.๒๐.๒๙ เกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ

- (๑) นายวิชา โกมลกิจเกษตร เลขานุการสมาพันธ์ไม้ดอกไม้ประดับแห่ง
ประเทศไทย
- (๒) นายชุมพล พรหมประทานพร เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้
- (๓) นายนิพนธ์ ชัยวงศ์รุ่งเรือง เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้
- (๔) นายกิตติคุณ พรหมพิทักษ์ เกษตรกรผู้ปลูกเบญจมาศ
- (๕) นายกวี ชิตกร เกษตรกรผู้พัฒนาพันธุ์และจำหน่ายเมล็ด
พันธุ์ดาวเรือง
- (๖) นายณัฐวุฒิ มุราณี เกษตรกรผู้พัฒนาพันธุ์และจำหน่ายเมล็ด
พันธุ์ดาวเรือง

๒.๒๐.๓๐ เกษตรกรผู้ปลูกพืชผัก

- นายพงษ์พัฒน์ แก้วพะเนาว์ เกษตรกรผู้ปลูกพืชผัก

๒.๒๐.๓๑ เกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร

- นางเครือวัลย์ ก้านลำไย เกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร

๒.๒๑ บุคคลและนักวิชาการ

- (๑) ผศ.ปวีศร เลิศธรรมเทวี อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- (๒) ผศ.ชล บุนนาค อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- (๓) นายอะศิระ ทิระกะวา ผู้ช่วยทูตฝ่ายพาณิชย์
สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย
- (๔) รศ.นุศราพร เกษสมบุรณ์ อาจารย์ประจำคณะเภสัชศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

๓. การพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญ

คณะกรรมการวิสามัญได้มีการพิจารณาศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๓.๑ คณะกรรมการวิสามัญได้ประชุมพิจารณาศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) จำนวน ๒๐ ครั้ง ดังนี้

- ครั้งที่ ๑ วันพฤหัสบดีที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓
- ครั้งที่ ๒ วันจันทร์ที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๓
- ครั้งที่ ๓ วันพุธที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๓
- ครั้งที่ ๔ วันอังคารที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๓
- ครั้งที่ ๕ วันพุธที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๓
- ครั้งที่ ๖ วันอังคารที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓
- ครั้งที่ ๗ วันพุธที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓
- ครั้งที่ ๘ วันพฤหัสบดีที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๓
- ครั้งที่ ๙ วันอังคารที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๓
- ครั้งที่ ๑๐ วันพุธที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓
- ครั้งที่ ๑๑ วันพุธที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓
- ครั้งที่ ๑๒ วันพุธที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๓
- ครั้งที่ ๑๓ วันพุธที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๓
- ครั้งที่ ๑๔ วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓
- ครั้งที่ ๑๕ วันพุธที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๓
- ครั้งที่ ๑๖ วันพุธที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๓
- ครั้งที่ ๑๗ วันพุธที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๓
- ครั้งที่ ๑๘ วันพุธที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๓
- ครั้งที่ ๑๙ วันอังคารที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๓
- ครั้งที่ ๒๐ วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๓

๓.๒ คณะกรรมการวิสามัญได้มีมติตั้งคณะอนุกรรมการ จำนวน ๓ คณะ เพื่อทำหน้าที่ศึกษาข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อดี ข้อเสีย ประโยชน์ และผลกระทบในด้านต่าง ๆ หากประเทศไทยเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) พร้อมทั้งจัดทำข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว แล้วรายงานคณะกรรมการเพื่อพิจารณา ทั้งนี้ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๖ ดังนี้

(๑) คณะอนุกรรมการศึกษาผลกระทบด้านการเกษตรและพันธู์พืช ซึ่งอนุกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑) นายอนันต์ ศรีพันธุ์	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒) นายนิกร จำนง	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓) นายสมบุรณ์ ชาร์มย์	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔) นายวรภพ วิริยะโรจน์	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สาม
๕) นางสาวสกุณา สาระนันท์	เลขานุการคณะอนุกรรมการ

๖) นายเลิศศักดิ์ พัฒนชัยกุล	โฆษกคณะอนุกรรมการ
๗) นายสุนทร รักษ์รงค์	โฆษกคณะอนุกรรมการ
๘) นายปริญญญา ฤกษ์ห่วย	อนุกรรมการ
๙) นายเพชรภูมิ อภรณ์รัตน์	อนุกรรมการ
๑๐) รองศาสตราจารย์สุรวิช วรรณไกรโรจน์	อนุกรรมการ

(๒) คณะอนุกรรมการศึกษาผลกระทบด้านการแพทย์และสาธารณสุข ซึ่งอนุกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑) นายศุภชัย ใจสมุทร	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒) นางนาที รัชกิจประการ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓) รองศาสตราจารย์จิราพร ลิ้มปานานนท์	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔) นายศุภกิจ ศิริลักษณ์	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สาม
๕) นายวาโย อัครรุ่งเรือง	เลขานุการคณะอนุกรรมการ
๖) นางสาวศรินวล บุญลือ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๗) นายปริญญ์ พานิชภักดิ์	โฆษกคณะอนุกรรมการ
๘) นายทศพล ทังสุบุตร	อนุกรรมการ
๙) นายธีระพงษ์ วัฒนวงศ์ภิญโญ	อนุกรรมการ
๑๐) นายไพศาล ดั่นคุ้ม	อนุกรรมการ

(๓) คณะอนุกรรมการศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน ซึ่งอนุกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑) นายเกียรติ สิทธิอมร	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒) นายฐิตินันท์ แสงนาค	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓) นางสาวจิราพร สีนุไพร	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔) นางอรมน ทรัพย์ทวีธรรม	เลขานุการคณะอนุกรรมการ
๕) นางสาวเพชรชมพู กิจบูรณะ	โฆษกคณะอนุกรรมการ
๖) นายสฤทธะ เผือกประพันธ์	อนุกรรมการ
๗) นายจิรวุฒิ ศิริพานิชย์	อนุกรรมการ
๘) นายเชิดชาย ไขววิทย์	อนุกรรมการ
๙) นางสาวกรรณิการ์ กิจติเวชกุล	อนุกรรมการ
๑๐) นางสาวอรพินทร์ เพชรทัต	อนุกรรมการ

๓.๓ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษาข้อเท็จจริงและรายละเอียดข้อมูลเรื่องนี้จากเอกสารข้อมูล คำชี้แจงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้เชิญมาร่วมประชุมกับคณะกรรมการ เพื่อให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ตลอดจนชี้แจงแสดงความคิดเห็น รวมทั้งรายละเอียดจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ โดยนำมาประกอบการพิจารณาศึกษาข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ

๓.๔ คณะอนุกรรมการได้ประชุมพิจารณาศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑) คณะอนุกรรมการศึกษาผลกระทบด้านการเกษตรและพันธุ์พืช ได้ประชุมพิจารณาศึกษาเกี่ยวกับประเด็นผลกระทบด้านการเกษตรและพันธุ์พืชจากการเข้าร่วมความตกลง CPTPP และผลกระทบ

จากการเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV 1991) โดยศึกษาข้อบทของความตกลง CPTPP และอนุสัญญา UPOV 1991 ซึ่งคณะอนุกรรมการได้พิจารณาประเด็นที่มีข้อสงสัยในการตีความข้อบทของอนุสัญญา UPOV 1991 และสอบถามไปยังสำนักเลขาธิการสหภาพ UPOV เพื่อขอความชัดเจนและนำมาใช้ประกอบการพิจารณาศึกษา ตลอดจนพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย ซึ่งได้เชิญนักวิชาการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สมาคม และกลุ่มเกษตรกร มาเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลข้อเท็จจริง ตลอดจนชี้แจงแสดงความคิดเห็น จำนวน ๑๕ ครั้ง

๒) คณะอนุกรรมการศึกษาผลกระทบด้านการแพทย์และสาธารณสุข ได้ประชุมพิจารณา ศึกษาโดยกำหนดกรอบแนวทางการศึกษาออกเป็น ๒ ส่วน คือ การพิจารณาจากข้อบทต่าง ๆ ในความตกลง CPTPP และการพิจารณาผลกระทบด้านการแพทย์และสาธารณสุขที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต จากเอกสาร ข้อมูล คำชี้แจงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรายละเอียดจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ รวม ๑๑ เรื่อง ได้แก่ (๑) ยา (รวมวัคซีน และชีววัตถุ) (๒) สมุนไพร (๓) เครื่องมือแพทย์ (๔) อาหาร (๕) เครื่องสำอาง (๖) ยาสูบ (๗) เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (๘) บทว่าด้วยการคุ้มครองการลงทุน (Investment protection) และกลไกการระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชน (Investor-State Dispute Settlement : ISDS) (๙) การบริการสาธารณสุข (๑๐) การก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) ของประเทศไทย และ (๑๑) ข้อบทที่ถูกระงับไว้ (Suspended provisions) ตลอดจนประเด็นย่อยในเรื่องยา (รวมวัคซีน และชีววัตถุ) อีก ๔ ประเด็น คือ (๑) การรับฝากจุลชีพ (๒) การเชื่อมโยงสิทธิบัตรกับการขึ้นทะเบียนตำรับยา (Patent Linkage) (๓) การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (Government Procurement) ที่เกี่ยวกับสาธารณสุข และ (๔) การบังคับใช้สิทธิเหนือสิทธิบัตรยา (Compulsory Licensing : CL) โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ตลอดจนชี้แจงแสดงความคิดเห็น จำนวน ๑๒ ครั้ง

๓) คณะอนุกรรมการศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน ได้ประชุมพิจารณาศึกษาโอกาสและผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน จากข้อมูล ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน ตลอดจนคำชี้แจงและความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เข้าร่วมประชุมในประเด็นสำคัญต่าง ๆ รวม ๑๑ ประเด็น ได้แก่ (๑) ภาพรวมการประเมินผลกระทบ และ Post COVID (๒) การค้าสินค้า กฎถิ่นกำเนิดสินค้าและประเด็น Free Zone (๓) การค้าบริการ การลงทุน และการเข้าเมืองชั่วคราวสำหรับนักธุรกิจ (๔) การคุ้มครองสิทธิแรงงาน (๕) พาณิชนียอิเล็กทรอนิกส์ (๖) กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนกับรัฐ (๗) การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ (๘) รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานที่ได้รับสิทธิพิเศษเพื่อความมั่นคงแห่งรัฐ (๙) อุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (๑๐) มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช และ (๑๑) สินค้าขยะอันตราย โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ตลอดจนชี้แจงแสดงความคิดเห็น จำนวน ๑๗ ครั้ง

นอกจากนี้ นายเกียรติ สิทธิอมร ประธานคณะอนุกรรมการ และคณะ ประกอบด้วย นายฐิตินันท์ แสงนาค รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง นางสาวเพชรชมพู กิจบูรณะ โฆษกคณะอนุกรรมการ และนายนิลสุวรรณ ลีลารัศมี ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ ให้การรับรองนายทาทาโมอานา ไอเซฮา คลูนี แมกเฟอร์สัน เอกอัครราชทูตนิวซีแลนด์ประจำประเทศไทยและคณะ เพื่อหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมความตกลง CPTPP ของไทย ในวันศุกร์ที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องรับรอง (สผ.) ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา โดยประธานคณะอนุกรรมการ ได้กล่าวต้อนรับคณะทูตฯ และแสดงความเห็นเรื่องความร่วมมือระหว่างไทยและนิวซีแลนด์ว่า สามารถพิจารณาขยายความร่วมมือระหว่างกันได้นอกเหนือจากกรอบความตกลง CPTPP ทั้งนี้ในส่วนของความตกลง CPTPP ไทยไม่พร้อมที่จะแสดงความจำนงค์ร่วมเจรจาเป็นสมาชิก CPTPP ได้ก่อนวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๓ ซึ่งเป็นกำหนดเวลาพิจารณา หากไทยต้องการแสดงความจำนงค์เข้าร่วมคงต้องเสนอเรื่องอีกครั้งในปีหน้า โดยไทยมีข้อกังวลในการเข้าร่วมความตกลง CPTPP ที่สำคัญ

คือ เรื่องการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (International Union for the Protection of New Varieties of Plants : UPOV) ซึ่งแม้ว่าการสนับสนุนเรื่องการคุ้มครองการพัฒนาพันธุ์พืชใหม่เป็นเรื่องที่พึงกระทำ แต่การปกป้องที่มากเกินไปอาจเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพสูงและเป็นประเทศเกษตรกรรมที่ประชาชนส่วนใหญ่อยู่ภาคเกษตร ซึ่งการคุ้มครองการพัฒนาพันธุ์พืชใหม่โดยมิได้คำนึงถึงการแบ่งปันผลประโยชน์ในกรณีการนำเมล็ดพันธุ์เดิมมาใช้ ย่อมไม่เป็นธรรม และขัดกับหลักการของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity : CBD) นอกจากนั้น ในกรณีประเทศมาเลเซียที่ส่งร่างกฎหมายเสนอสัดส่วนในการแบ่งปันผลประโยชน์ไป เพื่อขอความเห็นจาก UPOV และ UPOV ไม่เห็นด้วย จึงมีข้อสงสัยว่า เหตุใดประเทศสมาชิกต้องส่งเนื้อความในร่างกฎหมายไปให้ UPOV เห็นชอบ ทั้งที่โดยหลักสากลแล้วเป็นอำนาจอธิปไตยของแต่ละประเทศ จึงไม่ควรมีการขอความเห็นชอบจากหน่วยงานอื่นในการออกกฎหมายภายในประเทศ ทั้งนี้ อาจขอข้อเสนอแนะหรือข้อสังเกตได้ แต่ไม่ใช่การขอความเห็นชอบ ประเทศต่าง ๆ จึงควรร่วมกันผลักดันระบบที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงที่ปฏิบัติได้ และควรมีความเป็นธรรมซึ่งทุกประเทศจะได้รับประโยชน์

ในเรื่อง Extended IP protection ก็เป็นเรื่องที่หลายฝ่ายแสดงความกังวล แม้ประเทศไทยในฐานะสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) เห็นด้วยกับการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา แต่การให้ความคุ้มครองมากเกินไป (over protection) ย่อมไม่เป็นธรรม คณะอนุกรรมการฯ จึงขอทราบความเห็นของประเทศนิวซีแลนด์ในเรื่องนี้

ทั้งนี้ ไทยเสนอให้สมาชิก CPTPP พิจารณานำเรื่องที่ปัญหา ปฏิบัติได้ยาก หรือยังมีข้อโต้แย้ง แต่เป็นวาระที่เป็นประโยชน์ของบางกลุ่มจากประเทศที่มีได้เป็นสมาชิก CPTPP แล้ว ไปรวมอยู่ใน built-in agendas เพื่อเจรจาในอนาคตเมื่อทุกประเทศสมาชิกมีความพร้อม ซึ่งจะทำให้เพิ่มจำนวนสมาชิกได้รวดเร็วและเป็นประโยชน์กับประชาชนในประเทศสมาชิก

เอกอัครราชทูตนิวซีแลนด์ประจำประเทศไทย ได้กล่าวขอบคุณฝ่ายไทยที่ให้การต้อนรับในกรณีความตกลง CPTPP นั้น นิวซีแลนด์เข้าใจสถานการณ์ของไทยดีและพร้อมสนับสนุน รวมทั้งจะรับข้อกังวลและข้อเสนอแนะของไทยไปพิจารณาและแจ้งให้ไทยทราบต่อไป

๔. ผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการวิชาการวิสามัญ

คณะกรรมการฯ ได้จัดทำรายงานผลการพิจารณาศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) ปรากฏผลการดำเนินการซึ่งสรุปได้ ดังนี้

๔.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership : CPTPP) เป็นความตกลงการค้าเสรีที่มีขอบเขตกว้างขวาง ครอบคลุมการเปิดตลาดการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน การเคลื่อนย้ายนักธุรกิจชั่วคราว การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการค้า อาทิ พาณิชนียอิเล็กทรอนิกส์ ทรัพย์สินทางปัญญา รัฐวิสาหกิจ นโยบายการแข่งขันทางการค้า มาตรฐานแรงงาน สิ่งแวดล้อม รวมถึงกลไกแก้ไขข้อพิพาทระหว่างรัฐบาลและนักลงทุนต่างชาติ เพื่อสร้างมาตรฐานและกฎระเบียบร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิก ประกอบด้วย ๓๐ ข้อบท ได้แก่ (๑) ความจำกัดความทั่วไป (๒) การค้าสินค้า (๓) สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (๔) กฎถิ่นกำเนิดสินค้า (๕) การบริหารจัดการทางศุลกากรและการอำนวยความสะดวกทางการค้า (๖) มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (๗) อุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (๘) มาตรการเยียวยาทางการค้า (๙) การลงทุน

(๑๐) การบริการข้ามพรมแดน (๑๑) บริการด้านการเงิน (๑๒) การเคลื่อนย้ายนักธุรกิจ (๑๓) โทรมคมนาคม (๑๔) พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ (๑๕) การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ (๑๖) นโยบายการแข่งขัน (๑๗) รัฐวิสาหกิจ (๑๘) ทรัพย์สินทางปัญญา (๑๙) แรงงาน (๒๐) สิ่งแวดล้อม (๒๑) ความร่วมมือและการเสริมสร้างศักยภาพ (๒๒) ความสามารถในการแข่งขันและการอำนวยความสะดวกทางธุรกิจ (๒๓) การพัฒนา (๒๔) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (๒๕) ความสอดคล้องของกฎระเบียบ (๒๖) ความโปร่งใสและการต่อต้านการคอร์รัปชัน (๒๗) การบริหารจัดการและสถาบัน (๒๘) การระงับข้อพิพาท (๒๙) ข้อยกเว้น และ (๓๐) บทสรุป

ความตกลง CPTPP ริเริ่มมาจากความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Trans-Pacific Partnership : TPP) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๔ ประกอบด้วยสมาชิกทั้งสิ้น ๑๒ ประเทศ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๐ สหรัฐอเมริกาได้ถอนตัวออกจากความตกลง TPP ส่งผลให้มีสมาชิกเหลือเพียง ๑๑ ประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น แคนาดา เม็กซิโก เปรู ชิลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สิงคโปร์ มาเลเซีย บรูไน และเวียดนาม อย่างไรก็ตาม แม้สหรัฐอเมริกาได้ถอนตัวออกจากความตกลง TPP แต่ประเทศสมาชิกที่เหลือยังเล็งเห็นความสำคัญของความตกลง TPP จึงได้ออกแถลงการณ์ร่วมเดินทางทำความตกลงการค้าเสรีต่อไปภายใต้ชื่อใหม่ คือ ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership : CPTPP) โดยเห็นชอบหลักการสำคัญของความตกลง TPP แต่ให้ชะลอการบังคับใช้ในบางประเด็นเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นแก่ประเทศสมาชิก ทั้งนี้ความตกลง CPTPP มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๑ โดยมีสมาชิก ๗ ประเทศที่ให้สัตยาบันแล้ว ได้แก่ ญี่ปุ่น แคนาดา เม็กซิโก ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สิงคโปร์ และเวียดนาม

สำหรับประเทศไทย รัฐบาลมีความสนใจที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกความตกลง CPTPP จึงได้ตั้งคณะทำงานเตรียมการพิจารณาเข้าร่วมความตกลง CPTPP เพื่อศึกษาแนวทางการเจรจา ประโยชน์และผลกระทบจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกความตกลง CPTPP รวมทั้งจัดจ้างบริษัทที่ปรึกษาเพื่อประเมินผลกระทบ ตลอดจนจัดรับฟังความเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียอย่างรอบด้าน ก่อนรวบรวมข้อมูลเสนอคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (กนศ.) ที่มีรองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) เป็นประธาน ให้ความเห็นชอบและนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาตัดสินใจ เรื่องการขอเริ่มกระบวนการเจรจาเข้าร่วมเป็นสมาชิกความตกลง CPTPP ในวาระการประชุมคณะรัฐมนตรีช่วงเดือนเมษายน ๒๕๖๓ เพื่อที่ประเทศไทยจะได้แสดงเจตจำนงขอร่วมเจรจาเป็นสมาชิกความตกลง CPTPP ในการประชุมรัฐมนตรี CPTPP ได้ทันกำหนดเดือนสิงหาคม ๒๕๖๓ อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๓ ก่อนที่จะมีการประชุมคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาในวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๓ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้ถอนเรื่องดังกล่าวออกจากวาระการประชุมคณะรัฐมนตรี เนื่องจากมีข้อกังวลบางประเด็นเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นหากประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกความตกลง CPTPP ประกอบกับได้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ทั้งสนับสนุนและคัดค้านการเข้าร่วมเป็นสมาชิกความตกลง CPTPP จากภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคเกษตร ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม โดยฝ่ายที่คัดค้านมีข้อกังวลว่า การเข้าร่วมความตกลง CPTPP อาจส่งผลให้ต้องเผชิญกับการแข่งขันที่สูงขึ้นจากสินค้าและบริการจากประเทศสมาชิก และต้องยอมรับพันธกรณีที่อาจมีผลกระทบในวงกว้าง ในประเด็น อาทิ การเปิดตลาดสินค้าที่สูงถึงร้อยละ ๙๕ - ๙๙ การเปิดตลาดบริการและการลงทุน การขึ้นทะเบียนและคุ้มครองเมล็ดพันธุ์ใหม่ การคุ้มครองด้านสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้น การใช้กลไกการระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนกับรัฐ การเปิดตลาดการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ การให้รัฐวิสาหกิจดำเนินการซื้อขายสินค้าและบริการเชิงพาณิชย์ และการให้สิทธิแรงงานต่างด้าวรวมตัวจัดตั้งสหภาพ เป็นต้น

นอกจากนี้เกษตรกรที่เป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ของประเทศ มีความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อภาคการเกษตร โดยเฉพาะด้านพันธุ์พืช ซึ่งเกิดจากข้อบทรของความตกลง CPTPP ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องเข้าร่วมเป็นภาคีความตกลงระหว่างประเทศด้านทรัพย์สินทางปัญญา รวมถึงอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV 1991) จะกระทบต่อวิถีชีวิตการเกษตรแบบดั้งเดิมของเกษตรกรในวงกว้าง และประเทศไทยอาจสูญเสียความได้เปรียบจากการเป็นแหล่งความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก ขณะที่ฝ่ายสนับสนุน เห็นว่า ความตกลง CPTPP จะเพิ่มโอกาสการส่งออกของประเทศไทยไปยังประเทศสมาชิก CPTPP โดยเฉพาะตลาดแคนาดาและเม็กซิโก ซึ่งประเทศไทยยังไม่มีข้อตกลงการค้าเสรีด้วย และช่วยดึงดูดการลงทุนที่ต้องการใช้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิต เพื่อส่งออกไปยังประเทศสมาชิก CPTPP โดยความตกลง CPTPP ถือเป็นความตกลงทางการค้าที่มีมาตรฐานสูง การเข้าร่วมความตกลงเป็นโอกาสที่ดีในการยกระดับมาตรฐานการค้าและการลงทุนของประเทศไทย ทำให้รักษาขีดความสามารถทางการแข่งขันและดึงดูดการลงทุนจากประเทศคู่ค้าไม่ให้อพยพฐานการผลิตจากประเทศไทยไปยังประเทศสมาชิกอื่น

จากข้อกังวลและความเห็นที่ยังมีความขัดแย้งกันดังกล่าว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงได้มีการยื่นญัตติด่วน ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อพิจารณาศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๔๙ และข้อ ๕๐ ซึ่งที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๓ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ ได้พิจารณาญัตติด่วนดังกล่าว และลงมติตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาการศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) ประกอบด้วยกรรมาธิการจำนวน ๔๙ คน โดยกำหนดระยะเวลาพิจารณาไว้ ๓๐ วัน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากข้อมูล ข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายเกี่ยวกับความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) มีจำนวนมากและเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วน จำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็น รวมทั้งศึกษาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นอย่างรอบด้าน ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาของคณะกรรมาธิการเป็นไปด้วยความละเอียดรอบคอบ สามารถนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง พร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะได้อย่างถูกต้องครบถ้วน อันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติ คณะกรรมาธิการจึงมีมติขยายระยะเวลาในการดำเนินงานออกไปอีกสองครั้ง คือ ครั้งที่ ๑ ขยายระยะเวลาออกไป ๖๐ วัน โดยสิ้นสุดในวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๓ และครั้งที่ ๒ ขยายระยะเวลาออกไป ๓๐ วัน โดยสิ้นสุดในวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๓

โดยที่การประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาการศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะอนุกรรมาธิการขึ้น ๓ คณะ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๖ ได้แก่ (๑) คณะอนุกรรมาธิการศึกษาผลกระทบด้านการเกษตร และพันธุ์พืช (๒) คณะอนุกรรมาธิการศึกษาผลกระทบด้านการแพทย์และสาธารณสุข และ (๓) คณะอนุกรรมาธิการศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน เพื่อศึกษาข้อมูล ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับข้อดี ข้อเสีย ประโยชน์ โอกาส และผลกระทบในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคณะอนุกรรมาธิการนั้น ๆ ตลอดจนความเห็น และการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาจัดทำรายงานผลการพิจารณาการศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) พร้อมทั้งข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการ เสนอต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๐๕ ต่อไป

๔.๒ ประเด็นการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา โดยกำหนดประเด็นการพิจารณาศึกษา ดังนี้

- ๑) การพิจารณาศึกษาผลกระทบด้านการเกษตรและพันธุ์พืช
- ๒) การพิจารณาศึกษาผลกระทบด้านการแพทย์และสาธารณสุข
- ๓) การพิจารณาศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน

๔.๓ ผลการพิจารณาศึกษาผลกระทบด้านการเกษตรและพันธุ์พืช

จากการพิจารณาศึกษาผลกระทบด้านการเกษตรและพันธุ์พืช พบว่า เกษตรกรรายย่อย และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการเกษตรของไทย จะได้รับผลกระทบอย่างมากและกว้างขวาง ถ้าประเทศไทยเป็นสมาชิกความตกลง CPTPP ทั้งจากการเปิดตลาดเสรีสินค้าเกษตรและจากการรอนสิทธิในการใช้พืชพันธุ์การค้าหลังจากการเข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญา UPOV ดังนั้น ประเทศไทยจึงยังไม่พร้อมจะเข้าเจรจาความตกลง CPTPP จนกว่าจะมีการทำความเข้าใจให้เกษตรกรยอมรับการเข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญา UPOV การเตรียมความพร้อมให้แก่เกษตรกร ซึ่งยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองและไม่สามารถสู้ได้ในเวทีโลก โดยการสนับสนุนเชิงนโยบาย และเพิ่มงบประมาณวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชและขยายพันธุ์พืช เพื่อเผยแพร่แก่เกษตรกร และเพื่อใช้ประโยชน์จากข้อได้เปรียบด้านความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ และจัดทำกฎหมายให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งนี้ แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ได้กำหนดว่า จะมีการจัดสรรงบประมาณและอัตรากำลังบุคลากรเพื่อการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชและการขยายพันธุ์พืช เพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ระบบเกษตรกรรมไทย เช่น งบประมาณ ๒๕๖๔ แผนงานบูรณาการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรได้รับงบประมาณมากกว่า ๑,๔๔๗ ล้านบาท ตามที่ได้กำหนดไว้ แต่ในทางปฏิบัติการจัดสรรงบประมาณในแผนงานดังกล่าวต่ำกว่าที่กำหนดไว้ทุกปี การจะเข้าร่วมความตกลง CPTPP หรือความตกลงเปิดเขตการค้าเสรีมาตรฐานสูงอื่นใด ประเทศไทยควรมีความพร้อมที่จะเป็นประเทศผู้ขายพันธุ์พืชให้แก่ประเทศภาคีสมาชิก ตลอดจนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วม CPTPP ดังจะกล่าวโดยย่อ ดังนี้

๔.๓.๑ ผลกระทบด้านการเกษตร

การเข้าร่วมความตกลง CPTPP ทำให้ประเทศไทยและประเทศสมาชิกความตกลง CPTPP ต้องเปิดเสรีทางการค้าแก่สินค้าเกษตรถึงร้อยละ ๙๕ – ๙๙ ซึ่งอาจทำให้เพิ่มโอกาสการส่งออกสินค้าเกษตรบางชนิด แต่จะส่งผลกระทบอย่างมากและกว้างขวางต่อเกษตรกรรายย่อย และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการเกษตร ตามความเห็นของหน่วยงานและกลุ่มเกษตรกร ดังนี้

- ๑) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมปศุสัตว์ และสมาคมผู้เลี้ยงสุกร

ในปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒ สินค้าด้านการเกษตรที่สำคัญ ซึ่งส่งออกไปยังประเทศสมาชิก CPTPP ที่ยังไม่มี FTA ได้แก่ ทุ่นำกระป๋อง ข้าว กุ้ง ยาง TSNR และทุเรียน โดยมีมูลค่า ๒.๕๘ หมื่นล้านบาท (ส่งออกไปยังประเทศสมาชิก CPTPP ที่มี FTA มูลค่า ๓.๓๕ แสนล้านบาท) ขณะที่สินค้านำเข้าที่สำคัญจากประเทศสมาชิก CPTPP ที่ยังไม่มี FTA ได้แก่ ข้าวสาลี ถั่วเหลือง มันฝรั่ง เจลาตินจากพืช ปลาซาร์ดีน และกุ้ง โดยมีมูลค่า ๔.๙ พันล้านบาท (นำเข้าที่สำคัญจากประเทศสมาชิก CPTPP ที่มี FTA มูลค่า ๑.๐๓ แสนล้านบาท) (รายละเอียดในภาคผนวก ค)

(๑) โอกาสและความคาดหวัง การเข้าร่วมความตกลง CPTPP อาจจะเปิด/ขยายตลาดสินค้าเกษตรสำคัญ (เกินหนึ่งหมื่นครัวเรือน) ดังนี้

(๑.๑) ข้าว (นาปี ๔.๓ ล้านครัวเรือน และนาปรัง ๓.๓ แสนครัวเรือน) จะได้สิทธิประโยชน์ทางภาษีจากการยกเลิกภาษีนำเข้าข้าวของมาเลเซีย และอาจจะสามารถขยายตลาดไปยังแคนาดา และเม็กซิโก ซึ่งเป็นประเทศที่นำเข้าข้าวพรีเมียมของไทย มูลค่า ๓.๓ พันล้านบาท

(๑.๒) ยางพารา (๑.๕ ล้านครัวเรือน) จะเพิ่มโอกาสการส่งออกยางพารา และผลิตภัณฑ์ได้มากขึ้น

(๑.๓) กุ้งและผลิตภัณฑ์ (๒.๒ หมื่นฟาร์ม) อาจขยายการส่งออกกุ้งแปรรูปไปยังแคนาดา และอาจสามารถรักษาค่าตลาดกุ้งแช่แข็งในญี่ปุ่น

(๒) ผลเสียและข้อกังวล การลดภาษีนำเข้าเหลือร้อยละ ๐ แก่สินค้าเกษตร จะทำให้มีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อสินค้าเกษตรสำคัญ (เกินหนึ่งหมื่นครัวเรือน) ดังนี้

(๒.๑) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (๔.๓ แสนครัวเรือน) จะมีการนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และ/หรือวัตถุดิบทดแทนจากกลุ่มประเทศสมาชิก CPTPP เพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศความสามารถในการแข่งขันไม่มากนัก แต่ได้พึ่งพาการบริหารจัดการการนำเข้าของรัฐบาล

(๒.๒) เนื้อสุกร และผลิตภัณฑ์ (๑.๗ แสนครัวเรือน) จะมีการนำเข้าเนื้อสุกรจากแคนาดา โดยเฉพาะเครื่องในสุกรซึ่งชาวแคนาดาไม่บริโภค ในราคาที่ต่ำกว่าทุน สร้างผลกระทบอย่างมาก และกว้างขวางต่อเกษตรกรรายย่อยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงและห่วงโซ่การผลิตสุกรทั้งระบบ (รวมทั้งการผลิตพืชอาหารสัตว์) ซึ่งประเทศไทยจะต้องใช้ความตกลงว่าด้วยการตอบโต้การทุ่มตลาดขององค์การการค้าโลก ในการจัดการกับปัญหานี้ นอกจากนี้ การที่ภาคีสมาชิกความตกลง CPTPP บางประเทศมีการใช้สารเร่งเนื้อแดง ซัลบูตามอล (Salbutamol) ในระบบการผลิตสินค้าปศุสัตว์ จึงมีความเป็นไปได้ที่สินค้าปศุสัตว์ที่ปนเปื้อนสารเร่งเนื้อแดงจะถูกส่งออกมายังประเทศไทย ซึ่งอาจมีการตกค้างของสารเร่งเนื้อแดงในปริมาณที่อาจก่ออันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภคชาวไทย ทำให้ประเทศไทยจะต้องเข้มงวดในการร้องขอให้ประเทศผู้ส่งออกต้องยืนยันปริมาณสารเร่งเนื้อแดงในสินค้าไม่เกินปริมาณที่ระบุใน Codex Alimentarius, Maximum Residue Limits (MRLs) and Risk Management Recommendations (RMRs) For Residues of Veterinary Drugs in Foods

(๒.๓) มะพร้าวแห้ง (๑.๗ แสนครัวเรือน) จะต้องเปิดตลาดให้เวียดนาม และสมาชิก AFTA อีก ๓ ประเทศ และจะทำให้ประเทศไทยไม่สามารถใช้มาตรการ SSG ในกรณีมีการไหลทะลักของสินค้ามะพร้าวเข้ามาในประเทศได้

(๒.๔) เนื้อโคและผลิตภัณฑ์ (๗.๘ หมื่นครัวเรือน) จะเกิดการนำเข้าเนื้อโคคุณภาพดีจากต่างประเทศทดแทนเนื้อโคในประเทศ ซึ่งอุตสาหกรรมโคเนื้อเป็นอุตสาหกรรมที่เปราะบาง เกษตรกรยังไม่มีศักยภาพในการแข่งขันมากนัก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการเลี้ยงปศุสัตว์ภายในประเทศ นอกจากนี้ การที่ภาคีสมาชิกความตกลง CPTPP บางประเทศมีการใช้สารเร่งเนื้อแดงในระบบการผลิตสินค้าปศุสัตว์ จึงมีความเป็นไปได้ที่สินค้าปศุสัตว์ที่ปนเปื้อนสารเร่งเนื้อแดงคลอเบรอล (Clenbuterol) จะถูกส่งออกมายังประเทศไทย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้บริโภคชาวไทย ทำให้ประเทศไทยจะต้องเข้มงวดในการร้องขอให้ประเทศผู้ส่งออกต้องยืนยันปริมาณสารเร่งเนื้อแดงในสินค้าไม่เกินปริมาณที่ระบุใน Codex Alimentarius, Maximum Residue Limits (MRLs) and Risk Management Recommendations (RMRs) For Residues of Veterinary Drugs in Foods

(๒.๕) ถั่วเหลือง (๒.๗ หมื่นครัวเรือน) จะมีการนำเข้าเมล็ดถั่วเหลืองจากกลุ่มประเทศสมาชิก CPTPP เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะแคนาดา ซึ่งจะกระทบต่อเกษตรกรผู้ปลูกถั่วเหลืองในประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันมีไม่มากนัก

๒) กรมประมง และสมาคมการประมงแห่งประเทศไทย ได้ระบุว่า ประเทศสมาชิก ความตกลง CPTPP ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกเขตการค้าเสรีกับประเทศไทยอยู่แล้ว จึงมีโอกาสด้านการค้าประมงจะได้ประโยชน์จากการเพิ่มการส่งออกและลดภาษีนำเข้าอย่างมาก

๓) สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ มีข้อกังวลด้านมาตรการ สุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS) คือ ข้อกำหนดด้านความโปร่งใสในการดำเนินขั้นตอน/กระบวนการ/ มาตรการ SPS ของประเทศภาคีสมาชิก เช่น แนวทางวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงประกอบการนำเข้า การยอมรับความเท่าเทียมการตรวจประเมินและตรวจสอบกักกัน ทำให้ประเทศไทยต้องมีการปรับตัวตาม ความตกลงนี้ และกลไกระงับข้อพิพาท (Dispute settlement) ของความตกลง CPTPP ที่เปิดโอกาสให้ภาคี สมาชิกยื่นระงับข้อพิพาทต่อการประเมินความเสี่ยงทางวิทยาศาสตร์ การยอมรับความเท่าเทียมของระบบงาน การตรวจสอบกักกันสินค้านำเข้า ซึ่งเป็นข้อบทที่มีความครอบคลุมสูงกว่า WTO และสูงกว่าความตกลงทุกฉบับ ที่ผูกพันอยู่ในปัจจุบัน สำหรับข้อห่วงกังวลเรื่องการปฏิบัติตามมาตรการ SPS จะทำให้ประเทศไทยต้องเปิด ให้มีการนำเข้าสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม (GMOs) ซึ่งปัจจุบันมติคณะรัฐมนตรีห้ามการปลูกพืชที่เป็น GMOs ในระดับไร่นานั้น หากรัฐบาลบังคับใช้มติคณะรัฐมนตรีและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มงวด อาจทำให้ ประเทศไทยยังไม่มี การปลูกพืชที่เป็น GMOs ต่อไป

๔) สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความเห็นว่าการเข้าร่วมความตกลง CPTPP เป็นผลให้ต้องเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาบูดาเปสต์ว่าด้วยการฝากเก็บ จุลินทรีย์เพื่อกระบวนการจดสิทธิบัตร ซึ่งจะทำให้แหล่งที่รับฝากเก็บทรัพยากรจุลินทรีย์ ต้องให้สิทธิแก่ ผู้ที่ต้องการปรับปรุงพันธุ์ในการนำไปใช้โดยไม่ต้องติดต่อกับเจ้าของทรัพยากรนั้นโดยตรง อันเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักวิจัยชาวไทยในการนำมาพัฒนาต่อยอด ขณะเดียวกัน อาจส่งผลกระทบต่อปฏิบัติตามหลักการ ขออนุญาตก่อนใช้ประโยชน์และการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้พันธุ์จุลินทรีย์ได้

๕) สมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติ มีความเห็นว่า จะทำให้สินค้าสุกรจากแคนาดา ซึ่งมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าไทยร้อยละ ๔๐ เข้ามาทำลายระบบสินค้าสุกรในประเทศไทย สร้างความเสียหายแก่ เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรจำนวนประมาณ ๒ แสนครัวเรือน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่การผลิต และวิถีชีวิตของ เกษตรกรอื่นไม่สามารถประเมินมูลค่าความเสียหายได้

๖) สมาคมเกษตรกร ได้แสดงความห่วงกังวลว่า การเข้าร่วมความตกลง CPTPP จะสร้าง ผลเสียอย่างกว้างขวางต่อภาคเกษตรกรรมและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ หลายหน่วยงานยังมีข้อกังวลต่อความจริงจัง และต่อเนื่องในการดำเนิน นโยบายของรัฐ เพื่อให้ความช่วยเหลือเยียวยา และสร้างเสริมความเข้มแข็งแก่เกษตรกรรายย่อยและวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม ที่ได้รับผลกระทบหลังจากการเปิดเขตการค้าเสรี เช่น ไม่มีการเสนอกฎหมายว่าด้วย กองทุน FTA ให้เป็นกองทุนหมุนเวียน มีเพียงการชดเชยงบประมาณประจำปี (กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวง พาณิชย์) ภายใต้โครงการช่วยเหลือเพื่อการปรับตัวของภาคการผลิตและภาคบริการ ที่ได้รับผลกระทบจาก การเปิดเสรีทางการค้า ขณะที่กองทุนซึ่งเป็นกองทุนหมุนเวียน เช่น กองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร แต่ได้รับจัดสรร งบประมาณน้อยมาก และเยียวยาเฉพาะเกษตรกรเท่านั้น ส่งผลให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบเกือบทั้งหมดยังไม่ได้ รับความช่วยเหลือใด ๆ

๔.๓.๒ ผลกระทบจากการดำเนินการเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV)

การเข้าร่วมความตกลง CPTPP อาจทำให้ประเทศไทยต้องเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV) ซึ่งเป็นหนึ่งในความตกลงระหว่างประเทศด้านทรัพย์สินทางปัญญา ที่ระบุใน Article 18.7.2 (d) ของความตกลงฯ อาจทำให้เพิ่มโอกาสการส่งออกเมล็ดพันธุ์พืชเขตร้อนขึ้น แต่จะส่งผลกระทบอย่างมากและกว้างขวางต่อวิถีดั้งเดิมของเกษตรกรรายย่อย และนักปรับปรุงพันธุ์พืชรายใหม่ ประเทศไทยจึงไม่สามารถเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา UPOV ตามความเห็นของหน่วยงานและกลุ่มเกษตรกร ดังนี้

๑) โอกาสและความคาดหวัง อนุสัญญา UPOV ซึ่งจะให้สิทธิเด็ดขาดในพันธุ์พืชใหม่ แก่นักปรับปรุงพันธุ์พืช เพื่อสร้างแรงจูงใจแก่นักปรับปรุงพันธุ์พืช โดยจะเอื้อประโยชน์แก่นักปรับปรุงพันธุ์พืชมากขึ้นกว่าที่พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนด

(๑) กรมวิชาการเกษตร มีความเห็นว่า จะทำให้มีการคิดค้น วิจัย พัฒนาพันธุ์พืชใหม่มากขึ้น มีเมล็ดพันธุ์ ต้นพันธุ์ ที่ตรงตามพันธุ์ ตรวจสอบได้ จำหน่ายในประเทศมากขึ้น ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางเมล็ดพันธุ์ในภูมิภาค มีการแข่งขันทางการพัฒนาเมล็ดพันธุ์มากขึ้น โดยมีโอกาสที่พันธุ์พืชจากต่างประเทศจะเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยมากขึ้น (รายละเอียดในภาคผนวก ง และภาคผนวก จ)

(๒) เกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) ซึ่งผลิตและทำธุรกิจด้านข้าว อธิบายว่า อนุสัญญา UPOV เป็นเพียงหลักการขั้นต่ำที่ภาคีสมาชิกต้องนำไปจัดทำกฎหมายให้เหมาะสมกับบริบทของตน เพื่อไม่ให้สร้างผลกระทบต่อเกษตรกรได้ เช่น ประเทศไทยสามารถอนุญาตให้เกษตรกรมีสิทธิในการเก็บพันธุ์พืชที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงทางอาหาร ทั้งนี้ มีความเห็นว่า รัฐบาลควรพัฒนาให้เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการผสมปรับปรุงพันธุ์พืช และสร้างอาชีพด้วยการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพที่ประเทศไทยมีอยู่เป็นจำนวนมากอย่างยั่งยืนให้ได้พันธุ์พืชใหม่จากประเทศภาคีสมาชิกได้มากขึ้น และทำให้พันธุ์พืชใหม่ของประเทศไทยได้รับการยอมรับ

(๓) สมาคมพืชสวนแห่งประเทศไทย มีความเห็นว่า เกษตรกรจะมีทางเลือกในการเข้าถึงพันธุ์พืชใหม่จากประเทศภาคีสมาชิกได้มากขึ้น และทำให้พันธุ์พืชใหม่ของประเทศไทยได้รับการยอมรับ

(๔) สมาคมเมล็ดพันธุ์แห่งประเทศไทย มีความเห็นว่า การเข้าร่วมอนุสัญญา UPOV จะช่วยยกระดับและแก้ปัญหาคู่แข่งพันธุ์พืชในประเทศไทย ซึ่งจะทำให้เกษตรกรพันธุ์พืชมีแรงจูงใจมากขึ้น อันจะส่งผลให้มีพันธุ์พืชใหม่เป็นตัวเลือกให้เกษตรกรเพิ่มขึ้น ทั้งด้านคุณภาพ ปริมาณผลผลิต สิทธิในการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ และราคาเมล็ดพันธุ์ที่เหมาะสมผ่านกลไกการตลาดที่มีเกษตรกรเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ ควรต้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อแก้ไขปัญหาคู่แข่งเมล็ดพันธุ์ของนักปรับปรุงพันธุ์พืช เนื่องจากการคุ้มครองพันธุ์พืชจะสร้างแรงจูงใจแก่นักปรับปรุงพันธุ์พืชชาวไทย

(๕) สมาคมการค้าเมล็ดพันธุ์ไทย มีความเห็นว่า การเข้าร่วมอนุสัญญา UPOV จะดูแลสิทธิประโยชน์ของนักปรับปรุงพันธุ์พืช และการที่ประเทศไทยจะเป็นศูนย์กลางการผลิตเมล็ดพันธุ์ จะต้องทำให้กฎหมายมีความชัดเจนและยืดหยุ่น เพื่อดูแลสิทธิประโยชน์ของนักปรับปรุงพันธุ์พืช

(๖) สมาคมปรับปรุงพันธุ์และขยายพันธุ์พืชแห่งประเทศไทย มีความเห็นว่า รัฐบาลควรสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์พืชเขตร้อนขึ้น จากข้อได้เปรียบด้านภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และฝีมือแรงงานด้านการเกษตร โดยควรปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับ

อนุสัญญาระหว่างประเทศ การเข้าร่วมอนุสัญญา UPOV จะเพิ่มโอกาสในการลงทุนในธุรกิจเมล็ดพันธุ์ ทั้งนี้ รัฐบาลควรสนับสนุนงานวิจัยด้านการพัฒนาพันธุ์พืชอย่างต่อเนื่องด้วย

(๗) สมาคมเมล็ดพันธุ์พืชภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก ซึ่งเป็นผู้สังเกตการณ์ ในการประชุมของสหภาพอนุสัญญา UPOV ได้ให้ข้อมูลว่า ปัจจุบันประเทศไทยส่งออกเมล็ดพันธุ์พืชเขตร้อน เป็นอันดับ ๑ ของเอเชียแปซิฟิก และแสดงความเห็นว่า เกษตรกรควรได้รับสิทธิในการเก็บเมล็ดพันธุ์พืชใหม่ ไปปลูกเพื่อบริโภคและจำหน่ายผลผลิต นอกจากนี้ ภาครัฐควรมีนโยบายที่ชัดเจน ซึ่งเน้นงานด้านการพัฒนา พันธุ์พืช การจดทะเบียนพันธุ์พืชและคุณภาพเมล็ดพันธุ์ เพื่อให้ประเทศไทยส่งออกเมล็ดพันธุ์พืชเขตร้อน เป็นอันดับ ๑ ของเอเชียแปซิฟิกต่อไป และได้แสดงความเห็นว่า อนุสัญญา UPOV จะทำให้ประเทศไทยสามารถ เข้าถึงระบบฐานข้อมูลพันธุ์พืชใหม่ของภาคีสมาชิก เพื่อใช้ในการตรวจสอบคำขอจดทะเบียนรับคุ้มครองพันธุ์พืช ใหม่ในประเทศไทยได้

๒) ผลเสียและข้อกักรวล การจะเข้าเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญา UPOV ประเทศไทย จำเป็นต้องมีการแก้ไขกฎหมายพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ในหลายมาตรา เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ขั้นต่ำของอนุสัญญา UPOV จะทำให้ส่งผลเสียและมีข้อกักรวล ตามความเห็นของหน่วยงาน และเกษตรกรกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

(๑) กรมวิชาการเกษตร มีความเห็นว่า รัฐบาลต้องผลักดันนโยบายส่งเสริมการ วิจัยพัฒนาพันธุ์พืชอย่างเต็มที่และต่อเนื่องก่อนเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา UPOV และต้องช่วยให้เกษตรกรปรับตัว เพื่อแข่งขัน ต้องรู้และเข้าใจกฎหมายเพื่อจะไม่กระทำการละเมิดสิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์พืชผู้ทรงสิทธิ ในพันธุ์พืชใหม่

(๒) กรมการข้าว มีความเห็นว่า การที่ประเทศไทยเป็นถิ่นกำเนิดของข้าว จึงมี ความสมบูรณ์และความหลากหลายของพันธุ์ข้าว ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบ แต่รัฐบาลได้ลดทอนงบประมาณและ จำนวนบุคลากรที่เป็นนักวิจัย สำหรับงานวิจัยปรับปรุงพันธุ์ข้าวอย่างต่อเนื่อง ทำให้หน่วยงานของรัฐสามารถนำ เชื้อพันธุกรรมข้าวของประเทศไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันกว่า ๒๔,๘๕๒ ตัวอย่าง (รายละเอียดในภาคผนวก ฉ) มาศึกษาวิจัยพัฒนาและต่อยอดให้เกิดประโยชน์ได้น้อยมาก โดยกรมการข้าวได้รับงบประมาณด้านการวิจัย ในปี ๒๕๕๙ ได้รับงบประมาณจำนวน ๑๙๔.๕ ล้านบาท ซึ่งเป็นงบประมาณด้านการปรับปรุงพันธุ์ร้อยละ ๕๐.๖๑ ปี ๒๕๖๐ ได้รับงบประมาณจำนวน ๒๓๔.๖ ล้านบาท ซึ่งเป็นงบประมาณด้านการปรับปรุงพันธุ์ร้อยละ ๔๙.๑๑ ปี ๒๕๖๑ ได้รับงบประมาณจำนวน ๒๒๕.๖ ล้านบาท ซึ่งเป็นงบประมาณด้านการปรับปรุงพันธุ์ร้อยละ ๔๗.๕๘ ปี ๒๕๖๒ ได้รับงบประมาณจำนวน ๑๘๗.๘ ล้านบาท ซึ่งเป็นงบประมาณด้านการปรับปรุงพันธุ์ร้อยละ ๔๗.๐๔ และปี ๒๕๖๓ ได้รับงบประมาณจำนวน ๑๙๓.๗ ล้านบาท ซึ่งเป็นงบประมาณด้านการปรับปรุงพันธุ์ร้อยละ ๒๙.๕๐ จึงมีข้อกักรวลว่าการเข้าร่วมความตกลง CPTPP จะทำให้ประเทศไทยสูญเสียความได้เปรียบในส่วนนี้ เนื่องจาก จะเกิดการถ่ายเทพันธุ์ข้าวระหว่างประเทศภาคีสมาชิก โดยประเทศสมาชิกสามารถนำพันธุ์ข้าวของประเทศไทย ไปพัฒนาต่อยอดได้ ส่งผลต่อเกษตรกรเรื่องต้นทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวที่จะสูงขึ้น ดังนั้นประเทศไทยจึงยังไม่มี ความพร้อมที่จะเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา UPOV แต่ควรพัฒนาระบบคุ้มครองพันธุ์ข้าวของประเทศไทย และจัดทำ ฐานข้อมูลพันธุกรรมข้าวให้ถูกต้องสมบูรณ์

(๓) กรมส่งเสริมการเกษตร มีความเห็นว่า ประเทศไทยยังไม่มีความพร้อมในการ เข้าเป็นภาคีอนุสัญญา UPOV เช่น ด้านฐานข้อมูลพันธุ์พืชดั้งเดิมของประเทศไทย และด้านการวิจัยและพัฒนา พันธุ์พืชเกษตร โดยในขณะนี้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่พัฒนาและขยายพันธุ์พืชได้ถูกลดบทบาท และงบประมาณลงมาก ทั้งยังได้อินยัยศูนย์เมล็ดพันธุ์พืชซึ่งเคยทำหน้าที่ขยายพันธุ์พืชแจกจ่ายแก่เกษตรกร จำนวนกว่า ๒๐ แห่ง จากกองขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตร ไปสังกัดกรมการข้าว และลดบทบาท

เหลือเพียงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวแจกจ่ายแก่เกษตรกร ทำให้การพัฒนาและผลิตส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์พืชใหม่จากการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐเพื่อเผยแพร่ให้กับเกษตรกรนั้น เหลือในสัดส่วนที่น้อยมาก (รายละเอียดในภาคผนวก ข) ทั้งนี้ได้รวบรวมข้อห่วงกังวลของเกษตรกรรายพืชไว้ด้วย (รายละเอียดในภาคผนวก จ)

(๔) สำนักงานที่ปรึกษาเกษตรต่างประเทศ ประจำกรุงโตเกียว ได้ส่งเอกสารแจ้งว่า พันธุ์ที่เกษตรกรญี่ปุ่นใช้ในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ทั่วไป โดยพันธุ์ทั่วไปของข้าวคิดเป็นร้อยละ ๘๔ ของผักคิดเป็นร้อยละ ๙๑ ของแอปเปิลคิดเป็นร้อยละ ๙๖ ส่วนพันธุ์ธัญพืช ผัก และผลไม้ ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนกว่าร้อยละ ๖๐ เป็นพันธุ์ที่พัฒนาโดยหน่วยงานราชการ ซึ่งเก็บค่าพันธุ์ในอัตราที่ต่ำ จึงทำให้การเป็นภาคีอนุสัญญา UPOV ไม่มีผลกระทบต่อเกษตรกรมากนัก

(๕) กรมปศุสัตว์ มีความเห็นว่า การที่จะมีการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ของพืชอาหารสัตว์ตามอนุสัญญา UPOV ภายใต้ความตกลง CPTPP อาจทำให้ต้นทุนอาหารสัตว์สูงขึ้น

(๖) สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์กรมมหาชน) มีข้อกังวลเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งถือเป็นจุดแข็งของประเทศไทย เนื่องจากอนุสัญญา UPOV จะส่งผลกระทบต่อกลไกการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ โดยกฎหมายของประเทศไทยที่มีการบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน และมีการกำหนดในเรื่องของการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้นักปรับปรุงพันธุ์พืชต้องแสดงที่มาของพันธุ์พืชใหม่หรือสารพันธุกรรมที่ใช้ในการปรับปรุงพันธุ์ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ผูกพันให้มีการทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ทั้งนี้ หากเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา UPOV แล้ว จะทำให้ต้องตัดมาตราที่กำหนดเรื่องการแสดงที่มาของพันธุ์พืชใหม่ (อ้างอิงคำวินิจฉัยของสหภาพ UPOV ต่อกฎหมายของมาเลเซีย ซึ่งมีการกำหนดในลักษณะคล้ายคลึงกับกฎหมายไทย) และการขยายสิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์พืชผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืชใหม่ให้ครอบคลุมถึง EDV ของอนุสัญญา UPOV อาจส่งผลกระทบต่อการค้าเลือกและพัฒนาพันธุ์พืชของเกษตรกรรายย่อยและชุมชนท้องถิ่น โดยอาจไม่สามารถทำตามวิถีของเกษตรกรที่มีมาแต่เดิมในการคัดเลือกเก็บพันธุ์ที่เกิดขึ้นใหม่ซึ่งมีลักษณะที่ต้องการ จากในแปลงปลูกมาปลูกได้

(๗) สมาคมชาวนาและเกษตรกรไทย มีความเห็นว่า การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา UPOV จะเพิ่มอำนาจการผูกขาดด้านพันธุ์พืช และห้ามเกษตรกรเก็บส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์พืชใหม่ไปปลูกต่อในฤดูถัดไป รวมทั้งขยายอำนาจการผูกขาด จากเดิมเฉพาะส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์พืชใหม่ไปยังผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ และกระทบต่อการพัฒนาขีดความสามารถของนักปรับปรุงพันธุ์พืชรายย่อยและเกษตรกรรายย่อย ซึ่งรวมถึงเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร ส่งผลต่อต้นทุนการเพาะปลูกและราคาสมุนไพร การแข่งขัน การต่อยอด และการค้นคว้าวิจัย จึงเห็นว่า ต้องไม่ให้ข้าวเป็นพืชพันธุ์ใหม่ที่จะได้รับความคุ้มครองตามอนุสัญญา UPOV นอกจากนี้ยังมีข้อกังวลถึงผลกระทบที่ประเทศไทยจะได้รับ หากต้องมีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ คือ จะมีผลกระทบต่อกลไกการแบ่งปันผลประโยชน์จากการขออนุญาตนำพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า ซึ่งเป็นพันธุ์พืชดั้งเดิมของประเทศไทย ในกรณีที่มีผู้นำไปปรับปรุงพันธุ์ ศึกษาทดลอง หรือวิจัยพัฒนาต่อยอดแล้วจดทะเบียนเป็นทรัพย์สินทางปัญญาของตน

(๘) สมาพันธ์ไม้ดอกไม้ประดับแห่งประเทศไทย มีความเห็นว่า จะเป็นการเปิดโอกาสให้กับต่างชาติที่จะมาลักลอบนำพันธุ์พืชพื้นเมืองของไทยไปขอรับความคุ้มครองในต่างประเทศ ซึ่งจะทำให้ผู้ส่งออกไม่สามารถจำหน่ายไปยังประเทศที่พันธุ์นั้นได้รับความคุ้มครองสิทธิ และจะเป็นการเปิดโอกาสให้กับต่างชาติเข้ามานำพันธุ์พืชของไทยไปพัฒนาได้ และส่งกลับมาจำหน่ายในประเทศได้เร็วกว่านักปรับปรุงพันธุ์พืชชาวไทย อาจทำให้พันธุ์พืชดั้งเดิมของไทยสูญหายไป นอกจากนี้ยังได้แจ้งให้ทราบถึงเหตุผลหนึ่งที่ทำให้

นักปรับปรุงพันธุ์พืชชาวไทยไม่ยื่นขอจดทะเบียนรับความคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ คือ ความยุ่งยากซับซ้อนของกระบวนการ จึงเห็นว่ารัฐบาลควรต้องเตรียมความพร้อมให้แก่เกษตรกรก่อนเข้าร่วมความตกลง CPTPP

(๙) เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้ ได้ให้ความเห็นว่า รัฐบาลควรเตรียมความพร้อมให้แก่เกษตรกรมากกว่านี้ โดยให้ประวิงเวลาการเข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญา UPOV ให้นานที่สุด

(๑๐) เกษตรกรผู้ผลิตดอกดาวเรือง มีความห่วงกังวลว่า การเข้าร่วมภาคีอนุสัญญา UPOV อาจทำให้ต้องซื้อเมล็ดพันธุ์ดาวเรืองจากต่างประเทศ ซึ่งมีราคาสูงกว่าเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตภายในประเทศ

(๑๑) เกษตรกรผู้ผลิตผัก ได้เสนอว่า การเข้าร่วมความตกลง CPTPP จะต้องไม่ทำให้เกษตรกรเสียประโยชน์ และต้องการให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีและความรู้ด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน เพื่อให้เกษตรกรมีอิสระ ไม่ต้องพึ่งพาเมล็ดพันธุ์จากบริษัท

(๑๒) เกษตรกรผู้ผลิตพืชสมุนไพร มีความห่วงกังวลว่า อาจทำให้เกษตรกรเป็นผู้ละเมิดสิทธิ เมื่อพันธุ์พืชใหม่ที่ปรับปรุงพันธุ์จากพันธุ์พืชดั้งเดิมเกิดการผสมพันธุ์ข้ามแปลง และขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงจากการเข้าร่วมความตกลง CPTPP ให้เกษตรกรทราบ และเข้าใจอย่างถูกต้องและทั่วถึงกว่าที่ผ่านมา

(๑๓) สมาเกษตรกร ได้แสดงความห่วงกังวลว่า การเข้าร่วมอนุสัญญา UPOV จะกระทบต่ออธิปไตยของประเทศไทย และสร้างการผูกขาดด้านพันธุ์พืช อันจะส่งผลเสียต่อเกษตรกรรายย่อยอย่างกว้างขวาง จึงต้องดำเนินมาตรการเพื่อสร้างเสริมศักยภาพ เงื่อนไขความพร้อมแก่เกษตรกรและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมในเบื้องต้นก่อน เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงและได้รับประโยชน์จากความตกลงดังกล่าว

โดยสรุป ผลกระทบที่จะเกิดแก่ประเทศไทยมีหลายประเด็น (คาดการณ์ผลกระทบเพิ่มเติมปรากฏในภาคผนวก ค) เช่น

๑. สูญเสียประสิทธิภาพในการกำกับดูแลการขออนุญาต และแบ่งปันผลประโยชน์ในกรณีที่มีการใช้พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าวในการปรับปรุงพันธุ์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า เนื่องจากไม่สามารถกำหนดให้แสดงหลักฐานการขออนุญาตและแบ่งปันผลประโยชน์ในการยื่นขอจดทะเบียนขอรับความคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ได้อีกต่อไป ทำให้ต่างชาติมีโอกาสที่จะมาลักลอบเอาพันธุ์พืชพื้นเมืองของไทยไปขอรับความคุ้มครองในต่างประเทศ ซึ่งจะทำให้ผู้ส่งออกไม่สามารถจำหน่ายไปยังประเทศที่พันธุ์นั้นได้รับความคุ้มครองสิทธิ และจะเป็นการเปิดโอกาสให้กับต่างชาติเข้ามานำพันธุ์พืชของไทยไปพัฒนาได้ และส่งกลับมาจำหน่ายในประเทศได้เร็วกว่านักปรับปรุงพันธุ์พืชชาวไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ปัจจุบันประเทศไทยยังขาดความพร้อมด้านระบบฐานข้อมูลพันธุ์พืชดั้งเดิม

๒. อาจสร้างปัญหาการละเมิดสิทธินักปรับปรุงพันธุ์พืชโดยไม่เจตนา จากการขยายสิทธิคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ให้ครอบคลุมถึงอนุพันธ์สำคัญ (Essentially derived variety; EDV) ของพันธุ์พืชใหม่ด้วย หากเกษตรกรพันธุ์พืชใหม่ถูกละเมิดหรือสัตรีพาหะนำไปผสมกับพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปในแปลงข้างเคียง ในบางกรณีอาจทำให้เมล็ดพันธุ์ของเกษตรกรในแปลงข้างเคียงเข้าข่ายที่จะเป็น EDV ได้ นอกจากนี้การให้ความคุ้มครองแก่ EDV ยังจะส่งผลกระทบต่อการคัดเลือก และพัฒนาพันธุ์พืชของเกษตรกรรายย่อยและชุมชนท้องถิ่นโดยอาจไม่สามารถทำตามวิถีของเกษตรกรที่มีมาแต่เดิมในการคัดเลือกเก็บพันธุ์ ซึ่งมีลักษณะที่ต้องการที่เกิดขึ้นใหม่จากในแปลงปลูกมาปลูกได้

๓. สูญเสียความได้เปรียบจากการที่ประเทศไทยเป็นถิ่นกำเนิดของความหลากหลายของพันธุ์ข้าว (ในปัจจุบันได้รวบรวมเชื้อพันธุ์กรรมไว้กว่า ๒๔,๘๕๒ ตัวอย่าง) โดยยังไม่มีการจัดทำฐานข้อมูลพันธุ์กรรมข้าวให้ถูกต้องสมบูรณ์ การเข้าร่วมความตกลง CPTPP จะอำนวยความสะดวกให้เกิดการถ่ายเทพันธุ์ข้าว

ระหว่างประเทศภาคีสมาชิก โดยประเทศสมาชิกสามารถนำพันธุ์ข้าวของประเทศไทยไปพัฒนาต่อยอดได้ ส่งผลต่อเกษตรกรเรื่องต้นทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวที่จะสูงขึ้น

๔. ทำให้ต้องจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชตัดแปลงพันธุกรรม จากเดิมพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ไม่จดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชตัดแปลงพันธุกรรมที่ยังไม่ผ่านกระบวนการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการเข้าร่วมความตกลง CPTPP จะทำให้ไม่สามารถใช้มาตรการตาม Precautionary approach (อาจถูกพิจารณาว่าไม่เป็นไปตามหลัก SPS) ในการควบคุมการนำเข้าพืชตัดแปลงพันธุกรรมได้ การจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชตัดแปลงพันธุกรรมอาจทำให้ผู้บริโภคประเทศคู่ค้า ซึ่งไม่ยอมรับผลิตผลจากพืชตัดแปลงพันธุกรรม เกิดความเข้าใจผิดและปฏิเสธการสั่งซื้อผลิตผลจากประเทศไทยได้ ซึ่งจะกระทบปริมาณการส่งผลิตผลพืชที่มีราคาสูงไปยังตลาดที่มีกำลังซื้อสูง

๕. ทำให้เกษตรกรรายย่อยอาจต้องซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคาที่สูงขึ้น เพราะหน่วยงานภาครัฐถูกลดงบประมาณและอัตราค่าจ้างบุคลากรที่เคยทำงานปรับปรุงพันธุ์พืชและขยายพันธุ์พืช เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่เกษตรกร ทำให้การพัฒนาและผลิตส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์พืชใหม่จากการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐเพื่อเผยแพร่ให้กับเกษตรกรนั้น เหลือในสัดส่วนที่น้อยมาก ขาดการถ่วงดุลด้านราคาเมล็ดพันธุ์-ส่วนขยายพันธุ์กับภาคเอกชน ขณะที่เกษตรกรในประเทศญี่ปุ่นใช้พันธุ์ทั่วไปและพันธุ์จากหน่วยงานของรัฐในสัดส่วนที่สูง

การที่เมล็ดพันธุ์มีราคาสูงขึ้นในช่วงก่อนที่ตลาดเมล็ดพันธุ์จะมีการแข่งขันเสรีอย่างจริงจัง จะส่งผลต่อต้นทุนวัตถุดิบอาหารมนุษย์และอาหารสัตว์ ซึ่งจะทำให้ระดับค่าครองชีพสูงขึ้น และลดขีดความสามารถในการแข่งขันกับสินค้านำเข้าจากประเทศอื่นที่เป็นภาคีความตกลง CPTPP

๖. อาจทำให้เกษตรกรและพ่อค้าแม่ค้ารายย่อย ซึ่งนำผลิตผล/ผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายปลีกในตลาด ถูกดำเนินคดีอย่างกว้างขวาง เนื่องจากอนุสัญญา UPOV ขยายสิทธินักปรับปรุงพันธุ์พืชให้รวมถึงผลิตผลและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการใช้ส่วนขยายพันธุ์ที่ได้มาโดยละเมิดสิทธินักปรับปรุงพันธุ์พืช เพราะมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติที่ต่ำมากที่บุคคลเหล่านั้นจะมีใบเสร็จ/สำเนาใบเสร็จการซื้อเมล็ดพันธุ์อันเป็นหลักฐานแสดงว่า ผลิตผล/ผลิตภัณฑ์ที่นำไปจำหน่ายนั้นได้จากพืชที่ปลูกจากส่วนขยายพันธุ์ซึ่งชอบด้วยกฎหมาย

๗. จะเป็นอุปสรรคแก่นักปรับปรุงพันธุ์พืชรายย่อยและนักปรับปรุงพันธุ์พืชรายใหม่ แต่จะเอื้อประโยชน์แก่นักปรับปรุงพันธุ์พืชรายใหญ่ที่มีทุน กำลังคน และเทคโนโลยีซึ่งเหนือกว่า เนื่องจากอนุสัญญา UPOV จะทำให้ต้องขยายขอบเขตสิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์พืช ให้ครอบคลุมถึงพันธุ์ที่เป็นอนุพันธ์สำคัญของพันธุ์พืชใหม่ และพันธุ์ที่ไม่แตกต่างอย่างชัดเจนจากพันธุ์พืชใหม่ แม้ได้จากการปรับปรุงพันธุ์โดยไม่ได้ใช้พันธุ์พืชใหม่นั้น

ทั้งนี้ เกษตรกรเกือบทุกกลุ่มที่เชิญมาให้ข้อมูล ยังไม่ยอมรับที่จะเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญา UPOV โดยมีเพียงเกษตรกรรุ่นใหม่ จำนวน ๑ ราย ซึ่งเห็นด้วยกับการเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญา UPOV และเกษตรกรผู้ปลูกเบญจมาศ ซึ่งยังไม่แน่ใจ

นอกจากนี้ จากการพิจารณาศึกษา ยังได้พบประเด็นที่น่าสนใจจากเว็บไซต์ของสหภาพ UPOV คือ

๑) ตามเอกสารแนวทางเพื่อเข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญา UPOV (เอกสาร UPOV/INF/13/2) ประเทศที่สนใจจะต้องยกร่างกฎหมายตามเกณฑ์ขั้นต่ำของอนุสัญญา UPOV 1991 แล้วขอรับคำแนะนำจากสภาของสหภาพ UPOV เพื่อปรับปรุงร่างกฎหมายตามผลการวิเคราะห์ของสำนักงานสหภาพฯ โดยจะมีการนำผลการวิเคราะห์ไปเผยแพร่บนเว็บไซต์ของสหภาพฯ เพื่อให้ภาคีสมาชิกและผู้สังเกตการณ์อย่างเป็นทางการได้มีโอกาสในการพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ ก่อนคณะกรรมการที่ปรึกษาของสหภาพจะให้ความเห็น

เบื้องต้นแล้วส่งให้สภาสหภาพฯ เพื่อพิจารณา เมื่อสภาสหภาพฯ มีมติให้คำแนะนำเชิงบวก (positive advice) ประเทศนั้นจึงจะสามารถเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา UPOV ได้

๒) ตามข้อมูลปรากฏในเว็บไซต์ของสหภาพ UPOV (<https://www.upov.int/export/sites/upov/members/en/pdf/status.pdf>) ได้จัดสถานภาพของประเทศไทยในวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๓ ว่าอยู่ในกลุ่มที่ ๓ คือ เป็นประเทศซึ่งเคยมีการติดต่อกับสำนักงานสหภาพฯ เพื่อรับความช่วยเหลือในการจัดทำกฎหมายบนพื้นฐานของอนุสัญญา UPOV (have been in contact with the office of the union for assistance in the development of laws based on the UPOV convention) ทั้งที่ในกระบวนการร่างกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ของกรมวิชาการเกษตรก่อน พ.ศ. ๒๕๔๒ ไม่เคยมีการติดต่อขอรับความช่วยเหลือในการจัดทำกฎหมายจากสำนักงานสหภาพฯ และผู้แทนกรมวิชาการเกษตรได้แจ้งว่า ปัจจุบันสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชยังไม่มีการจัดทำกฎหมายบนพื้นฐานของอนุสัญญา UPOV ทั้งนี้ ในความพยายามปฏิบัติตามข้อตกลง TRIPs ก่อน พ.ศ. ๒๕๔๒ กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้กร่างกฎหมายตามกฎหมายสิทธิบัตรพันธุ์พืชของสหรัฐอเมริกา จึงไม่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญา UPOV

๔.๓.๓ ความเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการวิชาการวิสามัญ

จากการรับทราบข้อมูลจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจากการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ พบว่า เกษตรกรรายย่อย และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการเกษตรของไทย จะได้รับผลกระทบเป็นอย่างมากและกว้างขวางหากประเทศไทยเป็นสมาชิกความตกลง CPTPP คณะกรรมการฯ จึงมีความเห็นว่า

๑) การที่รัฐบาลยังไม่มีความจริงจังในการจัดระบบประมาณ และอัตราค่าล้งบุคลากรให้สอดคล้องกับที่ระบุในแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อการสนับสนุนดูแลเกษตรกรรายย่อย วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ประเทศไทยจึงยังไม่พร้อมที่จะเข้าเจรจาความตกลง CPTPP

๒) ประเทศไทยควรต้องริบสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ระบบเกษตรกรรม เพื่อผลประโยชน์ในภาพรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากต้องการปรับปรุงกฎหมายให้มีเนื้อหาสอดคล้องกับอนุสัญญา UPOV ดังนี้

(๑) ด้านการเกษตร

(๑.๑) ประเทศไทยควรกำหนดนโยบายด้านการเกษตร และดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และสร้างเสริมความเข้มแข็งทั้งด้านการผลิตและการตลาดแก่กลุ่มเกษตรกรวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยยึดหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(๑.๒) รัฐบาลควรต้องริบตรากฎหมายจัดตั้งกองทุน FTA โดยอาจพิจารณาสมทบด้วยรายได้ของรัฐที่เพิ่มขึ้นจากการเข้าร่วมความตกลงเปิดเขตการค้าเสรี (FTA) เป็นส่วนหนึ่งของเงินกองทุน เพื่อใช้สนับสนุนและสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรรายย่อยและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้รับผลกระทบหลังจากการเปิดเขตการค้าเสรี

(๑.๓) รัฐบาลควรต้องริบปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่หรือกฎหมายด้านการเกษตร (เช่น พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ และกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดโรคระบาด โรคหรือลักษณะของสัตว์หรือเนื้อสัตว์ที่ไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร พ.ศ. ๒๕๔๖) เพื่อสร้างมาตรการเสริมให้กับกฎหมายบางฉบับที่อาจถูกลดทอนอำนาจการกำกับดูแล จากการเข้าร่วมความตกลงเปิดเขตการค้าเสรี

(๑.๔) รัฐบาลควรต้องผลักดันการส่งออกสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพของไทย ซึ่งกำหนดให้เป็นสินค้าอ่อนไหวภายใต้ความตกลงเปิดเขตการค้าเสรีที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น ข้าว ไข่ ยางพารา และน้ำตาล ให้ได้ประโยชน์สูงสุด

(๑.๕) รัฐบาลต้องเร่งรัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการพิจารณาปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเป็นการด่วน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ให้ครอบคลุมตั้งแต่ระดับฟาร์มถึงการแปรรูปขั้นต้น

(๒) ด้านพันธุ์พืช

(๒.๑) การที่พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ถูกระบุใน Sustainability Toolkit for Trade Negotiators ซึ่งร่วมกันจัดทำและปรับปรุงโดย United Nations Environment Programme (UNEP) and International Institute for Sustainable Development (IISD) ว่าเป็นตัวอย่างกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชที่มีช้อยกเว้น เพื่อนักปรับปรุงพันธุ์พืชและสิทธิพิเศษของเกษตรกร ซึ่งเหมาะสมในการส่งเสริมให้มีการปรับปรุงพันธุ์พืชสำหรับพื้นที่และสภาพภูมิอากาศเฉพาะ อันเป็นแนวทางสำหรับการผลิตทางการเกษตรให้มีมูลค่าสูง ตามแผนย่อยเกษตรอัตลักษณ์ ของแผนแม่บทประเด็นการเกษตร ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี นอกจากนี้การที่ข้าวเป็นพืชอ่อนไหว ซึ่งไม่สามารถใช้เกณฑ์ขั้นต่ำตามข้อบทของอนุสัญญา UPOV ในการให้ความคุ้มครองพันธุ์ใหม่ได้ รวมถึงประเทศไทยเป็นแหล่งความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญ ทำให้อนุสัญญา UPOV ไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในบริบทของประเทศไทย ดังนั้น การเจรจาเปิดเขตการค้าเสรีมาตรฐานสูง ประเทศไทยจึงต้องไม่รับข้อเจรจาที่จะให้ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญา UPOV แต่ควรมีท่าทีเจรจาเพียงจะจัดทำให้มีกฎหมายที่ให้ผลใกล้เคียงกับหลักการของอนุสัญญา UPOV 1991 เท่านั้น เพื่อให้มีข้อบทที่เหมาะสมกับบริบทวิถีชีวิตและสังคมเกษตรกรรมไทย ทั้งนี้ จะต้องขอระยะเวลาจัดทำกฎหมายให้นานที่สุดด้วย

(๒.๒) ก่อนการตรากฎหมายให้มีผลใกล้เคียงกับหลักการของอนุสัญญา UPOV 1991 และเหมาะสมกับบริบทวิถีชีวิตและสังคมเกษตรกรรมไทย ในอนาคตประเทศไทยต้องรีบแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ (ตัวอย่างร่างกฎหมายในภาคผนวก ข) เพื่อเตรียมการให้กลุ่มเกษตรกรมีการปรับตัวและสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านการปรับปรุงพันธุ์และพัฒนาพันธุ์พืชได้มากเพียงพอ เพื่อให้สามารถเอื้อประโยชน์ต่อการทำเกษตรยั่งยืนได้เป็นอย่างดี เพื่อแก้ปัญหาการใช้และให้การบังคับใช้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเพื่อเพิ่มโอกาสให้ชุมชน กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตร สามารถพัฒนาความเข้มแข็งด้านการอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์พืชด้วยเงินจากกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช รวมทั้งปรับปรุงอนุบัญญัติของพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช เพื่อให้กระบวนการขอรับการคุ้มครองพันธุ์ใหม่เป็นไปตามเจตนารมณ์และให้สะดวกมากขึ้น ตามแผนย่อยเกษตรชีวภาพของแผนแม่บทประเด็นการเกษตร ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และจะช่วยขับเคลื่อนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางเมล็ดพันธุ์พืชเขตร้อนชื้น (Seed-hub for tropical crops) ตามแผนย่อยเกษตรแปรรูปของแผนแม่บทประเด็นการเกษตร ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี อีกด้วย

(๒.๓) รัฐบาลต้องเร่งเพิ่มการสนับสนุนงบประมาณแก่หน่วยงานของรัฐ (เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมการข้าว กรมส่งเสริมการเกษตร และสถาบันการศึกษา) ให้เพียงพอและอย่างต่อเนื่อง เพื่อดำเนินการโครงการปรับปรุงพันธุ์พืชได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาพันธุ์พืชให้เป็นทางเลือกแก่เกษตรกร โดยกลุ่มเกษตรกรต้องมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการปรับปรุงพันธุ์พืช และนักวิจัยด้านการปรับปรุงพันธุ์พืชภาครัฐต้องทำงานวิจัยร่วมกับกลุ่มเกษตรกรให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดความสมดุลกับพันธุ์ลูกผสมของภาคธุรกิจเอกชนตามหลักของความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality) โดยต้องให้การคุ้มครองสิทธินักปรับปรุงพันธุ์พืชกระทบสิทธิของเกษตรกรในระดับพอประมาณเท่านั้น โดยเคยมีรายงานผลงานวิจัยใน พ.ศ. ๒๕๔๘ ว่าต้องมีสัดส่วนงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP สูงกว่าร้อยละ ๑๐.๙ ทั้งนี้ จะต้องเชื่อมโยงกระบวนการทำงานในภารกิจการผลิตพันธุ์พืชแบบครบวงจรทั้งระบบ โดยกรมวิชาการเกษตร

และหน่วยงานอื่นที่ดำเนินการโครงการปรับปรุงพันธุ์พืช การตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานพันธุ์พืช เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์คัด และเมล็ดพันธุ์หลัก เพื่อให้มีเมล็ดพันธุ์ขยายในจำนวนที่พอเพียงต่อความต้องการของกรมส่งเสริมการเกษตรในการนำไปเผยแพร่แก่เกษตรกร (รายละเอียดสำหรับกรณีของข้าว ปรากฏในภาคผนวก ฉ) ตามแผนย่อยเกษตรอัจฉริยะและแผนย่อยระบบนิเวศการเกษตร ของแผนแม่บทประเด็นการเกษตร ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

(๒.๔) รัฐบาลควรต้องจัดสรรงบประมาณให้กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชหลังจากการดำเนินงานตามข้อ (๒.๒) เพื่อให้อุดหนุนชุมชนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตร ที่ต้องการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์พืช โดยภาครัฐอาจร่วมกับภาคเอกชน สนับสนุนให้ความรู้ในการพัฒนาพันธุ์พืชแก่เกษตรกรอย่างเป็นระบบ อันเป็นการส่งเสริมการทำเกษตรยั่งยืนตามแผนย่อยเกษตรชีวภาพ ของแผนแม่บทประเด็นการเกษตร ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

(๒.๕) รัฐบาลควรต้องกำหนดให้หน่วยงานของรัฐพึงจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ประเภทที่เกษตรกรสามารถนำไปขยายพันธุ์เพื่อใช้ปลูกในแปลงของตนเองได้ เช่น พันธุ์ผสมเปิด พันธุ์สังเคราะห์ ตลอดจนสายพันธุ์บริสุทธิ์/สายพันธุ์แท้ เพื่อแจกจ่ายแก่เกษตรกร ซึ่งจะทำให้เกษตรกรสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้ในแปลงของตนเองได้อย่างยั่งยืน ตามแผนย่อยเกษตรชีวภาพของแผนแม่บทประเด็นการเกษตร ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยต้องประกาศล่วงหน้าอย่างน้อย ๓ ปี เพื่อให้ผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่ายมีเวลาเพียงพอในการปรับตัวพัฒนาพันธุ์พืชประเภทดังกล่าว

(๒.๖) รัฐบาลต้องสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาเครือข่ายการดำเนินงานของศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชชุมชนให้เป็นไปตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติพันธุ์พืชได้อย่างยั่งยืน และมีพื้นที่การผลิตพันธุ์พืชตามศักยภาพท้องถิ่นกระจายให้ครอบคลุมทั้งประเทศ ในการผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่าย ซึ่งได้รับจากกรมวิชาการเกษตรและหน่วยงานอื่นที่ดำเนินการโครงการปรับปรุงพันธุ์พืช (ผ่านกรมส่งเสริมการเกษตร) โดยต้องสนับสนุนงบประมาณดำเนินการ และเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์อย่างเพียงพอในการปรับปรุงสภาพพันธุ์พืช การตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานพันธุ์พืช เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่าย รวมทั้งต้องถ่ายทอดเทคโนโลยีและความรู้ด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชที่เป็นพันธุ์ผสมเปิด พันธุ์สังเคราะห์ ตลอดจนสายพันธุ์บริสุทธิ์/สายพันธุ์แท้ ให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน เพื่อให้เกษตรกรมีอิสระในการเลือกใช้เมล็ดพันธุ์อย่างแท้จริง ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาเมล็ดพันธุ์จากบริษัท ตามแผนย่อยเกษตรแปรรูปของแผนแม่บทประเด็นการเกษตร ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

(๒.๗) รัฐบาลควรสนับสนุนอำนวยความสะดวกแก่ภาคธุรกิจการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตเมล็ดพันธุ์ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางเมล็ดพันธุ์พืชเขตร้อนชื้นของโลก (จากขณะนี้ที่เป็นผู้ส่งออกเมล็ดพันธุ์พืชเขตร้อนชื้นเป็นอันดับที่ ๑ ในเอเชียแปซิฟิก) จากข้อได้เปรียบด้านภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และฝีมือแรงงานด้านการเกษตร เพื่อยกระดับรายได้แก่เกษตรกรตามแผนย่อยเกษตรแปรรูปของแผนแม่บทประเด็นการเกษตร ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

(๒.๘) รัฐบาลต้องริบฟืนฟูศูนย์ขยายพันธุ์พืชในสังกัดกองขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตร ให้มีจำนวนและขีดความสามารถเพียงพอในการผลิตและเผยแพร่เมล็ดพันธุ์-ส่วนขยายพันธุ์ของพืชสำคัญ เช่น อ้อย มันสำปะหลัง ถั่ว ผักชนิดต่าง ๆ ให้แก่กลุ่มเกษตรกรที่ทำเกษตรยั่งยืน และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ โดยจะต้องได้รับงบประมาณดำเนินการ และเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์อย่างเพียงพอในการปรับปรุงสภาพพันธุ์พืช การตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐาน

พันธุ์พืชเพื่อสามารถรับเมล็ดพันธุ์ขยายจากกรมวิชาการเกษตร มาผลิตเป็นเมล็ดพันธุ์จำหน่าย ตามแผนย่อย เกษตรชีวภาพ ของแผนแม่บทประเด็นการเกษตร ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

(๒.๙) รัฐบาลควรต้องเร่งรัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดหาระบบฐานข้อมูลพันธุ์พืชทั้งหมดของประเทศไทยในระดับพันธุ์ ให้ครบถ้วนสมบูรณ์เพียงพอ โดยเร่งขึ้นบัญชีพันธุ์พืชท้องถิ่น ตามแผนย่อยระบบนิเวศการเกษตรของแผนแม่บทประเด็นการเกษตร ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ซึ่งจะเป็นสิ่งสำคัญต่อการสืบค้น สำหรับขั้นตอนการเปรียบเทียบพันธุ์ใหม่ที่ยื่นขอจดทะเบียน รับความคุ้มครองกับพันธุ์ที่ปรากฏอยู่ก่อน

(๒.๑๐) รัฐบาลควรต้องสร้างระบบและกลไก ตลอดจนหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในการติดตามตรวจสอบ และคัดค้านการนำพันธุ์พืชพื้นเมืองและพันธุ์พืชป่าของไทยไปยื่นขอจดทะเบียน รับความคุ้มครองเป็นพันธุ์ใหม่ในต่างประเทศ โดยต้องมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหน่วยงานอย่างต่อเนื่องทุกปี ตามแผนย่อยระบบนิเวศการเกษตรของแผนแม่บทประเด็นการเกษตร ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

(๒.๑๑) รัฐบาลควรเร่งรัดให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดทำกฎหมายให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๗ เพื่อให้มีระบบ กลไก และมาตรการบังคับให้ผู้ต้องการเข้าถึง ทรัพยากรชีวภาพทุกชนิดของประเทศ เพื่อนำไปใช้ในการศึกษา ทดลอง และวิจัย ต้องขออนุญาตล่วงหน้า และทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ซึ่งจะทำให้การกำกับดูแลการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๒.๑๒) รัฐบาลควรแจ้งสำนักงานสหภาพ UPOV ถึงการนำชื่อประเทศไทย ใส่ในเว็บไซต์ของสหภาพฯ โดยระบุในรายชื่อประเทศซึ่งเคยมีการติดต่อกับสำนักงานสหภาพฯ เพื่อรับ ความช่วยเหลือในการจัดทำกฎหมายบนพื้นฐานของอนุสัญญา UPOV เนื่องจากประเทศไทยไม่เคยติดต่อขอรับ ความช่วยเหลือจากสหภาพ UPOV ในการจัดทำกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช การกระทำดังกล่าวนอกจากจะเข้าข่าย การหาประโยชน์เชิงประชาสัมพันธ์โดยมิชอบของสหภาพ UPOV จากชื่อและความน่าเชื่อถือของประเทศไทย ซึ่ง Sustainability Toolkit for Trade Negotiators ที่ร่วมกันจัดทำและดูแลโดย UNEP and IISD ว่าข้อบท ในกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชของประเทศไทยเอื้อต่อระบบเกษตรกรรมยั่งยืนแล้ว ยังสร้างความสับสนต่อมิตร ประเทศของประเทศไทยอีกด้วย

(๒.๑๓) รัฐบาลควรบังคับใช้มติคณะรัฐมนตรีและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อย่างเข้มงวด เพื่อให้ประเทศไทยยังไม่มีปลูกพืชที่เป็น GMOs ต่อไป ไม่ว่าประเทศไทยจะเข้าร่วมความตกลง เปิดเขตการค้าเสรีหรือไม่ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตด้านการเกษตรที่ปราศจาก GMOs ซึ่ง เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคที่กำลังซื้อสูงในตลาดโลก

๔.๔ ผลการพิจารณาศึกษาผลกระทบด้านการแพทย์และสาธารณสุข

๔.๔.๑ ภาพรวมผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการการสรุปว่า การเข้าร่วมเจรจาความตกลง CPTPP ขึ้นกับความพร้อม และการเตรียมการภายในประเทศ โดยเห็นว่า ประเทศไทยยังต้องมีการเตรียมความพร้อมในหลายด้าน ซึ่งจำเป็นที่รัฐบาลจะต้องให้การสนับสนุน ทั้งนี้ ในการเตรียมความพร้อมของประเทศไทย คณะกรรมการเห็นว่า ควรต้องมีข้อพิจารณา ดังนี้

(๑) รัฐบาลต้องมีข้อมูลที่เพียงพอเพื่อประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายทั้งด้านบวก ภาระงบประมาณที่จะเกิดขึ้นจากผลกระทบด้านลบ การดำเนินการที่จะทำให้อุตสาหกรรมในประเทศสามารถ

แข่งขันและใช้ประโยชน์จากข้อกำหนดของความตกลง และผลประโยชน์ด้านการสาธารณสุขของประชาชน ที่อาจถูกกระทบจากความตกลง

(๒) การเจรจาของรัฐบาล ควรมีกรอบการเจรจาที่เกิดจากกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยเฉพาะในประเด็นอ่อนไหว ซึ่งหากเจรจาไม่ได้ตามที่ระบุไว้ ก็ไม่ควรเข้าร่วมเป็นภาคีความตกลง

(๓) รัฐบาลจะต้องผลักดันให้มีการจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้า ที่มีการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๔.๒ ผลการพิจารณาศึกษาประเด็นสำคัญ ๑๑ เรื่อง

๑) ยา (รวมวัคซีน และชีววัตถุ)

เพื่อให้เห็นภาพรวมผลกระทบของความตกลง CPTPP แต่ละข้อบทต่อห่วงโซ่คุณค่าของยา จึงขอเสนอประเด็นโดยสรุปดังภาพที่ ๑ ซึ่งยามีจุดเริ่มต้นจากแหล่งความรู้ของยา (ในที่นี้รวมถึงวัคซีน และชีววัตถุ) คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการแพทย์แผนไทย และสมุนไพรไปสู่การค้นคว้าวิจัยและพัฒนาการศึกษาทดลองทางห้องปฏิบัติการ การวิจัยทางคลินิกในมนุษย์ จนกระทั่งได้ยาใหม่ (ในขณะเดียวกันจะมีขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้ได้ยาชื่อสามัญ)^๑ ที่มีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา (สิทธิบัตร) โดยให้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวแก่เจ้าของสิทธิบัตรที่มีผลต่อการผูกขาดและที่มีผลต่อการเข้าสู่ตลาดของยาชื่อสามัญ ขั้นตอนต่อมา ยาจะต้องขึ้นทะเบียนยากับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ซึ่งเป็นกระบวนการควบคุมยาก่อนออกจำหน่ายที่พิจารณาด้านความปลอดภัย (safety) ประสิทธิภาพ (efficacy) และการรับรองคุณภาพ (quality) ของผลิตภัณฑ์ ก่อนได้รับการอนุมัติให้สามารถออกจำหน่ายได้ ในขณะเดียวกัน อย. จะต้องมีการควบคุมการคุ้มครองผู้บริโภคด้วย เมื่อยาได้รับอนุญาตแล้ว จึงเข้าสู่กระบวนการนำเข้าเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อส่งออก ผลิตเพื่อจำหน่าย หรือผลิตเพื่อส่งออก และในขั้นตอนสุดท้ายจะเข้าสู่การบริหารจัดการเพื่อไปสู่ประชาชนหรือผู้ป่วยที่ต้องใช้ยา เป็นวัฏจักรของการบริหารเวชภัณฑ์ของหลักประกันสุขภาพ และสถานพยาบาลต่าง ๆ ซึ่งวัฏจักรนี้ประกอบด้วย การคัดเลือก การจัดหา การกระจาย และการใช้ยา

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักในห่วงโซ่คุณค่าของยา เช่น

(๑) กลุ่มนักวิจัยไทย เช่น นักวิจัยด้านผลิตภัณฑ์ นักวิจัยด้านการศึกษาทดลองทางคลินิกชาวไทย

(๒) ภาคเอกชน เช่น อุตสาหกรรมผู้ผลิต-ส่งออกสมุนไพร อุตสาหกรรมผลิตยาชื่อสามัญ องค์กรเภสัชกรรม สภาเภสัชกรไทย และโรงงานเภสัชกรรมทหาร ผู้ให้บริการโลจิสติกส์ ผู้ให้บริการ (รับจ้าง) ในสถานพยาบาล และบริษัทยาข้ามชาติ

(๓) หน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) กรมบัญชีกลาง (จัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ) สวทช. และสำนักงบประมาณ สถานพยาบาล กรมบัญชีกลาง (สวัสดิการข้าราชการ) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานประกันสังคม

(๔) ผู้ให้บริการ เช่น บุคลากรสาธารณสุข และสภาวิชาชีพ

(๕) ประชาชน (ผู้ป่วยที่ต้องใช้ยา)

^๑ มีองค์การเภสัชกรรม สภาเภสัชกรไทย โรงงานเภสัชกรรมทหาร อุตสาหกรรมผลิตยาชื่อสามัญในประเทศ และอุตสาหกรรมผลิตยาชื่อสามัญจากต่างประเทศ เป็นผู้ดำเนินการ

สำหรับความตกลง CPTPP มีข้อบทที่มีความเกี่ยวเนื่องกับตัวผลิตภัณฑ์ (ยา) และกระบวนการควบคุมกำกับ การผลิต/การนำเข้า การจัดหายาเพื่อบริการในบทที่ ๒ (การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ และการเข้าสู่ตลาดสินค้า) บทที่ ๓ (กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าและกระบวนการผ่านเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้า) บทที่ ๘ (อุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า) บทที่ ๙ (การลงทุน) บทที่ ๑๐ (การค้าบริการข้ามพรมแดน) บทที่ ๑๔ (พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์) บทที่ ๑๕ (การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ) บทที่ ๑๘ (ทรัพย์สินทางปัญญา) บทที่ ๒๖ (ความโปร่งใส และการต่อต้านคอร์รัปชัน) และบทที่ ๒๘ (การระงับข้อพิพาท) สำหรับบทที่ ๒๙ (ข้อยกเว้นและบทบัญญัติทั่วไป) ซึ่งบทนี้เป็นบทที่กำหนดข้อยกเว้นบางประการที่มีความเกี่ยวข้องกับมาตรการต่าง ๆ ของการสาธารณสุข คณะกรรมาธิการได้พิจารณารายละเอียดต่าง ๆ โดยมีผลการพิจารณาพร้อมความเห็นและข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล จำนวน ๔ ประเด็น ดังนี้

(๑) ประเด็นด้านการรับฝากจุลชีพ

ปัจจุบัน สิ่งที่สามารถจดสิทธิบัตรในประเทศไทยได้ตามที่ระบุในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง พ.ศ. ๒๕๔๒ นั้น ยังไม่รวมจุลชีพที่มีอยู่ตามธรรมชาติ^๒ และประเทศไทยยังไม่ได้เข้าร่วมในสนธิสัญญาบูดาเปสต์ (Budapest Treaty)

ความตกลง CPTPP กำหนดให้ประเทศภาคีสมาชิกจะต้องเข้าร่วมความตกลงระหว่างประเทศทั้งหมด ๕ ฉบับ โดยหนึ่งในนั้นคือ มาตรา ๑๘.๗.๒ (b) สนธิสัญญาบูดาเปสต์ (Budapest Treaty) ซึ่งเป็นสนธิสัญญาฯ ที่ว่าด้วยเรื่องการรับฝากจุลชีพเพื่อประกอบกระบวนการจดสิทธิบัตรในประเทศต่าง ๆ ซึ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้ขอจดสิทธิบัตรไม่ต้องนำจุลชีพนั้นไปแสดงพร้อมการขอจดสิทธิบัตร แต่ใช้ใบรับรองจากสถาบันรับฝากจุลชีพนานาชาติ (International Depositary Authority : IDA) แทน ทั้งนี้ IDA จะต้องได้มาตรฐานตามข้อกำหนด ประเทศที่เข้าร่วมสนธิสัญญาบูดาเปสต์ไม่จำเป็นต้องมี IDA เป็นของตนเอง นอกจากนี้กฎระเบียบ (regulations) ข้อ ๙.๒ ภายใต้สนธิสัญญาบูดาเปสต์ยังกำหนดให้ IDA ทำการเก็บรักษาข้อมูลจุลชีพที่รับฝากไว้เป็นความลับ

คณะกรรมการได้มีการพิจารณา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

กรมทรัพย์สินทางปัญญา ชี้แจงว่า ประเทศไทยมีมาตรการและระบบภายในประเทศที่สอดคล้องกับ Budapest Treaty อยู่แล้ว จึงไม่ต้องปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงกฎหมายภายในประเทศ แต่ยังคงดำเนินการเพื่อยื่นภาคยานุวัติสารในการเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญาดังกล่าวต่อไป

ประเด็นที่ภาคประชาชนและภาคสาธารณสุขกังวลนั้น เกี่ยวกับการขีดจำกัดความสามารถในการยกระดับสถาบันรับฝากเก็บจุลชีพภายในประเทศให้เป็น IDA กรมทรัพย์สินทางปัญญาให้ข้อมูลว่า จากการประชุมร่วมกับหน่วยงานด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทยในเรื่องนี้ มีบางหน่วยงาน เช่น สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) และกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ (วพ.) ได้แสดงความสนใจและสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการที่จะเป็น IDA อย่างไรก็ดี Budapest Treaty และความตกลง CPTPP มิได้บังคับให้รัฐภาคีจะต้องยกระดับสถาบันรับฝากเก็บจุลชีพภายในประเทศให้เป็น IDA แต่หากสามารถจัดตั้ง IDA ภายในประเทศได้ จะทำให้ศักยภาพด้านความมั่นคงทางชีวภาพและความปลอดภัยทางชีวภาพโดยรวมดีขึ้น

คณะกรรมการมีความเห็นว่า ควรมีการเร่งพัฒนากฎหมายภายในประเทศเพื่อกำหนดให้ผู้ที่ต้องการขอขึ้นทะเบียนยาที่มีส่วนประกอบของจุลชีพ หรือจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับจุลชีพต้องสำแดงแหล่งที่มาพร้อมด้วยให้เร็วที่สุด เพื่อกู้มครองจุลชีพจากแหล่งต้นกำเนิดภายในประเทศ ไม่ให้มีการนำไปจดสิทธิบัตรเป็นทรัพย์สินส่วนบุคคล และใช้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวได้

^๒ มาตรา ๙ การประดิษฐ์ดังต่อไปนี้ไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติ

(๑) จุลชีพและส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของจุลชีพที่มีอยู่ตามธรรมชาติ สัตว์ พืช หรือสารสกัดจากสัตว์หรือพืช

(๒) กฎเกณฑ์และทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (๓) ระบบข้อมูลสำหรับการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์

(๔) วิธีการวินิจฉัย บำบัด หรือรักษาโรคนุษย์ หรือสัตว์ (๕) การประดิษฐ์ที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดี

อนามยหรือสวัสดิภาพของประชาชน

(๒) ประเด็นด้านการเชื่อมโยงสิทธิบัตรกับการขึ้นทะเบียนตำรับยา (patent linkage)

ปัจจุบัน ระบบสิทธิบัตรรับผิดชอบโดยกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ และการขึ้นทะเบียนตำรับยาซึ่งรับผิดชอบโดย ออย. กระทรวงสาธารณสุขที่ได้มีการเชื่อมโยงกระบวนการหรือข้อมูลร่วมกัน อย่างไรก็ดี มาตรา ๘๐ ของพระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดว่า ให้การขอขึ้นทะเบียนตำรับยาจะต้องมีเอกสารแสดงเลขที่คำขอรับสิทธิบัตร หรืออนุสิทธิบัตรที่ประกาศโฆษณาแล้ว ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้นหาสิทธิบัตรที่ถูกต้องและศึกษาข้อถือสิทธิให้ชัดเจนก่อนที่อุตสาหกรรมยาชื่อสามัญ (generic drug) จะดำเนินการ เพื่อไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิโดยมิได้เจตนาในสภาพปัจจุบัน เมื่อมีผู้ละเมิดสิทธิบัตรยา ผู้ทรงสิทธิในสิทธิบัตรยาดำเนินการทางศาลต่อผู้ทำละเมิดได้ตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยไม่มีผลกระทบต่อการดำเนินการขึ้นทะเบียนยาของ ออย. ซึ่งในส่วนการขึ้นทะเบียนยานั้น พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ผู้ผลิตยาชื่อสามัญ (generic drug) ขอขึ้นทะเบียนยาได้ก่อนสิทธิบัตรยาจะสิ้นอายุลง แต่จะวางจำหน่ายยาชื่อสามัญนั้นได้ต่อเมื่อสิทธิบัตรยานั้นสิ้นอายุลงแล้วเท่านั้น ในทางปฏิบัติ ส่วนใหญ่ผู้ผลิตยาชื่อสามัญจะขึ้นทะเบียนยาเมื่อสิทธิบัตรยาใกล้จะสิ้นอายุ และพร้อมจะวางจำหน่ายหลังสิทธิบัตรยาสิ้นอายุทันที เพื่อประโยชน์สูงสุดทางการตลาดและพร้อมจะออกจำหน่ายได้ทันทีเมื่อสิทธิบัตรหมดอายุ อย่างไรก็ตาม พบว่า ยาหนึ่งรายการมีสิทธิบัตรมากกว่า ๑ ฉบับ ที่มีอายุสิ้นสุดสิทธิบัตรที่ต่างกัน นอกจากนี้เคยมีกรณีที่ผู้ผลิตยาชื่อสามัญและสถานพยาบาลได้รับคำเตือน (notice) และ/หรือถูกฟ้องร้องดำเนินคดีภายใต้สภาพการณ์ปัจจุบัน

ความตกลง CPTPP ได้กำหนดเรื่อง patent linkage ไว้ในมาตรา ๑๘.๕๓^๑ ซึ่งคณะกรรมการการค้าได้มีการพิจารณา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

^๑ Article 18.53: Measures Relating to the Marketing of Certain Pharmaceutical Products

1. If a Party permits, as a condition of approving the marketing of a pharmaceutical product, persons, other than the person originally submitting the safety and efficacy information, to rely on evidence or information concerning the safety and efficacy of a product that was previously approved, such as evidence of prior marketing approval by the Party or in another territory, that Party shall provide:

(a) a system to provide notice to a patent holder¹ or to allow for a patent holder to be notified prior to the marketing of such a pharmaceutical product, that such other person is seeking to market that product during the term of an applicable patent claiming the approved product or its approved method of use;

(b) adequate time and opportunity for such a patent holder to seek, prior to the marketing² of an allegedly infringing product, available remedies in subparagraph (c); and

(c) procedures, such as judicial or administrative proceedings, and expeditious remedies, such as preliminary injunctions or equivalent effective provisional measures, for the timely resolution of disputes concerning the validity or infringement of an applicable patent claiming an approved pharmaceutical product or its approved method of use.

2. As an alternative to paragraph 1, a Party shall instead adopt or maintain a system other than judicial proceedings that precludes, based upon patent-related information submitted to the marketing approval authority by a patent holder or the applicant for marketing approval, or based on direct coordination between the marketing approval authority and the patent office, the issuance of marketing approval to

(๑) ภาคประชาชนและภาคสาธารณสุขมีความกังวลว่า ข้อบทในความตกลง CPTPP บางข้อบทอาจเป็นช่องทางให้บริษัทยาต้นแบบ (original drug) สามารถใช้สิทธิทางศาลขอให้มีการชดเชยค่าเสียหายได้ก่อนความคุ้มครองตามสิทธิบัตรจะสิ้นสุดลง โดยเฉพาะในช่วงที่บริษัทยาชื่อสามัญ (generic drug) ได้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนตำรับยามายังสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ซึ่ง อย.จะต้องแจ้งเรื่องการขึ้นทะเบียนยาชื่อสามัญให้กับบริษัทยาต้นแบบทราบ ทั้งนี้ เห็นว่าการยื่นขึ้นทะเบียนยาชื่อสามัญไม่เป็นการกระทำที่ขัดต่อมาตรา ๓๖ ประกอบมาตรา ๓๕ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และไม่ถือว่าเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ทรงสิทธิ กระนั้น อาจส่งผลให้เกิดการใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริตและร้องขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว ซึ่งอาจส่งผลให้บริษัทยาชื่อสามัญไม่สามารถนำยาออกสู่ตลาดได้ หรือยาชื่อสามัญอาจไม่นำยาออกสู่ตลาดด้วยความกังวลต่ออรรถคดี เนื่องจากระยะเวลาการพิสูจน์การละเมิดสิทธิบัตรอาจใช้ระยะเวลาหลายปี อาทิ ๕ ถึง ๑๐ ปี ซึ่งอาจทำให้ประชาชนเข้าถึงยาชื่อสามัญได้ช้าลง ยาต้นแบบซึ่งราคาสูงยังคงผูกขาดตลาดอยู่ ทำให้ไม่สามารถนำเข้าสู่บัญชียาหลักแห่งชาติและระบบหลักประกันสุขภาพของประเทศได้ จนกว่าจะมียาชื่อสามัญออกมาสู่ตลาด

(๒) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เห็นว่า การเชื่อมโยงสิทธิบัตรกับการขึ้นทะเบียนตำรับยา (patent linkage) มีเป้าหมายหรือเจตนารมณ์ในการยับยั้งหรือชะลอกระบวนการที่ยาชื่อสามัญจะเข้าสู่ตลาด โดยการใช้สิทธิทางศาล อาทิ การขอให้มีการคุ้มครองชั่วคราว หรือกลไกทางบริหารในระหว่างการขึ้นทะเบียนยาชื่อสามัญ จึงเห็นควรทำความเข้าใจและตีความหมายตามข้อบทที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าวอย่างถ่องแท้และถูกต้อง ก่อนที่จะออกแบบระบบการดำเนินการที่จะช่วยลดผลกระทบหรือป้องกันผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้น

ข้อบทเรื่องการเชื่อมโยงสิทธิบัตรกับการขึ้นทะเบียนตำรับยา (patent linkage) เพิ่มข้อจำกัดแก่ อย. ในการขึ้นทะเบียนยา ซึ่งในกรณีที่ยานั้นอยู่ภายใต้สิทธิบัตรยาหลายฉบับและอายุสิ้นสุดของสิทธิบัตรแต่ละฉบับแตกต่างกัน จะยิ่งส่งผลกระทบต่ออำนาจหน้าที่ของ อย. ในการชะลอการขึ้นทะเบียนยาชื่อสามัญให้ต้องล่าช้าออกไป รวมทั้งอาจเพิ่มข้อจำกัดในการดำเนินการของผู้ผลิตยาชื่อสามัญในกรณีที่ผู้ทรงสิทธิบัตรใช้สิทธิออกหนังสือเตือนผู้ผลิตยาสามัญว่าละเมิดสิทธิบัตร

(๓) กรมทรัพย์สินทางปัญญา เห็นว่า ตามความตกลง CPTPP มีความยืดหยุ่น โดยมี ๒ ทางเลือก ซึ่งมีหลักการ ดังนี้

ก. การแจ้งเจ้าของสิทธิบัตรให้ทราบเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนยาสามัญ และจัดให้มีกระบวนการเยียวยาความเสียหาย (Notification and Remedies)

any third person seeking to market a pharmaceutical product subject to a patent claiming that product, unless by consent or acquiescence of the patent holder.

¹For greater certainty, for the purposes of this Article, a Party may provide that a “patent holder” includes a patent licensee or the authorised holder of marketing approval.

²For the purposes of paragraph 1(b), a Party may treat “marketing” as commencing at the time of listing for purposes of the reimbursement of pharmaceutical products pursuant to a national healthcare programme operated by a Party and inscribed in the Appendix to Annex 26-A (Transparency and Procedural Fairness for Pharmaceutical Products and Medical Devices).

ข. การระงับการพิจารณาอนุญาตขึ้นทะเบียนยาสามัญ (Preclusion of the Issuance of Marketing Approval)

ประเทศภาคีสามารถกำหนดทางเลือกตามมาตรา ๑๘.๕๓ และกลไกที่เห็นว่าเหมาะสมกับบริบทภายในประเทศของตนเองได้ อาทิ การแจ้งหรือการเปิดโอกาสให้บริษัทยาต้นแบบทราบถึงการขอขึ้นทะเบียนตำรับยา อาจดำเนินการโดยการนำคำขอขึ้นทะเบียนตำรับยาเผยแพร่ทางเว็บไซต์ เพื่อให้เป็นภาระต่อหน่วยงานที่รับขึ้นทะเบียนตำรับยาน้อยที่สุด และจัดให้มีกระบวนการเยียวยาความเสียหายแก่เจ้าของสิทธิ โดยไม่ต้องมีการระงับหรือหยุดกระบวนการขึ้นทะเบียนตำรับยาชื่อสามัญได้ ซึ่งปัจจุบันการขอให้คุ้มครองชั่วคราวเป็นกระบวนการที่ผู้ทรงสิทธิบัตรมีสิทธิที่จะดำเนินการได้ตามกรอบแห่งกฎหมายภายในประเทศ แต่หากมีการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตก็อาจนำไปสู่ความรับผิดชอบตามกฎหมาย

(๔) คณะกรรมาธิการ เห็นว่า การเข้าร่วมความตกลง CPTPP ทำให้ประเทศไทยจะต้องสร้างกระบวนการเชื่อมโยงสิทธิบัตรกับการขึ้นทะเบียนตำรับยา (patent linkage) และจะต้องเกิดการทำงานร่วมกันโดย อย. และกรมทรัพย์สินทางปัญญา อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากนี้ กระบวนการ patent linkage ซึ่งส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมยาและภาคสาธารณสุข แต่ยังไม่ปรากฏข้อยุติในเรื่องขนาดของผลกระทบทั้งทางด้านการขึ้นทะเบียนตำรับยา การเข้าถึงยาของประชาชน และอุตสาหกรรมยาชื่อสามัญของไทย ตลอดจนกระบวนการในการเยียวยาต่อผู้ได้รับผลกระทบ ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาต่อไป

(๓) ประเด็นการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (Government Procurement) ที่เกี่ยวกับสาธารณสุข

ปัจจุบัน การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐจะเกี่ยวข้องกับทุกผลิตภัณฑ์และทุกประเภทการจ้างของหน่วยงานรัฐด้านสาธารณสุข โดยจะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ อย่างไรก็ตาม ประเด็นสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องยาจะเกี่ยวกับพัสดุที่รัฐต้องการส่งเสริมหรือสนับสนุน ซึ่งมีอยู่ ๒ ประการ คือ

(๑) พืชส่งเสริมสุขภาพและสาธารณสุข เช่น ยาในบัญชียาหลักแห่งชาติ ทางการแพทย์แผนไทย สภากาชาดไทย โรงงานเภสัชกรรมทหาร ผลิตภัณฑ์ที่สภากาชาดไทยผลิต และวัคซีนที่ผลิตในประเทศ

(๒) พืชส่งเสริมนวัตกรรม^๔ เพื่อช่วยส่งเสริม ผลักดันขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา รวมถึงผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ดำเนินการโดยหน่วยงานรัฐและภาคเอกชนของไทย (องค์การเภสัชกรรม สภากาชาดไทย และโรงงานเภสัชกรรมทหาร และอุตสาหกรรมผู้ผลิตยาในประเทศ โดยให้สิทธิพิเศษกับผู้ผลิตไทย ซึ่งมีนวัตกรรมที่ได้ขึ้นบัญชีไว้ด้วยวิธีการซื้อเฉพาะเจาะจงหรือวิธีคัดเลือก พร้อมทั้งการกำหนดสัดส่วนมูลค่าการซื้อ ซึ่งจะต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของแผนความต้องการนวัตกรรมทั้งหมดของหน่วยงาน

ความตกลง CPTPP บทที่ ๑๕ กำหนดให้ปฏิบัติกับผู้จัดจำหน่าย/ผู้ผลิตในประเทศและจากประเทศภาคีสมาชิกเท่าเทียมกัน หากโครงการนั้น ๆ มีมูลค่าสูงกว่ามูลค่าขั้นต่ำที่กำหนด ซึ่งจะมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมยาในประเทศ องค์การเภสัชกรรม สภากาชาดไทย และโรงงานเภสัชกรรมทหาร ทั้งนี้เนื่องจากขีดความสามารถในการแข่งขันที่แตกต่างกับอุตสาหกรรมยาในต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม

^๔ พืชส่งเสริมนวัตกรรม หมายความว่า สินค้าหรือบริการที่มีรายชื่อตามบัญชีนวัตกรรมไทยของสำนักงานงบประมาณ แต่ไม่หมายความรวมถึงผลิตภัณฑ์ยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีขายตามหมวด ๕ ซึ่งได้ขึ้นบัญชีนวัตกรรมไทย (กฎกระทรวงกำหนดพัสดุและวิธีการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุที่รัฐต้องการส่งเสริมหรือสนับสนุน พ.ศ. ๒๕๖๓)

CPTPP ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกสามารถกำหนดหน่วยงานของรัฐที่จะต้องดำเนินการตามข้อกำหนดผลิตภัณฑ์ และมูลค่าขั้นต่ำของโครงการ และกำหนดเวลาปรับตัว (transition period) ที่แตกต่างกันได้ผ่านการเจรจากับประเทศสมาชิก CPTPP

คณะกรรมการการค้าได้มีการพิจารณา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

องค์การเภสัชกรรมได้ให้ข้อมูลว่า สิทธิประโยชน์ขององค์การเภสัชกรรม (GPO) ที่ได้รับจากประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องการจัดซื้อจัดจ้างยาของภาครัฐตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ย่อมถูกกระทบสิทธิจากการที่ประเทศไทยเข้าร่วมความตกลง CPTPP เนื่องจากไม่ได้รับการยกเว้น เพราะมีใช้ธุรกิจผูกขาด (monopoly) ภาคเอกชนได้ให้ข้อมูลว่า แม้ในปัจจุบันองค์การเภสัชกรรมจะได้รับสิทธิต่าง ๆ ในการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐก็ตาม แต่ควรเป็นการร่วมมือระหว่างองค์การเภสัชกรรมและบริษัทยาในประเทศ เพื่อสร้างความมั่นคงของอุตสาหกรรมทางยาของประเทศไทย

องค์การเภสัชกรรมได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า เป้าหมายสำคัญของการปฏิรูปด้านสาธารณสุขของประเทศ คือ ความมั่นคงทางยา ซึ่งองค์การเภสัชกรรมได้รับถือเป็นภารกิจสำคัญในการดำเนินการกิจการสร้างความมั่นคงทางยา เพื่อให้มียาเพียงพอต่อความต้องการ (availability) สามารถเข้าถึงยาได้ (accessibility) มีเสถียรภาพ (stability) และมีความสามารถในการจ่าย (affordability) บทบาทขององค์การเภสัชกรรมต่อระบบสาธารณสุขของประเทศนั้น คือ ทำให้เกิดความสมดุลของแต่ละภาคส่วน เพื่อให้มีความมั่นคงทางยาและพัฒนาอุตสาหกรรมยาในประเทศ

ทั้งนี้ กรมบัญชีกลางได้ให้ข้อมูลว่า ได้มีการวางกรอบแนวทางในการทำข้อสงวนของประเทศไทยโดยยึดต้นแบบจากสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งสามารถขอยกเว้นตลาดได้ร้อยละ ๕๐ ในระยะเวลา ๒๐ ปี อย่างไรก็ตาม ตัวแทนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาในประเทศไทยได้ให้ความเห็นว่า การยกเลิกสิทธิประโยชน์ขององค์การเภสัชกรรม อาจมีผลให้เกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรมในตลาดอุตสาหกรรมยาในประเทศ ซึ่งอาจทำให้อุตสาหกรรมยาในประเทศเติบโตมากขึ้น

อ้างอิงข้อมูลเพิ่มเติมจากผลการศึกษาวิจัยโครงการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ด้านนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตยาในประเทศ ด้านความพร้อมของอุตสาหกรรมและการเข้าถึงยา พบว่า สถานการณ์อุตสาหกรรมผลิตยาและการเข้าถึงยาในประเทศในปัจจุบัน เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กพึ่งพิงการนำเข้าเป็นหลัก และพบว่า ในปี ๒๕๖๒ มีบริษัทที่มีขนาดตลาด ๑,๐๐๐ ล้านขึ้นไป เพียงร้อยละ ๑๗ (๒๑ แห่ง จาก ๑๒๓ แห่ง) สัดส่วนการผลิตยาในประเทศ เมื่อเทียบกับการนำเข้ายา จะเห็นว่า มีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัด จากร้อยละ ๖๙ ในปี ๒๕๓๐ ลดลงเหลือเพียงร้อยละ ๒๙ ในปี ๒๕๖๒ และมีแนวโน้มการนำเข้ายาเข้าสู่ขึ้นทุกปี

เบื้องต้น การคาดการณ์ผลกระทบของความตกลง CPTPP ในระยะเวลาประมาณ ๓๐ ปี (๒๕๖๒ – ๒๕๙๑) แสดงให้เห็นว่า ภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศที่เพิ่มขึ้นจะมาจากราคาขายที่สูงขึ้น ประเทศไทยพึ่งพิงยานำเข้าเพิ่มขึ้น หากประเทศไทยเข้าร่วมความตกลง CPTPP ผลกระทบจากการเชื่อมโยงสิทธิบัตรกับการขึ้นทะเบียนตำรับยา (patent linkage) และการลดสิทธิพิเศษขององค์การเภสัชกรรมภายใต้ข้อบทรัฐวิสาหกิจ (State - Owned Enterprise) จะส่งผลให้คนไทยประสบปัญหาการเข้าถึงยาดังนี้

๑) ค่าใช้จ่ายด้านยาเพิ่มสูงขึ้น สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านยามีแนวโน้มเพิ่มจากร้อยละ ๑.๒ ของ GDP จากปัจจุบัน เป็นร้อยละ ๓ - ๔ ในอีก ๓๐ ปีข้างหน้า

๒) อัตราการพึ่งพิงยานำเข้าเพิ่มขึ้น จากร้อยละ ๗๑ ในปี ๒๕๖๒ เป็นร้อยละ ๘๙ ในปี ๒๕๙๐

๓) มูลค่าตลาดของอุตสาหกรรมผลิตยาในประเทศ อาจจะลดลงถึง ๑๐๐,๐๐๐ ล้านบาท และมูลค่าการตลาดขององค์การเภสัชกรรมอาจจะลดลงกว่า ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท ในกรณีที่มีผลกระทบรุนแรงและการแข่งขันทางการตลาดสูงโดยเฉพาะจากผู้นำเข้ายา

คณะกรรมการการมีความเห็นว่า ควรพิจารณาในประเด็นนี้อย่างรอบคอบ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากการศึกษาในด้านต่าง ๆ เพราะเป็นผลกระทบระยะยาวทั้งในด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งด้านการวิจัยและพัฒนาของนักวิจัย และการแข่งขันทางการตลาดของอุตสาหกรรมยาไทย ความมั่นคงทางยาและการพึ่งพิงการนำเข้าจากต่างประเทศ ตลอดจนราคาและความสามารถในการเข้าถึงยาของประชาชนไทย

(๔) ประเด็นการบังคับใช้สิทธิเหนือสิทธิบัตรยา (Compulsory Licensing : CL)

การใช้สิทธิเหนือสิทธิบัตรยาเป็นหนึ่งในข้อยืดหยุ่นของความตกลงว่าด้วยการค้าที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา (Trade - Related Aspects of Intellectual Property Rights : TRIPS) ซึ่งได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง พ.ศ. ๒๕๔๒ โดย CL เป็นมาตรการที่สำคัญที่ช่วยให้ประชาชนเข้าถึงยาได้มากขึ้น และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ประเทศไทยโดยกระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศใช้ CL มาก่อนแล้วในระหว่างปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๑ ในยา ๗ รายการ^๕ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ป่วย ซึ่งเข้าถึงยาจำเป็นได้ในวงกว้างและสามารถประหยัดงบประมาณภาครัฐด้านสาธารณสุขรวมสะสมได้ ๒๔,๖๗๗ ล้านบาท (ปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๘)

ความตกลง CPTPP มีข้อกำหนดเกี่ยวกับ CL ไว้หลายมาตรา ได้แก่ มาตรา ๑๘.๖ และ ๑๘.๔๑ และมีความเกี่ยวเนื่องข้ามบทในประเด็นสำคัญในบทที่ ๙ ซึ่งว่าด้วยการลงทุนในมาตรา ๙.๕.๕, ๙.๑๐.๓ (b)(i), ๙.๘.๕, ๙.๑๐.๓ (b)(i) และโดยเฉพาะภาคผนวก (Annex) ๙-B

คณะกรรมการการได้มีการพิจารณา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ภาคประชาชนและภาคสาธารณสุขมีความกังวลว่า ประเทศไทยอาจไม่สามารถใช้มาตรการบังคับใช้สิทธิเหนือสิทธิบัตรยา (CL) ได้เช่นเดิม หรืออาจเพิ่มความเสี่ยงที่รัฐจะถูกบริษัทยาต้นแบบภาคเอกชนฟ้องร้องได้ง่ายขึ้นผ่านกระบวนการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ

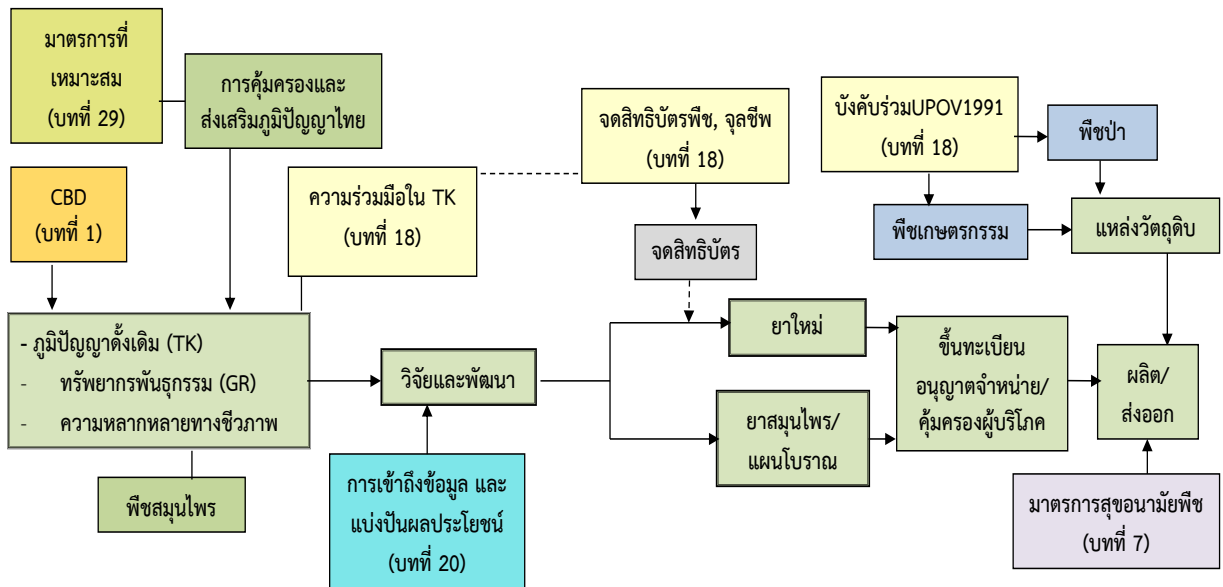
กรมทรัพย์สินทางปัญญาและกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย ให้ข้อมูลว่า ข้อบทในความตกลง CPTPP ได้ยืนยันสิทธิของประเทศภาคีในการใช้มาตรการ CL ดังนั้น หากประเทศไทยเข้าร่วมความตกลง CPTPP ประเทศไทยจะยังคงสามารถใช้มาตรการ CL ได้เช่นที่ผ่านมา หากได้กระทำตามกรอบความตกลงว่าด้วยการค้าที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา (Trade - Related Aspects of Intellectual Property Rights : TRIPS)

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ชี้แจงว่า แม้ว่าในข้อบทเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาอาจยืนยันให้สามารถทำ CL ได้ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ อาจไม่สามารถทำ CL ได้ หากการทำ CL ถูกตีความว่า เป็นการเวนคืนทรัพย์สินโดยทางอ้อม ตามการแปลความใน Annex ๙-B ของข้อบทว่าด้วยการลงทุน และจึงส่งผลอย่างมากต่อการถูกฟ้องร้องโดยเอกชนได้ ถึงแม้ว่าจะปฏิบัติได้สอดคล้องกับความตกลง TRIPS ขององค์การการค้าโลก (The World Trade Organization : WTO) ก็ตาม เพราะข้อบทเรื่องการลงทุนไม่ได้อยู่ภายใต้บังคับของข้อบทว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญา

^๕ ยา ๗ รายการ คือ ๑. Efavirenz (ยาด้านไวรัส HIV) ๒. ยาสูตรผสม (Lopinavir/Ritonavir) (ยาด้านไวรัส HIV) ๓. Clopidogrel (ยาละลายลิ่มเลือด) ๔. Imatinib (ยารักษาโรคมะเร็ง) ๕. Letrozole (ยารักษาโรคมะเร็ง) ๖. Ertotinib (ยารักษาโรคมะเร็ง) และ ๗. Docetaxel (ยารักษาโรคมะเร็ง)

ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการยังมีความเห็นที่ไม่ตรงกันในประเด็นดังกล่าว และยัง
ไม่เป็นที่ยุติว่า ประเทศไทยจะยังคงสามารถใช้มาตรการ CL ได้เช่นเดิม โดยมีได้เพิ่มความเสี่ยงที่จะถูกฟ้องร้อง
โดยภาคเอกชนในกรณีที่ต้องพิจารณาร่วมกับข้อบทการลงทุนหรือไม่ ซึ่งในประเด็นความเสี่ยงที่จะถูกฟ้อง
ได้มีการหารือในข้อ ๔.๒.๘ ข้อบทว่าด้วยการคุ้มครองการลงทุนและกลไกการระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐ
กับเอกชน (Investor State Dispute Settlement : ISDS) ของเอกสารฉบับนี้

๒) สมุนไพร

ภาพที่ ๒ กรอบการพิจารณาประเด็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและการแพทย์แผนไทย และสมุนไพร และประเด็นผลกระทบจาก CPTPP

สมุนไพรและตำรับยาแพทย์แผนไทยจัดเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น (Traditional Knowledge : TK) ประเภทหนึ่งของไทยที่สืบทอดมาแต่บรรพบุรุษในตำรายาต่าง ๆ และเป็นทรัพยากรพันธุกรรม (Genetic Resource : GR) ที่สำคัญของประเทศไทย สมุนไพรที่ผลิตเป็นยาจะมีทั้งในรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดี่ยว ผลิตภัณฑ์ผสมที่เป็นตำรับ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งที่มาของสารสกัดและสารกึ่งสังเคราะห์ที่นำไปวิจัยและพัฒนาต่อยอด เพื่อผลิตรูปแบบสารเดี่ยวในยาแผนปัจจุบัน ซึ่งทั้งหมดจะต้องขอขึ้นทะเบียนตำรับยาจาก อย. เพื่อผลิตจำหน่าย โดยมีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเป็นหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบสนับสนุน ส่งเสริมและคุ้มครองทรัพยากรทางปัญญาของประเทศ ร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้มีการค้นคว้าวิจัยต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรพันธุกรรม และทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ จึงมีข้อกำหนดที่เป็นสากลเกี่ยวกับการแบ่งปันผลประโยชน์ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biodiversity : CBD) เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสินทรัพย์ของประเทศและทรัพยากรส่วนบุคคลที่จะเกิดขึ้น (ภาพที่ ๒) ปัจจุบันประเทศไทยนำเข้าพืชสมุนไพรจากต่างประเทศ เพื่อมาผลิตยาสมุนไพรมากขึ้น และมีนโยบายที่จะใช้สมุนไพรเพื่อส่งเสริมเป็นผลิตภัณฑ์เศรษฐกิจ (เครื่องสำอางและเวชสำอาง ยาสมุนไพรรูปแบบต่าง ๆ) ตามแผนปฏิรูปประเทศด้วย แต่พืชสมุนไพรไม่ได้รับการส่งเสริมเหมือนสินค้าเกษตรอื่น ๆ เนื่องจากมูลค่าทางการตลาดน้อยกว่าพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ แม้ว่าพืชสมุนไพรจะมีลักษณะเป็น

อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises : SME) ที่ส่งเสริมสร้างรายได้สร้างงานกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนได้ ทั้งนี้รวมถึงธุรกิจขนาดไทยก็ตาม

ความตกลง CPTPP มีข้อบทที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งพันธุกรรมอยู่หลายบท ได้แก่ บทที่ ๒ (การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติและการเข้าสู่ตลาดสินค้า) บทที่ ๓ (กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าและกระบวนการผ่านเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้า) บทที่ ๗ (มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช) บทที่ ๑๘ (ทรัพย์สินทางปัญญา) บทที่ ๒๐ (สิ่งแวดล้อม) บทที่ ๒๔ (วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม) และบทที่ ๒๙ (ข้อยกเว้นและบทบัญญัติทั่วไป)

คณะกรรมการพิจารณากรณีสำคัญ โดยมีรายละเอียด คือ การเข้าร่วมความตกลง CPTPP ทำให้ประเทศไทยจะต้องเข้าร่วมอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (International Union for the Protection of New Varieties of Plants : UPOV) ฉบับแก้ไขปี ๑๙๙๑ โดย UPOV 1991 เป็นข้อกังวลจากภาคประชาชนต่อการเข้าร่วมความตกลง CPTPP อนุสัญญาดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ที่จะผลักดันการปรับปรุงพันธุ์พืชและการให้ความคุ้มครองสิทธิแก่นักปรับปรุงพันธุ์พืชพันธุ์ใหม่

กรมวิชาการเกษตรได้ให้ความเห็นว่า ข้อกังวลในประเด็นว่า พันธุ์พืชสมุนไพรของไทยจะถูกลักลอบไปจดทะเบียนสิทธิในต่างประเทศได้ยากหรือแทบเป็นไปไม่ได้ เนื่องจาก UPOV 1991 นั้นให้ความคุ้มครองเฉพาะพันธุ์พืชใหม่ที่ถูกคิดค้น และสร้างขึ้นด้วยการกระทำของนักปรับปรุงพันธุ์เท่านั้น ซึ่งย่อมจะต้องแสดงเส้นทางการคิดค้น วิจัย และพัฒนาโดยละเอียด จึงจะสามารถนำมาขอจดทะเบียนเพื่อรับรองสิทธิได้

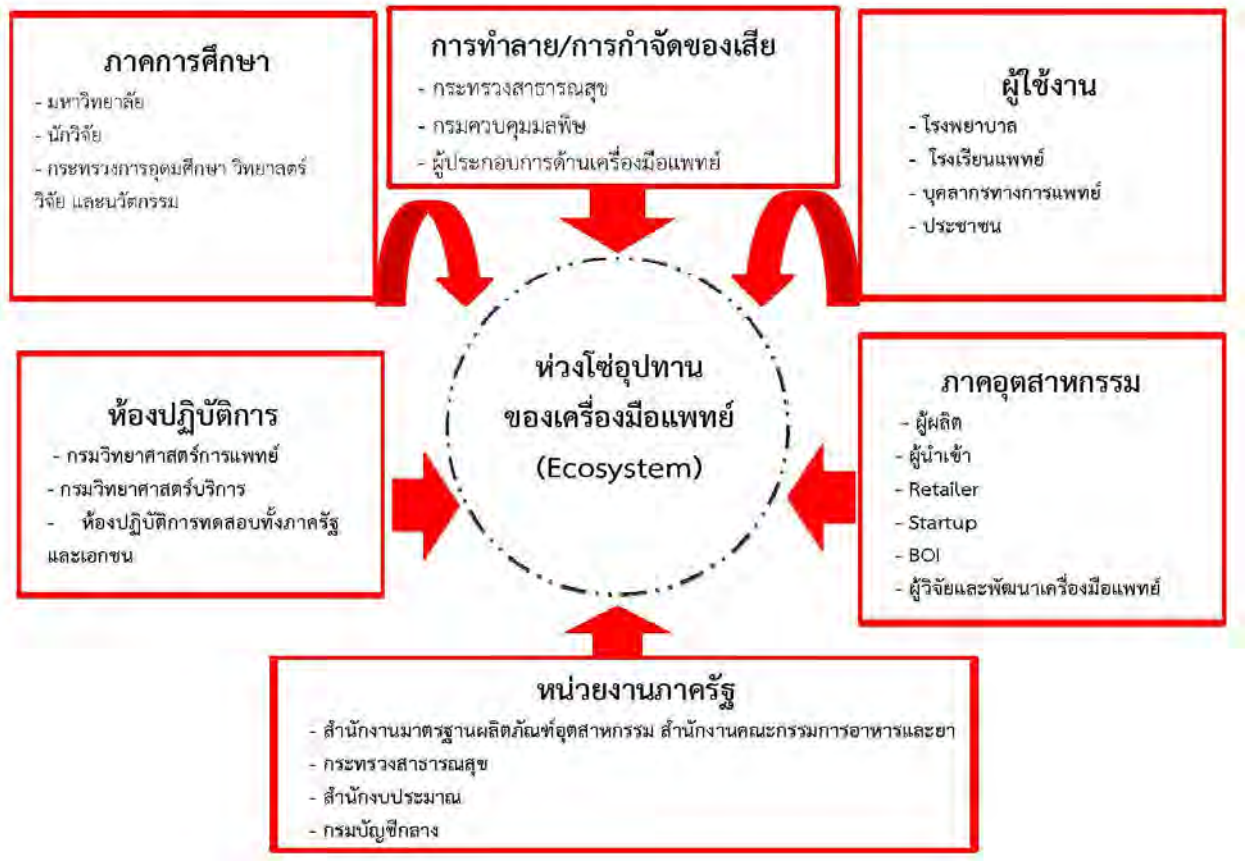
อย่างไรก็ดี ภาคประชาชนและภาคสาธารณสุข โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับยาสมุนไพร มีความกังวลว่า ปัจจุบันฐานข้อมูลเกี่ยวกับพืชสมุนไพรของไทยยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร ทั้งนี้ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ข้อมูลว่า การจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับพันธุ์พืชยังไม่สามารถจัดทำได้ครอบคลุมพันธุ์พืชทุกชนิดในประเทศไทย โดยอนุสัญญา UPOV 1991 กำหนดให้ต้องคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ดังนั้น พันธุ์พืชสมุนไพรของไทยเมื่อถูกนำไปพัฒนาปรับปรุงเป็นพันธุ์ใหม่แล้ว อาจถูกนำไปขึ้นทะเบียนเป็นพันธุ์พืชใหม่ได้ อีกทั้งอนุสัญญา UPOV 1991 ไม่ได้กำหนดให้ประเทศภาคีกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ขอขึ้นทะเบียนพันธุ์พืชใหม่จะต้องเปิดเผยข้อมูลแหล่งที่มาของพันธุกรรมที่นำมาใช้ในการปรับปรุงพันธุ์ จึงทำให้มีความเสี่ยงที่จะถูกลักลอบพันธุ์สมุนไพรไทย (bio-piracy) กล่าวคือ อาจมีความเสี่ยงที่จะถูกต่างชาตินำพันธุ์พืชสมุนไพรของไทยไปพัฒนาเป็นพันธุ์พืชใหม่และจดทะเบียนสิทธิเป็นของตนเอง

คณะกรรมการ มีข้อสังเกตว่า ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลพันธุ์พืชสมุนไพรของประเทศไทยให้ครบถ้วนและเป็นปัจจุบันโดยเร็วที่สุด และจัดตั้งหน่วยเฝ้าระวังการลักลอบนำพันธุ์พืชไทยไปจดทะเบียนสิทธิ ทั้งนี้ เพื่อความปลอดภัยและความมั่นคงทางสมุนไพรของไทย ไม่ว่าจะเข้าร่วมอนุสัญญา UPOV 1991 หรือไม่ก็ตาม

๓) เครื่องมือแพทย์

การผลิต/นำเข้า/จำหน่ายเครื่องมือแพทย์ในประเทศไทยจะต้องได้รับการขึ้นทะเบียนหรือจดแจ้งจาก ออย. และบางส่วนจะต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดโดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) โดยมีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์และกรมวิทยาศาสตร์บริการเป็นหน่วยตรวจสอบมาตรฐาน อีกทั้งประเทศไทยมีทั้งเครื่องมือแพทย์ผลิตในประเทศและนำเข้า และการทำลาย/กำจัดของเสียจะเป็นบทบาทของผู้ประกอบการ กรมควบคุมมลพิษและกระทรวงสาธารณสุข โดยที่ในปัจจุบัน ออย. จะอนุญาตให้นำเข้าเฉพาะเครื่องมือแพทย์ใหม่เท่านั้น และประเทศไทยยังมีข้อจำกัดทั้งทางด้านบุคลากรและห้องปฏิบัติการในการตรวจสอบมาตรฐานของเครื่องมือแพทย์ โดยเฉพาะที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงหลากหลาย

สาขา และเครื่องมือแพทย์จะต้องเป็นไปตามมาตรฐาน โดยต้องมีความแม่นยำและเที่ยงตรงสูงในการวินิจฉัย และการรักษา เพื่อการวินิจฉัยโรคของแพทย์ที่ถูกต้องและความปลอดภัยของผู้ป่วย (ภาพที่ ๓)

ภาพที่ ๓ ระบบและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของเครื่องมือแพทย์โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ในขณะเดียวกันก็คาดว่า การใช้เครื่องมือแพทย์ที่ผ่านกระบวนการผลิตซ้ำหรือผลิตใหม่ จะมีราคาถูกกว่าเครื่องมือแพทย์ใหม่ การผลิต/ปรับปรุงเครื่องมือแพทย์ที่ผ่านกระบวนการผลิตซ้ำหรือผลิตใหม่ก็มีคุณภาพหลากหลาย ซึ่งมีทั้งผู้ผลิตที่เป็นโรงงานสินค้าใหม่ และผู้ผลิตที่ดำเนินการเฉพาะเครื่องมือแพทย์ที่ผ่านกระบวนการผลิตซ้ำหรือผลิตใหม่เท่านั้น ในด้านนิยามของ remanufactured medical devices ก็มีความหลากหลาย (เช่น refurbished, recondition, rebuild, repair และ reprocessing เป็นต้น) และยังไม่มีข้อสรุปร่วมกันในระดับสากล นอกจากนี้เทคโนโลยีด้านการแพทย์มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วมาก การใช้เครื่องมือแพทย์ประเภทนี้ อาจล้าสมัยอย่างรวดเร็วจนไม่คุ้มค่าอย่างที่คาดการณ์ไว้

ความตกลง CPTPP มีข้อบทที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือแพทย์คือ มาตรา ๑.๓ ที่กำหนดนิยามทั่วไปของสินค้าใช้แล้วที่ผ่านกระบวนการผลิตซ้ำหรือผลิตใหม่ (remanufactured goods) (ซึ่งหมายรวมถึงพิกัดศุลกากรของเครื่องมือแพทย์) ซึ่งประกอบด้วยวัตถุดิบที่นำกลับมาใช้อีกทั้งหมดหรือบางส่วน และมีอายุการใช้งานและใช้งานได้เหมือนกับหรือใกล้เคียงกับสินค้าใหม่ และมีการรับประกันจากโรงงานซึ่งคล้ายคลึงกับที่ใช้กับสินค้าใหม่ นอกจากนี้ในมาตรา ๒.๑๑ กำหนดไม่ให้ประเทศภาคีสมาชิกกำหนดมาตรการที่จำกัดหรือห้ามการนำเข้าสินค้าใช้แล้วที่ผ่านกระบวนการผลิตซ้ำหรือผลิตใหม่

คณะกรรมการได้มีการพิจารณา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ภาคประชาชนและภาคสาธารณสุข มีความกังวลว่า มาตรฐานทางการแพทย์ของประเทศไทยอาจลดระดับลงหากเข้าร่วมความตกลง CPTPP เนื่องจากความตกลง CPTPP กำหนดให้ประเทศไทยจะต้องเปิดโอกาสให้สามารถนำเข้าเครื่องมือแพทย์มือสองทุกประเภทเข้ามาจำหน่ายภายในประเทศได้ ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีข้อห้ามมิให้นำเข้า รวมถึงภาระในการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดจากการนำเข้าเครื่องมือแพทย์ในอนาคต

กรรมการบางส่วนเสนอว่า หากอนุญาตให้นำเข้าได้ แต่รัฐออกกฎหมายภายในห้ามมิให้ทั้งสถานพยาบาลของรัฐและ/หรือเอกชนซื้อเครื่องมือแพทย์มือสองทุกประเภทมาใช้ในสถานพยาบาล หรือใช้เพื่อการรักษาพยาบาลผู้ป่วย จะสามารถกระทำหรือไม่ ซึ่งยังไม่มีข้อสรุป

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศเสนอแนะว่า อาจพิจารณาเป็นการกำหนดในข้อกำหนดของผู้ว่าจ้าง (Term of Reference : TOR) ของหน่วยงานหรือออกมาตราฐานสินค้า เพื่อควบคุมคุณภาพของเครื่องมือแพทย์ดังกล่าวแทนเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความด้อยคุณภาพ

กรมสนธิสัญญาและกฎหมายตั้งข้อสังเกตว่า หากกระทำเช่นนั้นในส่วน of สถานพยาบาลของรัฐอาจขัดกับข้อบทว่าด้วยข้อกำหนดทางเทคนิค (Technical Specification) ในบทการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (Government Procurement) หรือไม่

กรมศุลกากรได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า พิกัดศุลกากรตั้งแต่ ๘๔ - ๙๐ ครอบคลุมถึงสินค้าเครื่องมือแพทย์ อย่างไรก็ตามพิกัดศุลกากรดังกล่าวไม่สามารถจำแนกระหว่างสินค้าใหม่และสินค้าใช้แล้วที่ผ่านกระบวนการผลิตซ้ำหรือผลิตใหม่ (remanufactured goods) ได้อย่างชัดเจน ในเรื่องดังกล่าวกรมศุลกากรได้มีการเสนอความเห็น ว่า อาจใช้รหัสสถิติเพิ่มอีก ๒ หลักจากเดิม ๘ รวมเป็น ๑๐ หลักเพื่อแยกสินค้าทั้งสองประเภทได้

คณะกรรมการได้พิจารณาแล้ว เพื่อป้องกันปัญหาที่เกี่ยวกับเครื่องมือแพทย์ควรจะต้องมีการดำเนินการ ดังนี้

(๑) ทำความชัดเจนในการกำหนดนิยามและพิกัดศุลกากรเครื่องมือแพทย์ที่เป็น remanufactured goods และการตีความกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะเรื่องการจัดซื้อโดยสถานพยาบาลภาครัฐ

(๒) รัฐบาลจะต้องจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอเพื่อสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและห้องปฏิบัติการในการตรวจสอบ เพื่อการจำแนกเครื่องมือแพทย์ remanufactured goods และเครื่องมือแพทย์ที่ใช้แล้วหรือเครื่องมือแพทย์มือสอง เพื่อรับประกันด้านมาตรฐานของเครื่องมือแพทย์และความปลอดภัยของประชาชน

(๓) ศึกษาความคุ้มค่ากับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และความล้าสมัยของเครื่องมือแพทย์ รวมถึงความสามารถในการกำจัดของประเทศไทย

๔) อาหาร

คณะกรรมการได้มีการพิจารณา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การกำหนดมาตรฐานในเรื่องอาหารที่ประเทศไทยจะต้องกระทำหากเข้าร่วมความตกลง CPTPP ได้แก่การกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานทางอาหารตามมาตรฐานทางอาหารสากล (CODEX Guidelines) ในบทที่ ๗ (มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช) โดยไม่สร้างภาระให้แก่ผู้ประกอบการ

ทั้งนี้ ภาคประชาชนกังวลว่า หากประเทศไทยกำหนดมาตรฐานสูงจนเกินไป อาจส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมอาหารและประชาชน สมควรกำหนดมาตรฐานที่ประเทศดำเนินการได้ และสอดคล้องตามมาตรฐานของ CODEX

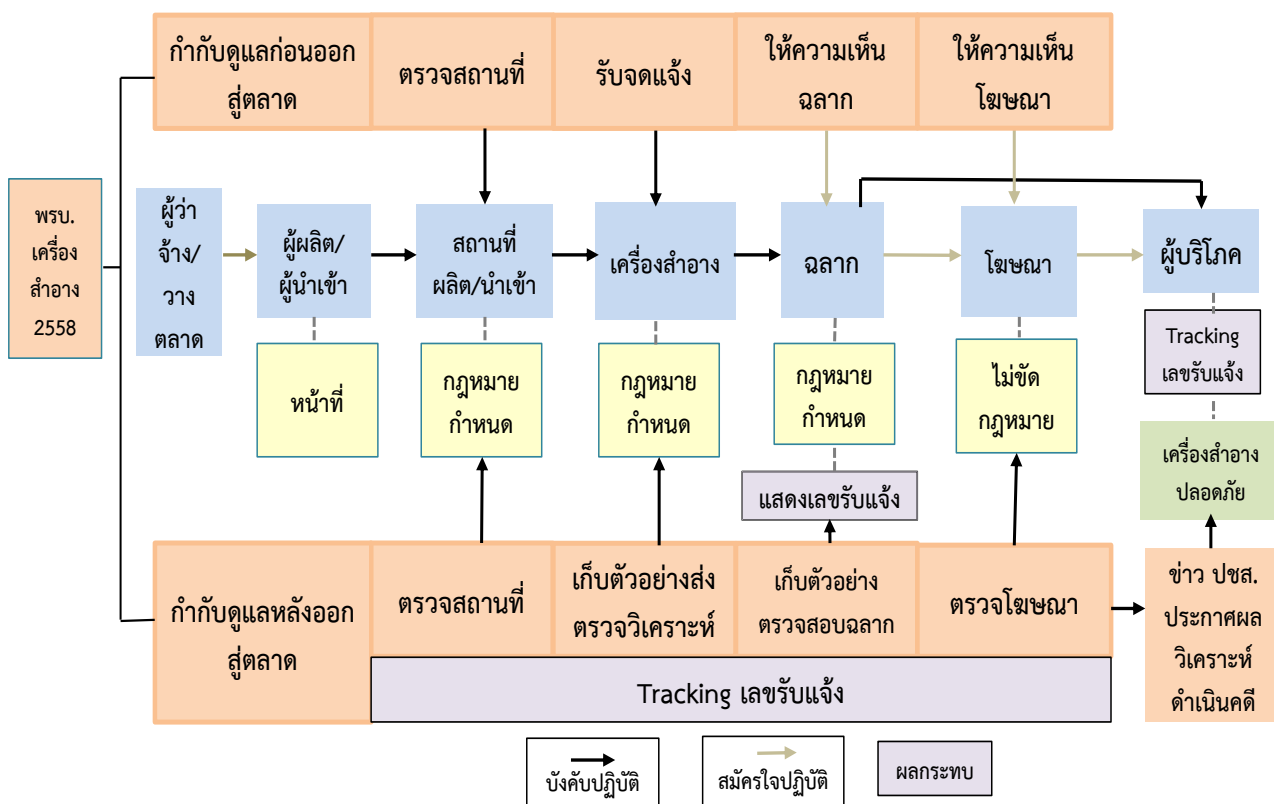
กองอาหาร อย. เห็นว่า การกำหนดมาตรฐานในเรื่องอาหารของความตกลง CPTPP โดยอ้างอิงหลักการของ CODEX Guideline เป็นเรื่องที่ได้รับได้เพื่อคุ้มครองสุขภาพของประชาชน

ในเรื่องดังกล่าวคณะกรรมการฯ เห็นเป็นยุติว่า ประเทศไทยย่อมสามารถกระทำเช่นนั้นได้ โดยภาครัฐควรแถลงให้ชัดเจนในประเด็นนี้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่ภาคประชาชน

๕) เครื่องสำอาง

คณะกรรมการได้มีการพิจารณา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การผลิตและจำหน่ายเครื่องสำอางซึ่งใช้กับประชาชนจะต้องขอจดแจ้งกับ ออย. โดยที่ ออย. จะออกเลขที่รับแจ้ง (notification number) ให้กับทุกผลิตภัณฑ์ และผู้ผลิตจำหน่ายผลิตภัณฑ์ มีหน้าที่ต้องแสดงเลขที่รับแจ้งที่ได้รับอนุญาตไว้บนฉลากผลิตภัณฑ์สำหรับเลขที่รับแจ้งดังกล่าว นอกจากนี้ ออย. ใช้เลขที่รับแจ้งเป็นเลขทะเบียนในสารบบ สำหรับการกำกับตรวจสอบผลิตภัณฑ์และการตรวจสอบย้อนกลับ (track and traceability) แล้ว ยังใช้เป็นสื่อกลางในการเฝ้าระวังและใช้สื่อสารข้อมูลกับประชาชนผู้บริโภค เครื่องสำอางนั้นอีกด้วย (ภาพที่ ๔)

ภาพที่ ๔ การกำกับดูแลเครื่องสำอางของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ความตกลง CPTPP ใน Annex ๘-D ของบทที่ ๘ กำหนดห้ามใช้เลขที่จัดแจ้งกับผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง

คณะกรรมการมีความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

ที่ประชุมบางส่วนมีความกังวลว่า การเข้าร่วมความตกลง CPTPP จะทำให้ประเทศไทยห้ามออกมาตรการเพื่อบังคับให้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางจะต้องปรากฏฉลากที่แสดงเลขที่จัดแจ้งที่ได้รับจาก อย. ดังนั้น อย. จะต้องใช้เครื่องมือหรือวิธีการอื่นในการติดตามผลิตภัณฑ์และคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งอาจทำให้ค่าใช้จ่ายของภาครัฐและต้นทุนของภาคเอกชนสูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อราคาเครื่องสำอาง

(๑) การปฏิบัติตามความตกลง CPTPP ที่กำหนดมิให้แสดงเลขที่จัดแจ้งในฉลากเครื่องสำอางนั้น จะทำให้ประชาชนหาวิธีการที่จะตรวจสอบได้ว่า เครื่องสำอางนั้นผ่านการอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาแล้ว และในส่วนของเจ้าหน้าที่จะสามารถเชื่อมโยงการตรวจสอบข้อมูลการจัดแจ้งและมาตรฐานสินค้าเครื่องสำอาง

(๒) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาอาจต้องมีการปรับปรุงระบบฐานข้อมูลทะเบียนการจัดแจ้งเครื่องสำอางเพื่อให้มีการตรวจสอบเครื่องสำอาง และเพื่อรองรับข้อบทต่าง ๆ ในความตกลง CPTPP

(๓) หากประเทศไทยกำหนดไม่ให้มีการแสดงเลขที่จัดแจ้งบนฉลากเครื่องสำอางอาจต้องใช้รูปแบบอื่นแทนนั้น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้เสนอว่า มีตัวอย่างจากต่างประเทศที่เลี่ยงไปใช้บาร์โค้ด หรือคิวอาร์โค้ด แทน

ทั้งนี้ ควรมีการศึกษาวิธีการใหม่ที่จะใช้แทนการแสดงเลขที่รับแจ้งนี้ ซึ่งจะต้องใช้เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค โดยไม่เป็นภาระต่อผู้บริโภคในการตรวจสอบย้อนกลับผลิตภัณฑ์ รวมถึงต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่จะใช้วิธีการใหม่นั้น แทนเลขที่รับแจ้งดังกล่าวแล้ว

๖) ยาสูบ

เป็นที่ทราบโดยทั่วกันว่า ยาสูบเป็นสารพิษที่ทำลายสุขภาพของผู้สูบและผู้ที่ได้รับควันของยาสูบ โรคภัยที่เกิดขึ้นจากยาสูบมีมากมายโดยเฉพาะมะเร็ง และก่อให้เกิดภาระค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาล การสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคม การควบคุมการบริโภคยาสูบถือเป็นบทบาทหน้าที่และภารกิจสำคัญของหน่วยงานด้านการสาธารณสุข ซึ่งเป็นการคุ้มครองประชาชนไทย ประเทศไทยมีมาตรการต่าง ๆ เพื่อลดการบริโภคยาสูบ เช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม มาตรการควบคุมเหล่านั้นจะมีประสิทธิภาพได้ในระดับหนึ่ง และจะต้องมีชุดมาตรการเพิ่มเติมเป็นระยะ ๆ เพื่อยับยั้งและควบคุมวิธีการส่งเสริมการบริโภคและพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของผู้บริโภค โดยที่เป้าหมายของมาตรการควบคุมการบริโภคยาสูบ คือ การป้องกันนักสูบหน้าใหม่ที่เป็นเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเป็นภาคีสมาชิกของกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบ (Framework on Tobacco Control : FCTC) จัดทำขึ้นโดยประเทศสมาชิกและดำเนินการโดยองค์การอนามัยโลก ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศภาคีสมาชิก และจะต้องปฏิบัติตามกรอบอนุสัญญานี้ในการควบคุมยาสูบ

ความตกลง CPTPP มีข้อบทที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมยาสูบคือ มาตรา ๑.๒ (ความสัมพันธ์กับความตกลงอื่น ๆ) บทที่ ๘ (อุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า) และ มาตรา ๒๘.๓ (ขอบเขตของข้อพิพาทและการระงับข้อพิพาท) และมาตราที่ ๒๙.๕ (ข้อยกเว้นด้านการใช้ ISDS กับมาตรการควบคุมยาสูบ)

คณะกรรมการได้พิจารณา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(๑) กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศให้ข้อมูลว่า การผูกขาดการผลิตภายในประเทศโดยการยาสูบแห่งประเทศไทย (ยสท.) ยังคงสามารถกระทำต่อไปได้หากเข้าร่วมความตกลง CPTPP

ในเรื่องนี้ คณะกรรมาธิการมีความเห็นว่า ประเทศไทยอาจจะระบุเป็นข้อสงวนไว้ใน Annex IV (บทที่ ๑๗ รัฐวิสาหกิจและองค์กรที่ได้รับอำนาจผูกขาดจากรัฐ) ได้

(๒) ภาคประชาชนและภาคสาธารณสุขกังวลเรื่อง มาตรการกำหนดรูปแบบฉลากและหีบห่อผลิตภัณฑ์ยาสูบซึ่งประเทศไทยกระทำตามกรอบ FCTC อาทิ การกำหนดรูปแบบบุหรีซองเรียบอาจมีปัญหา เนื่องจากขัดต่อหลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเที่ยงธรรม (Fair and Equitable Treatment : FET) ในความตกลง CPTPP โดยประเด็นที่น่ากังวล คือ FCTC ไม่มีบทกำหนดโทษ แต่ความตกลง CPTPP มีบทกำหนดโทษ เมื่อข้อบทในความตกลง CPTPP กำหนดว่า ให้ภาคีพิจารณาร่วมกันว่าจะกระทำตามกรอบความตกลงใดเมื่อขัดแย้งกัน อาจต้องยุติด้วยการกระทำตามหลักการในความตกลง CPTPP เนื่องจากข้อบทในความตกลง CPTPP มีสภาพบังคับ

ทั้งนี้ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศเสนอว่า ประเทศไทยอาจพิจารณาเจรจาเพื่อจัดทำความตกลงเฉพาะ (side letter) ในประเด็นดังกล่าวกับประเทศภาคีต่าง ๆ หรืออาจยกเหตุผลว่าเป็นมาตรการเพื่อสาธารณสุขประโยชน์ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนอย่างยิ่ง เพื่อยกเว้นกรอบความตกลงดังกล่าวได้

(๓) เครื่องหมายการค้า “กลิ่น” มีประเด็นสำคัญ ดังนี้

ภาคสาธารณสุขมีความกังวลว่า หากมีการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้ากลิ่นขึ้นภายในประเทศไทยจะทำให้สิทธิในเครื่องหมายการค้าดังกล่าวกระทบต่อการกำหนดรูปแบบบุหรีซองเรียบและอาจเป็นการกระตุ้นหรือชักจูงให้เกิดนักสูบบุหรี่ใหม่เพิ่มขึ้น

กรมทรัพย์สินทางปัญญชี้แจงว่า ความตกลง CPTPP มิได้บังคับให้ประเทศภาคีต้องรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้ากลิ่น เพียงแต่ระบุว่าควรพยายามให้มีขึ้น แต่มิได้บังคับให้มี นอกจากนี้ การใช้เครื่องหมายการค้ายังคงต้องพิจารณาตามกฎหมายอื่นด้วย ดังนั้น หากในอนาคตถ้าประเทศไทยจะรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้ากลิ่นก็ยังคงมีอำนาจในการออกมาตรการภายในประเทศเพื่อการควบคุมยาสูบได้

คณะกรรมาธิการมีข้อเสนอว่า จะต้องมีการเจรจาขอตั้งข้อสงวนสำหรับมาตรการควบคุมยาสูบของประเทศไทย

๓) เครื่องดื่มแอลกอฮอล์

คณะกรรมาธิการได้มีการพิจารณา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

สำหรับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทยนั้น มีความแตกต่างจากประเทศอื่น โดยดื่มจัดและมีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบกับบุคคลอื่น ๆ อย่างมาก ดังจะเห็นได้จากสาเหตุของอุบัติเหตุจราจร การทะเลาะวิวาท และการทำร้ายบุคคลในครอบครัวและบุคคลอื่น ๆ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุของการป่วยเรื้อรังจำนวนมาก เกิดค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคม การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีลักษณะและวิธีการคล้ายคลึงกับยาสูบ

ความตกลง CPTPP มีข้อบทที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ บทที่ ๘ (อุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า) และ Annex ๘-A (ไวน์และสุรากลั่น) โดยกำหนดประเด็นที่เกี่ยวกับฉลากของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บทที่ ๙ (การลงทุน) ซึ่งกำหนดเรื่องการคุ้มครองการลงทุน รวมถึงกลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนฟ้องรัฐ และ มาตรา ๒๘.๓ (ขอบเขตของข้อพิพาทและการระงับข้อพิพาท)

คณะกรรมการมีการมีความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

ภาคประชาชนและภาคสาธารณสุข มีความกังวลเช่นเดียวกับกรณียาสูบ แต่ในกรณีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นไม่มีกรอบ Framework Convention on Alcohol Control (FCAC) จึงอาจมีความเสี่ยงสูงกว่าในการถูกฟ้องร้องเมื่อกำหนดมาตรการเพื่อควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ เห็นว่า อาจทำข้อสงวนได้เช่นเดียวกับกรณียาสูบ เนื่องจากเป็นมาตรการเพื่อสาธารณสุขประโยชน์ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนอย่างยิ่ง และพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ยังคงสามารถบังคับใช้ได้เช่นเดิม เนื่องจากไม่มีการเลือกปฏิบัติระหว่างคนชาติกับคนต่างชาติ (non - discrimination)

ในเรื่องนี้ คณะกรรมการมีการมีความเห็นว่า ประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะต้องมีการตั้งข้อสงวนสำหรับมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นเดียวกันกับมาตรการควบคุมยาสูบ

๘) ข้อทว่าด้วยการคุ้มครองการลงทุน (Investment protection) และกลไกการระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชน (Investor-State Dispute Settlement : ISDS)

บทที่ ๙ ของความตกลง CPTPP กำหนดให้มีการเปิดเสรีการลงทุนและคุ้มครองการลงทุนต่าง ๆ ของนักลงทุนซึ่งมีขอบเขตกว้างขวางที่แตกต่างจากความตกลงด้านการลงทุนอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้มีกลไกการระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชน รวมถึงกรณีมาตรการของรัฐที่เป็นการเวนคืนทรัพย์สินทั้งทางตรงและทางอ้อมไว้ในบทที่ ๙ และ Annex ที่อาจส่งผลกระทบต่อหน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานด้านสาธารณสุขซึ่งมีหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภค ป้องกันและควบคุมการบริโภคผลิตภัณฑ์ทำลายสุขภาพ และจำเป็นจะต้องออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อลดการบริโภคผลิตภัณฑ์ทำลายสุขภาพเหล่านั้น ซึ่งสวนทางและมีผลกระทบต่อการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ รายได้และผลกำไรของเอกชน

คณะกรรมการได้พิจารณา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ภาคสาธารณสุขมีความกังวลในเรื่อง ISDS ดังนี้

(๑) การเข้าร่วมความตกลง CPTPP จะทำให้นักลงทุนต่างชาติ ตัวอย่างเช่น บริษัทยาต้นแบบข้ามชาติสามารถฟ้องร้องรัฐในกรณีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขได้ง่ายขึ้นผ่านกระบวนการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ

(๒) ความตกลง CPTPP ในเรื่องการเปิดตลาดการค้าเสรี (fair trade) สำหรับสินค้าประเภทสุราสามารถเปิดตลาดการขายเสรีเหมือนสินค้าประเภทอื่น และข้อตกลงทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสื่อดิจิทัลที่จะเป็นอุปสรรคใหม่สำหรับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และอาจเป็นเหตุให้รัฐถูกฟ้องโดยเอกชนด้วยกลไกนี้ได้

กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย ให้ข้อมูลว่า การประเมินความเสี่ยงที่ประเทศไทยจะถูกฟ้องร้องผ่านกลไก ISDS ภายใต้ความตกลง CPTPP นั้น ก่อนอื่นจะต้องเปรียบเทียบบทลงทุนของความตกลง CPTPP กับความตกลงอื่น ๆ ที่ประเทศไทยมีอยู่แล้วกับสมาชิก CPTPP ซึ่งสมาชิก CPTPP ที่เป็นนักลงทุนรายใหญ่ในประเทศไทยรวมทั้งที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทยติด ๑๐ อันดับแรกในโลก คือ เครือรัฐออสเตรเลีย ญี่ปุ่นและสาธารณรัฐสิงคโปร์ นั้น มีความตกลงกับประเทศไทยที่มีกลไก ISDS อยู่แล้ว ซึ่งในกรณีที่นักลงทุนมีความตกลงให้เลือกมากกว่า ๑ ฉบับ นักลงทุนที่ต้องการฟ้องรัฐย่อมต้องประเมินว่า การฟ้องร้องภายใต้ความตกลงใดจะมีโอกาสชนะคดีมากที่สุด เมื่อประเมินในประเด็นนี้แล้วจะเห็นว่า ความตกลง CPTPP ซึ่งเป็นความตกลงยุคใหม่มีข้อจำกัดมากกว่าความตกลงอื่น ๆ ที่ประเทศไทยมีอยู่ซึ่งเป็นความตกลงยุคเก่า โดยเฉพาะความตกลง CPTPP นั้นมีบทบัญญัติที่ให้พื้นที่รัฐในการกำหนดนโยบาย (policy space safeguards) มากกว่าทั้งที่จำกัดขอบเขตของพันธกรณีให้แคบลง และที่ระบุข้อยกเว้นให้รัฐสามารถใช้มาตรการเพื่อปกป้องสวัสดิภาพ

ประชาชน อีกทั้งยังมีบทบัญญัติที่กำหนดเงื่อนไขในการยื่นฟ้องคดี และเพิ่มรายละเอียดวิธีพิจารณาความของคณะอนุญาโตตุลาการ (procedural safeguards) ให้ชัดเจนและรัดกุมมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ในกรณีที่เกิดข้อพิพาท หากนักลงทุนจากสมาชิก CPTPP จะเลือกใช้ความตกลง CPTPP เพื่อฟ้องร้องประเทศไทยแทนความตกลงด้านการลงทุนยุคเก่า โดยเฉพาะหากเป็นข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับมาตรการด้านสาธารณสุข ก็จะเป็นผลดีสำหรับประเทศไทย เนื่องจากความตกลง CPTPP มีบทบัญญัติที่เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายรัฐในการต่อสู้คดี

กรณีการตีความคำว่า rare circumstance ใน Annex ๙-B ที่ใช้จำกัดความกรณีที่มาตรการกำกับดูแลของรัฐเพื่อปกป้องสวัสดิภาพประชาชน อาจยังถือได้ว่าเป็นมาตรการเวนคืนทางอ้อมนั้น จากแนวทางการตีความของคณะอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศเกี่ยวกับขอบเขตในการใช้สิทธิของรัฐในการกำกับดูแล (right to regulate) ภายใต้กฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ กรณี rare circumstance น่าจะมุ่งไปที่เรื่องความได้สัดส่วนของมาตรการและหลักสุจริต (proportionality and good faith) ซึ่งโดยสรุป rare circumstance คือ กรณีที่รัฐใช้มาตรการกำกับดูแลด้วยความไม่สุจริตใจและความรุนแรง (severity) ของมาตรการที่ใช้ไม่ได้สัดส่วน (disproportionate) กับวัตถุประสงค์ที่รัฐต้องการบรรลุ

กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ให้ข้อมูลว่า หากว่าประเทศไทยเห็นว่าสิทธิในการกำกับดูแลของรัฐที่มีอยู่ภายใต้ CPTPP ไม่เพียงพอ และยังมีข้อห่วงกังวลต่อประเด็น ISDS อยู่ ประเทศไทยอาจเจรจาขอจัดทำ side letter เพื่อยกเว้นข้อกังวลดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการเจรจา โดยยกตัวอย่างกรณีนิวซีแลนด์ ซึ่งได้ทำ side letter กับ ๕ ประเทศ เพื่อจำกัดการใช้กลไก ISDS ระหว่างกัน ได้แก่ เครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐเปรู สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สหพันธรัฐมาเลเซีย และเนการาบรูไนดารุสซาลาม โดย side letter ระหว่างนิวซีแลนด์กับเครือรัฐออสเตรเลียและนิวซีแลนด์กับสาธารณรัฐเปรู กำหนดห้ามมิให้นักลงทุนใช้กลไก ISDS เพื่อฟ้องรัฐ ซึ่งเป็นการป้องกันการฟ้องรัฐบาลไทยภายใต้ CPTPP ในทุกพันธกรณี (แต่ไม่ได้ตัดสิทธิการฟ้องร้องของนักลงทุนภายใต้ความตกลงฉบับอื่น หากเข้าเงื่อนไขภายใต้ความตกลงฉบับนั้น ๆ) อย่างไรก็ตาม นักลงทุนไทยก็จะไม่ได้รับความคุ้มครองภายใต้ความตกลง CPTPP ไปด้วยเช่นกัน ส่วน side letter กับอีก ๓ ประเทศที่เหลือ ได้แก่ นิวซีแลนด์กับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม นิวซีแลนด์กับสหพันธรัฐมาเลเซีย และนิวซีแลนด์กับเนการาบรูไนดารุสซาลาม กำหนดเงื่อนไขให้ปรึกษาหารือระหว่างกันก่อน หากไม่สามารถตกลงกันได้ นักลงทุนจะใช้กลไก ISDS ฟ้องรัฐได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอม (consent) จากรัฐก่อน

คณะกรรมการมีการอภิปรายเชิงลึกตามลายลักษณ์อักษรในข้อบทที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ยังไม่เป็นที่ยุติเนื่องจากปัญหาทางด้านการตีความ

๙) การบริการสาธารณสุข

คณะกรรมการได้มีการพิจารณา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

งานด้านสาธารณสุขมีบริการที่เกี่ยวข้องกันอยู่มากมาย นับตั้งแต่บริการวิจัยศึกษาทดลองทางคลินิก บริการผลิต-บริการจัดจำหน่าย เครื่องมือแพทย์ และเวชภัณฑ์ที่มีขายอื่น ๆ บริการโลจิสติกส์ บริการดำเนินการร้านขายยา คลินิก โรงพยาบาล บริการรพพยาบาล บริการโดยบุคลากรวิชาชีพ (เวชกรรม ทันตกรรม เภสัชกรรม พยาบาลและผดุงครรภ์ เทคนิคการแพทย์ รังสีการแพทย์ กายภาพบำบัด และบริการสัตวแพทย์ เป็นต้น) และบริการทั่วไปในโรงพยาบาล ทั้งนี้ แต่ละประเด็นและสาขาวิชาชีพจะมีกฎหมายจำเพาะที่กำกับควบคุมการปฏิบัติของหน่วยงานและผู้ประกอบวิชาชีพนั้น ๆ

ความตกลง CPTPP กำหนดให้มีการเปิดการลงทุน (บทที่ ๙) และการค้าบริการข้ามแดน (บทที่ ๑๐) โดยที่การจัดทำข้อตกลงในหลักการแบบระบุเฉพาะสาขาที่ขอสงวนไม่เปิดเสรี (negative list) และการให้สิทธิประโยชน์และการคงสิทธิประโยชน์แก่นักลงทุน (ratchet and standstill) โดยขึ้นกับแต่ละประเทศดำเนินการจัดทำข้อสงวนใน sector ที่ไม่ต้องการเปิดบริการและข้อกำหนด/มาตรการที่ขัดต่อ

ข้อบท CPTPP ในมาตรา ๙.๔, ๙.๑๐, ๙.๑๑, ๑๐.๓, ๑๐.๔, ๑๐.๕ และ ๑๐.๖ ไว้ใน Annex I (กฎหมาย/มาตรการที่มีอยู่ในปัจจุบัน) และ Annex II (ประเด็นที่ต้องการสงวนไว้ในอนาคต) ของทั้งสองบท

สภาวิชาชีพทางสาธารณสุขให้ข้อมูลในข้อห่วงกังวลต่อการเข้าร่วมความตกลง CPTPP ว่าจะมีการเปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติสามารถเข้ามาประกอบวิชาชีพต่าง ๆ ได้โดยเสรี ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการให้บริการทางสาธารณสุขภายในประเทศ

คณะกรรมการการมีความเห็นเป็นยุติว่า ให้รวบรวมข้อกังวลในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้บริการทางวิชาชีพจากทุกสภาวิชาชีพเป็นข้อสงวน ทั้งนี้ หากข้อกังวลใดมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะอยู่แล้ว ณ ปัจจุบัน สามารถระบุไว้เป็นข้อสงวนใน Annex I หากแต่ข้อกังวลใดยังไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจน อาจระบุไว้เป็นข้อสงวนในภาคผนวก II หรืออาจออกกฎหมายภายในประเทศเพื่อรองรับและคลายข้อกังวลเหล่านั้นเสียก่อน แล้วนำประมุขเป็นข้อสงวนไว้ใน Annex I แทน โดยที่คณะกรรมการการได้รับทราบข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากสภาวิชาชีพ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

(๑) สภาเภสัชกรรมเห็นควรขอตั้งข้อสงวน ใน ๒ กรณี ดังนี้

ก) การสอบใบประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมเป็นภาษาไทย ตามประกาศสภาเภสัชกรรม เรื่อง การสอบใบประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมเป็นภาษาไทยไว้ใน Annex I

ข) การกำหนดมาตรฐานและขั้นตอนการให้บริการเภสัชกรรมทางไกล (tele pharmacy) ตามประกาศของสภาเภสัชกรรม เรื่อง การกำหนดมาตรฐานและขั้นตอนการให้บริการเภสัชกรรมทางไกล ใน Annex I

ค) การกำหนดมาตรการและแนวทางการให้บริการเภสัชกรรมทางไกล (tele pharmacy) ใน Annex II

(๒) สภาเทคนิคการแพทย์ได้ให้ความเห็นว่า ระบบใบอนุญาตให้ปฏิบัติงานด้านเทคนิคการแพทย์ของไทยได้เปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติมีสิทธิที่จะสอบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ได้อยู่แล้ว หากคุณสมบัติและศึกษาเพิ่มเติมตามหลักสูตรที่สอดคล้องกับที่ประเทศไทยกำหนด

(๓) แพทยสภาให้ความเห็นว่า การสอบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพได้นั้นจะต้องมีทักษะทางภาษาไทยที่สามารถให้การบริการคนไทยได้ และต้องมีการตรวจสอบอย่างละเอียด ในกรณีที่จะให้ผู้ที่ไม่ใช่สัญชาติไทยสามารถเป็นผู้ดำเนินการสถานพยาบาลได้ จะต้องมีการควบคุมให้ดี

(๔) ทันทแพทย์สภาแสดงความห่วงกังวลว่า หากเปิดเสรีบริการทันตกรรมคลินิกทันตกรรม และธุรกิจที่เกี่ยวข้อง (การทำฟันปลอมและห้องปฏิบัติการ) จะถูกนายทุนชาวต่างชาติที่มีเงินทุนและเทคโนโลยีที่สูงกว่าเข้ามาครอบงำกิจการ (takeover) ในรูปแบบนักลงทุน

(๕) สภากายภาพบำบัดขอสงวนการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ domestic regulations เช่น การสอบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพกายภาพบำบัดเป็นภาษาไทย และได้แสดงความห่วงกังวลในประเด็น ความปลอดภัยและความมั่นคงของทรัพยากรบุคคล อันเนื่องมาจากการมีฐานข้อมูลสุขภาพของคนไทยจะทำให้บริษัทต่างชาติสามารถเข้าถึงข้อมูลสำคัญของประชากรไทยได้

(๖) สัตวแพทย์สภาเสนอว่า พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดประเด็นสำคัญที่อาจจะเกี่ยวข้องเนื่องกับการเปิดบริการภายใต้บทที่ ๙ และบทที่ ๑๐ ของความตกลง CPTPP และให้ชาวต่างชาติเข้ามาทำงานในประเทศไทยได้นั้น อาทิเช่น ต้องจบปริญญาด้านสัตวแพทยศาสตร์ มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพฯ ที่ผ่านการสอบโดยสัตวแพทย์สภา มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย และมีสัญชาติไทยเป็นต้น ในทางกลับกัน ด้วยศักยภาพและความสามารถของสัตวแพทย์ไทยนั้นและต้องการไปทำงานในประเทศ

ต่าง ๆ ทั้งในกลุ่มประเทศอาเซียน และสมาชิก CPTPP แต่ประเทศเหล่านั้นได้กำหนดข้อสงวนและปิดกั้นไม่ให้ สัตวแพทย์ไทยไปทำงานได้

สัตวแพทย์สภาให้ข้อสังเกตว่า การเข้ามาทำงานในประเทศไทยของสัตวแพทย์ ชาวต่างชาติเกิดจากระบบอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ข้อกำหนดการเปิดตลาดการค้าโดยตรง เช่น ระบบการให้บริการด้าน การศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรี และสูงกว่า

(๗) สภาการพยาบาลให้ความเห็นว่า ผู้ประกอบวิชาชีพต้องสามารถสื่อสารด้วย ภาษาไทย การสอบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพต้องมีการสอบวัดเรื่องภาษาไทย และสภาการพยาบาล ให้ข้อเสนอมว่า ประเทศไทยควรกำหนดข้อสงวน/กฎเกณฑ์หรือมาตรการสำหรับการดำเนินกิจการ สถานพยาบาลที่สามารถช่วยคนไทยได้ทุกกลุ่ม ให้เป็นกิจการที่ลงทุนและดำเนินการโดยคนไทย สำหรับสถาน ประกอบการที่ดูแล ส่งเสริม ป้อนกัน และฟื้นฟูผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงจะต้องวางมาตรการและกำกับ ควบคุมอย่างดี และในกรณีกิจการที่เกี่ยวกับการจัดหาพยาบาลและผู้บริบาล (caregiver) ไปดูแลผู้ป่วยที่บ้าน และชุมชนควรให้มีการกำกับดูแลโดยสภาวิชาชีพ เพื่อป้องกันปัญหาเรื่องความมั่นคงของประเทศจากผู้ไม่หวังดี

๑๐) การก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) ของประเทศไทย

ประเทศไทยมีนโยบายส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติมาเป็นเวลา มากกว่า ๑๐ ปี ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ป่วยต่างชาติเข้ามารักษาในสถานพยาบาลเอกชนของไทย โดยมีได้ มีข้อสงวนใด ๆ ในความตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศฉบับอื่น ๆ ที่ผ่านมา

สมาคมโรงพยาบาลเอกชนได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

(๑) การที่ประเทศไทยเข้าร่วมความตกลง CPTPP จะทำให้มีรายได้เข้าประเทศ ในลักษณะ Medical Hub service มากขึ้น ในกรณีที่ความตกลง CPTPP กำหนดให้เพิ่มระยะเวลาวีซ่าให้กับ บุคคลธรรมดาซึ่งรวมถึงผู้ป่วยจากประเทศภาคีความตกลง ก็จะเป็นประโยชน์เพราะการเปิดตลาด Medical Hub เป็นจุดเด่นของประเทศไทย

(๒) มีความกังวลว่า หากความตกลง CPTPP มีผลให้ระยะเวลาคุ้มครอง สิทธิบัตรยาวนานขึ้น อาจกระทบต่อการจัดซื้อจัดจ้างภาคบริการ เพราะทำให้ต้นทุนยาที่นำเข้า มีราคา ที่สูงขึ้นและอาจต้องใช้ยาบางประเภทที่ไม่ได้มีการขออนุญาตในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม โรงพยาบาลเอกชน ดำเนินการตามกรอบของกฎหมายประเทศไทยอยู่แล้วในปัจจุบัน ในด้านความร่วมมือกับต่างประเทศขึ้นอยู่กับ นโยบายรัฐบาล เมื่อเข้าร่วมความตกลง CPTPP นั้น อาจต้องอิงกับกฎหมายระหว่างประเทศด้วย ซึ่งบางกรณี อาจมีผลกระทบกับโรงพยาบาลเอกชนในกรณีจัดซื้อจัดจ้าง ภาคบริการ เช่น โรงพยาบาลอาจต้องใช้ยา บางประเภทที่ไม่ได้มีการขออนุญาตในประเทศไทย หรือยาบางประเภทที่ต้นทุนสูงมาก

(๓) ระบบเงินทุนต่างชาติที่ประเทศไทยเปิดโอกาสให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามา ลงทุนในสัดส่วนที่มากนั้น อาจทำให้นักลงทุนในประเทศสูญเสียความเป็นเจ้าของกิจการเหมือนธุรกิจประเภท อื่น เช่น ธนาคาร ดังนั้น จะต้องมีการกลไกในประเทศที่สามารถกำกับและควบคุมประเด็นที่กล่าวนี้ เช่นเดียวกันกับ ธุรกิจอื่น ๆ

คณะกรรมการมีการ มีข้อเสนอให้กระทรวงพาณิชย์รับข้อสังเกตของสมาคม โรงพยาบาลเอกชนเพื่อพิจารณาแนวทางเพิ่มเติม

๑๑) ข้อบทที่ถูกระงับไว้ (Suspended provisions)

ความตกลง CPTPP ซึ่งมีความตกลง TPP เป็นพื้นฐาน แต่ประเทศสมาชิกของ ความตกลง CPTPP ได้ระงับมาตรา/ข้อบทไว้ทั้งหมด ๒๒ ประเด็น ทั้งนี้มีมาตรา/ข้อบทสำคัญที่เกี่ยวข้องกับยา

โดยเฉพาะในบทที่ ๑๘ เรื่องทรัพย์สินทางปัญญาอยู่จำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นประเด็นที่ยังไม่มีในประเทศไทย และประเด็นเหล่านี้จะมีผลกระทบต่อค่าใช้จ่าย และการเข้าถึงยาของประชาชน

คณะกรรมการการค้าได้รับทราบว่า ภาคประชาชนและภาคสาธารณสุข มีความกังวลว่า ข้อบทต่าง ๆ ที่ถูกระงับไว้ อาทิ ข้อบทที่เกี่ยวกับเรื่อง การผูกขาดข้อมูลทางยา (Data Exclusivity) การขยายอายุสิทธิบัตร เนื่องจากการขึ้นทะเบียนยาหรือการอนุมัติให้สิทธิบัตรล่าช้า และสิ่งที่จะขอลดสิทธิบัตรได้นั้น จะถูกนำกลับมาบังคับใช้ใหม่ได้ในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากสหรัฐอเมริกา กลับเข้าร่วมความตกลง CPTPP

คณะกรรมการการค้ารับทราบจากกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ และกรมสนธิสัญญาและกฎหมายว่า ข้อบทดังกล่าวจะไม่สามารถนำกลับมาบังคับใช้ใหม่ได้ หากประเทศใดประเทศหนึ่งไม่ให้ความยินยอม อาทิ ประเทศไทย (หากประเทศไทยได้เข้าร่วมความตกลง CPTPP แล้ว) เนื่องจากการนำข้อบทที่ถูกระงับไว้กลับมาบังคับใช้นั้นจะต้องได้รับความยินยอมจากประเทศภาคีเป็นเอกฉันท์

๔.๕ ผลการพิจารณาศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน

๔.๕.๑ ภาพรวมผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการการค้าสรุปว่า การจะตัดสินใจเข้าร่วมความตกลง CPTPP หรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับความพร้อมของประเทศ โดยเห็นว่า ปัจจุบันไทยยังจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในหลายด้าน ซึ่งจำเป็นที่รัฐบาลจะต้องมีนโยบาย มีโครงการที่ชัดเจนและจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอ เพื่อเตรียมความพร้อมและปรับโครงสร้างภายในประเทศ ทั้งนี้ คณะกรรมการการค้ามีข้อสังเกตดังนี้

๑) รัฐบาลจะต้องผลักดันให้เกิดการปรับโครงสร้างภายในประเทศด้านกฎระเบียบ กลไกการดำเนินงาน รวมถึงงบประมาณที่เพียงพอ เพื่อสร้างความพร้อมในการแข่งขันและการเปิดเสรีทางการค้า อาทิ การปรับโครงสร้างอากรขาเข้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูปให้เป็นร้อยละศูนย์ เพื่อให้ผู้ผลิตและผู้ประกอบการในประเทศสามารถแข่งขันกับสินค้าสำเร็จรูปที่นำเข้าได้ และการปรับโครงสร้างภาษีสำหรับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ควรมีความเท่าเทียมและเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการ ทั้งที่ตั้งกิจการอยู่ในต่างประเทศและในประเทศไทย โดยให้มีการเก็บภาษีดิจิทัล (Digital Tax) ขั้นต่ำที่ร้อยละ ๒ กับผู้ประกอบการที่อยู่นอกประเทศ และเก็บภาษีหัก ณ ที่จ่าย ร้อยละ ๒ กับผู้ประกอบการในไทย

๒) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องเพิ่มการกำกับดูแลมาตรฐานและคุณภาพสินค้านำเข้า ทั้งสินค้าเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ภายใต้กติกาขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) โดยเร่งกำหนดมาตรฐานภาคบังคับในระดับที่ผู้ประกอบการไทยสามารถทำได้ให้ครอบคลุมสินค้าอย่างน้อยร้อยละ ๕๐ ของสินค้าที่ทำการค้าระหว่างกันภายใน ๓ ปี และรัฐบาลจะต้องจัดสรรงบประมาณและบุคลากรให้เพียงพอด้วย

๓) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องปรับปรุงกลไกการกำกับดูแลและการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งในระบบเศรษฐกิจการค้าแบบดั้งเดิมและดิจิทัล รวมถึงส่งเสริมให้ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม มีส่วนร่วมและบทบาทในการติดตาม ดูแล และตรวจสอบการกระทำที่อาจละเมิดต่อสิทธิของผู้บริโภคด้วย

๔) เนื่องจากการจัดทำความตกลงการค้าเสรีจะมีทั้งผู้ได้ประโยชน์และผู้ได้รับผลกระทบ ดังนั้น รัฐบาลจะต้องผลักดันให้มีการจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าที่เป็นกลไกต่อเนื่องและเข้าถึงได้ง่าย เพื่อให้สามารถปรับตัวและรองรับผลกระทบจากการเปิดเสรีได้อย่างเหมาะสมด้วย

๔.๕.๒ ผลการพิจารณาศึกษาประเด็นสำคัญ ๑๑ ประเด็น

คณะกรรมการได้พิจารณารายละเอียด โดยมีผลการพิจารณาในประเด็นสำคัญ ดังนี้

๑) ประเด็นภาพรวมการประเมินผลกระทบ และ Post COVID

ในส่วนของการประเมินผลกระทบ หน่วยงานศึกษาวิจัยที่กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศได้จัดจ้างศึกษา ได้รายงานถึงผลการศึกษาโดยแบบจำลองว่า การเข้าร่วมความตกลง CPTPP จะช่วยให้เศรษฐกิจ การค้า การลงทุนของไทยมีการเติบโตสูงขึ้น ทั้งนี้ การศึกษาโดยแบบจำลองดังกล่าว เป็นการวิเคราะห์ผลกระทบจากการลดภาษีระหว่างสมาชิกเท่านั้น และยังมีได้คำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ อาทิ สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 ปัจจัยค่าขนส่ง และผลกระทบจากการเปิดตลาดภาคบริการ การลงทุน และการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น

สำหรับการประเมินสถานการณ์ Post COVID รวมถึงสงครามทางการค้า ยังไม่ได้รวมอยู่ในผลการศึกษา ซึ่งกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ และสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า เห็นว่า สถานการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดการชะงักของห่วงโซ่การผลิต ส่งผลให้แต่ละประเทศให้ความสำคัญกับการขยายตลาด ความมั่นคงทางอาหารและสุขภาพ และการเลือกฐานการผลิตที่ช่วยลดความเสี่ยงในห่วงโซ่การผลิต การเข้าร่วมความตกลง CPTPP จะช่วยขยายตลาดและรักษาสถานะของไทยในห่วงโซ่การผลิต ในภูมิภาค ดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ รวมถึงยกระดับกฎระเบียบให้เป็นสากล อย่างไรก็ดี จะต้องดำเนินการเตรียมความพร้อมในประเทศควบคู่กันด้วย อาทิ การสร้างฐานข้อมูล big data การพัฒนาผู้ประกอบการ SMEs การมีมาตรฐานสินค้าเกษตรที่น่าเชื่อถือ และการมีกลไกช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าในกรอบต่าง ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นต้น

๒) ประเด็นการค้าสินค้า กฎถิ่นกำเนิดสินค้า และประเด็น Free Zone

(๑) ประเด็นการเปิดตลาดสินค้า กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ได้รายงานผลการศึกษาวิเคราะห์รายการสินค้าที่คาดว่าไทยจะได้รับประโยชน์ และสินค้าที่ไทยอาจมีความอ่อนไหว หากไทยเข้าร่วมเป็นภาคีความตกลง CPTPP โดยกรมเจรจาการค้าฯ ได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์โดยแบ่งประเทศออกเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้ (๑) กลุ่มประเทศที่ไทยมี FTA และเปิดตลาดเกือบร้อยละ ๑๐๐ แล้ว ได้แก่ บรูไน มาเลเซีย สิงคโปร์ เวียดนาม นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย ชิลี (๒) กลุ่มประเทศที่ไทยมี FTA แต่ยังไม่เปิดตลาดไม่ถึงร้อยละ ๑๐๐ ได้แก่ ญี่ปุ่นและเปรู และ (๓) กลุ่มประเทศที่ไทยยังไม่มี FTA ด้วย ได้แก่ แคนาดา และเม็กซิโก ทั้งนี้กรมเจรจาการค้าฯ ได้พิจารณาเลือกรายการสินค้าที่อาจได้รับผลกระทบ โดยแบ่งกลุ่มสินค้าเป็นสองส่วน ส่วนที่ ๑ คือ รายการสินค้าที่อาจมีการนำเข้าเพิ่มขึ้น หากไทยเข้าร่วมเป็นภาคีความตกลง CPTPP โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา คือ (๑) สินค้าที่ประเทศสมาชิก CPTPP มีศักยภาพในการส่งออกสูงกว่าไทย (๒) มูลค่าการส่งออกและการนำเข้าของสินค้านั้น ๆ ของไทย และ (๓) อัตราภาษี MFN ของไทย และส่วนที่ ๒ คือ รายการสินค้าที่คาดว่าจะอาจเป็นรายการสินค้าอ่อนไหวของไทย โดยกรมเจรจาการค้าฯ ได้คัดเลือกสินค้าโดยพิจารณาจากรายการสินค้าในส่วนที่ ๑ ที่ประเทศสมาชิก CPTPP มีศักยภาพในการแข่งขันสูงกว่าประเทศที่ไทยได้เปิดตลาดสินค้านั้นภายใต้ FTA ที่มีอยู่แล้ว สรุปรายงานผลการศึกษาได้ดังนี้

(๑.๑) กลุ่มประเทศที่ไทยมี FTA และเปิดตลาดเกือบร้อยละ ๑๐๐ แล้ว ได้แก่ บรูไน มาเลเซีย สิงคโปร์ เวียดนาม นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย ชิลี

(๑) สินค้าที่คาดว่าไทยจะได้ประโยชน์จากเวียดนาม ได้แก่ ยาสูบ ยางนอก และจากมาเลเซีย ได้แก่ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยาสูบ ข้าว

(๒) สินค้าที่คาดว่าไทยจะอ่อนไหว ไทยไม่มีรายการสินค้าอ่อนไหว คงเหลือกับประเทศเหล่านี้ ยกเว้นออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ที่ไทยยังคงมีอัตราภาษีอยู่ สำหรับสินค้านม ครีม เครื่องดื่มนม นมผงขาดมันเนย (ไทยจะเปิดตลาดให้ทั้งสองประเทศภายใต้ TAFTA และ TNZCEP ในปี ๒๕๖๘)

(๑.๒) กลุ่มประเทศที่ไทยมี FTA แต่ยังไม่เปิดตลาดไม่ถึงร้อยละ ๑๐๐ ได้แก่

ญี่ปุ่น

(๑) สินค้าที่คาดว่าไทยจะได้ประโยชน์ ภายใต้ความตกลง CPTPP มีสินค้าหลายรายการที่ญี่ปุ่นเปิดตลาดเพิ่มเติม เนื่องจากความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย - ญี่ปุ่น หรือ JTEPA ญี่ปุ่นเปิดตลาดให้ไทยเพียงร้อยละ ๘๘ เช่น เนื้อสัตว์ เช่น เนื้อสุกร ไก่แช่แข็ง น้ำตาลและอาหารแปรรูป ปลากระป๋อง ไข่กรอก แฮม เครื่องปรุง และน้ำเชื่อม

(๒) สินค้าที่คาดว่าไทยจะอ่อนไหว ภายใต้ความตกลง JTEPA ไทยได้เปิดตลาดสินค้าเกือบทั้งหมดให้กับญี่ปุ่นแล้ว โดยหากไทยเข้าร่วมความตกลง CPTPP คาดว่าสินค้าที่ญี่ปุ่นอาจส่งออกมาไทยเพิ่มมากขึ้นและเป็นสินค้าที่ไทยมีความอ่อนไหว ยังไม่เปิดตลาดให้ญี่ปุ่นภายใต้ความตกลง JTEPA และความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน - ญี่ปุ่น (AJCEP) ได้แก่ ชา ข้าว ยานยนต์

เปรู

(๑) สินค้าที่คาดว่าไทยจะได้ประโยชน์ ภายใต้ความตกลง CPTPP มีสินค้าหลายรายการที่เปรูเปิดตลาดเพิ่มเติม เนื่องจากความตกลงการค้าเสรีไทย - เปรู ยังคงมีสินค้าอีกร้อยละ ๓๐ ของจำนวนรายการสินค้าทั้งหมดที่ไทยและเปรูยังไม่เปิดตลาดให้กัน เช่น ยานยนต์ แป้งมัน พลาสติก เครื่องใช้ไฟฟ้า

(๒) สินค้าที่คาดว่าไทยจะอ่อนไหว ภายใต้ความตกลงการค้าเสรี ไทย - เปรู ยังคงมีสินค้าอีกร้อยละ ๓๐ ของจำนวนรายการสินค้าทั้งหมดที่ไทยและเปรูยังไม่เปิดตลาดให้กัน โดยสินค้าที่เปรูอาจส่งออกมาไทยเพิ่มมากขึ้น อาทิ กาแฟ นมและครีม ปลาป่น เอทิลแอลกอฮอล์ มะเขือเทศปรุงแต่ง ในจำนวนนี้สินค้าที่ไทยอาจมีความอ่อนไหวหากเปิดตลาดภายใต้ CPTPP คือ กาแฟ นม และครีม ปลาป่น ทั้งนี้ แม้ปลาป่นจะเป็นสินค้าที่ไทยอ่อนไหว แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นสินค้าที่ไทยต้องการนำเข้าเป็นวัตถุดิบเพื่อทำอาหารสัตว์ โดยเปรูเป็นประเทศผู้ส่งออกปลาป่นอันดับหนึ่งของโลก และเป็นแหล่งนำเข้าอันดับ ๘ ของไทย

(๑.๓) กลุ่มประเทศที่ไทยยังไม่มี FTA ด้วย ได้แก่

แคนาดา

(๑) สินค้าที่คาดว่าไทยจะได้ประโยชน์ ขึ้นส่วนยานยนต์ ถังมือ ยาง ทุ่น พาสต้า อาหารแปรรูป เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องประดับและอัญมณี

(๒) สินค้าที่แคนาดาอาจส่งออกมาไทยเพิ่มมากขึ้น อาทิ เนื้อวัว และผลิตภัณฑ์ เนื้อสุกรและผลิตภัณฑ์ กาแฟ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยารักษาโรคและวิตามิน เครื่องสำอางที่ทำด้วยพลาสติก ของที่ทำด้วยกระดาษ เฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และยานยนต์ ในจำนวนนี้สินค้าที่ไทยอาจมีความอ่อนไหวหากเปิดตลาดภายใต้ CPTPP คือ เนื้อสุกร กาแฟ ยารักษาโรคและวิตามิน

เม็กซิโก

(๑) สินค้าที่คาดว่าไทยจะได้ประโยชน์ ยานยนต์และชิ้นส่วน เครื่องใช้ไฟฟ้า ยางล้อ เครื่องประดับและอัญมณี ข้าวและแป้ง

(๒) สินค้าที่เม็กซิโกอาจส่งออกมาไทยเพิ่มมากขึ้น อาทิ กาแฟ พริกไทย โอโวคาโด ช็อกโกแลต มะเขือเทศปรุงแต่ง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (เตกิล่า) รองเท้า กระดาษและบรรจุภัณฑ์ เพอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้า ยานยนต์ และชิ้นส่วนยานยนต์ ในจำนวนนี้สินค้าที่คาดว่าจะไทยอาจอ่อนไหวหากเปิดตลาดภายใต้ CPTPP ได้แก่ กาแฟ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (เตกิล่า) และยานยนต์

อนึ่ง การศึกษาวิเคราะห์ดังกล่าวเป็นการประเมินในเบื้องต้นโดยไม่ได้นำค่าขนส่งมารวมด้วย รวมถึงรายการสินค้าที่ได้จากการศึกษาเป็นการพิจารณาในเบื้องต้นของกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศเพียงหน่วยงานเดียว ซึ่งในการเจรจาจริงต้องมีการหารือและรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน อาทิ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

(๒) ประเด็นกฎถิ่นกำเนิดสินค้า กฎถิ่นกำเนิดสินค้าภายใต้ CPTPP มีเงื่อนไขการได้ถิ่นกำเนิดอยู่ ๓ ข้อ ซึ่งระบุไว้ในมาตรา ๓.๒ (Article ๓.๒ : Originating Goods) กล่าวคือ (๑) การได้มาทั้งหมดหรือผลิตขึ้นทั้งหมดภายในประเทศภาคี CPTPP หนึ่งหรือหลายประเทศก็ได้ (wholly obtained or produced entirely in the territory of one or more of the Parties) หรือ (๒) การผลิตทั้งหมดภายในประเทศภาคี CPTPP หนึ่งหรือหลายประเทศก็ได้ จากวัตถุดิบที่ได้ถิ่นกำเนิด (produced entirely in the territory of one or more of the Parties, exclusively from originating materials) หรือ (๓) การผลิตทั้งหมดภายในประเทศภาคี CPTPP หนึ่งหรือหลายประเทศก็ได้ ภายใต้เงื่อนไขว่าสินค้านั้นผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในบัญชีกฎถิ่นกำเนิดเฉพาะรายสินค้า (produced entirely in the territory of one or more of the Parties using non - originating materials provided the good satisfies all applicable requirements of Product - Specific Rules of Origin) ซึ่งประกอบด้วย (๓.๑) เกณฑ์สัดส่วนมูลค่าการผลิตในภูมิภาค (Regional Value Content : RVC) (๓.๒) เกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดศุลกากร (Change of Tariff Classification : CTC) และ/หรือ (๓.๓) เกณฑ์กระบวนการผลิตเฉพาะ (Specific Process : SP)

คณะกรรมการการค้ามีข้อสังเกตต่อข้อบทกฎถิ่นกำเนิดสินค้าภายใต้ความตกลง CPTPP ดังนี้ (๑) เนื้อหาในข้อบทมีความละเอียด ซับซ้อน แนวโน้มการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ค่อนข้างมีความยุ่งยาก (๒) กรณีเป็นชิ้นส่วนองค์ประกอบในห่วงโซ่อุปทาน เช่น ชิ้นส่วนยานยนต์ ซึ่งมีบางกรณีที่ยังไม่ได้เกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้า แต่ยังสามารถนำส่วนที่ยังไม่ได้ถิ่นกำเนิด (ในส่วนที่ผลิตจริงในภาคี CPTPP) ไปสะสมมูลค่าร่วมกับชิ้นส่วนอื่น เพื่อให้ผ่านเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้าได้ (๓) หลักเกณฑ์การรับรองตนเอง (Self-Declaration) ถือเป็นรูปแบบเฉพาะของ CPTPP และ (๔) หากกรอบ CPTPP ไม่สอดคล้องกับกรอบข้อตกลงอื่น ๆ ผู้ประกอบการต้องเลือกที่จะใช้สิทธิตามกรอบใด ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า ความตกลง CPTPP เปิดให้ประเทศภาคีสามารถนำมูลค่าการผลิตสินค้าวัตถุดิบหรือกึ่งสำเร็จรูปที่เกิดขึ้นในภูมิภาค CPTPP มาสะสมถิ่นกำเนิดได้ตามมูลค่าที่เกิดขึ้นจริง ถึงแม้สินค้าวัตถุดิบหรือกึ่งสำเร็จรูปนั้นจะได้หรือไม่ได้ถิ่นกำเนิดก็ตาม ซึ่งแตกต่างจากความตกลง FTA อื่นที่หากไม่ได้ถิ่นกำเนิดจะไม่สามารถนำมูลค่ามาสะสมถิ่นกำเนิดได้ ถือเป็นข้อดีที่ช่วยส่งเสริมการใช้วัตถุดิบและส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานระหว่างประเทศภาคี CPTPP ด้วยกัน นอกจากนี้ กฎถิ่นกำเนิดสินค้าที่ใช้กับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็นเงื่อนไข Yarn - Forward ก็ใช้เงื่อนไขการเปลี่ยนพิกัดศุลกากร โดยกำหนดให้ต้องใช้ด้ายที่ผลิตในประเทศภาคีเป็นเงื่อนไขตั้งต้น จึงจะผ่านเกณฑ์การได้ถิ่นกำเนิดสินค้า ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ช่วยเพิ่มโอกาสในการส่งออกสินค้าสิ่งทอจากไทยไปยังประเทศภาคี CPTPP เพราะไทยมีฐานการผลิตด้ายในประเทศ

(๓) ประเด็น Free Zone หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนมีข้อกังวลต่อ Article ๒.๕ (Waiver of Customs Duties) ภายใต้บทว่าด้วยการค้าสินค้าในความตกลง CPTPP ว่า อาจกระทบต่อมาตรการสนับสนุนอุตสาหกรรมการผลิตภายในประเทศโดยการยกเว้นภาษีนำเข้า รวมทั้งการยกเว้นภาษีนำเข้าสินค้าที่ผลิตใน Free Zone เข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยภายใต้มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. ๒๕๓๐

อย่างไรก็ดี ข้อกำหนดใน Article ๒.๕ (Waiver of Customs Duties) ภายใต้ความตกลง CPTPP มิได้ห้ามประเทศสมาชิกมีมาตรการยกเว้นอากร แต่ห้ามเพียงไม่ให้ประเทศสมาชิกกำหนดหลักเกณฑ์บางประการเป็นเงื่อนไขปฏิบัติ (performance requirement) ในการได้รับสิทธิยกเว้นอากรดังกล่าว ซึ่งรวมถึงการกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องซื้อสินค้าอื่นภายในประเทศหรือกำหนดสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในประเทศในการผลิต (local content) ซึ่งข้อห้ามใช้หลักเกณฑ์ดังกล่าวไม่ได้เป็นหลักการใหม่สำหรับไทย เนื่องจากเป็นหลักการที่ไทยผูกพันอยู่แล้วภายใต้ความตกลงขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ที่กำหนดไม่ให้ประเทศสมาชิกให้การปฏิบัติต่อสินค้าภายในประเทศที่ดีกว่าสินค้านำเข้า อาทิ ข้อ ๓ แห่งความตกลงว่าด้วยการอุดหนุนและมาตรการตอบโต้การอุดหนุน (Agreement on Subsidies and Countervailing Measures : ASCM) ที่ห้ามการอุดหนุนที่กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้สินค้าภายในประเทศ และข้อ ๒ และภาคผนวกของความตกลงว่าด้วยมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้า (Agreement on Trade-Related Investment Measures : TRIMs) ที่ห้ามไม่ให้อำนาจเงื่อนไขในการรับสิทธิประโยชน์ว่าจะต้องซื้อหรือใช้สินค้าที่ผลิตภายในประเทศ เป็นต้น โดยสิ่งที่ Article ๒.๕ ภายใต้ CPTPP มีเพิ่มเติมจากเดิม คือ ได้ขยายขอบเขตให้รวมถึงสาขาการบริการด้วย

ทั้งนี้ กรมศุลกากรได้รายงานว่าได้มีการกำหนดเงื่อนไขสัดส่วนของการใช้วัตถุดิบในประเทศในการยกเว้นภาษีนำเข้าสินค้าที่ผลิตใน Free Zone และนำเข้ามาจำหน่ายภายในประเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำหนดเงื่อนไขสัดส่วนการผลิตของสินค้าเท่านั้น ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดสัดส่วนการใช้บริการภายในประเทศ โดยได้มีการประเมินการใช้สิทธิยกเว้นอากรของภาคเอกชนซึ่งมีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีประมาณ ๔๘๙,๐๐๐ ล้านบาท แบ่งเป็นการใช้สิทธิใน Free Zone ประมาณ ๒๘๕,๐๐๐ ล้านบาท และการใช้สิทธิการยกเว้นหรือลดอัตราอากรอื่น ๆ นอกเหนือไปจากสิทธิใน Free Zone ประมาณ ๒๐๓,๐๐๐ ล้านบาท

๓) ประเด็นการค้าบริการ การลงทุน และการเข้าเมืองชั่วคราวสำหรับนักธุรกิจ

ข้อบ่งชี้ด้านการค้าบริการ และการลงทุน ซึ่งผู้ประกอบการในประเทศ รวมถึงภาคบริการท่องเที่ยว กลุ่มก่อสร้าง และโลจิสติกส์ ได้ยื่นหนังสือถึงคณะกรรมการแสดงข้อห่วงกังวลและแสดงความไม่พร้อม โดยคณะกรรมการได้ศึกษาและพิจารณาแล้วเห็นว่า กลุ่มที่จะได้รับผลกระทบมากที่สุดคือ ผู้ประกอบการ SMEs ซึ่งก็สามารถเจรจาขอสงวนได้เช่นเดียวกับประเทศสมาชิกอื่น ๆ นอกจากนี้ หากไทยตัดสินใจเข้าร่วมความตกลง CPTPP ไทยก็ยังสามารถเจรจาต่อรอง และจัดทำข้อสงวนที่จะไม่เปิดตลาด หรือกำหนดเวลาปรับตัว (transition period) เฉพาะกลุ่มที่ไม่มีความพร้อมได้ ซึ่งจะต้องมีการหารือร่วมกันระหว่างภาครัฐและผู้ประกอบการ เพื่อกำหนดท่าทีในการเจรจาของไทยที่ชัดเจนต่อไป

สำหรับข้อบ่งชี้การเข้าเมืองชั่วคราวสำหรับนักธุรกิจ จะเกี่ยวข้องกับการผูกพันประเภทของบุคคลธรรมดา (ไม่รวมแรงงาน) ของสมาชิก CPTPP ที่จะอนุญาตให้เข้าเมืองและโดยมีกำหนดระยะเวลาอนุญาตให้พำนักในประเทศไทยได้เป็นการชั่วคราว ซึ่งเป็นการเปิดตลาดภายใต้ขอบเขตของกฎหมายปัจจุบัน สำหรับข้อกังวลถึงผลกระทบต่อการประกอบวิชาชีพในไทยนั้น เป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเนื่องจากยังสามารถจัดทำข้อสงวนได้ อีกทั้งไทยยังมีกฎหมายเฉพาะที่สามารถกำหนดเงื่อนไขในการเข้ามา

ทำงานของคนต่างชาติในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ได้ ซึ่งจะแตกต่างกับการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว ที่เปิดให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาจดทะเบียนประกอบธุรกิจได้

๔) ประเด็นการคุ้มครองสิทธิแรงงาน

ข้อบทด้านแรงงานใน CPTPP ระบุให้สมาชิกต้องมีกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิแรงงานที่เป็นมาตรฐานสากล ตามหลักการขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization : ILO) ใน ๔ ประเด็น^๖ ได้แก่ (๑) เสรีภาพในการสมาคมและสิทธิในการรวมตัวที่จะเจรจาต่อรอง (๒) การจัดการใช้แรงงานบังคับในทุกรูปแบบ (๓) การจัดการใช้แรงงานเด็ก (๔) การจัดการเลือกปฏิบัติในการจ้างงานและอาชีพ

ปัจจุบัน การให้สิทธิและการคุ้มครองต่าง ๆ แก่แรงงานต่างด้าวของประเทศไทย ถือว่ามีความก้าวหน้ากว่าประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะสมาชิก CPTPP อาทิ แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาในไทยอย่างผิดกฎหมาย ยังคงได้รับสิทธิและการคุ้มครองเท่าเทียมกับแรงงานไทยภายใต้กฎหมายของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน อีกทั้งแรงงานต่างด้าวยังสามารถเป็นสมาชิกสหภาพแรงงานได้ นอกจากนี้ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก็อยู่ระหว่างการแก้ไขพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ เพื่อให้แรงงานต่างด้าวสามารถเป็นทั้งกรรมการ และกรรมการบริหารในสหภาพแรงงานได้ในสัดส่วน ๑ ต่อ ๕

อย่างไรก็ดี ในการเข้าร่วมความตกลง CPTPP ไทยยังมีข้อกังวลว่า ไทยยังมิได้ให้สิทธิแรงงานต่างด้าวในการก่อการจัดตั้งสหภาพแรงงาน โดยพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ กำหนดให้ผู้มีสิทธิก่อการจัดตั้งสหภาพแรงงานต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยเท่านั้น ทั้งนี้ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน อยู่ระหว่างหารือกับ ILO ถึงการตีความว่า พันธกรณีความตกลง CPTPP ครอบคลุมถึงการให้สิทธิแรงงานต่างด้าวในการก่อการจัดตั้งสหภาพหรือไม่ ซึ่งกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้คาดการณ์ว่า ILO อาจเห็นว่า ไทยต้องให้สิทธิดังกล่าวโดยไม่เลือกปฏิบัติแก่แรงงานต่างด้าวถึงจะเป็นการปฏิบัติที่สอดคล้องกับความตกลง CPTPP

๕) ประเด็นพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce)

พันธกรณีพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในความตกลง CPTPP มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค และหลีกเลี่ยงที่จะสร้างอุปสรรคที่ไม่จำเป็นต่อการใช้และพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยมีประเด็นต่าง ๆ อาทิ การเปิดให้ส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนอย่างเสรี การห้ามรัฐบาลบังคับให้ผู้ให้บริการ e-commerce ต้องตั้ง server ในประเทศไทย การห้ามเก็บภาษีศุลกากรสำหรับการส่งผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-transmissions) เช่น การดาวน์โหลดภาพยนตร์ เพลง หนังสือหรือสิ่งพิมพ์ ฯลฯ ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังกล่าว อาทิ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เห็นว่า กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน และที่กำลังดำเนินการอยู่มีความสอดคล้องกับ CPTPP แล้ว

^๖ ทั้งนี้ ความตกลง CPTPP มิได้บังคับให้สมาชิกต้องให้สัตยาบันอนุสัญญาหลัก (Core Conventions) ทั้ง ๘ ฉบับของ ILO ซึ่งครอบคลุมทั้ง ๔ ประเด็นตามที่ CPTPP กำหนด ซึ่งปัจจุบันไทยได้มีการให้สัตยาบันอนุสัญญาหลักของ ILO ไปแล้ว ๖ ฉบับ เหลือเพียง ๒ ฉบับ คือ อนุสัญญาฉบับที่ ๘๗ และฉบับที่ ๙๘ ซึ่งว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคม และสิทธิในการรวมตัวที่จะเจรจาต่อรอง

คณะกรรมการการรับทราบข้อมูลจากกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีการเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตระหว่างประเทศแบบหลายช่องทาง (multi - gateway) อีกทั้งมีการออกกฎหมายที่กำกับดูแลในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ e - commerce แล้ว ทั้งหมด ๑๔ ฉบับ ได้แก่

- (๑) พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔
- (๒) พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑
- (๓) พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒
- (๔) พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒
- (๕) พระราชบัญญัติสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๒
- (๖) พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐
- (๗) พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓
- (๘) พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐
- (๙) พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒
- (๑๐) พระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. ๒๕๖๐
- (๑๑) พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒
- (๑๒) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. ๒๕๖๒
- (๑๓) พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒
- (๑๔) พระราชบัญญัติสภาคิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๒

๖) ประเด็นกลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนกับรัฐ (Investor - State Dispute Settlement : ISDS)

ข้อบทการลงทุนของความตกลง CPTPP ประกอบไปด้วย ๔ ประเด็น ได้แก่ (๑) การส่งเสริมการลงทุน (๒) การอำนวยความสะดวกการลงทุน (๓) การเปิดเสรีการลงทุน ซึ่งเป็นสิทธิของผู้เจรจาที่จะสามารถสงวนมาตรการที่ไม่สอดคล้องกับพันธกรณีและสาขาอ่อนไหวที่ไม่ต้องการเปิดตลาดหรือเปิดเพียงบางส่วนได้ และ (๔) การคุ้มครองการลงทุน ซึ่งรวมถึงประเด็นการระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนกับรัฐ (ISDS) ทั้งนี้ พันธกรณีที่ไทยจะต้องรับในบทการลงทุนของ CPTPP ที่เกินกว่าความตกลงอื่นที่ไทยเป็นภาคีในปัจจุบัน ได้แก่ (๑) การห้ามกำหนดเงื่อนไขให้นักลงทุนปฏิบัติ Performance Requirements ที่มากกว่าความตกลงว่าด้วยมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้า (TRIMs Plus) ภายใต้องค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ในประเด็นการห้ามกำหนดให้ซื้อหรือห้ามซื้อเทคโนโลยีเฉพาะ และ (๒) การคุ้มครองการลงทุน ซึ่งรวมถึงการลงทุนในรูปแบบ portfolio โดยไม่ต้องขออนุญาตการคุ้มครองและการดำเนินการในช่วงก่อนการจัดตั้งกิจการ (Pre - establishment)

กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย ให้ข้อมูลว่า หลักการเรื่องการคุ้มครองการลงทุนเป็นสิ่งที่ไทยยอมรับมานานแล้วตั้งแต่ปี ๒๕๐๔ ภายใต้ความตกลงเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (Bilateral Investment Treaties : BITs) อีกทั้งยังมีอยู่ในบทการลงทุนภายใต้ความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreements : FTAs) ของไทยกับประเทศต่าง ๆ ทั้งในระดับทวิภาคีและภูมิภาค โดย ISDS เป็นกลไก

ที่ช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อประเทศ ทั้งนี้ นับตั้งแต่ปี ๒๕๐๔ ไทยมีการจัดทำ BITs กับประเทศต่าง ๆ ซึ่งมีผลใช้บังคับ จำนวน ๓๖ ฉบับ และมี FTAs ที่มีข้อบทด้านการคุ้มครองการลงทุน จำนวน ๙ ฉบับ โดยที่ผ่านมามีคดีภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศแล้ว ๓ คดี (เจรจาไกล่เกลี่ยสำเร็จ ๑ คดี) เป็นคดีภายใต้ BITs ๒ คดี และคดีภายใต้ FTA ๑ คดี

ในภาพรวม ข้อบทการลงทุนในความตกลง CPTPP มีการร่างบทบัญญัติที่ชัดเจนเพื่อมิให้คณะอนุญาโตตุลาการตีความเองและเพิ่มบทบัญญัติที่ให้อำนาจอรัฐในการกำหนดนโยบาย (Policy Space Safeguards) มากกว่าความตกลงที่ไทยเคยทำมา โดยรัฐสามารถใช้มาตรการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ เช่น มาตรการเพื่อความปลอดภัยด้านสุขภาพ และความมั่นคง มาตรการดังกล่าวอยู่บนพื้นฐานของความเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ นอกจากนี้ ความตกลง CPTPP ยังมีข้อบทเฉพาะเกี่ยวกับมาตรการควบคุมยาสูบ (tobacco control measures) ที่ให้รัฐสามารถปฏิเสธรับการฟ้องร้อง ISDS ที่เกี่ยวกับมาตรการควบคุมยาสูบได้

กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ แจ้งว่า ไทยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการด้านการคุ้มครองการลงทุนระหว่างประเทศ ภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการดำเนินงานด้านการคุ้มครองการลงทุนระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่สำคัญ ได้แก่ (๑) พิจารณานโยบายด้านการคุ้มครองการลงทุนของไทยและบูรณาการงานระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง (๒) ให้คำปรึกษาแก่ส่วนราชการในกรณีที่ไม่นั่นใจว่ามาตรการที่ออกมาจะผิดพันกรณีหรือไม่ ซึ่งจะช่วยป้องกันการเกิดข้อพิพาท และ (๓) เป็นเวทีในการปรึกษาหารือในเรื่องของการดำเนินคดี ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการเห็นว่า คณะกรรมการฯ สามารถมีบทบาทในการเสริมสร้างความตระหนักรู้ ในเรื่องพันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ แต่มีข้อสังเกตว่า จะแก้ไขข้อพิพาทได้หรือไม่

ในประเด็นการลงทุนใน Portfolio สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ชี้แจงว่า มาตรการที่ใช้กำกับดูแลภาคการเงินและการลงทุนที่เป็น Portfolio ของไทยในปัจจุบัน ไม่ขัดต่อ CPTPP และเห็นว่า CPTPP มีข้อยกเว้นต่าง ๆ เพียงพอที่อนุญาตให้รัฐสามารถออกมาตรการที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลภาคการเงินและการลงทุนที่เป็น Portfolio รวมทั้งเพื่อรักษาเสถียรภาพทางระบบการเงิน (prudential measures) ได้ ทั้งนี้ หากมีข้อพิพาทเกี่ยวกับความชอบธรรมในการใช้มาตรการดังกล่าว คณะอนุญาโตตุลาการสามารถร้องขอให้หน่วยงานผู้มีอำนาจของรัฐประเทศฝ่ายนักลงทุนและรัฐประเทศผู้ถูกฟ้องจัดทำคำวินิจฉัยร่วม (joint determination) ในประเด็นดังกล่าว โดยคำวินิจฉัยร่วมดังกล่าวจะมีผลผูกพันต่อคณะอนุญาโตตุลาการในการตัดสินคดีด้วย

ในประเด็นการคุ้มครองการลงทุนในช่วงก่อนการจัดตั้งกิจการ (Pre-establishment) กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ แจ้งว่า โดยที่ขอบเขตของ Pre-establishment ภายใต้ CPTPP ยังขาดความชัดเจน แต่มีการขยายความของคำนิยามของนักลงทุนที่ได้รับความคุ้มครองในช่วง Pre-establishment ไว้ในระดับหนึ่งแล้วว่า จะต้องมีการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมในการจัดตั้งธุรกิจ ซึ่งรวมถึงกรณีที่รัฐมีส่วนในการทำให้เอกชนเริ่มการลงทุนทั้งที่ยังไม่ได้รับใบอนุญาตต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น หากไทยเข้าร่วมการเจรจาเป็นสมาชิก CPTPP ก็ควรหารือกับประเทศภาคีเพื่อขอความชัดเจนในขอบเขตของ Pre-establishment

๓) ประเด็นการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ

กรมบัญชีกลาง ได้รายงานถึงภาพรวมและหลักการสำคัญของข้อบทการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐใน CPTPP คือ การไม่เลือกปฏิบัติกับสินค้า บริการ และการก่อสร้าง รวมถึงผู้ประกอบการของประเทศภาคี และห้ามไม่ให้ภาคีกำหนด offset ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง นอกจากนี้ ยังรวมถึงหลักปฏิบัติในเรื่องการแข่งขันอย่างเป็นธรรม เช่น การเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างในเวลา

เหมาะสมเพื่อให้ผู้สนใจมีเวลาเพียงพอในการจัดทำข้อเสนอและยื่นประกวดราคา การพิจารณาข้อเสนออย่างเป็นธรรมและเป็นกลาง การอำนวยความสะดวกให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้าร่วมแข่งขันประกวดราคาในโครงการการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ และการมีขั้นตอนสำหรับร้องเรียน อุทธรณ์ ผลการตัดสิน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของ CPTPP กำหนดข้อยกเว้น ด้านความมั่นคง และอนุญาตให้ภาคีที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาสามารถใช้มาตรการเปลี่ยนผ่าน (transitional measures) เช่น เวียดนาม และมาเลเซีย ที่ไม่ได้เปิดตลาดจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐในส่วนภูมิภาคในทันทีที่ความตกลงมีผลใช้บังคับ การกำหนดมูลค่าขั้นต่ำของสัญญาแรกเริ่ม (Initial Threshold) ให้สูงและทยอยลดลงจนระยะเวลาเปลี่ยนผ่านสิ้นสุดลง เพื่อให้เวลาผู้ประกอบการภายในประเทศปรับตัวและแข่งขันในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เวียดนาม และมาเลเซียที่ขอระยะเวลาเปลี่ยนผ่าน ๒๕ ปี และ ๒๐ ปี ตามลำดับ รวมทั้งขอสงวนสิทธิในการให้สิทธิพิเศษทางด้านราคาและการใช้ offset

เนื่องจากไทยไม่เคยเปิดตลาดการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐภายใต้ความตกลงทางการค้าเสรีใดมาก่อน การเข้าเป็นภาคีความตกลง CPTPP จึงจำเป็นต้องเจรจาในส่วนการจัดทำภาคผนวกซึ่งเป็นส่วนกำหนดรายละเอียดการผูกพันการเปิดตลาดที่ครอบคลุมหน่วยงานจัดซื้อจัดจ้างสินค้า บริการ และก่อสร้าง และมาตรการเปลี่ยนผ่าน นอกจากนี้ต้องมีการปรับปรุงกฎระเบียบภายในประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับข้อบ่งชี้การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐในความตกลง CPTPP เช่น ระยะเวลาการประกาศเชิญชวน กระบวนการอุทธรณ์ และรูปแบบสัญญา เป็นต้น

ทั้งนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาข้อกังวลในข้อบ่งชี้การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐในความตกลง CPTPP ดังนี้

(๑) สินค้า remanufactured goods ความตกลง CPTPP ให้คำจำกัดความของ remanufactured goods ว่าเป็นสินค้าที่เทียบเท่าหรือใกล้เคียงสินค้าใหม่ ซึ่งมีเอกสารรับรองจากโรงงานที่ผลิตว่าเทียบเท่าหรือใกล้เคียงของใหม่ และห้ามภาคีกีดกันการนำเข้าสินค้าดังกล่าว โดยสินค้า remanufactured ครอบคลุมถึงเครื่องมือแพทย์ด้วย ซึ่งหน่วยงานสาธารณสุขและภาคประชาสังคม มีข้อห่วงกังวลเกี่ยวกับคุณภาพ และมาตรฐานด้านความปลอดภัยของเครื่องมือแพทย์ที่เป็นสินค้า remanufactured อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการเห็นร่วมกันว่า หน่วยงานรัฐและเอกชนในฐานะผู้ซื้อสามารถกำหนดคุณลักษณะ (specification) ของสินค้าได้ หากไม่ต้องการสินค้า remanufactured

(๒) การมีส่วนร่วม SMEs ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ คณะกรรมการมีข้อห่วงกังวลถึงโอกาสและความสามารถทางการแข่งขันของ SMEs ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง หากไทยเข้าร่วมความตกลง CPTPP อย่างไรก็ตาม จากสถิติของกรมบัญชีกลางแสดงให้เห็นว่า โครงการที่ SMEs เป็นผู้ชนะการประกวดราคามีมูลค่าสัญญาต่ำกว่ามูลค่าขั้นต่ำ (Threshold) ของความตกลง CPTPP (สินค้าและบริการ ๑๓๐,๐๐๐ SDR^๗ หรือประมาณ ๕.๗๔ ล้านบาท และ ๕,๐๐๐,๐๐๐ SDR หรือประมาณ ๒๒๐.๗๕ ล้านบาท สำหรับงานก่อสร้างของราชการส่วนกลาง) ผลกระทบต่อผู้ประกอบการ SMEs จึงอยู่ในวงจำกัดเท่านั้น นอกจากนี้ มีภาคี CPTPP บางรายขอยกเว้นมาตรการส่งเสริม SMEs ไว้ในภาคผนวก เช่น ออสเตรเลีย แคนาดา เป็นต้น

^๗ ๑ SDR = ๔๔.๑๕ บาท (ณ วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๓)

(๓) พัสตที่รัฐต้องการส่งเสริมหรือสนับสนุนภายใต้กฎกระทรวงการคลัง กรมบัญชีกลางได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ๓๑ กิจกรรมที่รัฐส่งเสริมตามกฎกระทรวงกำหนดพัสดุและวิธีการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุที่รัฐต้องการส่งเสริมหรือสนับสนุน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งมีมูลค่า ๒๑๙,๒๖๕ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๒ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับมาตรการที่ประเทศภาคีอื่นขอสงวน/ยกเว้นไว้มีความคล้ายคลึงกัน และในบางกิจกรรมที่ไทยให้การสนับสนุนไม่อยู่ภายใต้ความครอบคลุมของความตกลง CPTPP อย่างไรก็ดี ไทยยังไม่มีนโยบายการใช้ offset ที่ชัดเจนเป็นระบบทำให้การที่ไทยจะเข้าไปเจรจาขอยกเว้นมาตรการดังกล่าวกับคู่ภาคี CPTPP ยังต้องร่วมกันกำหนดเงื่อนไขที่จะใช้เป็นท่าทีในการเจรจาต่อไป

(๔) กฎระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐของไทย ที่ไม่สอดคล้องกับความตกลง CPTPP เช่น กฎกระทรวงการคลังไม่กำหนดวงเงินการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุโดยวิธีเฉพาะเจาะจงในกรณีที่เกี่ยวข้องกับงานต่อเนื่อง ในขณะที่การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐในความตกลง CPTPP ระบุวงเงินงบประมาณต้องไม่เกินร้อยละ ๕๐ ของมูลค่าสัญญาเดิม และกรอบระยะเวลาการประกาศการจัดซื้อจัดจ้างของไทยที่กำหนดระยะเวลาการประกาศการจัดซื้อจัดจ้างที่สั้นกว่าในความตกลง CPTPP รวมทั้ง รูปแบบสัญญาของภาครัฐในปัจจุบันที่ยังไม่เป็นสากล นอกจากนี้ คณะกรรมการการค้าหารือเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างโดยใช้เงินบริจาค ที่อาจเป็นช่องทางที่ประเทศต่าง ๆ ใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนสินค้า บริการ และการก่อสร้างจากประเทศตัวเอง และเป็นช่องทางที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มทุน ทั้งนี้ กรมบัญชีกลางชี้แจงว่า อยู่ระหว่างการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างในหลายประเด็น รวมถึงในส่วนที่ไม่สอดคล้องกับข้อบทจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐในความตกลง CPTPP

(๕) กระบวนการอุทธรณ์และร้องเรียน ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีสองขั้นตอน คือแจ้งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วจึงส่งต่อมายังคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ Article ๑๕.๑๙ ของความตกลง CPTPP ว่าด้วยการทบทวนภายในประเทศ (Domestic Reviews) อย่างไรก็ดี คณะกรรมการการค้าเห็นว่า ข้อบท CPTPP ดังกล่าวไม่ขัดกับวิธีปฏิบัติที่ดำเนินการอยู่ปัจจุบัน เนื่องจากวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในเรื่องการอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นการใช้หลักการเดียวกันกับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยแบ่งเป็นระบบ ๒ ชั้น เพียงแต่ชั้นที่ ๒ เปลี่ยนจากผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป เป็นคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์แทน เพื่อความเป็นกลางในการพิจารณาอุทธรณ์

(๖) การใช้มาตรฐานสากล ข้อบทการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐภายใต้ความตกลง CPTPP กำหนดให้ใช้มาตรฐานสากล (International Standard) ในการกำหนดคุณสมบัติของสินค้า บริการ และการก่อสร้างที่จะจัดซื้อจัดจ้างซึ่งอาจเป็นข้อเสียเปรียบสำหรับผู้ประกอบการไทย อย่างไรก็ดี หากสามารถพิสูจน์ได้ว่าแนวทางการกำหนดคุณสมบัติภายในประเทศเทียบเคียงกับมาตรฐานระหว่างประเทศก็สามารถใช้มาตรฐานดังกล่าวได้

(๗) ข้อห่วงกังวลของสมาคมวิศวกรที่ปรึกษาแห่งประเทศไทย สมาคมช่างเหมาไฟฟ้าและเครื่องกลไทย และสมาคมอุตสาหกรรมก่อสร้างไทย เช่น ความสามารถในการแข่งขันของ SMEs ไทย การประกอบวิชาชีพ เช่น วิศวกร สถาปนิก ของบุคคลต่างชาติ และมาตรการสนับสนุนผู้ประกอบการไทย ทั้งนี้ ที่คณะกรรมการการค้า ได้มอบหมายให้กรมบัญชีกลางและสมาคมฯ ไปหารือในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับสมาคมฯ ซึ่งในหลายประเด็น คู่ภาคีประเทศ CPTPP ได้ขอยกเว้นการเปิดตลาดจัดซื้อจัดจ้างในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ SMEs เช่น นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย เป็นต้น ส่วนข้อกังวลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพของบุคคลต่างชาติ คณะกรรมการการค้าได้ข้อสรุปว่า แม้มีใบประกอบวิชาชีพจากต่างประเทศก็ไม่ได้หมายความว่า

ชาวต่างชาติจะสามารถเข้ามาประกอบอาชีพโดยไม่มีใบอนุญาตจากหน่วยงานไทย อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก การเปิดตลาดการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐเป็นเรื่องใหม่ ทางสมาคมฯ ยังไม่มีการศึกษาถึงระยะเวลาที่ต้องการ ในการปรับตัวหากไทยจะเข้าร่วมความตกลง CPTPP

(๘) หน่วยงานภาครัฐถูกกระทรวงการคลังว่าด้วยการกำหนดพัสดุและวิธีการ จัดซื้อจัดจ้างพัสดุที่รัฐต้องส่งเสริมหรือสนับสนุน พ.ศ. ๒๕๖๓ กำหนดให้จัดซื้อจากองค์การเภสัชกรรม (อภ.) ในลำดับแรกอย่างน้อยร้อยละ ๓๐ ของงบประมาณการจัดซื้อยา ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับความตกลง CPTPP ทั้งนี้ องค์การเภสัชกรรม (อภ.) ได้ชี้แจงถึงผลกระทบต่ออุตสาหกรรมยาของประเทศ หากไทยเข้าร่วมความตกลง CPTPP เนื่องจาก อภ. มีพันธกิจด้านความมั่นคงและพัฒนาการทางยาของประเทศ และสำนักงาน คณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) แจ้งว่า เนื่องจากกฎหมายจัดตั้งกำหนดให้ อภ. ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจที่มี พันธกิจเพื่อความมั่นคงทางเวชภัณฑ์ยาของไทย และมีการกิจการในการส่งเงินเข้าคลัง ตามพระราชบัญญัติวินัย การเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงต้องมีการดำเนินการในเชิงพาณิชย์ และได้รับประโยชน์จากกระทรวง การการจัดซื้อจัดจ้างยาจากหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้ อภ. สามารถดำเนินการตามนโยบายตามพันธกิจได้ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการได้มีข้อสังเกตต่อการดำเนินการของ อภ. ว่าจะก่อให้เกิดภาระของหน่วยงาน ภาครัฐที่จะต้องจัดซื้อจัดจ้างยาในราคาที่สูงกว่าราคาตลาดหรือไม่ และเป็นการดำเนินการเพื่อสังคมและ นำประโยชน์สูงสุดมาให้แก่ประชาชนหรือไม่

๘) ประเด็นรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานที่ได้รับสิทธิพิเศษเพื่อความมั่นคงแห่งรัฐ

หลักการสำคัญในข้อบทรัฐวิสาหกิจที่สมาชิกความตกลง CPTPP ต้องปฏิบัติตาม ประกอบด้วย (๑) การซื้อ-ขายสินค้าและบริการของรัฐวิสาหกิจต้องไม่เลือกปฏิบัติบนพื้นฐานเหมือน การตัดสินใจของภาคธุรกิจ (๒) การอุดหนุนหรือให้ความช่วยเหลือแก่รัฐวิสาหกิจต้องไม่บิดเบือนการค้า และ (๓) มีความโปร่งใสในการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐวิสาหกิจ

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) ได้นำเสนอถึงพันธกิจ ของรัฐวิสาหกิจที่ดำเนินการตามกฎหมายจัดตั้งและนโยบายของรัฐบาล ซึ่งในปัจจุบันมีรัฐวิสาหกิจ ๕๕ แห่ง ภายใต้กำกับดูแลของกระทรวงการคลัง ซึ่งจากการที่ สคร. สอบถามและประชุมหารือร่วมกับรัฐวิสาหกิจ มีรัฐวิสาหกิจ ๑๑ แห่ง แจ้งข้อกังวลในการเข้าเป็นสมาชิก CPTPP ได้แก่ (๑) การยาสูบแห่งประเทศไทย (๒) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (๓) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (๔) บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (๕) บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (๖) บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) (๗) การนิคม อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (๘) องค์การเภสัชกรรม (๙) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (๑๐) ธนาคารออมสิน (๑๑) บริษัทประกันสินเชื่่อุตสาหกรรมขนาดย่อม

รัฐวิสาหกิจ ๑๑ แห่ง ได้แสดงข้อกังวลเนื่องจากรัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่ยังไม่มี ความพร้อม และรัฐวิสาหกิจมีทั้งการดำเนินงานในส่วนที่เป็นทั้งเชิงพาณิชย์และไม่เชิงพาณิชย์ที่อาจแยก ออกจากกันได้ไม่ชัดเจน โดยข้อกังวลที่สำคัญได้แก่ (๑) กรณีที่รัฐวิสาหกิจมีการดำเนินการตามพันธกิจ ตามกฎหมายจัดตั้งและมีได้ทำกิจกรรมเชิงพาณิชย์เป็นหลัก (เช่น ความมั่นคงทางไฟฟ้า ความมั่นคงทางยา และสุขภาพ บริการสาธารณะ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ผลประโยชน์สาธารณะ และพันธกิจ เชิงสังคม) และมีการดำเนินการตามนโยบายรัฐบาล การเข้าเป็นสมาชิก CPTPP จะทำให้ยังสามารถดำเนินการ ตามพันธกิจเกี่ยวกับความมั่นคงทางไฟฟ้า ความมั่นคงทางยาและสุขภาพ บริการสาธารณะ สาธารณูปโภคและ สาธารณูปการ ผลประโยชน์สาธารณะ และพันธกิจเชิงสังคม หรือตามนโยบายรัฐได้หรือไม่ (๒) กรณี รัฐวิสาหกิจได้รับการอุดหนุน หรือความช่วยเหลือที่ไม่ใช่เชิงพาณิชย์เพื่อไปดำเนินการตามนโยบายรัฐบาล อาทิ รัฐวิสาหกิจที่เป็นสถาบันการเงิน การเข้าเป็นสมาชิก CPTPP จะทำให้รัฐวิสาหกิจอาจไม่ได้รับการอุดหนุน

หรือความช่วยเหลือและอาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลในการช่วยเหลือประชาชน (๓) เรื่องความโปร่งใส กรณีการเปิดเผยข้อมูลตามกฎหมาย ระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตามแนวทางการกำกับดูแลกิจการที่ดีของ รัฐวิสาหกิจของ สคร. ซึ่งเทียบเคียงกับมาตรฐานสากล สามารถถือได้ว่าเป็นการเปิดเผยข้อมูลตามหลัก ความโปร่งใส ซึ่งในหลักการ รัฐวิสาหกิจขอให้ภาครัฐกำหนดข้อยกเว้นไว้เช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔ ที่ยกเว้นไม่ให้ใช้บังคับแก่การกระทำของรัฐวิสาหกิจ เฉพาะในส่วน ที่ดำเนินการตามกฎหมาย หรือมติของคณะรัฐมนตรีที่มีความจำเป็น เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคง ของรัฐ ประโยชน์สาธารณะ ผลประโยชน์ส่วนรวม หรือจัดให้มีสาธารณูปโภค

ทั้งนี้ ข้อบทรัฐวิสาหกิจของความตกลง CPTPP จะไม่บังคับใช้กับรัฐวิสาหกิจที่มี ผลประกอบการต่ำกว่า ๒๐๐ ล้าน SDR หรือประมาณ ๘,๘๕๖.๘๘ ล้านบาท (๑ SDR เท่ากับ ๔๔.๒๘๔๔ บาท อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๓) ซึ่งเมื่อพิจารณาข้อมูลผลประกอบการของรัฐวิสาหกิจ ในปี ๒๕๖๒ มีรัฐวิสาหกิจที่เข้าข่ายภายใต้พันธกรณีของความตกลง CPTPP จำนวน ๒๖ แห่ง ได้แก่ ๑) การยางแห่งประเทศไทย ๒) การเคหะแห่งชาติ ๓) การไฟฟ้านครหลวง ๔) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง ประเทศไทย ๕) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ๖) การท่าเรือแห่งประเทศไทย ๗) การทางพิเศษแห่งประเทศไทย ๘) การประปานครหลวง ๙) การประปาส่วนภูมิภาค ๑๐) การยางแห่งประเทศไทย ๑๑) การรถไฟแห่งประเทศไทย ๑๒) การรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย ๑๓) บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ๑๔) บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ๑๕) บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ๑๖) บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ๑๗) บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด ๑๘) บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) ๑๙) บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ๒๐) สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ๒๑) องค์การเภสัชกรรม ๒๒) องค์การคลังสินค้า และ ๒๓) องค์การ ส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย และรัฐวิสาหกิจที่เป็นสถาบันการเงิน ๓ แห่ง ได้แก่ ๑) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ๒) ธนาคารออมสิน ๓) ธนาคารอาคารสงเคราะห์

อย่างไรก็ดี เมื่อแยกพิจารณาเห็นว่า มีรัฐวิสาหกิจที่มีกิจกรรมซึ่งไม่เป็นเชิงพาณิชย์ ที่ไม่เข้าข่ายตาม CPTPP ดังนี้

(๑) รัฐวิสาหกิจที่มีภารกิจในการดำเนินการตามนโยบายรัฐเพื่อประโยชน์ สาธารณะ ในการช่วยเหลือประชาชนและภาคธุรกิจ SME ซึ่งเป็นการเติมเต็มในส่วนที่ภาคเอกชนไม่ดำเนินการ ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน และธนาคารอาคารสงเคราะห์ เข้าข่ายเป็นธนาคารการพัฒนา (Development Bank)

(๒) รัฐวิสาหกิจที่จัดให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิต แห่งประเทศไทย (กฟผ.) มีภารกิจในการผลิต จัดให้ได้มา และจัดส่งให้ผู้จำหน่ายไฟฟ้าซึ่งเป็นบริการสาธารณะ และสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ในขณะที่ผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนอย่าง IPP SPP สามารถผลิตไฟฟ้าได้ แต่ กฟผ. มีหน้าที่ในการบริหารจัดการระบบส่งไฟฟ้าและสายส่งไฟฟ้า เพื่อรักษาความมั่นคงทางไฟฟ้าแก่ประเทศ ส่วนการไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง และการประปาส่วนภูมิภาค มีภารกิจ ในการจำหน่ายไฟฟ้าและน้ำ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้ในราคา ที่เป็นธรรม

(๓) รัฐวิสาหกิจที่จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เพื่อความมั่นคงแห่งรัฐ ได้แก่ การเคหะแห่งชาติ การรถไฟแห่งประเทศไทย การรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย การทางพิเศษ แห่งประเทศไทย การท่าเรือแห่งประเทศไทย

(๔) รัฐวิสาหกิจที่มีภารกิจตามกฎหมายจัดตั้งในการสนับสนุนเชิงสังคม เพื่อประโยชน์สาธารณะและประโยชน์ส่วนรวม ได้แก่ องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย การยางแห่งประเทศไทย การยาสูบแห่งประเทศไทย มีภารกิจในการช่วยเหลือภาคเกษตรกรในภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการรักษาเสถียรภาพของสินค้าเกษตรที่เกษตรกรจำหน่าย

(๕) รัฐวิสาหกิจที่มีภารกิจในการรักษาความมั่นคงทางยาและสุขภาพของประชาชน ได้แก่ องค์การเภสัชกรรม อาจจะได้รับผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญจากการเข้าเป็นสมาชิก CPTPP โดยปัจจุบันมีกฎกระทรวงกำหนดพัสดุและวิธีการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุที่รัฐต้องการส่งเสริมหรือสนับสนุน พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้หน่วยงานรัฐจัดซื้อยา โดยวิธีเฉพาะเจาะจงจากองค์การเภสัชกรรม ในขณะเดียวกันก็มีภารกิจรองรับนโยบายการจัดยาจำเป็น ยาขาดแคลน ยาจำเป็นเร่งด่วนกรณีเกิดโรคระบาด/ภาวะฉุกเฉินตามพระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ ซึ่งการเข้าร่วม CPTPP ทำให้รัฐไม่อาจส่งเสริมและสนับสนุนให้จัดซื้อยาแต่เฉพาะกับองค์การเภสัชกรรมได้เช่นเดิม และราคากลางของยาสูงขึ้น ส่งผลต่อการเข้าถึงยาของประชาชน อีกทั้งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้ขององค์การเภสัชกรรม และการนำรายได้ไปสนับสนุนการดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นคงทางสุขภาพของประชาชน

ดังนั้น ในเบื้องต้นเห็นว่า ในหลักการการดำเนินการเชิงพาณิชย์ของรัฐวิสาหกิจ สามารถที่จะปฏิบัติตาม CPTPP โดยกิจกรรมของรัฐวิสาหกิจตาม (๑) - (๕) ไม่ควรรวมอยู่ในกิจกรรมเชิงพาณิชย์ตามข้อบท CPTPP ทั้งนี้ ให้รวมถึงกิจกรรมที่ดำเนินการตามกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ ประโยชน์สาธารณะ หรือผลประโยชน์ส่วนรวม เช่น การดำเนินโครงการอินเทอร์เน็ตหมู่บ้านที่รัฐบาลมอบหมายให้ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ดำเนินการสร้างความเท่าเทียมและทั่วถึงในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และโครงการ ASEAN Digital Hub ของบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ตามนโยบายรัฐบาลในการเพิ่มประสิทธิภาพโครงข่ายอินเทอร์เน็ตระหว่างประเทศสู่การเป็นเศรษฐกิจการแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัลของภูมิภาคอาเซียน เป็นต้น

๙) ประเด็นด้านอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (Technical Barriers to Trade : TBT)

ประเด็นอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้านั้น มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกังวลว่า แนวทางปฏิบัติ/กฎหมาย และกฎระเบียบในความรับผิดชอบของไทย อาจไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดภายใต้ภาคผนวกแนบท้ายตามรายสาขา (Sectoral Annex) ของข้อบท TBT ในความตกลง CPTPP ดังนี้

(๑) Annex ๘ - A ไลน์และสุรากลั่น ข้อกำหนดการทำเครื่องหมายและฉลากของไทย มีความเข้มงวดมากกว่าที่ความตกลง CPTPP กำหนด (กรมควบคุมโรค)

(๒) Annex ๘ - B สินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การยอมรับหลักการการรับรองตนเองของผู้ประกอบการ (Supplier's Declaration of Conformity : SDoC) (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ : กสทช.)

(๓) Annex ๘ - C ผลิตภัณฑ์ยา ไม่ให้ประเทศสมาชิกกำหนดเงื่อนไขให้เภสัชภัณฑ์ที่ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานกำกับดูแลให้วางจำหน่ายในประเทศที่ผลิต ต้องแสดงข้อมูล หลักฐานประกอบในการอนุญาตให้วางจำหน่ายในตลาด (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา : อย.)

(๔) Annex ๘ - D เครื่องสำอาง ห้ามไม่ให้ระบุเลขที่จดแจ้งบนฉลากเครื่องสำอาง (อย.)

(๕) Annex ๘ - E เครื่องมือแพทย์ การจำแนกประเภทของเครื่องมือแพทย์ ความเสี่ยง และการกำกับดูแลตามความเสี่ยง (อย.)

(๖) Annex ๘ - F สูตรอาหารในภาชนะบรรจุและวัตถุเจือปนอาหาร การรักษาความลับของข้อมูลสินค้า และการกำหนดหลักเกณฑ์การแสดงฉลากอาหารและส่วนประกอบให้เป็นไปตามมาตรฐาน Codex (อย.)

(๗) Annex ๘ - G สินค้าอินทรีย์ การแลกเปลี่ยนข้อมูลและการพิจารณายอมรับความเท่าเทียมของกฎระเบียบทางเทคนิค มาตรฐาน และกระบวนการตรวจสอบและรับรอง (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ : มกอช.)

ทั้งนี้ ข้อบท TBT มีวัตถุประสงค์เพื่อขจัดอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้าที่ไม่จำเป็น ยกเว้นความโปร่งใส และส่งเสริมความร่วมมือด้านการกำกับดูแล อย่างไรก็ดี ภายใต้ความตกลง CPTPP มีข้อกำหนดในส่วนที่เกินกว่าความตกลงอื่นที่ไทยเป็นภาคีในปัจจุบัน ได้แก่

๑) Article ๘.๖ การตรวจสอบและรับรอง (Conformity Assessment) ที่มากกว่าความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (Technical Barriers to Trade : TBT) ภายใต้องค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ในประเด็นการอนุญาตให้หน่วยงานตรวจสอบและรับรองสามารถให้การตรวจสอบและรับรองได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีการจัดตั้งสำนักงานตรวจสอบและรับรองในประเทศ โดยประเทศสมาชิกต้องให้การยอมรับผลการตรวจสอบและรับรอง จากหน่วยตรวจสอบและรับรองที่ตั้งในประเทศสมาชิกอื่นไม่น้อยกว่าที่ตั้งอยู่ในประเทศของตน

๒) Article ๘.๗ ความโปร่งใส (Transparency) ในการกำหนดกฎระเบียบทางเทคนิค มาตรฐาน และกระบวนการตรวจสอบและรับรอง ที่มากกว่าความตกลง TBT ภายใต้ WTO ในประเด็นการกำหนดกลไกความโปร่งใสที่สูงขึ้น เช่น กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องแจ้งร่างกฎระเบียบทางเทคนิคและกระบวนการตรวจสอบและรับรองที่กำหนดขึ้นใหม่ที่มีผลกระทบต่อการค้า การอนุญาตให้บุคคลจากประเทศภาคีสามารถเข้ามีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบทางเทคนิค มาตรฐาน และกระบวนการตรวจสอบ ไม่ด้อยกว่าการอนุญาตให้บุคคลประเทศของตน

๓) การมีภาคผนวกแนบท้ายตามรายสาขา (Sect oral Annex) จำนวน ๗ กลุ่มผลิตภัณฑ์ ได้แก่ (๑) ไวน์และสุรากลั่น (๒) สินค้าเทคโนโลยีและสารสนเทศ (๓) ผลิตภัณฑ์ยา (๔) เครื่องสำอาง (๕) เครื่องมือแพทย์ (๖) สูตรอาหารในภาชนะบรรจุและวัตถุเจือปนอาหาร และ (๗) สินค้าอินทรีย์ ซึ่งไทยยังไม่เคยจัดทำ Sect oral Annex ภายใต้ความตกลง FTA อื่นที่ไทยเป็นภาคี

สำหรับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับไวน์และสุรากลั่น ปัจจุบันกรมสรรพสามิต ได้กำหนดมาตรฐานที่ใช้สำหรับผลิตภัณฑ์สุรากลั่น และสุราที่ผลิตในประเทศอย่างสอดคล้องและเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม ที่กรมควบคุมโรค มีข้อกังวลว่า ข้อกำหนดการทำเครื่องหมายและฉลากของไทย มีความเข้มงวดมากกว่าที่ความตกลง CPTPP กำหนด โดยเฉพาะในประเด็นการห้ามไม่ให้มีข้อความเชิญชวนให้บริโภค หรืออวดอ้างสรรพคุณบนฉลากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาทิ finest หรือ premium เป็นต้น คณะกรรมาธิการรับทราบว่ายไทยมีสิทธิเจรจาขอยกเว้นการปฏิบัติตามข้อ ๑๗ ของ Annex ๘ - A ที่ระบุไม่ให้ประเทศสมาชิกห้ามนำเข้าสินค้าไวน์ เพียงเพราะเหตุผลที่ฉลากของสินค้าไวน์ปรากฏคำอธิบายคุณลักษณะเฉพาะหรือวิธีการผลิตไวน์ได้^๔ แต่ไทยจะได้รับการยกเว้นหรือไม่ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของประเทศสมาชิก CPTPP ทั้งนี้ ที่ผ่านมาประกาศสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เกี่ยวกับ

^๔ แคนาดาและมาเลเซียได้รับการยกเว้นที่จะต้องปฏิบัติตามข้อ ๑๗. ที่ขัดกับข้อผูกพันของแคนาดาตาม Article A(๓) of Annex V ภายใต้ความตกลง EU-Canada Wine Agreement และข้อกำหนดของมาเลเซียตาม Regulation ๑๘(๑A) ของกฎระเบียบ the Food Regulations ๑๙๘๕ under the Food Act ๑๙๘๓

ฉลากของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้ถูกประเทศสมาชิก WTO ได้แก่ สหภาพยุโรป สหรัฐฯ ญี่ปุ่น เม็กซิโก แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อาร์เจนตินา ซิลี แอฟริกาใต้ และกัวเตมาลา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศสมาชิก CPTPP หยิบยกเป็นข้อกังวลทางการค้า (Specific Trade Concerns : STCs) ในการประชุม คณะกรรมการว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (Committee on Technical Barriers to Trade : TBT Committee) ภายใต้ WTO มาอย่างต่อเนื่อง จำนวน ๑๔ ครั้ง ในช่วงระหว่างปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๒ โดยข้อกังวลส่วนใหญ่ที่ประเทศสมาชิก WTO ได้ยกขึ้นเกี่ยวกับประกาศดังกล่าวของไทย คือ ประกาศฯ ของไทยมีข้อจำกัดทางการค้ามากเกินไปจนความจำเป็น มีความคลุมเครือและไม่ชัดเจนของหลักเกณฑ์ ทำให้ยากต่อการปฏิบัติตาม และสอบถามถึงเหตุผลความจำเป็นในการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับฉลาก

สำหรับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communications Technology (ICT) Products) ข้อกำหนดตาม Annex ๘ - B ระบุว่า หากประเทศสมาชิกกำหนดให้ต้องมีการรับรองว่าสินค้าอุปกรณ์โทรคมนาคมที่ใช้ในการสื่อสาร (Information Technology Equipment : ITE) ได้รับมาตรฐาน หรือข้อกำหนดทางเทคนิคสำหรับสินค้าที่มีความเสี่ยงสูง ด้านความเข้ากันได้ทางแม่เหล็กไฟฟ้า (Electromagnetic Compatibility : EMC) ประเทศสมาชิกจะต้อง ยอมรับการใช้หลักการรับรองตนเองของผู้ประกอบการ (Supplier's Declaration of Conformity : SDoC) ในการตรวจสอบสินค้านี้ อย่างไรก็ตาม ประเทศสมาชิกมีสิทธิ์ในการกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมนอกเหนือจากการยอมรับหลักการ SDoC นอกจากนี้ ข้อกำหนดในการใช้หลักการ SDoC ไม่ครอบคลุมถึง (๑) สินค้าที่รัฐ กำหนดว่าเป็นอุปกรณ์ทางการแพทย์ ระบบอุปกรณ์ทางการแพทย์ หรือส่วนประกอบของอุปกรณ์ทางการแพทย์ และระบบอุปกรณ์ทางการแพทย์ และ (๒) สินค้าที่มีความเสี่ยงสูงซึ่งประเทศภาคีสามารถพิสูจน์ได้ว่าสินค้านี้ จะรบกวนการทำงานของแม่เหล็กไฟฟ้า คลื่นวิทยุ เครื่องหรือระบบรับสัญญาณ ทั้งนี้ สำนักงาน กสทช. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านสินค้า ICT ITE จะต้องเป็นหน่วยงานที่พิจารณารายการสินค้าที่มีความเสี่ยงสูงที่เข้าข่ายการยกเว้นไม่ใช้หลักการ SDoC

สำหรับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินค้าอินทรีย์ (Organic Products) ความตกลง CPTPP Annex ๘ - G กำหนดให้สนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการผลิต การรับรอง และระบบการกำกับดูแลสินค้าอินทรีย์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอื่น ๆ ในการกำหนดและพัฒนา มาตรฐาน แนวทาง และข้อแนะนำระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้าอินทรีย์ รวมถึงการพิจารณา ยอมรับความเทียบเท่าของกฎระเบียบทางเทคนิค มาตรฐาน และกระบวนการตรวจสอบและรับรอง ทั้งนี้ ปัจจุบันสินค้าอินทรีย์ ที่วางจำหน่ายในประเทศไทยมีปัญหาในหลายประการ อาทิ กลไกการควบคุมราคา และการตรวจสอบคุณภาพสินค้าอินทรีย์ ที่วางจำหน่ายในตลาดไม่ชัดเจน ผู้บริโภคไม่มีช่องทางการร้องเรียน และเครื่องหมายรับรองสินค้าอินทรีย์ของไทยยังไม่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการรับรองระบบงานของหน่วยรับรองสินค้าอินทรีย์ (Organic) และการใช้เครื่องหมาย Organic Thailand

๑๐) ประเด็นมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary and Phytosanitary :

SPS)

มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชภายใต้ความตกลง CPTPP ใช้หลักการของความตกลงว่าด้วยมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชภายใต้องค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) เป็นพื้นฐาน อาทิ นิยาม วัตถุประสงค์ ขอบเขต รายละเอียดทางเทคนิคต่าง ๆ อาทิ ความเท่าเทียม การปรับให้เข้ากับสภาพของภูมิภาครวมทั้งเขตปลอดแมลง ศัตรูพืช หรือโรคและเขตที่มีการระบาดของแมลงศัตรูพืชหรือโรคต่ำ การตรวจสอบ การรับรอง

สำหรับข้อบทที่มีรายละเอียดเกินกว่าความตกลงอื่นที่ไทยเป็นภาคีในปัจจุบัน อาทิ การแจ้งเวียนหรือเปิดรับฟังความเห็นต่อร่างมาตรการ SPS หรือมาตรการ SPS ฉบับสมบูรณ์เป็นเวลาอย่างน้อย ๖๐ วันหรือมากกว่า การกำหนดให้ ต้องเผยแพร่ความเห็นที่ได้รับต่อสาธารณะ การใช้มาตรการฉุกเฉินที่จะต้องแจ้งให้ประเทศสมาชิกทราบทันทีและต้องทบทวนมาตรการภายใน ๖ เดือนว่าจะบังคับใช้ต่อไปหรือไม่ และการกำหนดให้ประเทศสมาชิกสามารถใช้กลไกระงับข้อพิพาทภายใต้ความตกลง CPTPP เพิ่มเติมจากกลไกภายใต้ WTO หากปฏิบัติไม่สอดคล้องกับข้อบท SPS ภายใต้ความตกลง CPTPP ด้วย

ทั้งนี้ ไทยยังมีประเด็นค้างในมาตรการ SPS กับสมาชิก FTA ต่าง ๆ รวมถึง CPTPP ดังนี้

ไทย	ขอให้ชิลีเปิดตลาด มังคุด ลำไย ไข่ ขอให้ออสเตรเลียเปิดตลาดแปดปรุงสุก ขอให้ญี่ปุ่นเปิดตลาดส้มโอขาวน้ำผึ้ง ขอให้เม็กซิโกเปิดตลาดจิ้งหรีด
ชิลี	ขอให้ไทยเปิดตลาดสาหร่าย สาหร่าย โค แกะ หนังสือพิมพ์หมักเกลือ นม เลือดโค
ออสเตรเลีย	ขอให้ไทยเปิดตลาดอะโวคาโด
ญี่ปุ่น	ขอให้ไทยเปิดตลาดส้ม ข้าวกล้อง
แคนาดา	ขอให้ไทยเปิดตลาดสุกร

กรมวิชาการเกษตร เห็นว่า Article ๗.๑๐ เรื่องการตรวจประเมิน (Audits) ที่กำหนดให้ประเทศผู้นำเข้าที่เดินทางไปตรวจประเมิน เป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่าย ไม่สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติภายใต้ประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การวิเคราะห์ความเสี่ยงศัตรูพืช ซึ่งการนำเข้าสิ่งต้องห้าม ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ข้อ ๕ ซึ่งกำหนดให้ประเทศผู้ส่งออกเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายของเจ้าหน้าที่กักกันพืชที่เดินทางไปปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตาม คณะกรรมาธิการวิสามัญเห็นว่า Article ๗.๑๐ (๗) The costs incurred by the audited Party shall be borne by the auditing Party, unless both Parties decide otherwise. ยังคงเปิดโอกาสให้ภาคีตกลงกันในเรื่องผู้ออกค่าใช้จ่าย

กรมประมง แจ้งว่า มีการค้าประมงกับประเทศสมาชิก CPTPP ที่ไม่มี FTA ด้วย (แคนาดา เม็กซิโก) ค่อนข้างน้อย นอกจากนี้ มีความกังวลเรื่องฐานข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์การประเมินความเสี่ยง/ความปลอดภัยทางอาหารว่า ไทยอาจไม่มีข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ที่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมาธิการเห็นว่า ไทยสามารถหาหรือใช้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์จากแหล่งอื่น ๆ ที่ไทยสามารถเข้าถึงได้

กรมปศุสัตว์ ไม่มีข้อขัดข้องต่อข้อบทของ CPTPP เนื่องจากปัจจุบันได้ดำเนินการสอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศ อาทิ Office International des Epizooties (OIE) และ World Trade Organization (WTO) ส่วนประเด็นค่าใช้จ่ายสำหรับการ Audit ของกรมปศุสัตว์แตกต่างจากกรมวิชาการเกษตร เพราะกรมปศุสัตว์มิได้กำหนดไว้ว่าใครจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย แต่ขึ้นกับการตกลงกันระหว่างคู่ภาคี จะมีบางประเทศผู้ส่งออก (อาทิ สหภาพยุโรป) ไม่ออกค่าใช้จ่ายให้ผู้ไปตรวจ เพราะอาจจะก่อให้เกิดความลำเอียงไม่โปร่งใส ไม่ยุติธรรมขึ้นได้

มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค มีข้อกังวลว่า การเปิดให้นำเข้าสินค้าเนื้อสุกรอาจส่งผลกระทบต่อราคาเนื้อสุกรภายในประเทศ เนื่องจากราคาเนื้อสุกรของแคนาดาต่ำกว่าราคาเนื้อสุกรของไทยมาก เป็นเพราะสินค้าเนื้อสุกรที่จะส่งมาเป็นส่วนที่เหลือจากการบริโภคในประเทศ เช่น เครื่องใน เป็นต้น

๑๑) ประเด็นสินค้าขยะอันตราย

ภาคประชาสังคมมีข้อกังวลว่าการเจรจาความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA) ซึ่งรวมถึงความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) จะทำให้เกิดช่องโหว่ให้ประเทศคู่เจรจาสามารถส่งขยะอันตรายเข้ามายังประเทศไทย

อย่างไรก็ดี การเจรจา FTA ซึ่งรวมถึงความตกลง CPTPP ไม่ได้เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดช่องโหว่ให้ประเทศคู่เจรจาสามารถส่งขยะอันตรายเข้ามายังประเทศไทย เนื่องจากเป็นสินค้าที่ห้ามนำเข้า แต่ผู้ประกอบการบางรายอาจลักลอบ นำสินค้าที่เข้าข่ายเป็นขยะอันตรายมาปะปนกับสินค้าปกติอื่น ๆ ทำให้การป้องกันการนำเข้าสินค้าขยะโดยการไม่นำมาเปิดตลาดภายใต้ FTA เป็นไปได้ยาก เพราะจะกระทบต่อการเปิดตลาดของไทย และรวมถึงสินค้าอื่นที่ไทยอาจจำเป็นต้องนำเข้าเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบ ดังนั้น การคงภาษีหรือปรับลดภาษีภายใต้ FTA ไม่ใช่การแก้ปัญหาที่ต้นทาง เนื่องจากไม่ได้ปิดกั้นการเข้ามาของเศษขยะและสินค้ารีไซเคิล โดยสินค้าหลายรายการทั้งที่เป็นของเสียตามอนุสัญญาบาเซลและนอกบัญชีรายการของเสียตามอนุสัญญาบาเซลมีอัตรา MFN เป็นร้อยละศูนย์ แล้ว หรือยกเว้นภาษีในทุกกรอบ FTA ของไทยอยู่แล้ว

การจัดการกับปัญหาขยะอันตรายจึงต้องพึ่งพากลไกการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ แม้ว่าปัจจุบันไทยจะมีมาตรการควบคุมการนำเข้าขยะอันตรายผ่านกระบวนการอนุญาตนำเข้า โดยมีหน่วยงานผู้รับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมศุลกากร กรมควบคุมมลพิษ กรมการค้าต่างประเทศ มีการออกกฎหมายและกฎระเบียบภายในเพื่อควบคุมการนำเข้าของเสียอันตรายต่าง ๆ อาทิ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดชนิดและแหล่งกำเนิดวัตถุอันตรายที่จะนำมาใช้ในโรงงาน พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยได้กำหนดห้ามโรงงานใช้ขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่นำเข้าจากต่างประเทศมาเป็นวัตถุดิบในโรงงาน ประกาศกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการนำเข้าสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร (ฉบับที่ ๑๑๒) พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้ขยะเทศบาลเป็นสินค้าที่ต้องห้ามนำเข้าและห้ามนำผ่านราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๖๒ นอกจากนี้ กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมการค้าต่างประเทศอยู่ระหว่างการดำเนินการเพื่อบังคับใช้ร่างประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้ขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้าในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบร่างดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๓ ซึ่งการบังคับใช้ประกาศดังกล่าวถือเป็นการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายและบังคับใช้มาตรการควบคุมการนำเข้าขยะ/ของเสียอันตรายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเป็นการสกัดกั้นไม่ให้มีการนำของเสียอันตรายเข้ามาเป็นขยะในประเทศไทย

ทั้งนี้ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๑ จีนได้ห้ามนำเข้าขยะเข้ามาในประเทศ เพื่อคุ้มครองสุขภาพ ความปลอดภัยของมนุษย์ สัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อมโดยรวม ซึ่งการควบคุมกิจการรีไซเคิลภายในประเทศของจีน ส่งผลให้โรงงานรีไซเคิลขยะในประเทศจีนได้ย้ายโรงงานไปยังประเทศอื่น และขยะที่เคยส่งไปยังประเทศจีน ก็จะถูกส่งไปยังประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะในประเทศที่ไม่มีกฎหมายควบคุมเข้มงวด ซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วย ส่งผลให้มีการยื่นขอจัดตั้งโรงงานรีไซเคิลขยะในไทยเพิ่มขึ้นนับตั้งแต่จีนห้ามนำเข้าขยะดังกล่าว^๙

^๙ ข้อมูลจากมูลนิธิบูรณะนิเวศ

๕. ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการวิชาการวิสามัญ

คณะกรรมการวิชาการมีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทราบหรือควรปฏิบัติ ทั้งนี้ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๐๕ ดังนี้

๕.๑ ข้อสังเกตด้านการเกษตรและพันธุ์พืช

๑) รัฐต้องมีนโยบายและแผนงานในการส่งเสริมด้านการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืช โดยกลุ่มเกษตรกรมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการปรับปรุงพันธุ์พืช โดยผู้วิจัยและพัฒนาพันธุ์ต้องผลิตเมล็ดพันธุ์ขยายในจำนวนที่พอเพียงต่อความต้องการของกรมการข้าว กรมส่งเสริมการเกษตร และศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชชุมชนในการนำไปผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่าย เผยแพร่แก่เกษตรกร เพื่อให้เกิดความสมดุลกับพันธุ์ลูกผสมของภาคธุรกิจเอกชนตามหลักของความได้สัดส่วน ที่ต้องให้การคุ้มครองสิทธินักปรับปรุงพันธุ์พืชกระทบสิทธิของเกษตรกรในระดับพอประมาณ โดยการสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรให้เพียงพอและต่อเนื่อง

๒) รัฐต้องสนับสนุนงบประมาณ และอัตราบุคลากรด้านการปรับปรุงพันธุ์และด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์แก่กรมการข้าว เพื่อสามารถนำเข้าพันธุ์กรรมข้าวที่เก็บรวบรวมไว้มาใช้ประโยชน์เต็มตามศักยภาพของพันธุ์ และเพื่อให้กรมการข้าวสามารถกำกับดูแลการผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่ายของข้าว เพิ่มจากประมาณร้อยละ ๓๐ ของเมล็ดพันธุ์จำหน่ายที่ชาวนาต้องซื้อมาใช้ เป็นประมาณร้อยละ ๖๐ เพื่อสร้างดุลยภาพด้านความมั่นคงทางเมล็ดพันธุ์ข้าวของประเทศไทย (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ฅ)

๓) รัฐต้องเร่งรัดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ (ตัวอย่างร่างกฎหมายในภาคผนวก ช) และอนุบัญญัติ เพื่อแก้ปัญหาการใช้กฎหมาย เตรียมการให้กลุ่มเกษตรกรมีการปรับตัวและสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านการปรับปรุงพันธุ์และพัฒนาพันธุ์พืช เอื้อประโยชน์ต่อการทำเกษตรยั่งยืนและขับเคลื่อนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางเมล็ดพันธุ์พืชเขตร้อนขึ้น ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืชให้มีผลใกล้เคียงกับหลักการของอนุสัญญา UPOV 1991 อนุสัญญาอื่นที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก และให้เหมาะสมกับบริบทวิถีชีวิตและสังคมเกษตรกรรมไทย ทั้งยังต้องเร่งรัดออกกฎหมายให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อการนี้

๔) รัฐต้องมีนโยบายและแผนงานแบบบูรณาการด้านพันธุ์พืชกับการพัฒนาการเกษตรแบบพึ่งตนเองได้ โดยส่งเสริมให้มีเครือข่ายการดำเนินงานแบบบูรณาการของหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเกษตรกรในด้านพันธุ์พืชและศูนย์ผลิตพันธุ์พืชชุมชน เพื่อให้สามารถให้บริการด้านเมล็ดพันธุ์และส่วนขยายพันธุ์พืชที่เหมาะสมแก่เกษตรกรได้อย่างมีมาตรฐานและเพียงพอกับความต้องการ โดยการสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรให้เพียงพอและต่อเนื่อง

๕) รัฐต้องเร่งรัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการพิจารณาปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเป็นการด่วน ให้ครอบคลุมตั้งแต่ระดับฟาร์มถึงการแปรรูปขั้นต้น เพื่อเพิ่มรายได้สุทธิแก่เกษตรกรให้สัมพันธ์กับค่าแรงขั้นต่ำ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านสินค้าเกษตรของประเทศ

๖) รัฐต้องทำความเข้าใจกับเกษตรกรที่ปลูกพืชทุกกลุ่ม เช่น ข้าว พืชไร่ ผัก ไม้ผล ไม้ดอก พืชเครื่องดื่ม และสมุนไพร-เครื่องเทศ และผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ในเรื่องเกี่ยวกับ CPTPP และข้อบทที่เกี่ยวข้องกับ UPOV ให้ชัดเจนถึงผลได้-ผลเสียที่อาจจะเกิดขึ้น

๕.๒ ข้อสังเกตด้านการแพทย์และสาธารณสุข

เนื่องด้วยระยะเวลาในการศึกษาที่จำกัด คณะกรรมการจึงมีข้อสงวนและข้อสังเกต ดังนี้

๑) ยังมีประเด็นที่ควรศึกษาและ/หรือวิจัยต่อยอดเพิ่มเติมในลักษณะที่บูรณาการระหว่างประเด็น ได้แก่

(๑) ขนาดของผลกระทบทั้งทางด้านการขึ้นทะเบียนตำรับยา การเข้าถึงยาของประชาชน และอุตสาหกรรมยาซื้อสามัญของไทย ตลอดจนกระบวนการในการเยียวยาต่อผู้ได้รับผลกระทบในกรณีของการเชื่อมโยงสิทธิบัตรกับการขึ้นทะเบียนตำรับยา

(๒) ผลกระทบระยะยาวทั้งในด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งด้านการวิจัยและพัฒนาของนักวิจัย และการแข่งขันทางการตลาดของอุตสาหกรรมยาไทย ความมั่นคงทางยาและการพึ่งพิงการนำเข้าจากต่างประเทศ ตลอดจนราคาและความสามารถในการเข้าถึงยาของประชาชนไทย ในกรณีการเปิดจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

(๓) ความคุ้มค่ากับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความล้ำสมัยของเครื่องมือแพทย์ และความสามารถในการกำจัดขยะของประเทศไทย

(๔) วิธีการใหม่ที่จะใช้แทนการแสดงเลขที่รับแจ้งนี้ ซึ่งจะต้องใช้เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคโดยไม่เป็นภาระต่อผู้บริโภคในการตรวจสอบย้อนกลับผลิตภัณฑ์ รวมถึงต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่จะใช้วิธีการใหม่นั้น แทนเลขที่รับแจ้งที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

๒) มีความจำเป็นที่หน่วยงานภาครัฐทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาร่วมประชุมและปรึกษาหารือถึงผลกระทบเชิงโครงสร้าง ซึ่งประเทศไทยควรจะต้องเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้าร่วมในความตกลงนี้ โดยจะต้องเสนอแนวทางปฏิบัติภายในแต่ละหน่วยงาน การแบ่งความรับผิดชอบระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจซ้อนทับกัน การเพิ่มภาระงานให้บางหน่วยงานอาจมีความจำเป็นที่จะต้องจัดสรรบุคลากรใหม่ หรือมีการบูรณาการในการทำงานระหว่างหน่วยงานเพิ่มขึ้น รวมถึงรัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอให้กับหน่วยงาน ในประเด็นต่อไปนี้

(๑) สร้างกระบวนการเชื่อมโยงสิทธิบัตรกับการขึ้นทะเบียนตำรับยา (Patent Linkage) และจะต้องเกิดการทำงานร่วมกันโดย อย. และกรมทรัพย์สินทางปัญญา อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

(๒) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลพันธุ์พืชสมุนไพรของประเทศไทยให้ครบถ้วนและเป็นปัจจุบันโดยเร็วที่สุด และจัดตั้งหน่วยเฝ้าระวังการลักลอบนำพันธุ์พืชไทยไปจดทะเบียนสิทธิ ทั้งนี้ เพื่อความปลอดภัยและความมั่นคงทางสมุนไพรของไทย ไม่ว่าจะเข้าร่วมอนุสัญญา UPOV 1991 หรือไม่ก็ตาม

(๓) ทำความชัดเจนในการกำหนดนิยามและพิกัดศุลกากรเครื่องมือแพทย์ที่เป็น Remanufactured Goods และการตีความกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะเรื่องการจัดซื้อโดยสถานพยาบาลภาครัฐ

(๔) รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและห้องปฏิบัติการในการตรวจสอบเพื่อการจำแนกเครื่องมือแพทย์ Remanufactured Goods และเครื่องมือแพทย์ที่ใช้แล้วหรือเครื่องมือแพทย์มือสอง เพื่อรับประกันด้านมาตรฐานของเครื่องมือแพทย์และความปลอดภัยของประชาชน

๓) รัฐบาลควรเสนอร่างข้อบังคับหรือกฎหมายที่จะต้องตราขึ้นใหม่ เพื่อทำให้เกิดสภาพบังคับภายในราชอาณาจักรก่อนที่จะเข้าร่วมความตกลงดังกล่าว เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนโดยทั่วไปได้รับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นเพื่อที่จะได้แสดงความคิดเห็นและเตรียมพร้อมที่จะปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง ดังนี้

(๑) กฎหมายภายในประเทศ เพื่อกำหนดให้ผู้ที่ต้องการขอขึ้นทะเบียนยาที่มีส่วนประกอบของจุลชีพ หรือจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเกี่ยวกับจุลชีพต้องสำแดงแหล่งที่มาาร่วมด้วยให้เร็วที่สุด เพื่อคุ้มครองจุลชีพจากแหล่งต้นกำเนิดภายในประเทศ

(๒) การกำหนดมาตรฐานในเรื่องอาหารของความตกลง CPTPP โดยอ้างอิงหลักการของ CODEX guideline โดยภาครัฐควรแถลงให้ชัดเจนในประเด็นนี้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่ภาคประชาชน

๔) รัฐบาลควรที่จะจัดเตรียมมาตรการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบทางลบจากการเข้าร่วมความตกลงนี้ไว้ล่วงหน้าด้วย

๕) ในกรณีที่รัฐบาลได้เตรียมพร้อมตามข้อ ๑) ถึงข้อ ๔) เรียบร้อยแล้ว และต้องการเจรจาเพื่อเข้าร่วมความตกลง CPTPP ในการเจรจาต้องกำหนดประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการแพทย์และการสาธารณสุข ดังนี้

(๑) ทำข้อสงวนของประเทศไทยประเด็นจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ โดยยึดต้นแบบจากสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งสามารถขอยกเว้นตลาดได้ ร้อยละ ๕๐ ในระยะเวลา ๒๐ ปี

(๒) ขอดังข้อสงวนสำหรับมาตรการควบคุมยาสูบของประเทศไทย

(๓) ขอดังข้อสงวนมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

(๔) ขอดังข้อ side letter เพื่อยกเว้นสิทธิกำกับดูแลของรัฐ (rights to regulate) สำหรับมาตรการด้านการสาธารณสุข ออกจากการฟ้องร้องรัฐด้วยกลไก ISDS

(๕) ขอดังข้อสงวนตามข้อกังวลในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้บริการทางวิชาชีพ จากทุกสาขาวิชาชีพตามที่กำหนดไว้ในข้อบทของบทที่ ๙ และบทที่ ๑๐ ทั้งนี้ หากข้อกังวลใดมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะอยู่แล้ว ณ ปัจจุบัน สามารถระบุไว้เป็นข้อสงวนใน Annex I หากแต่ข้อกังวลโดยังไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจน อาจระบุไว้เป็นข้อสงวนใน Annex II หรืออาจออกกฎหมายภายในประเทศเพื่อรองรับและคลายข้อกังวลเหล่านั้นเสียก่อน แล้วนำไประบุเป็นข้อสงวนไว้ใน Annex I แทน

(๖) กระทรวงพาณิชย์นำข้อเสนอการเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) ของสมาคมโรงพยาบาลเอกชน เพื่อพิจารณาแนวทางเพิ่มเติม

๕.๓ ข้อสังเกตด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน

๑) ประเด็นภาพรวมการประเมินผลกระทบ และ Post COVID

(๑) ผลการศึกษาโดยแบบจำลอง ยังไม่ได้คำนึงถึงบริบททางสังคมและบทบาทของตัวแสดงที่มีไชรัฐ (non-state actor) นอกจากนี้ ผลการศึกษาดังกล่าวเป็นการศึกษาเชิงมหภาค ซึ่งไม่สามารถนำมาวิเคราะห์ผลกระทบต่อประเด็นรายละเอียดเชิงลึกได้ โดยเฉพาะการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสินค้าอุตสาหกรรมที่มีการแข่งขันการนำเข้าสูง (import competing industry) อาทิ วัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป รวมถึงประเด็นใหม่ ๆ ที่อยู่ในความตกลง CPTPP อาทิ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ

(๒) การตั้งสมมติฐานการเปิดเสรีการค้าทันที ๑๐๐% ของผลการศึกษายังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง รวมถึงยังไม่ได้คำนึงถึงระยะทางและต้นทุนค่าขนส่งในกรณีประเทศสมาชิกอยู่ห่างไกล

(๓) ผลการศึกษาโดยแบบจำลอง ควรจะมีการอธิบายเพิ่มเติมว่า กรณี GDP ของประเทศไทยติดลบนั้น เกิดจากการเบี่ยงเบนทางการค้า (trade diversion) เพื่อสร้างความชัดเจน เพราะเมื่อมีการลดภาษีระหว่างกันแล้ว จะทำให้การเบี่ยงเบนการค้าไปสู่อีกประเทศหนึ่ง ทำให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบในแง่เชิงรายได้ นอกจากนี้ ผลการศึกษาดังกล่าวมีการดำเนินการแล้วเสร็จในปี ๒๕๖๒ จึงอาจไม่ครอบคลุมสถานการณ์ COVID - 19 และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

(๔) การวิเคราะห์ผลกระทบต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) โดยแบบจำลอง มิได้คำนึงถึงปัจจัยอื่น อาทิ ศักยภาพในการบังคับใช้กฎหมาย กฎระเบียบภายในประเทศที่สนับสนุนให้เกิดการลงทุนในประเทศมากขึ้น คุณภาพบุคลากร เสถียรภาพทางการเมือง และต้นทุน เป็นต้น ดังนั้น การเข้าร่วม CPTPP อาจไม่ใช่ปัจจัยหลักที่จะช่วยให้ไทยได้รับเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

(๕) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องนอกเหนือไปจากกระทรวงพาณิชย์ ควรร่วมศึกษาวิจัย และประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นสำหรับการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีในอนาคตเพิ่มเติมด้วย เพื่อให้มีการวิเคราะห์ที่ครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ อาทิ การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ ประเด็นด้านสาธารณสุข เป็นต้น โดยควรนำการวิเคราะห์ในด้านต่าง ๆ มาหารือร่วมกัน เพื่อที่จะสามารถจัดทำข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลถึงประโยชน์ และผลกระทบในประเด็นต่าง ๆ ที่รอบด้าน

๒) ประเด็นการค้าสินค้า กฎถิ่นกำเนิดสินค้า และประเด็น Free Zone

(๑) รัฐบาลต้องปรับโครงสร้างอัตราอากรขาเข้าของวัตถุดิบและสินค้าสำเร็จรูป เพื่อลดต้นทุนของผู้ประกอบการให้แข่งขันกับสินค้าสำเร็จรูปนำเข้าที่มีอัตราอากรขาเข้าเป็นศูนย์

(๒) สำหรับอุตสาหกรรมที่แข่งขันกับสินค้าสำเร็จรูปนำเข้า รัฐต้องมีการจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถปรับตัวได้อย่างเร็ว รวมถึงจัดทำกองทุนช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้า โดยกองทุนนั้นจะต้องเป็นกองทุนที่มั่นคง ต่อเนื่อง และเข้าถึงได้ง่าย

(๓) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ต้องเร่งการแก้ไขประกาศกระทรวงการคลังในเรื่อง การยกเว้นอากรขาเข้าสินค้าที่ผลิตใน Free Zone เข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. ๒๕๓๐ จากเดิมที่ประกาศดังกล่าวเป็นการยกเว้นชั่วคราว และไม่มีกรอบเวลาที่แน่นอน ให้สอดคล้องกับสนธิสัญญาหรือความตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่ไทยผูกพัน

(๔) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานสินค้า ได้แก่ สินค้าอุตสาหกรรม สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม จะต้องเร่งจัดทำมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.) ที่เป็นมาตรฐานภาคบังคับ เพื่อใช้ในการกำกับดูแลสินค้านำเข้าให้ได้อย่างน้อยร้อยละ ๕๐ ของจำนวนสินค้าที่มีการค้าขายระหว่างกันภายในระยะเวลา ๓ ปี โดยใช้มาตรฐานของสินค้าที่ผู้ประกอบการไทยผลิตได้ในประเทศเป็นมาตรฐานขั้นต่ำในการกำกับดูแลสินค้านำเข้า ในส่วนของสินค้าเกษตร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องดำเนินการจัดทำมาตรฐานนำเข้าสินค้าเกษตร เพื่อป้องกันสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐานแต่ราคาต่ำเข้ามาจำหน่ายแข่งกับสินค้าในประเทศ ทั้งนี้รัฐบาลจะต้องจัดสรรกำลังคนและงบประมาณให้หน่วยงานดังกล่าว เพื่อให้สามารถดำเนินการได้สำเร็จตามเป้าหมายด้วย

(๕) กฎถิ่นกำเนิดสินค้าในความตกลง CPTPP นั้นซับซ้อน มีทั้งที่ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์ ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ ดังนั้น จึงจำเป็นที่หน่วยงานภาครัฐจะต้องร่วมมือกับภาคเอกชนในการเร่งให้ความรู้กับผู้ประกอบการที่ผลิตและส่งออกไปยังประเทศสมาชิก CPTPP เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากเกณฑ์กฎถิ่นกำเนิดสินค้าภายใต้ความตกลง CPTPP ได้สูงสุด

(๖) กรณีการรับรองตนเอง (Self-Declaration) ภายใต้กฎถิ่นกำเนิดสินค้า ต้องมีการสงวนจนกว่ามีหลักเกณฑ์ที่ประเทศสมาชิกยอมรับหรือเห็นชอบร่วมกัน

๓) ประเด็นการค้าบริการ การลงทุน และการเข้าเมืองชั่วคราวสำหรับนักธุรกิจ

(๑) ภาครัฐต้องหารือกับกลุ่มผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประเมินความพร้อม และกลุ่มใด/สาขาบริการใดจะได้รับผลกระทบ เพื่อพิจารณาออกมาตรการของรัฐในการสนับสนุนให้เกิดการปรับตัวและแข่งขันได้ รวมถึงพิจารณาท่าทีในการเจรจาจัดทำข้อสงวนที่จะไม่เปิดตลาดหรือกำหนดเวลาปรับตัว (transition period) สำหรับกลุ่มที่อ่อนไหวสูงต่อไป

(๒) เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและอำนวยความสะดวกแก่นักธุรกิจ/นักลงทุนต่างชาติ ในการเข้ามาทำการค้าและการลงทุนในประเทศที่ในปัจจุบันยังต้องขอใบอนุญาตทำงาน หรือ work permit

อยู่นั้น รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ควรพิจารณาปรับปรุงกฎระเบียบ โดยให้นักธุรกิจ/นักลงทุนต่างชาติขอรับการตรวจรับลงตรา (VISA) ที่สามารถเข้ามาดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ เป็นการชั่วคราวได้โดยไม่ผิดกฎหมาย และมีความสะดวกเช่นเดียวกับ VISA สำหรับนักท่องเที่ยว

๔) ประเด็นการคุ้มครองสิทธิแรงงาน

(๑) กระทรวงแรงงานควรพิจารณาแก้ไข พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยต้องไม่กีดกันต่างด้าวในการก่อการจัดตั้งสหภาพแรงงาน (ไม่ต้องกำหนดสัญชาติของผู้ก่อการจัดตั้งสหภาพแรงงาน) แต่ให้สามารถกำหนดเงื่อนไขและคุณสมบัติที่เหมาะสมของผู้ก่อการจัดตั้งสหภาพแรงงานได้ ซึ่งไม่ถือเป็นข้อห้ามตามหลักการขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ

(๒) ให้กระทรวงแรงงานศึกษาเพิ่มเติมว่า สมาชิก CPTPP ได้มีกฎหมายอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวสามารถก่อการจัดตั้งสหภาพแรงงานได้ เพื่อนำมาพิจารณาประกอบการจัดทำทำที่ของไทย ต่อประเด็นดังกล่าวในอนาคตต่อไป

๕) ประเด็นพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce)

(๑) ข้อกังวลในเรื่องการกำกับดูแลด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการกำกับดูแลข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งถือเป็นทรัพย์สินที่มีมูลค่าเชิงพาณิชย์สูงมาก ภาครัฐควรให้ความสำคัญและแสดงข้อเรียกร้องของไทยในทุกเวที โดยเฉพาะองค์การการค้าโลกในเรื่องการกำกับดูแลข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเหมาะสมของผู้ประกอบการธุรกิจด้านดิจิทัลหรือ e-commerce ทั้งที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ และในประเทศ โดยเฉพาะปัญหาการละเมิด ลักลอบ หรือนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ในทางที่ผิดกฎหมาย

(๒) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ต้องยกระดับการกำกับดูแลและคุ้มครองผู้บริโภค ในการซื้อขายสินค้าและใช้บริการด้านดิจิทัลและพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้มีประสิทธิภาพ โดยร่วมมือกับภาคประชาสังคมและเครือข่ายผู้บริโภคอย่างเป็นรูปธรรมในการติดตามและร้องเรียนปัญหา การใช้มาตรการลงโทษทางสังคม (social sanction) สำหรับผู้ให้บริการ/แพลตฟอร์มที่มีการทำผิด ละเมิด หรือเอาเปรียบผู้บริโภคผ่านสื่อดั้งเดิมและสื่อสังคมออนไลน์ (traditional and social medias) และการใช้เทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์ (artificial intelligence) เพื่อติดตามตรวจสอบการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล หรือการเอาเปรียบผู้บริโภคอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(๓) รัฐบาลจะต้องมีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการ e-commerce และแพลตฟอร์มของไทย ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันและเติบโตได้ โดยเฉพาะในเวทีอาเซียน เพื่อเป็นมาตรฐานในภูมิภาค และสามารถพัฒนาศักยภาพต่อไปในตลาดที่ใหญ่ขึ้น

(๔) ไทยอาจยอมรับเรื่องการยกเว้นการเก็บอากรขาเข้าสำหรับการส่งผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-transmission) เช่น การดาวน์โหลดภาพยนตร์ เพลง หนังสือ หรือสิ่งพิมพ์ ฯลฯ เป็นการถาวรตามบทบัญญัติของ CPTPP ได้ เนื่องจากที่ผ่านมา ไม่ปรากฏว่ามีประเทศใดที่สามารถกำกับดูแล และเรียกเก็บอากรขาเข้าได้ เว้นแต่จะมีการเปิดเผยรายได้โดยผู้ประกอบการเท่านั้น แต่ไทยต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างภาษีภายในประเทศและนำภาษีประเภทใหม่เข้ามาใช้ โดยควรมีการเก็บภาษีดิจิทัล (digital tax) ขั้นต่ำที่ร้อยละ ๒ กับผู้ประกอบการที่อยู่นอกประเทศ และเก็บภาษีหัก ณ ที่จ่าย ร้อยละ ๒ กับผู้ประกอบการ e-commerce ในไทย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้ประกอบการ และไม่กระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการในไทย

(๕) รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขัน เช่น สำนักงานคณะกรรมการแข่งขันทางการค้า ควรหารือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดทิศทางในการกำกับดูแลผู้ให้บริการ e-commerce

ให้บริการได้อย่างเสรีและเป็นธรรม มิให้ผู้ให้บริการรายใหญ่ ทั้งที่ตั้งอยู่ในไทยและต่างประเทศ ที่มีอำนาจเหนือตลาดมีพฤติกรรมที่กระทบต่อการแข่งขันเสรีและเป็นธรรม

๖) ประเด็นกลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนกับรัฐ (Investor-State Dispute Settlement : ISDS)

(๑) การมีกลไก ISDS ภายใต้ CPTPP เป็นการเพิ่มช่องทางสำหรับนักลงทุนในการฟ้องร้อง แต่ไม่ใช่การเพิ่มความเสี่ยงสำหรับรัฐ เพราะความเสี่ยงย่อมขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ซึ่งการที่นักลงทุนสามารถฟ้องร้องได้ นักลงทุนต้องพิสูจน์ (burden of proof) ให้ได้ว่า ความเสียหายเกิดขึ้นจากมาตรการของรัฐจริง ในขณะเดียวกัน ไทยก็เป็นประเทศผู้ส่งออกการลงทุนด้วย ดังนั้น การเพิ่มช่องทางให้นักลงทุนฟ้องร้องก็เป็นการเพิ่มช่องทางให้นักลงทุนไทยในต่างประเทศสามารถฟ้องร้องผู้รับการลงทุนได้เช่นกัน

(๒) หากไทยเข้าร่วมเจรจาเป็นสมาชิก CPTPP ไทยจะต้องเน้นย้ำสิทธิในการกำกับดูแลของรัฐ (Right to regulate) ว่า ครอบคลุมทุกมิติรวมทั้งด้านความมั่นคง โดยอาจเจรจาเพื่อจัดทำภาคผนวก (Annex) ของข้อบทลงทุนที่ไทยมีสิทธิในการเจรจาข้อสงวน ซึ่งไทยอาจทำเป็น side letter หรือความตกลงเฉพาะกับประเทศสมาชิกบางประเทศได้แล้วแต่กรณี

(๓) ไม่ว่าประเทศไทยจะเข้าร่วมเจรจาหรือเป็นภาคีในความตกลงใด ๆ ในอนาคต รัฐบาลต้องสร้างกลไกเพื่อให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องรับทราบ และปรับตัวเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีได้อย่างครบถ้วน เพื่อหลีกเลี่ยงและป้องกันการเกิดข้อพิพาทระหว่างรัฐกับนักลงทุน

๗) ประเด็นการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ

(๑) เนื่องจากที่ผ่านมาไทยยังไม่มีนโยบาย offset เป็นการเฉพาะ คณะกรรมาธิการ เห็นว่า รัฐควรทำการศึกษาและกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้ offset ให้ชัดเจน รวมถึงกำหนดระยะเวลาที่จำเป็นในการนำ offset มาใช้เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศ

(๒) ให้กรมบัญชีกลางศึกษากฎหมาย ที่กฏระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐของไทย ไม่สอดคล้องกับความตกลง CPTPP รวมถึงกฎหมายหรือข้อบังคับอื่น ๆ ที่กรมบัญชีกลางเห็นว่าสามารถดำเนินการได้ เช่น บัญชีนวัตกรรม การกำหนดเงื่อนไขให้นักลงทุนปฏิบัติ (performance requirements) หรือกฏระเบียบกระทรวงการคลังฯ อื่น ๆ ที่ไทยควรจะปรับแก้ไขให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจโลก

(๓) หน่วยงานภาครัฐควรมีกระบวนการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างที่ได้มาโดยเงินบริจาค เพื่อความโปร่งใส และป้องกันการเอื้อประโยชน์แก่กลุ่มทุน

(๔) ให้กรมบัญชีกลางพิจารณาเปลี่ยนจากผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ จากผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป เป็นคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์แทน โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ เป็นผู้ที่ไม่มีส่วนได้เสียร่วมอยู่ด้วย เพื่อความเป็นธรรมในการพิจารณาอุทธรณ์

(๕) ให้สมาคมวิศวกรที่ปรึกษาแห่งประเทศไทย สมาคมช่างเหมาไฟฟ้าและเครื่องกลไทย และสมาคมอุตสาหกรรมก่อสร้างไทย ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมและเสนอเป้าหมาย มาตรการ และระยะเวลาปรับตัว ที่ชัดเจน รวมทั้งระบุความต้องการที่จะได้รับการสนับสนุนหรือปรับตัว เพื่อเสนอต่อรัฐบาลพิจารณาประกอบการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศต่อไป และให้รัฐบาลพิจารณาสนับสนุนข้อเรียกร้องของสมาคมฯ ทั้ง ๓ ข้อ คือ (๑) จัดตั้งสภาก่อสร้าง (๒) ให้ใช้ต้นแบบสัญญาของสหพันธ์วิศวกรที่ปรึกษานานาชาติ (FIDIC) และ (๓) จัดทำกฎหมายเพื่อกำกับดูแลและส่งเสริมอุตสาหกรรมก่อสร้างเป็นการเฉพาะ

(๖) เพื่อให้การดำเนินการขององค์การเภสัชกรรม (อภ.) เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบายสาธารณะด้านสังคมและสาธารณสุขของประเทศ รัฐบาลควรทบทวนบทบาท พันธกิจ และโครงสร้างของ อภ. เพื่อความชัดเจนระหว่างการดำเนินการกิจเพื่อความมั่นคงทางยาและเวชภัณฑ์ของไทย (การผลิตและเก็บรักษายาจำเป็น การวิจัยและพัฒนา เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมภายใน ฯลฯ) กับการดำเนินธุรกิจเชิงพาณิชย์ เพื่อให้รัฐบาลจะสามารถจัดสรรงบประมาณให้ อภ. ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน และเพื่อความสอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศ

๘) ประเด็นรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานที่ได้รับสิทธิพิเศษเพื่อความมั่นคงแห่งรัฐ

(๑) ข้อห่วงกังวลในการดำเนินการของรัฐวิสาหกิจที่อาจซ้ำซ้อนกันระหว่างภารกิจเพื่อสังคมตามนโยบายของรัฐ และภารกิจในเชิงพาณิชย์นั้น หากรัฐวิสาหกิจดังกล่าวสามารถพิสูจน์ได้ว่าการดำเนินธุรกิจของตนเป็นการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐ (government mandate) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสังคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินทางเศรษฐกิจ รัฐวิสาหกิจนั้นจะไม่ตกอยู่ภายใต้พันธกรณีของความตกลง CPTPP

(๒) ไทยยังสามารถเจรจาเพื่อขอสงวนรัฐวิสาหกิจที่ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อบทของ CPTPP ในเรื่อง การห้ามเลือกปฏิบัติและการห้ามอุดหนุนหรือช่วยเหลือได้

(๓) กรณีกองการเภสัชกรรม ภาครัฐควรมีการกำหนดบทบาทภารกิจให้ชัดเจน โดยเน้นเรื่องเป้าหมายในการรักษาความมั่นคงทางยาและด้านสุขภาพประชาชนเป็นหลัก ควรพิจารณายกเลิกการส่งเงินเข้าคลังจากรายได้เชิงพาณิชย์ เพื่อไม่ให้เป็นการที่กระทบต่อพันธกิจหลักของ อภ. เพื่อประโยชน์ของประชาชน และสนับสนุนให้เกิดการวิจัยและพัฒนา (R&D) เกี่ยวกับยาและเวชภัณฑ์ ทั้งนี้ ภาครัฐอาจพิจารณาทบทวนนโยบายในการจัดซื้อยาโดยวิธีเฉพาะเจาะจงจากองค์การเภสัชกรรม เนื่องจากอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชาชนซื้อยาในราคาแพงในบางกรณี นอกจากนี้ หากตัดสินใจจะเข้าร่วมเจรจาเป็นสมาชิก CPTPP รัฐบาลต้องตั้งข้อสงวน โดยกำหนดระยะเวลาเปลี่ยนผ่านสำหรับยา และเวชภัณฑ์ดังเช่นที่ประเทศสมาชิกอื่น ๆ กำหนดไว้ เช่น เวียดนาม เป็นต้น

๙) ประเด็นด้านอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (Technical Barriers to Trade : TBT)

(๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถปรับแนวทางการดำเนินการให้สอดคล้องกับข้อบท TBT ได้ รวมถึงไทยมีสิทธิขอเจรจาเพื่อยกเว้นการปฏิบัติตามข้อกำหนดในความตกลง CPTPP ในบางกรณีได้ เนื่องจากประเทศภาคีอื่นได้รับสิทธิในการยกเว้นเช่นกัน โดยมีประเด็นที่อาจพิจารณาขอยกเว้นการปฏิบัติตามข้อกำหนด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ยา โดยยกเว้นประเด็นการไม่ให้ประเทศสมาชิกกำหนดเงื่อนไขให้เภสัชภัณฑ์ที่ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานกำกับดูแลให้วางจำหน่ายในประเทศที่ผลิต ต้องแสดงข้อมูล หลักฐานประกอบในการอนุญาตให้วางจำหน่ายในตลาด เนื่องจากไทยมีข้อจำกัดด้านบุคลากรในการประเมิน และเครื่องสำอาง โดยขอยกเว้นประเด็นการไม่ให้ระบุเลขที่จดแจ้งบนฉลากเครื่องสำอาง เนื่องจากต้องทำให้ผู้บริโภคมั่นใจในความปลอดภัย

(๒) ความตกลง CPTPP ไม่ได้ห้ามให้ไทยบังคับใช้มาตรฐานที่สูงกว่ามาตรฐานสากล ทั้งนี้ ไทยสามารถใช้มาตรฐานที่แตกต่างจากประเทศอื่นได้ หากมีเงื่อนไขในการกำหนดกฎระเบียบที่เป็นไปเพื่อการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภค อีกทั้ง ความตกลง CPTPP มิได้ระบุให้ประเทศภาคีอื่นมีสิทธิตัดสินใจในกระบวนการกำหนดมาตรฐานของไทย แต่เป็นเพียงแค่ข้อกำหนดให้สามารถให้คำปรึกษา ความเห็น หรือข้อสังเกตเท่านั้น มิเช่นนั้นจะขัดกับหลักอำนาจอธิปไตย (state sovereignty)

(๓) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มการกำกับดูแลมาตรฐานและคุณภาพสินค้านำเข้า โดยเร่งกำหนดมาตรฐานบังคับในระดับที่ผู้ประกอบการไทยสามารถทำได้ ให้ครอบคลุมสินค้าอย่างน้อยร้อยละ ๕๐ ของสินค้าที่ทำการค้ากันภายใน ๓ ปี โดยรัฐบาลจะต้องจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการปรับปรุงกฎระเบียบและการจัดทำมาตรฐานสินค้า เพื่อรองรับการเจรจาความตกลงการค้าเสรีสมัยใหม่ในอนาคต ในขณะเดียวกัน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องพิจารณาและทบทวนมาตรการต่าง ๆ ในประเทศที่อาจเป็นอุปสรรคทางการค้าที่ไม่จำเป็น เช่น มาตรการด้านฉลากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(๔) การออกกฎหมายหรือมาตรการใดก็ตาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค สามารถกระทำได้อย่างไรก็ดี การตีความถ้อยคำบนฉลากไวน์ อาทิ finest หรือ premium ว่าขัดกับประกาศฯ เนื่องจากการอวดอ้างสรรพคุณนั้นเป็นเรื่องที่พิสูจน์ไม่ได้ และอาจถือเป็นการกีดกันการนำเข้า ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมควบคุมโรค ควรทบทวนประเด็นการตีความถ้อยคำที่ห้ามปรากฏบนฉลาก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เหมาะสมตามเจตนารมณ์

(๕) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรพิจารณาการกำหนดภาษีสิ่งแวดล้อมนอกเหนือจากการเรียกเก็บภาษีศุลกากรและ/หรือภาษีสรรพสามิต ในการนำเข้าผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ที่จะกลายเป็นขยะอิเล็กทรอนิกส์ในอนาคต ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดมาตรฐานสินค้า Remanufactured Goods โดยต้องมาใช้อย่างเท่าเทียมกัน ทั้งสำหรับสินค้านำเข้าและสินค้าที่ผลิตภายในประเทศ เพื่อควบคุมคุณภาพและความปลอดภัยสำหรับสินค้า Remanufactured Goods ด้วย

(๖) สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรศึกษาแนวทางในการจัดทำมาตรฐานสินค้าอินทรีย์ (Organic) ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และมีกระบวนการตรวจสอบและรับรองที่มีความเป็นสากล เพื่อให้เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์สินค้าอินทรีย์ไทยมีความน่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับในตลาดโลก รวมถึงกำหนดให้มีกลไกในการควบคุมราคาสินค้าอินทรีย์มีช่องทางการร้องเรียน และมีกระบวนการกำกับดูแลและตรวจสอบสินค้าที่ถูกแอบอ้างว่าเป็นสินค้าอินทรีย์ ซึ่งวางจำหน่ายในตลาด โดยมีราคาสูง

(๗) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ต้องดำเนินการกำหนดมาตรฐานหรือกระบวนการตรวจสอบและรับรอง เพื่อรองรับการให้ผู้ประกอบการสามารถรับรองตนเอง สำหรับสินค้าที่มีความเสี่ยงสูงด้านความเข้ากันได้ทางแม่เหล็กไฟฟ้า (EMC) ซึ่งไทยมีสิทธิในการกำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ในการรับรองฯ เพื่อให้แน่ใจว่าสินค้าได้มาตรฐานและมีความปลอดภัยก่อนนำเข้ามาในประเทศ

๑๐) ประเด็นมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary and Phytosanitary : SPS)

(๑) การประเมินความเสี่ยงและการใช้หลักฐานทางวิทยาศาสตร์มาเป็นหลักฐานสนับสนุนมาตรการที่บังคับใช้ เป็นหลักการที่ไทยต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับพันธกรณีภายใต้ WTO และความตกลงอื่นๆ อยู่แล้ว ความตกลง CPTPP จึงเป็นการเพิ่มช่องทางการนำเรื่องเข้าสู่กระบวนการระงับข้อพิพาทอีกช่องทางหนึ่ง

(๒) การกำหนดให้เผยแพร่ข้อมูลความเห็นที่ได้รับต่อสาธารณะที่ไทยไม่เคยดำเนินการมาก่อน แท้จริงแล้วเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์ เพราะผู้บริโภคจะได้รับข้อมูลครบถ้วน อีกทั้ง เป็นการแสดงความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบการดำเนินการของไทย เพื่อประโยชน์ของผู้บริโภคของไทยและคู่ภาคีอื่นด้วย

(๓) ในส่วนของการตรวจประเมิน (Audits) ของไทย ไทยควรจะต้องพัฒนาผู้ตรวจสอบของฝ่ายไทย ให้มีความเชี่ยวชาญมากขึ้น และพิจารณาสนับสนุนงบประมาณให้แก่ผู้ตรวจสอบเพื่อเดินทางไปตรวจในต่างประเทศ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความไม่โปร่งใส ความลำเอียง และความไม่ยุติธรรมจากการตรวจประเมิน

(๔) กรณีที่มีข้อกังวลว่า หากเปิดให้นำเข้าสินค้าเนื้อสุกรอาจส่งผลกระทบต่อราคาเนื้อสุกรภายในประเทศ เนื่องจากราคาเนื้อสุกรของแคนาดาต่ำกว่าราคาเนื้อสุกรของไทยมาก แม้จะรวมค่าขนส่ง วัตถุดิบอาหารสัตว์ และโปรตีนต่าง ๆ แล้วนั้น คณะกรรมาธิการเห็นว่า ควรพิจารณาข้อเท็จจริงให้รอบด้าน ปัจจุบันราคาสินค้าเนื้อสุกรที่ขายให้ผู้บริโภคในประเทศแคนาดา มีราคาสูงกว่าราคาในประเทศไทยถึงเกือบ ๒ เท่า หากมีการส่งออกจากแคนาดาในราคาที่ต่ำกว่าในราคาที่ซื้อขายในประเทศ ก็เข้าเงื่อนไขการทุ่มตลาด หากประสบความเสียหาย ไทยสามารถพิจารณาใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและการอุดหนุนได้ ตามพระราชบัญญัติการตอบโต้การทุ่มตลาดและการอุดหนุนซึ่งสินค้าจากต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งกระทรวงพาณิชย์ โดยกรมการค้าต่างประเทศเป็นหน่วยงานรับผิดชอบเรื่องดังกล่าว

๑๑) ประเด็นสินค้าขยะอันตราย

(๑) รัฐบาลจะต้องเร่งศึกษาประโยชน์และผลกระทบในการให้สัตยาบันต่อข้อแก้ไขอนุสัญญาบาเซลเพื่อห้ามการส่งออก (Basel Ban Amendment^{๙๐}) โดยเฉพาะในประเด็นผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับไทยจากการห้ามส่งออกของเสียอันตรายไปรีไซเคิลยังประเทศปลายทาง

(๒) การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทยอาจมีปัญหาในทางปฏิบัติ แม้ว่ากฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทยสอดคล้องกับหลักการ Polluter Pays Principle หรือผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่าย แต่กรมควบคุมมลพิษไม่มีเจ้าหน้าที่เพียงพอที่จะดำเนินการตรวจสอบโรงงานทุกจุดที่ปล่อยมลพิษ รวมถึงยังขาดกฎหมาย Environmental Monitoring Law เช่นเดียวกับนานาประเทศ ซึ่งกำหนดให้ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับผิดชอบว่าจ้างบริษัทที่ผ่านการรับรองโดยกรมควบคุมมลพิษ ในการกำกับดูแลโรงงาน และบริษัทดังกล่าวจะส่งรายงานให้กรมฯ เป็นประจำเพื่อประกอบการประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมของโรงงาน ดังนั้น รัฐบาลควรเร่งออกกฎหมาย Environmental Monitoring Law โดยเร็ว เพื่อให้การกำกับดูแลด้านสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(๓) รัฐบาลจะต้องมีนโยบายชัดเจนเกี่ยวกับการอนุญาตโรงงานรีไซเคิลในประเทศไทย และการนำของเสียจากต่างประเทศเข้ามารีไซเคิลภายในประเทศ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของชุมชน รวมทั้งทบทวนพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้สอดคล้องกับนโยบายโรงงานรีไซเคิล

ทั้งนี้ การพิจารณาศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน มีกรรมาธิการบางท่านขอสงวนความเห็น รายละเอียดปรากฏตามบันทึกขอแก้ไขสรุปรายงานการศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน จากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) ของนางสาวจิราพร สินธุไพร ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ ในภาคผนวก ญ

^{๙๐} ข้อแก้ไขที่ห้ามประเทศพัฒนาแล้วส่งออกของเสียอันตรายไปยังประเทศกำลังพัฒนา ไม่ว่าจะมิจุดประสงค์เพื่อกำจัดทิ้ง หรือเพื่อรีไซเคิล

คณะกรรมการวิสามัญได้จัดทำรายงานผลการพิจารณาศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) และข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ มาเพื่อได้โปรดพิจารณาและนำเสนอต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

(นายวาโย อัสวรุ่งเรือง)

เลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบ
จากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับ
หุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือตั้งคณะกรรมการวิสามัญ

ด่วนที่สุด

ที่ สผ ๐๐๑๔/ว ๑๕๐

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ถนนประดิพัทธ์ พญาไท กทม. ๑๐๔๐๐

๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุม
และก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP)

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ญัตติที่เกี่ยวข้อง รวม ๔ เรื่อง

ด้วยในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๓ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎร ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบทางรัฐบาลจะอนุมัติลงนามในข้อตกลง CPTPP หรือ ความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Agreement of Trans - Pacific Partnership) (นายศุภชัย ใจสมุทร เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมข้อตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (cptpp) (นายระวี มาศฉมาดล เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาในเรื่องความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าเพื่อหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) (นายวิระกร คำประกอบ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาประโยชน์และผลกระทบจากการที่ประเทศไทยจะเข้าร่วมข้อตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) (นายวรภพ วิริยะโรจน์ เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาการดำเนินการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Agreement of Trans - Pacific Partnership - CPTPP) (นายมนูญ ลีภาวิกรม เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบต่อการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) ของไทย (นางสาวจิราพร สินธุไพร เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาในเรื่องความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าเพื่อหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) (นายณริศ ชำนาญรักษ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาประโยชน์และผลกระทบจากการที่ประเทศไทยจะเข้าร่วม CPTPP (นายวาโย อัครรุ่งเรือง เป็นผู้เสนอ) และญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบในเรื่องความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Agreement of Trans - Pacific Partnership : CPTPP) (นายจาตุรงค์ เพ็งนรพัฒน์ เป็นผู้เสนอ) และมีมติตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๔๙ และข้อ ๕๐ ประกอบด้วย

- ๒ -

๑. นางสาวกรรณิการ์ กิจติเวชกุล	๒. นายเกียรติ สิทธิอมร
๓. นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง	๔. นายจักรพล ตั้งสุทธิธรรม
๕. นายจักรวี วิสุทธิผล	๖. นายจิรวัฒน์ ศิริพานิชย์
๗. รองศาสตราจารย์จิราพร ลิ้มปานานนท์	๘. นางสาวจิราพร สินธุ์ไพร
๙. นายเจเศรษฐ์ ไทยเศรษฐ์	๑๐. นายเชิดชาย ไข่วิวิทย์
๑๑. นายฐิตินันท์ แสงนาค	๑๒. นายทศพล ทั้งสุบุตร
๑๓. นางสาวทิพานัน ศิริชนะ	๑๔. นายธกร เลาหงษ์ชนะ
๑๕. นายธีระพงษ์ วัฒนวงศ์ภิญโญ	๑๖. นางสาวนพวรรณ หัวใจมั่น
๑๗. นางนาที รัชกิจประการ	๑๘. นายนิกร จำนง
๑๙. นายเนวินธุ์ ช่อชัยทิพฐ์	๒๐. นายประเสริฐ ชัยกิจเด่นนภลัย
๒๑. นายปริญญ์ พานิชภักดิ์	๒๒. นายปริญญ์ ฤกษ์หิรัญ
๒๓. นายพิทักษ์ สันติวงศ์สกุล	๒๔. นางสาวเพชรชมพู กิจบูรณะ
๒๕. นายเพชรภูมิ อารณรัตน์	๒๖. นายไพศาล ต้นคุ้ม
๒๗. นายมนูญ สีวภิรมย์รัตน์	๒๘. รองศาสตราจารย์รงค์ บุญสวยขวัญ
๒๙. นายระวี มาศฉมาตล	๓๐. นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท
๓๑. นายเลิศศักดิ์ พัฒนชัยกุล	๓๒. นายวรภพ วิริยะโรจน์
๓๓. นายวาโย อัสวรุ่งเรือง	๓๔. นายวิจิตร อากัปกิริยา
๓๕. นายวีระกร คำประกอบ	๓๖. นางสาวศรีนวล บุญลือ
๓๗. นายศุภกิจ ศิริลักษณ์	๓๘. นายศุภชัย ใจสมุทร
๓๙. นางสาวสกุณา สาระนันท์	๔๐. นายสมเกียรติ ศรีลัมพ์
๔๑. นายสมบูรณ์ ชาร์มย์	๔๒. นายเสถียร เมื่อกประพันธ์
๔๓. นายสุนทร รัชรงค์	๔๔. รองศาสตราจารย์สุรวิษ วรรณไกรโรจน์
๔๕. นางสาวเสริมสุข สลักเพชร	๔๖. นายอนันต์ ศรีพันธุ์
๔๗. นางสาวอรพินทร์ เพชรทัต	๔๘. นางอรมน ทรัพย์ทวีธรรม
๔๙. นายอันวาร์ สาและ	

ที่ประชุมได้กำหนดระยะเวลาพิจารณาศึกษาไว้ ๓๐ วัน และจะได้มีการประชุมคณะกรรมการ
ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓ เวลา ๑๑.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ (สผ.) ๔๑๒
ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา

จึงเรียนยืนยันมาเพื่อทราบ และขอเชิญท่านไปประชุมตามกำหนดวัน เวลา และสถานที่
ดังกล่าวข้างต้น

ขอแสดงความนับถือ

S.

(นายสรศักดิ์ เพียรเวช)

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สำนักการประชุม

โทร. ๐ ๘๓ ๑๓๔ ๕๒๐๙ (ตลยวิช)

ภาคผนวก ข
ยุติติด่วน จำนวน ๙ ฉบับ

ภาคผนวก ค
ผลกระทบและโอกาสด้านการเปิดตลาดของสินค้า
เกษตรไทยภายใต้ความตกลง CPTPP

ภาคผนวก ค

ผลกระทบและโอกาสด้านการเปิดตลาดของสินค้าเกษตรไทย ภายใต้ความตกลง CPTPP

๑. สถานการณ์การค้าสินค้าเกษตร (ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒) ระหว่างไทยกับสมาชิก CPTPP

	ไทย - โลก	สัดส่วนการค้าของไทยกับโลก ต่อสมาชิก CPTPP ที่ไทยมี FTA แล้ว และยังไม่มี FTA
การส่งออก	๑.๒๙ ล้านล้านบาท	๗๒ : ๒๖ : ๒
การนำเข้า	๐.๔๙ ล้านล้านบาท	๗๘ : ๒๑ : ๑

• สินค้าส่งออกสำคัญ

มี FTA : เนื้อไก่ อาหารสุนัข น้ำผักผลไม้ ผลไม้ น้ำยาง ข้าว ทุ่นำกระป๋อง น้ำตาล กาฬสตาร์ช
ไม่มี FTA : ทุ่นำกระป๋อง ข้าว กุ้ง ยาง TSNR ทุเรียน

• สินค้านำเข้าสำคัญ

มี FTA : กาแฟ เนื้อปลา เมล็ดมะม่วงหิมพานต์ ข้าวสาลี มอลต์ นม ครีม เบเกอรี่ แคปซูลยา เนย แอปเปิ้ล
อาหารปรุงแต่ง อาหารสัตว์ ปลาทะเลต่าง ๆ ซอส ปลาหมึก องุ่น และเครื่องดื่มต่าง ๆ
ไม่มี FTA : ข้าวสาลี ถั่วเหลือง มันฝรั่ง เจลาตินจากพืช ปลาชาร์ดิน และกุ้ง

๒. ผลกระทบด้านการเปิดตลาด (เฉพาะสินค้าเกษตร) กรณีที่ไทยเข้าร่วม CPTPP

ลำดับ	สินค้า	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	สถานการณ์การผลิต/การตลาด	ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	แผนงาน/มาตรการ
๑	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๔๒๕,๒๘๑	- ในปี ๒๕๖๒ ไทยมีปริมาณการใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ๘.๕๑ ล้านตัน ในขณะที่ผลผลิตในประเทศมีเพียง ๔.๒ ล้านตัน จึงมีการนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รวมถึงวัตถุดิบทดแทน เช่น ข้าวสาลี DDGS (กากข้าวโพดที่เหลือจากขบวนการผลิตเอทานอล) มาใช้ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ - ต้นทุนการผลิตข้าวโพดของไทย ๖,๖๘๐ บาท/ตัน - ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นสินค้าที่มีโควตาภาษีของไทย ภายใต้ WTO	- มีการนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และ/หรือ วัตถุดิบทดแทนจากกลุ่มประเทศสมาชิก CPTPP เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะแคนาดาที่เป็นผู้ส่งออกอันดับต้นใน CPTPP ซึ่งอาจจะกระทบต่อเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศที่ความสามารถในการแข่งขันมีไม่มากนัก	๑. โครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีกลุ่มเป้าหมายคือเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์กับกรมส่งเสริมการเกษตร ๒. มาตรการบริหารจัดการข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีเพาะปลูก ๒๕๖๒/๖๓ ซึ่งนำเข้าได้เฉพาะในช่วง ก.พ. - ส.ค. ของทุกปี
๒	เนื้อสุกร และผลิตภัณฑ์	๑๗๓๓,๔๗๗	- ในปี ๒๕๖๒ ไทยมีผลผลิตสุกรจำนวน ๒๐.๕ ล้านตัว ซึ่งเป็นการบริโภคภายในประเทศร้อยละ ๙๖ และส่งออกร้อยละ ๔ - ต้นทุนการผลิตสุกรขุนของไทย ๖๖.๖๖ บาท/กก. - คู่ค้าเนื้อสุกรที่สำคัญ ได้แก่ ฮองกง และสปป. ลาว และคู่ค้าผลิตภัณฑ์สุกรที่สำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น กัมพูชา และฮ่องกง	- อาจมีการนำเข้าเนื้อสุกรจากแคนาดา โดยเฉพาะเครื่องในสุกร ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อราคาในประเทศ โดยแคนาดาเป็นผู้ส่งออกสุกรและผลิตภัณฑ์รายใหญ่เป็นอันดับ ๖ ของโลก และเป็นอันดับ ๑ ในกลุ่ม CPTPP โดยในปี ๒๕๖๒ มีการส่งออกเนื้อสุกรไปยังโลกมูลค่า ๒,๕๙๓ ล้านเหรียญสหรัฐ และเป็นการส่งออกไปยังกลุ่ม CPTPP ร้อยละ ๔๗	๑. ยุทธศาสตร์การผลิตสุกร ยกระดับการผลิตสุกรของประเทศทั้งระบบให้ได้มาตรฐาน ๒. มาตรการรับมือโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (Africa Swine Fever : ASF) ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้เป็นวาระแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๒

ลำดับ	สินค้า	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	สถานการณ์การผลิต/การตลาด	ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	แผนงาน/มาตรการ
๓	มะพร้าวแห้ง	๑๖๓,๕๕๙	- ในปี ๒๕๖๒ ไทยมีปริมาณผลผลิตในประเทศ ๘๐๖,๐๒๖ ตัน ในขณะที่มีปริมาณใช้ในประเทศ ๑,๐๖๙,๐๕๐ ตัน จึงต้องนำเข้ามะพร้าวผลแห้งจากต่างประเทศ - ไทยมีศักยภาพในการผลิตกะทิสำเร็จรูป โดยในปี ๒๕๖๒ มีปริมาณส่งออก ๒๖๓,๑๒๑ ตัน แต่การส่งออกในรูปของกะทิสำเร็จรูปของไทยลดลงเนื่องจากราคามะพร้าวผลของอินโดนีเซียและเวียดนามเฉลี่ยผลละ ๓ - ๗ บาท ซึ่งถูกกว่าไทยที่ราคาเฉลี่ยผลละ ๑๐ - ๑๕ บาท - ต้นทุนการผลิตมะพร้าวของไทย ๔,๓๘๑ บาท/ตัน - มะพร้าวแห้งเป็นสินค้าที่มีโควตาภาษีของไทยภายใต้ WTO	- ภายใต้ความตกลง AFTA มะพร้าวเป็น ๑ ใน ๔ รายการสินค้าที่ไทยยังไม่ได้เปิดตลาด โดยมีคู่แข่งที่สำคัญคือ เวียดนาม ซึ่งเป็นสมาชิก CPTPP - ดังนั้น การเข้าร่วมความตกลง CPTPP อาจส่งผลให้ไทยต้องเปิดตลาดให้เวียดนามและสมาชิก AFTA อีก ๓ ประเทศ อีกทั้งยังส่งผลให้ไทยจะไม่สามารถใช้มาตรการ SSG ในกรณีมีการไหลทะลักของสินค้ามะพร้าวเข้ามาในประเทศได้อีกด้วย	
๔	เนื้อโคและผลิตภัณฑ์	๗๗,๙๓๖๔	- ในปี ๒๕๖๒ ไทยมีผลผลิตในประเทศ ๑.๓๕ ล้านตัว โดยมีปริมาณใช้ในประเทศ ๑.๒๖ ล้านตัว สำหรับส่วนที่เหลือแบ่งเป็นการส่งออกโคมีชีวิต ๓ แสนตัว และการส่งออกเนื้อและผลิตภัณฑ์ ๘๔.๒๖ ตัน - ไทยนำเข้าเนื้อโคมีชีวิต ๘๗,๗๑๔ ตัว และนำเข้าเนื้อและผลิตภัณฑ์ ๑๓,๕๘๘ ตัน ด้วยเช่นกัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเนื้อโคคุณภาพดี	- อาจเกิดการนำเข้าเนื้อโคคุณภาพดีจากต่างประเทศทดแทนเนื้อโคในประเทศ ซึ่งอุตสาหกรรมเนื้อโคเป็นอุตสาหกรรมที่เปราะบาง เกษตรกรยังไม่มีศักยภาพในการแข่งขันมากนัก โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างการพัฒนาคุณภาพตามยุทธศาสตร์โคเนื้อ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕	- ยุทธศาสตร์การพัฒนาโคเนื้อ ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ โดยมี ๓ ด้านดังนี้ ๑. การรักษาด้านเนื้อโคไทยแนวทาง : การสกัดกั้นการนำเข้าเนื้อโคผิดกฎหมาย และสกัดกั้นการใช้สารเร่งเนื้อแดง ๒. กระตุ้นการเพิ่มประชากรโคเนื้อแนวทาง : การเพิ่มปริมาณโคเนื้อทั้งระบบ เพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต

ลำดับ	สินค้า	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	สถานการณ์การผลิต/การตลาด	ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	แผนงาน/มาตรการ
			- ดันทุนการผลิตโคขุนของไทยเท่ากับ ๘๗.๙๙ บาท/กก. (ลูกผสมพันธุ์บราห์มันเฉลี่ยขนาดน้ำหนัก ๓๕๐ - ๔๕๐ กก.) โดยมีคู่แข่งสำคัญได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตเนื้อโคมาก		โคขุน สร้างมูลค่าเพิ่มตลอดห่วงโซ่การผลิต ๓. การบริหารจัดการพืชอาหารและอาหารสัตว์สำหรับโคเนื้อ แนวทาง : ปฏิรูประบบการผลิตการเก็บเกี่ยว การแปรรูป ตลอดจนการใช้ประโยชน์นวัตกรรมอาหารสัตว์ และระบบการจัดการให้อาหารโคเนื้อ
๕	ถั่วเหลือง	๒๗,๒๕๗	- มีความต้องการนำเข้า เนื่องจากผลผลิตมีไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ในประเทศ ซึ่งถั่วเหลืองเป็นพืชที่ดูแลรักษายาก และขาดการพัฒนาเทคโนโลยีที่ช่วยในการเก็บเกี่ยว ถั่วเหลือง ประกอบกับต้นทุนทางด้านการผลิตมีราคาสูง - ดันทุนการผลิตของไทยเท่ากับ ๑๕.๕๑ บาท/กก. ในขณะที่ราคานำเข้าจากต่างประเทศเท่ากับ ๑๒.๒๘ บาท/กก. ทำให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่นที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ นาข้าว ข้าวโพดหวาน และพืชผัก - ถั่วเหลืองเป็นสินค้าที่มีโควตาภาษีของไทยภายใต้ WTO ทั้งนี้ คู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ บราซิล สหรัฐอเมริกา และแคนาดา	- มีการนำเข้าเมล็ดถั่วเหลืองจากกลุ่มประเทศสมาชิก CPTPP เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะแคนาดาที่เป็นผู้ส่งออกอันดับต้นใน CPTPP ซึ่งอาจจะกระทบต่อเกษตรกรผู้ปลูกถั่วเหลืองในประเทศที่ความสามารถในการแข่งขันมีไม่มากนัก	- มติ ครม. วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๒ รัฐบาลสรุปมติการประชุมคณะกรรมการพืชน้ำมันและน้ำมันพืช ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ และให้ความเห็นชอบการเปิดตลาดนำเข้าเมล็ดถั่วเหลือง ๓ ปี (ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) โดยมีผู้มีสิทธินำเข้าเมล็ดถั่วเหลือง ๘ สมาคม ทั้งนี้ กำหนดให้ผู้มีสิทธิเข้ารับซื้อเมล็ดถั่วเหลืองที่ผลิตได้ในประเทศในราคาตามกลไกตลาด แต่ไม่ต่ำกว่าราคาขั้นต่ำตามชั้นคุณภาพ

ลำดับ	สินค้า	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	สถานการณ์การผลิต/การตลาด	ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	แผนงาน/มาตรการ
๖	กาแฟ	๒๗,๕๕๔	- ในปี ๒๕๖๒ ไทยมีผลผลิตกาแฟ ๒๔,๖๑๔ ตัน ในขณะที่มีปริมาณการใช้ในประเทศสูงถึง ๑๐๐,๐๐๐ ตัน ดังนั้น จึงต้องนำเข้าจากต่างประเทศ - กาแฟถือเป็นแหล่งอาชีพของเกษตรกรไทย โดยได้มีการผลักดันอุตสาหกรรมกาแฟอย่างต่อเนื่อง - ต้นทุนการผลิตกาแฟพันธุ์อาราบิก้าเท่ากับ ๗๒,๘๐๐ บาท/ตัน และกาแฟพันธุ์โรบัสต้าเท่ากับ ๕๕,๗๔๐ บาท/ตัน - คู่แข่งที่สำคัญ ได้แก่ เวียดนาม และอินโดนีเซีย - กาแฟยังเป็นสินค้าที่มีโควตาภาษีของไทยภายใต้ WTO	- การนำเข้าเมล็ดกาแฟจากประเทศสมาชิกอาจเพิ่มขึ้น และทดแทนเมล็ดกาแฟพันธุ์พื้นเมืองภายในประเทศ - ไม่สามารถใช้มาตรการ SSG หากมีการนำเข้ากาแฟในปริมาณมากและกระทบการขยายตัวของเกษตรกรไทย - อาจไม่สามารถบริหารจัดการนำเข้าสินค้า TRQ ได้ เนื่องจากการดำเนินงานภายใต้กรอบ CPTPP ถูกกำหนดไว้ว่าต้องมีลักษณะโปร่งใส	๑. การนำเข้ากาแฟภายในกรอบ AFTA อยู่ในความดูแลของคณะอนุกรรมการพืชสวน ภายใต้คณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ เป็นผู้พิจารณาอนุญาตนำเข้า โดยไม่ให้เกิดผลกระทบต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการ ๒. ปัจจุบันได้มีการจัดทำแผนพัฒนากาแฟแห่งชาติ ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๗๐ เพื่อปรับปรุงยุทธศาสตร์กาแฟให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการระบบการผลิตกาแฟและยกระดับคุณภาพมาตรฐานและอัตลักษณ์กาแฟไทย
๗	มันฝรั่ง	๔,๓๕๑	- ผลผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงานที่ผลิตได้ในประเทศมีปริมาณไม่เพียงพอ กับความต้องการใช้ของโรงงาน จึงจำเป็นต้องนำเข้าจากต่างประเทศทุกปี เพื่อใช้แปรรูปในอุตสาหกรรมขนมขบเคี้ยว - ในปี ๒๕๖๒ มีปริมาณความต้องการใช้ในประเทศ ๓ แสนตัน ในขณะที่ผลิตในประเทศได้ ๑.๒๗ แสนตัน - จำนวนเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากการส่งเสริมให้ปลูกมันฝรั่ง	- ลักษณะการผลิตมันฝรั่งของไทยเป็นการผลิตเพื่อป้อนเข้าโรงงานอุตสาหกรรม และมีผลผลิตไม่มากพอ หากมีการนำเข้ามันฝรั่งจากสมาชิก CPTPP อาจส่งผลให้ผู้ประกอบการหันไปใช้วัตถุดิบนำเข้าทดแทน จากเหตุผลทางด้านราคาและควมมีเสถียรภาพของผลผลิต	๑. ส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งในประเทศ ผ่านการทำ Contract Farming ปี ๒๕๖๑ -๒๕๖๓ ๒. การนำเข้ามันฝรั่ง อยู่ในความดูแลของคณะอนุกรรมการจัดการการผลิตและการตลาด กระเทียม หอมแดง หอมหัวใหญ่ และมันฝรั่งภายใต้คณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ เป็นผู้พิจารณาอนุญาตนำเข้า โดยไม่ให้เกิดผลกระทบต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการ

ลำดับ	สินค้า	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	สถานการณ์การผลิต/การตลาด	ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	แผนงาน/มาตรการ
			โดยมีต้นทุนการผลิตพันธุ์บริโภค ๘,๑๙๐ บาท/ตัน และพันธุ์โรงงาน ๖,๑๙๙ บาท/ตัน - มันฝรั่งเป็นสินค้าที่มีโควตาภาษีของไทย โดยเปิดตลาดหัวมันฝรั่งสดเพื่อแปรรูป ภายใต้ WTO ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓ ปีละ ๕๒,๐๐๐ ตัน อัตราภาษีในโควตา ร้อยละ ๒๗ อัตราภาษี และนอกโควตา ร้อยละ ๑๒๕		
๘	ปลาป่น	๗๐ โรงงาน	- ในปี ๒๕๖๒ ไทยมีผลผลิตปลาป่นในประเทศ ๓.๕ แสนตัน โดยมีปริมาณการใช้ในประเทศ ๒.๘ แสนตัน ปริมาณการส่งออก ๑.๒ แสนตัน และปริมาณการนำเข้า ๐.๕ แสนตัน - ผลผลิตปลาป่นแปรผันตามความต้องการใช้ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ภายในประเทศ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล และปศุสัตว์ที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น	- ไทยไม่เปิดตลาดสินค้าปลาป่นภายใต้ความตกลงการค้าเสรีไทย - เปรู ซึ่งเปรูเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตปลาป่น - การเข้าร่วมความตกลง CPTPP อาจทำให้ไทยต้องเปิดตลาดให้สินค้าปลาป่นจากเปรูเข้ามาตีตลาดไทยเพิ่มมากขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อเกษตรกรหรือโรงงานผลิตสินค้าปลาป่นในไทย	
๙	ชา	-	- ในปี ๒๕๖๒ ไทยมีผลผลิตชาสด ๑๐๒,๙๑๔ ตัน โดยมีการนำเข้าชาแห้งและผลิตภัณฑ์ชารวม ๑๐,๒๐๗ ตัน และส่งออกชาแห้งและผลิตภัณฑ์ชารวม ๕,๘๘๗ ตัน - ต้นทุนการผลิตชาอัสสัมสดของไทยเท่ากับ ๙,๘๒๐ บาท/ตัน และชาจีนสดเท่ากับ ๓๕,๐๕๗ บาท/ตัน	การเปิดตลาดสินค้าชาอาจกระทบต่อเกษตรกรผู้ปลูกชาในประเทศ ซึ่งอาชีพที่รัฐบาลส่งเสริมให้กับชุมชนในภาคเหนือ อีกทั้ง สินค้าชายังเป็นสินค้าอ่อนไหว ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยกับญี่ปุ่น ซึ่งหากเข้าร่วมความตกลง CPTPP ไทยอาจต้องเปิดตลาดให้ญี่ปุ่น	๑. ยุทธศาสตร์ชา ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ เน้นพัฒนาดังแต่ต้นทาง กลางทาง โดยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตลดต้นทุนการผลิต การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า รวมทั้งพัฒนาคุณภาพชาเพื่อยกระดับขีดความสามารถ และศักยภาพในการแข่งขัน

ลำดับ	สินค้า	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	สถานการณ์การผลิต/การตลาด	ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	แผนงาน/มาตรการ
			- การส่งออกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในรูปของชาแห้งและผลิตภัณฑ์ชา โดยมีตลาดส่งออกหลัก ได้แก่ อินเดีย จีน เกาหลี และสหรัฐอเมริกา - ในขณะที่ความต้องการใช้ในประเทศเพิ่มขึ้น ทำให้มีการนำเข้าชาแห้งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยนำเข้าจากประเทศจีน อินเดีย และญี่ปุ่น - นอกจากนี้ ชายังเป็นสินค้าที่มีโควตาภาษีของไทยภายใต้ WTO		๒. การนำเข้าชา อยู่ในความดูแลของคณะกรรมการพืชสวน ภายใต้คณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ เป็นผู้พิจารณาอนุญาตนำเข้า โดยไม่ให้กระทบต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการ
๑๐	กล้วยไม้ตัดดอก	-	- ในปี ๒๕๖๒ ไทยผลิตกล้วยไม้ตัดดอกจำนวน ๔๘,๕๓๙ ต้น เป็นการใช้น้ำในประเทศ ๑๙,๒๓๒ ต้น และส่งออก ๒๙,๐๘๗ ต้น นอกจากนี้ ไทยยังส่งออกกิ่งและต้นกล้วยไม้จำนวน ๓๑,๘๘๑ ต้น - ต้นทุนการผลิตของไทยเท่ากับ ๕๓.๗๒ บาท/กก. และประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จีน อิตาลี และสหภาพยุโรป	- ไม้ตัดดอกเป็นสินค้าอ่อนไหวภายใต้กรอบความตกลง AFTA หรืออาเซียนที่ ยังคงมีการจัดเก็บภาษีนำเข้าที่ร้อยละ ๕ ซึ่งการเข้าร่วม CPTPP อาจส่งผลให้ไทยต้องเปิดตลาดให้สมาชิกจากอาเซียน ได้แก่ เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไน	๑. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี ๒. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การผลิตระหว่างกลุ่มเกษตรกร และนักวิชาการจากภาครัฐ และสถาบันการศึกษา ๓. ภาครัฐร่วมกับเกษตรกรและผู้ประกอบการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการ ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ๔. ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตกล้วยไม้ให้ได้มาตรฐาน GAP รวมถึงโรงรวบรวมและการคัดบรรจุที่มีมาตรฐาน GMP

๓. โอกาสจากการเปิดตลาด (เฉพาะสินค้าเกษตร) กรณีที่ไทยเข้าร่วม CPTPP

ลำดับ	สินค้า	จำนวนเกษตรกร	สถานการณ์การผลิต/การตลาด	โอกาสจากการเปิดตลาด	แผนงาน/มาตรการ
๑	ข้าว	๑. ข้าวนาปี ๔,๒๘๘,๐๙๒ ครัวเรือน ๒. ข้าวนาปรัง ๓๒๕,๑๙๖ ครัวเรือน	- การใช้ในประเทศ ปี ๒๕๖๓ คาดว่ามีการ ใช้ในประเทศ ๑๗.๑๐ ล้านตัน ข้าวเปลือก ลดลงจากปี ๒๕๖๒ ร้อยละ ๐.๐๖ เนื่องจาก ความต้องการใช้เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ และ อุตสาหกรรมมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย - การส่งออกในปี ๒๕๖๓ คาดว่าไทยจะ ส่งออกได้ประมาณ ๗.๕๐ - ๘.๐๐ ล้านตัน ข้าวสาร เนื่องจากตลาดข้าวในต่างประเทศ มีการแข่งขันกันสูง และค่าเงินบาทที่แข็งค่า ส่งผลให้ราคาข้าวไทยสูง กว่าประเทศคู่แข่ง เช่น เวียดนาม และอินเดีย เป็นต้น ซึ่ง อาจจะส่งผลให้ประเทศคู่ค้าชะลอการสั่งซื้อ ข้าวไทยและเปลี่ยนไปซื้อจากประเทศที่มี ราคาถูกกว่าแทน เช่น เวียดนาม และ กัมพูชา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ถ้าค่าเงินบาท อ่อนค่าลงจากปี ๒๕๖๒ และภาวะเศรษฐกิจ โลกดีขึ้น ประเทศที่มีกำลังซื้อสูง และ ประเทศที่เป็นคู่ค้ากับไทยมานาน เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ แอฟริกา และ ตะวันออกกลาง เป็นต้น อาจจะมีคำสั่งซื้อ ข้าวเข้ามาอย่างต่อเนื่องเช่นที่เคยปฏิบัติมา เนื่องจากข้าวไทยมีคุณภาพดี	- ขยายตลาดไปยังแคนาดาและเม็กซิโก ซึ่งเป็นประเทศที่มีมูลค่าการนำเข้าข้าว ฟรีเมียมของไทยในปริมาณที่สูง (๓.๓ พันล้านบาท) - ได้สิทธิประโยชน์ทางภาษีจากการยกเลิก ภาษีนำเข้าข้าวของมาเลเซีย ซึ่งภายใต้ ความตกลง AFTA มาเลเซียยังคงมีการ จัดเก็บภาษีนำเข้าอยู่	๑. โครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี ๒๕๖๒/๖๓ ๒. มาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าวเปลือก ปีการผลิต ๒๕๖๒/๖๓ (คู่ขนานโครงการ ประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว)

ลำดับ	สินค้า	จำนวนเกษตรกร	สถานการณ์การผลิต/การตลาด	โอกาสจากการเปิดตลาด	แผนงาน/มาตรการ
			- ต้นทุนการผลิตข้าวนาปีเฉลี่ย ๔,๘๕๓ บาท/ตัน และต้นทุนการผลิตข้าวนาปรังเฉลี่ย ๗,๗๙๙ บาท/ตัน - ข้าวเป็นสินค้าที่มีโควตาภาษีของไทยภายใต้ WTO		
๒	ยางพารา	๑,๕๐๘,๐๕๑ ครัวเรือน	- ความต้องการใช้ยางพาราของไทยเพิ่มขึ้น เนื่องจากการขยายฐานการผลิตของอุตสาหกรรมจากต่างประเทศทั้งอุตสาหกรรมยางล้อและอุตสาหกรรมแบบจุ่ม เช่น ถุงมือยาง - นอกจากนี้ ภาครัฐยังส่งเสริม/สนับสนุนให้น้ำยางพารามาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ภายในประเทศรวมถึงส่งเสริมให้มีการใช้ยางพาราในหน่วยงานภาครัฐเพิ่มมากขึ้น - สำหรับราคาที่ปรับตัวลดลงต่อเนื่อง เป็นผลจากความกังวลของนักลงทุนที่มีต่อความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจและการเมือง ราคาที่ยังคงผันผวนและปรับตัวในกรอบจำกัด - ต้นทุนการผลิตยางแผ่นดิบ ๕๖,๐๔๐ บาท/ตัน	- คาดว่าจะเพิ่มโอกาสการส่งออกยางพาราและผลิตภัณฑ์ได้มากขึ้น - เกิดการจ้างงานในแรงงานอุตสาหกรรมและเพิ่มปริมาณการใช้ยางมากขึ้น	๑. โครงการสนับสนุนสินเชื่อ อาทิ เงินทุนหมุนเวียนแก่สถาบันเกษตรกรเพื่อรวบรวมยาง สถาบันเกษตรกรแปรรูปยางพารา เงินทุนหมุนเวียนแก่ผู้ประกอบการกิจการยาง (ยางแห้ง) สินเชื่อผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์ยาง ๒. โครงการส่งเสริมการใช้ยางของหน่วยงานภาครัฐ โครงการ ๑ หมู่บ้าน ๑ กิโลเมตร ๓. โครงการประกันรายได้เกษตรกรชาวสวนยาง

ลำดับ	สินค้า	จำนวนเกษตรกร	สถานการณ์การผลิต/การตลาด	โอกาสจากการเปิดตลาด	แผนงาน/มาตรการ
๓	น้ำตาลทราย	๔๒๗,๕๘๘ ราย	- ไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่อันดับ ๒ ของโลก รองจากบราซิล - โดยในปี ๒๕๖๒ ไทยมีผลผลิตน้ำตาล ๑๓.๗๕ ล้านตัน และส่งออกไปยังตลาดโลก ๙.๗๒ ล้านตัน คิดเป็นส่วนแบ่งการตลาดโลกร้อยละ ๑๖.๙๕ - คู่แข่งที่สำคัญคือ บราซิล อินเดีย และออสเตรเลีย - ต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงาน ๙๖๒ บาท/ตัน - น้ำตาลเป็นสินค้าที่มีโควตาภาษีของไทยภายใต้ WTO	- ขยายตลาดน้ำตาลทรายไปยังแคนาดาและเม็กซิโก	๑. โครงการสินเชื่อเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อยอย่างครบวงจร (ระยะที่ ๒) ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ – ๒๕๖๔ ๒. โครงการเงินช่วยเหลือเกษตรกรชาวไร่อ้อยเพื่อชื้อปัจจัยการผลิต ๓. โครงการจัดสรรเงินรายได้ของกองทุนอ้อยและน้ำตาลทรายให้แก่ชาวไร่อ้อยอุดหนุนการผลิต
๔	กุ้งและผลิตภัณฑ์	๒๑,๗๘๖ ฟาร์ม	- ในปี ๒๕๖๒ ไทยมีปริมาณผลผลิตกุ้งในประเทศ ๓๗๐,๒๐๑ ตัน โดยมีปริมาณใช้ในประเทศ ๕๕,๐๐๐ ตัน สำหรับผลผลิตส่วนเกินเป็นการส่งออก โดยส่งออกในรูปแบบของกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง และกุ้งแปรรูป - ต้นทุนการผลิตกุ้งขาวแวนนาไม ๑๑๘.๓๘ บาท/กก. - คู่ค้ากุ้งแช่เย็นแช่แข็งที่สำคัญ ได้แก่ จีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และไต้หวัน - คู่ค้ากุ้งแปรรูปที่สำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้ สหภาพยุโรป และแคนาดา	- แคนาดาเป็นหนึ่งในสมาชิก CPTPP ที่เป็นตลาดส่งออกกุ้งแปรรูปที่สำคัญของไทย - หากเข้าร่วมความตกลง CPTPP ไทยอาจขยายการส่งออกกุ้งแปรรูปไปยังแคนาดาได้อีกทั้ง ยังอาจสามารถรักษาสถานะตลาดกุ้งแช่แข็งในญี่ปุ่น	๑. โครงการเพิ่มขีดความสามารถด้านการผลิตและการตลาดกุ้งทะเลเพื่อการบริโภคภายในประเทศ ปี ๒๕๖๑ ระยะเวลาดำเนินการ ๔ ปี (ปี ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔) โดยคณะกรรมการบริหารกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) สนับสนุนงบประมาณ และให้กรมประมงดำเนินการกิจกรรมโครงการ

ลำดับ	สินค้า	จำนวนเกษตรกร	สถานการณ์การผลิต/การตลาด	โอกาสจากการเปิดตลาด	แผนงาน/มาตรการ
๕	เนื้อไก่ และ ผลิตภัณฑ์	๕,๗๕๙ ครัวเรือน	- ไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพผลิตเนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ - ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อของไทย ๓๒.๕๓ บาท/กก. - ในปี ๒๕๖๒ ไทยผลิตได้ ๒.๑๑ ล้านตัน โดยไทยส่งออกรวม ๙.๐๒ แสนตัน แบ่งเป็นการส่งออกไก่สดแช่เย็นแช่แข็ง ๓.๑๒ แสนตัน และไก่แปรรูป ๕.๙๐ แสนตัน - คู่ค้าที่สำคัญของไทย ได้แก่ ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป และอาเซียน	- รักษาตลาดและขยายการส่งออกเนื้อไก่ปรุงแต่งไปญี่ปุ่น เนื่องจากญี่ปุ่นยังไม่เปิดตลาดสินค้าไก่ปรุงแต่งภายใต้ FTA ระหว่างไทยกับญี่ปุ่น อีกทั้งยังสามารถขยายตลาดส่งออกเนื้อไก่ปรุงแต่งไปยังประเทศแคนาดาได้อีกด้วย	- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำยุทธศาสตร์ไก่เนื้อ เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ
๖	ผลไม้		- ไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพการผลิตและการส่งออกผลไม้เมืองร้อนหลายชนิด เช่น สับปะรด ลำไย ทุเรียน มังคุด มะม่วง ลองกอง เงาะ และส้มโอ - ประเทศคู่ค้าผลไม้สำคัญ ได้แก่ จีน และเวียดนาม	- ขยายการส่งออกผลไม้ของไทย เช่น ลำไย ทุเรียน มังคุด มะม่วง ลองกอง เงาะ และส้มโอ ไปยังแคนาดา และเม็กซิโก รวมทั้งการปรับปรุงมาตรฐานในการผลิตและส่งออก (แต่ประเทศในกลุ่ม CPTPP ไม่ใช่ประเทศหลักในการบริโภคและส่งออกผลไม้ของไทย) - อาจสามารถขยายการส่งออกผลิตภัณฑ์สับปะรดจากการลดภาษีในประเทศญี่ปุ่น แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และเปรู ในสินค้าสับปะรด โดยสับปะรดกระป๋อง ด้วการลดภาษีภายใต้ความตกลง CPTPP	

ลำดับ	สินค้า	จำนวนเกษตรกร	สถานการณ์การผลิต/การตลาด	โอกาสจากการเปิดตลาด	แผนงาน/มาตรการ
				อาจสร้างประโยชน์เพิ่มเติมจากความตกลงในปัจจุบัน โดยเฉพาะในประเทศที่มีตลาดสินค้าอยู่แล้ว เช่น ญี่ปุ่น ที่เดิมได้สิทธิภาษีจากความตกลง AJCEP ๒๕.๕% เหลือ ๑๘.๕% หรือออสเตรเลีย จากภาษีพื้นฐาน MFN ๕% เหลือ ๐% เมื่อความตกลงมีผลบังคับใช้ - โอกาสทางการค้าโดยใช้สิทธิ Rules of Origin (RoO) ในอุตสาหกรรมการผลิตต่อเนื่องหรือส่งออกเพิ่มขึ้น โดยมีตลาดใหม่ที่ไทยจะได้สิทธิทางภาษี ได้แก่ เม็กซิโก และแคนาดา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกาผ่านสิทธิ์ Border Trade (USMCA)	

ภาคผนวก ง

ความเห็นต่อข้อกังวลของเกษตรกรและแนวทางการแก้ไข/
พัฒนาเพื่อให้เกษตรกรไทยมีความพร้อมก่อนการเข้าร่วม
อนุสัญญา UPOV 1991

ภาคผนวก ง

ความเห็นต่อข้อกังวลของเกษตรกร และแนวทางการแก้ไข/พัฒนา เพื่อให้เกษตรกรไทยมีความพร้อมก่อนการเข้าร่วมอนุสัญญา UPOV 1991

ข้อกังวล	ข้อเท็จจริง	แนวทางการแก้ไข/พัฒนา
๑. เกษตรกรยังขาดความพร้อมและความเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าร่วมความตกลง CPTPP และการเป็นภาคีอนุสัญญา UPOV 1991 และผลกระทบที่จะเกิด		กรมวิชาการเกษตร กรมการค้าข้าว กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมส่งเสริมสหกรณ์ ดำเนินการสร้างการรับรู้แก่เกษตรกรและผู้เกี่ยวข้อง
๒. เกษตรกรรายย่อยอาจถูกกล่าวหาว่าละเมิดสิทธิหากขยายพันธุ์เอง และต้นทุนการผลิตสูงขึ้น	- มาตรา ๑๔ (๒) เกี่ยวกับสิ่งที่เก็บเกี่ยวได้ รวมถึงพืชทั้งต้น และส่วนของพืช ที่ได้จากการใช้ชิ้นส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์คุ้มครอง โดยไม่ได้รับอนุญาต จะต้องขออนุญาตจากนักปรับปรุงพันธุ์ - มาตรา ๑๕ (๒) (ข้อยกเว้นสิทธินักปรับปรุงพันธุ์ที่เป็นทางเลือก) ภาคีสมาชิกใดอาจจำกัดสิทธินักปรับปรุงพันธุ์ที่มีอยู่ในพันธุ์ใด ๆ ได้ โดยการอนุญาตให้เกษตรกรใช้ผลิตผลที่เก็บเกี่ยวได้จากการเพาะปลูกพันธุ์คุ้มครอง ในพื้นที่ของตนเอง (ทั้งนี้ ต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตที่สมเหตุสมผลและเป็นการรักษาผลประโยชน์ที่ข้อบัญญัติกฎหมายของนักปรับปรุงพันธุ์)	ให้ใช้ประโยชน์จากมาตรา ๑๕ (๒) โดยให้ระบุข้อความเพื่อยกเว้นสิทธินักปรับปรุงพันธุ์ เพื่อประโยชน์ต่อเกษตรกร ดังตัวอย่าง เช่น เวียดนาม : “การจำกัดสิทธิผู้ทรงสิทธิ การกระทำดังต่อไปนี้ไม่ถือเป็นการละเมิดสิทธิสำหรับพันธุ์พืชที่ได้รับความคุ้มครอง : การใช้วัสดุเก็บเกี่ยวพันธุ์พืชที่ได้รับความคุ้มครองโดยผู้ผลิตในครัวเรือนเพื่อการขยายพันธุ์และการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไปบนพื้นที่ของตนเอง” กลุ่มประเทศ African Intellectual Property Organization : “ข้อยกเว้นสิทธินักปรับปรุงพันธุ์พืช สิทธิของผู้ทรงสิทธิจะต้องไม่รวมถึง: การใช้สิ่งเก็บเกี่ยวที่ได้มาจากการเพาะปลูกพันธุ์พืชคุ้มครองเพื่อใช้เป็นส่วนขยายพันธุ์ในฤดูกาลต่อไปโดยเกษตรกรเอง ซึ่งข้อยกเว้นนี้ไม่รวมถึงไม้ผล พืชป่าไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ”
๓. เกษตรกรขาดความรู้ในการคัดเลือกพันธุ์ ในการเก็บเมล็ดพันธุ์หรือขยายพันธุ์เอง ทำให้ผลผลิตต่ำ ไม่สามารถแข่งขันในตลาดได้ จำเป็นต้องซื้อเมล็ดพันธุ์	- มาตรา ๑๔ (๒) เกี่ยวกับสิ่งที่เก็บเกี่ยวได้ รวมถึงพืชทั้งต้น และส่วนของพืช ที่ได้จากการใช้ชิ้นส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์คุ้มครอง โดยไม่ได้รับอนุญาต จะต้องขออนุญาตจากนักปรับปรุงพันธุ์	เพื่อการส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหาร และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รัฐบาลควรมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐและเอกชน ดังนี้

ข้อกังวล	ข้อเท็จจริง	แนวทางการแก้ไข/พัฒนา
จากบริษัทซึ่งไม่สามารถขยายพันธุ์เองได้ ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น และไม่ยั่งยืน		- ตั้งเป้าหมายสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร กรมการข้าว กรมส่งเสริมการเกษตร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการวิจัย รวบรวม พัฒนา รักษา และกระจายพันธุ์พืชลูกผสม/พันธุ์ผสม เปิดพื้นที่เมืองคุณภาพดีแก่เกษตรกร เป็นการรักษา ความสมดุลระหว่างพันธุ์ลูกผสมที่เป็นการค้า และ พันธุ์ดีที่เกษตรกรสามารถปลูกและเก็บพันธุ์เองได้ เพื่อ เป็นทางเลือกแก่เกษตรกร - บูรณาการหน่วยงานเพื่อเชื่อมโยงกระบวนการ ทำงานในการกิจการผลิตพันธุ์พืชแบบครบวงจร ทั้งระบบ ตั้งแต่กระบวนการวิจัยและปรับปรุงพันธุ์พืช การคัดเลือกพันธุ์พืช การขยายพันธุ์พืชตามขั้นพันธุ์ การจำหน่ายพันธุ์พืชจากภาครัฐโดยตรงสู่เกษตรกร โดยสนับสนุนงบประมาณ และเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ ที่ทันสมัยพร้อมในการปรับปรุงสภาพพันธุ์พืช การตรวจสอบ คุณภาพและมาตรฐานพันธุ์พืช บริการแก่เกษตรกร - ภาครัฐดำเนินการสร้างเครือข่ายการผลิตพันธุ์พืช ชุมชน โดยให้มีพื้นที่การผลิตพันธุ์พืชตามศักยภาพ ท้องถิ่นกระจายให้ครอบคลุมทั้งประเทศ โดยเกษตรกร เป็นผู้ผลิตพันธุ์พืชที่รับมาจากภาครัฐ และจำหน่าย คืนกลับให้หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการปรับปรุง สภาพพันธุ์พืช และตรวจสอบคุณภาพมาตรฐาน ก่อนจำหน่ายให้กับเกษตรกรรายย่อยทั่วไปในราคา ที่เหมาะสม - ภาครัฐจัดหลักสูตรฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ในการขยาย และเก็บรักษาพันธุ์

ข้อกังวล	ข้อเท็จจริง	แนวทางการแก้ไข/พัฒนา
๔. เกษตรกรที่มีวิถีเก็บ/ขายพันธุ์พื้นเมืองเอง เกรงว่าอาจมีการผสมข้ามกับพันธุ์การค้า ซึ่งอาจเกิดการละเมิดสิทธิโดยไม่ได้ตั้งใจ	๑. มาตรา ๕ (๑) ระบุพันธุ์พืชที่จะได้รับสิทธิคุ้มครองเมื่อ ๑) เป็นพันธุ์ใหม่ ๒) แตกต่างจากพันธุ์อื่น ๓) มีความสม่ำเสมอ ๔) มีความคงตัว ๒. มาตรา ๑๔ (๕) ระบุพันธุ์ที่ได้มาจากพันธุ์กรรมสำคัญของพืชอื่น และพันธุ์บางประเภท ข้อกำหนดในวรรค (๑) ถึง (๔) ให้นำมาใช้กับกรณีต่อไปนี้ด้วย ๒.๑ พันธุ์ที่ได้จากพันธุ์กรรมสำคัญของพันธุ์คุ้มครอง ๒.๒ พันธุ์ที่ไม่สามารถแยกความแตกต่างจากพันธุ์คุ้มครองได้อย่างชัดเจนตามมาตรา ๑ และ ๒.๓ พันธุ์ที่จำเป็นต้องใช้พันธุ์คุ้มครองในการผลิตทุกครั้ง ๓. ฐานข้อมูลด้านพันธุ์พืชพื้นเมืองของไทย ยังไม่ครอบคลุม เป็นระบบ และไม่สามารถเข้าถึงได้ง่าย	- รัฐบาลตั้งเป้าหมายการขึ้นบัญชีพันธุ์พืชท้องถิ่นให้อยู่ในระบบฐานข้อมูลที่สามารถตรวจสอบได้อย่างชัดเจน เป็นวาระสำคัญ
๕. การนำพันธุ์พื้นเมืองไปขึ้นทะเบียน โดยไม่ได้ผ่านกระบวนการปรับปรุงพันธุ์ ทำให้เกิดการผูกขาดเกษตรกรไม่สามารถใช้พันธุ์พื้นเมืองได้	- เกษตรกรที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปลูกสมุนไพร - มาตรา ๕ (๑) ระบุพันธุ์พืชที่จะได้รับสิทธิคุ้มครองเมื่อ ๑) เป็นพันธุ์ใหม่ ๒) แตกต่างจากพันธุ์อื่น ๓) มีความสม่ำเสมอ และ ๔) มีความคงตัว - ฐานข้อมูลด้านพันธุ์พืชพื้นเมืองของไทย ยังไม่ครอบคลุมทุกชนิดพืช และยังไม่เป็นระบบที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย - มาตรา ๒๑ การเป็นโสมะของสิทธินักปรับปรุงพันธุ์กรณีที่พันธุ์พืชใหม่ได้รับความคุ้มครองไม่มีคุณสมบัติความใหม่และความแตกต่าง	- รัฐบาลตั้งเป้าหมายการขึ้นบัญชีพันธุ์พืชท้องถิ่นให้อยู่ในระบบฐานข้อมูลที่สามารถตรวจสอบได้อย่างชัดเจน เป็นวาระสำคัญ เพื่อคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองที่มีความหลากหลายทางพันธุกรรม

ข้อกังวล	ข้อเท็จจริง	แนวทางการแก้ไข/พัฒนา
๖. เมล็ดพันธุ์พืชอาจถูกผูกขาดโดย บริษัทยวณานขึ้น และราคาเมล็ดพันธุ์จะสูงขึ้น	ระบบการขยายพันธุ์พืชของรัฐบาลเพื่อเกษตรกรรายย่อยยังไม่เป็นระบบ และเป็นพื้นที่ของเกษตรกรรายย่อยไม่ได้	เพื่อการส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหาร และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รัฐบาลควรมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐและเอกชน ดังนี้ - ตั้งเป้าหมายสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการวิจัย รวบรวม พัฒนา รักษา และกระจายพันธุ์พืชลูกผสมเปิดพื้นเมือง คุณภาพดี แก่เกษตรกร - กรมวิชาการเกษตรและกรมส่งเสริมการเกษตรจัดตั้งหน่วยงานขยายพันธุ์พืช (โดยเฉพาะพืชไร่ และผัก) เพื่อให้เป็นแหล่งพันธุ์ดีแก่เกษตรกรรายย่อยอย่างเป็นระบบ โดยให้กองวิจัยพัฒนาเมล็ดพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร เป็นหน่วยงานหลักในการศึกษาวิจัย ปรับปรุงพันธุ์ และผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์คัด พันธุ์หลัก และพันธุ์ขยาย จากนั้นให้กองขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตร ดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์จำหน่ายแก่เกษตรกร โดยการสร้างเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชชุมชน (ทั้งนี้ ทั้ง ๒ หน่วยงานขณะนี้ได้ตั้งขึ้นเป็นหน่วยงานภายในแล้ว)
๗. เกษตรกรบางรายสามารถพัฒนาพันธุ์พืชได้เอง แต่ยังขาดความรู้ที่ทันสมัย และกระบวนการขอรับการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ยุ่งยาก ทำให้ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยลดลง		- ภาครัฐร่วมกับภาคเอกชน สนับสนุนให้ความรู้ในการพัฒนาพันธุ์พืชแก่เกษตรกรอย่างเป็นระบบ - ภาครัฐปรับปรุงระเบียบและกระบวนการในการขอรับการคุ้มครองพันธุ์ใหม่ให้สะดวกมากขึ้น

ข้อกัฉวล	ข้อเท็จจริง	แนวทางการแก้ไข/พัฒนา
๘. เกษตรกรรายย่อยที่ปลูกพืชบางชนิดมีการพัฒนาพันธุ์จากต่างประเทศ และภาครัฐหรือเอกชนไม่สามารถพัฒนาพันธุ์ได้เอง (เช่น ไม้ดอกไม้ประดับต่างประเทศ และผักบางชนิด) ปกติเกษตรกรรายย่อยมักจะขยายพันธุ์ในพื้นที่ตนเอง เกษตรกรจะถูกซื้อหาละเมิดได้ หากจำหน่ายผลผลิตในตลาดในประเทศหรือต่างประเทศ	มาตรา ๑๔ (๒) เกี่ยวกับสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องได้ รวมถึงพืชทั้งต้น และส่วนของพืช ที่ได้จากการใช้ชิ้นส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์คุ้มครอง โดยไม่ได้รับอนุญาต จะต้องขออนุญาตจากนักปรับปรุงพันธุ์	ภาครัฐดำเนินการ หรือส่งเสริมภาคเอกชนการพัฒนาการจำหน่ายพันธุ์พืชเฉพาะซึ่งต้องมีการชำระค่าลิขสิทธิ์พันธุ์ และจำหน่ายให้เกษตรกรต่อไป

ภาคผนวก จ

สถานการณ์/การปฏิบัติ/คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษา
คณะอนุกรรมการจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
และข้อกังวลของเกษตรกรที่ผลิตพืชชนิด/กลุ่มต่าง ๆ
ต่อการเข้าร่วมอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่
(UPOV 1991)

ภาคผนวก จ

สถานการณ์/การปฏิบัติ/คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
และข้อกังวลของเกษตรกรที่ผลิตพืชชนิด/กลุ่มต่าง ๆ ต่อการเข้าร่วมอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV 1991)

ชนิด/กลุ่มพืช	สถานการณ์/การปฏิบัติ*	คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ข้อกังวลของเกษตรกร
		ผลเสีย	ผลดี	
ทั่วไป	เกษตรกรยังขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าร่วมความตกลง CPTPP และการเป็นภาคีอนุสัญญา UPOV 1991 และผลกระทบที่จะเกิด			ขาดความพร้อม
พืชไร่ ๑. ข้าว	- งานด้านการวิจัยพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ข้าวส่วนใหญ่ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐและมหาวิทยาลัย มีเอกชนและนักปรับปรุงพันธุ์รายย่อยบ้าง แต่จำนวนไม่มากนัก - พันธุ์การค้าส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ผสม - พันธุ์ที่เกษตรกรใช้เพาะปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์การค้าและพันธุ์ที่ทางราชการแนะนำ - เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ปลูกต่อเองเพื่อลดต้นทุนการผลิต เนื่องจากเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี หากมีการควบคุมคุณภาพทุกขั้นตอนในกระบวนการผลิตจะสามารถนำไปเพาะปลูกต่อได้ ๑ - ๒ ฤดูปลูก - ราคาจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวของกรมการข้าวกำหนดโดยคณะกรรมการบริหารเงินทุนหมุนเวียนเพื่อผลิตและขยายพันธุ์พืช	- มีโอกาสเกิดผลกระทบเชิงลบค่อนข้างน้อย เนื่องจากพันธุ์ข้าวที่เกษตรกรใช้เพาะปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ของราชการ/มหาวิทยาลัย - ตลาดเมล็ดพันธุ์ข้าวอาจมีการแข่งขันที่สูงขึ้น เนื่องจากเอกชนสนใจเข้ามาลงทุนวิจัยพัฒนาพันธุ์ - เกษตรกรจะเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ใหม่ที่ได้รับความสะดวกคุ้มครองไว้ปลูกต่อและเก็บเกี่ยวขายผลผลิต (grain) ได้ ก็ต่อเมื่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กษ.) ต้องออกกฎหมายอนุญาตให้เกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ใหม่ที่ได้รับความสะดวกคุ้มครอง	- ดึงดูดให้ภาคเอกชน/นักปรับปรุงพันธุ์รายย่อยลงทุนวิจัยพัฒนาพันธุ์ข้าว เกิดการแข่งขันด้านการวิจัยพัฒนาพันธุ์ข้าวมากขึ้น - มีข้าวพันธุ์ใหม่ออกสู่ตลาดมากขึ้น - เกษตรกรมีตัวเลือกซื้อพันธุ์ข้าวมากขึ้นในราคาที่เหมาะสม	- ข้าวพันธุ์พื้นเมืองจะหายไปเนื่องจากเกษตรกรนิยมปลูกพันธุ์ใหม่ - อาจเกิดการผสมข้ามแปลงระหว่างข้าวพันธุ์ใหม่ที่ได้รับความสะดวกคุ้มครองกับข้าวพันธุ์พื้นเมือง ทำให้เกษตรกรถูกฟ้องจากเจ้าของพันธุ์ - ราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวจะสูงขึ้น - วัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ข้าวจะถูกทำลาย - ต่างชาตินำพันธุ์ข้าวไปจดทะเบียน

ชนิด/กลุ่มพืช	สถานการณ์/การปฏิบัติ*	คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ข้อกังวลของเกษตรกร
		ผลเสีย	ผลดี	
	- กรมการค้าข้าวจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวผ่านช่องทางต่าง ๆ ดังนี้ (๑) เกษตรกรผู้จัดทำแปลงขยายพันธุ์ข้าว (๒) หน่วยงานราชการผ่านโครงการส่งเสริมการเกษตรต่าง ๆ (๓) เกษตรกรทั่วไป (๔) ตัวแทนจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวของกรมการค้าข้าว - ปัญหาเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ข้าว ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ตลาด ทำให้เกษตรกรเปลี่ยนพันธุ์ปลูกอย่างรวดเร็ว - การนำพันธุ์ข้าวจากต่างประเทศเข้ามาปลูกในประเทศในปัจจุบันยังไม่สามารถทำได้ เนื่องจากมีกฎหมายควบคุมไม่ให้นำเข้าและส่งออกเมล็ดพันธุ์ข้าว - เกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ปลูกต่อเองประมาณร้อยละ ๕๐ ซื้อเมล็ดพันธุ์เพื่อใช้เพาะปลูก ร้อยละ ๕๐ - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ๔,๖๓๖,๐๖๐ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๖๖,๕๑๓,๒๐๐ ไร่	ไว้ปลูกต่อบนพื้นที่เพาะปลูกของตนเอง นอกจากนี้ เมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกรเก็บไว้เพาะปลูกต่อเองดังกล่าว อาจจะไม่สามารถนำไปแบ่งปันเพื่อนบ้านได้ หากกฎหมายไม่อนุญาตให้ทำได้ - ราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ใหม่ที่ได้รับ ความคุ้มครองอาจมีราคาสูงกว่าเมล็ดพันธุ์ข้าวทั่วไป		- เกษตรกรจะปลูกฟื้อง เพราะมีการปลูกข้าวเวียตนามอยู่ในพื้นที่

ชนิด/กลุ่มพืช	สถานการณ์/การปฏิบัติ*	คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ข้อกังวลของเกษตรกร
		ผลเสีย	ผลดี	
	- โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ ๑,๒๘๖,๗๖๖ ครัวเรือน (๒๙%) มีพื้นที่ปลูก ๕ - ๑๐ ไร่ (ข้อมูล ทบก.) - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูกต่อครัวเรือน อยู่ที่ ๑๔ ไร่			
๒. มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน	- งานด้านการวิจัยพัฒนาพันธุ์ดำเนินการโดยหน่วยงานรัฐ มหาวิทยาลัย และเอกชน (อ้อย) - พันธุ์ที่ใช้เพาะปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ของทางราชการ - เกษตรกรนิยมเก็บท่อนพันธุ์ไว้ปลูกต่อ - มันสำปะหลัง ร้อยละการเก็บพันธุ์ไว้ปลูกต่อของเกษตรกรรายย่อยและรายใหญ่ เท่ากับ ๘๐ และ ๗๐ ตามลำดับ - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ๕๓๗,๙๓๗ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๘,๖๖๖,๕๙๖ ไร่ - โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ ๑๖๙,๑๑๑ ครัวเรือน (๓๐%) มีพื้นที่ปลูก ๕ - ๑๐ ไร่ - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูกต่อครัวเรือน อยู่ที่ ๑๖ ไร่ - อ้อยโรงงาน ร้อยละการเก็บพันธุ์ไว้ปลูกต่อของเกษตรกรรายย่อยและรายใหญ่ เท่ากับ ๘๐ และ ๙๐ ตามลำดับ	- โอกาสเกิดผลกระทบเชิงลบค่อนข้างน้อย เนื่องจากพันธุ์ที่เกษตรกรใช้เพาะปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ดั้งเดิม และพันธุ์ของทางราชการ/มหาวิทยาลัย - เกษตรกรจะเก็บส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับการคุ้มครองไว้ปลูกต่อและเก็บเกี่ยวผลผลิตขายได้ก็ต่อเมื่อ เกษ. ต้องออกกฎหมายอนุญาตให้เกษตรกรเก็บส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับการคุ้มครองไว้ปลูกต่อบนพื้นที่เพาะปลูกของตนเอง ท่อนพันธุ์ที่เกษตรกรเก็บไว้เพาะปลูกต่อเองดังกล่าว อาจจะไม่สามารถนำไปแปรรูปเพื่อนำไปใช้ได้ หากกฎหมายไม่อนุญาตให้ทำได้ - ราคาท่อนพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับ ความคุ้มครองอาจมีราคาสูงกว่าพันธุ์ทั่วไป	- ดึงดูดให้ภาคเอกชน/นักปรับปรุงพันธุ์รายย่อย ลงทุนวิจัยพัฒนาพันธุ์มากขึ้น - มีพันธุ์ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น (ทนทานต่อโรคและแมลง/ผลผลิตต่อไร่สูงขึ้น) - เกษตรกรมีทางเลือกในการเลือกใช้พันธุ์ต่าง ๆ มากขึ้น	

ชนิด/กลุ่มพืช	สถานการณ์/การปฏิบัติ*	คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ข้อกังวลของเกษตรกร
		ผลเสีย	ผลดี	
	- ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยโรงงาน ๔๒๗,๕๘๘ ราย คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๑๑,๙๕๗,๒๐๑ ไร่ - โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ ๘๘,๙๖๘ ครัวเรือน (๒๙%) มีพื้นที่ปลูก ๕ - ๑๐ ไร่ (ข้อมูล ทบ.) - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูกต่อราย อยู่ที่ ๒๘ ไร่			
๓. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	- งานด้านการวิจัยพัฒนาพันธุ์ดำเนินการโดย ภาคเอกชน (พันธุ์ลูกผสม) มหาวิทยาลัย/หน่วยงานรัฐ (พันธุ์ผสมเปิด/พันธุ์ลูกผสม) - พันธุ์การค้าส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ลูกผสม (F1/Hybrid) - เกษตรกรนิยมปลูกพันธุ์การค้า ซึ่งเป็นส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ลูกผสม เกษตรกรจึงไม่นิยมเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ปลูกต่อ เพราะผลผลิตที่ได้จะลดลงมาก - พันธุ์ของหน่วยงานรัฐ/มหาวิทยาลัย มีทั้งพันธุ์ผสมเปิด (OP) และพันธุ์ลูกผสม เกษตรกรจะเก็บเมล็ดพันธุ์เฉพาะที่เป็นพันธุ์ผสมเปิด - เกษตรกรไม่นิยมเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ปลูกต่อร้อยละ ๑๐๐ ของเกษตรกรทั้งรายย่อยและรายใหญ่ ชื่อเมล็ดพันธุ์เพื่อใช้เพาะปลูก	- ตลาดเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีการแข่งขันที่สูงขึ้น - เกษตรกรจะเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดพันธุ์ใหม่ที่ได้รับความสะดวกคุ้มครองไว้ปลูกต่อและเก็บเกี่ยวขายผลผลิตได้ก็ต่อเมื่อ ๒-๓ ปี ต้องออกกฎหมายอนุญาตให้เกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดพันธุ์ใหม่ที่ได้รับความสะดวกคุ้มครองไว้ปลูกต่อบนพื้นที่เพาะปลูกของตนเอง - นอกจากนี้ เมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกรเก็บไว้เพาะปลูกต่อเองดังกล่าว อาจจะไม่สามารถนำไปแบ่งปันเพื่อนบ้านได้ หากกฎหมายไม่อนุญาตให้ทำได้	- จะมีเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น (ทนทานต่อโรคและแมลง/ผลผลิตต่อไร่สูงขึ้น) - มีการแข่งขันวิจัยพัฒนาในตลาดเมล็ดพันธุ์มากยิ่งขึ้น ลดการผูกขาดที่เกษตรกรต้องซื้อเมล็ดพันธุ์เฉพาะของบริษัทรายใหญ่ - ลดปัญหาการขโมยพันธุ์ และปัญหาเมล็ดพันธุ์ปลอม - เกษตรกรจะมีตัวเลือกเมล็ดพันธุ์ใหม่ ๆ ให้เลือกซื้อ ในราคาที่เหมาะสม - มีโอกาสที่พันธุ์ใหม่ ๆ จากต่างประเทศจะเข้ามาขายในประเทศไทย	- ปัญหาการผสมข้ามแปลงระหว่างพันธุ์ใหม่ที่ได้รับความสะดวกคุ้มครองกับพันธุ์พื้นเมือง ทำให้เกษตรกรถูกฟ้องร้องจากเจ้าของพันธุ์ - พันธุ์พื้นเมืองจะหายไปเนื่องจากเกษตรกรนิยมปลูกพันธุ์ใหม่ - จะมีการบุกกราดงาป่าเผาป่าเพื่อปลูกข้าวโพดมากขึ้น - ราคาเมล็ดพันธุ์จะสูงขึ้น

ชนิด/กลุ่มพืช	สถานการณ์/การปฏิบัติ	คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ข้อกังวลของเกษตรกร
		ผลเสีย	ผลดี	
	- ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ๔๒๕,๒๘๑ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๖,๕๓๓,๙๗๑ ไร่ - โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ ๑๐๑,๗๖๑ ครัวเรือน (๒๖%) มีพื้นที่ปลูก ๕ - ๑๐ ไร่ (ข้อมูล ทบก.) - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูกต่อครัวเรือน อยู่ที่ ๑๕ ไร่	- ราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดพันธุ์ใหม่ที่ได้รับความนิยมคุ้มครองอาจมีราคาสูงกว่าเมล็ดพันธุ์ทั่วไป		
๔. ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง	- งานด้านการวิจัยพัฒนาพันธุ์ดำเนินการโดยหน่วยงานรัฐ และมหาวิทยาลัย - พันธุ์ที่ใช้เพาะปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์แท้เกษตรกรจึงเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ปลูกต่อได้โดยที่ผลผลิตลดลงหรือเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก - ปัญหาของการเก็บเมล็ดพันธุ์พืชกลุ่มถั่ว คือ อายุการเก็บจะสั้น เนื่องจากเป็นพืชน้ำมัน - ภาคเอกชนไม่สนใจลงทุนด้านการวิจัยพัฒนาพันธุ์ - ร้อยละการเก็บเมล็ดพันธุ์ถั่วทั้งสามไว้ปลูกต่อของเกษตรกรรายย่อยและรายใหญ่ เท่ากับ ๒๐ และ ๑๐ ตามลำดับ <u>ถั่วเขียว</u> - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูก ๓๓,๖๖๓ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๘๐๓,๕๒๒ ไร่	- มีโอกาสเกิดผลกระทบเชิงลบน้อย เนื่องจากพันธุ์ที่เกษตรกรใช้เพาะปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ของทางราชการ/มหาวิทยาลัย - เกษตรกรจะเก็บเมล็ดพันธุ์ใหม่ที่ได้รับความนิยมคุ้มครองไว้ปลูกต่อและเก็บเกี่ยวผลผลิตขายได้ ก็ต่อเมื่อกษ. ต้องออกกฎหมายอนุญาตให้เกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์ใหม่ที่ได้รับ ความคุ้มครองไว้ปลูกต่อบนพื้นที่เพาะปลูกของตนเอง - เมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกรเก็บไว้เพาะปลูกต่อเองดังกล่าว อาจจะไม่สามารถนำไปแบ่งปันเพื่อนบ้านได้ หากกฎหมายไม่อนุญาตให้ทำได้	- ดึงดูดให้ภาคเอกชน/นักปรับปรุงพันธุ์รายย่อยลงทุนวิจัยพัฒนาพันธุ์มากขึ้น - มีเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น (ทนทานต่อโรคและแมลง/ผลผลิตต่อไร่สูงขึ้น) - เกษตรกรมีทางเลือกในการเลือกใช้พันธุ์ต่าง ๆ มากขึ้น	

ชนิด/กลุ่มพืช	สถานการณ์/การปฏิบัติ*	คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ข้อกังวลของเกษตรกร
		ผลเสีย	ผลดี	
	- โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ ๙,๐๙๑ ครัวเรือน (๒๗%) มีพื้นที่ปลูก ๕ - ๑๐ ไร่ - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูกต่อครัวเรือน อยู่ที่ ๒๓ ไร่ ๓ วา ๓ เดือน - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูก ๒๗,๒๕๗ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๑๔๗,๓๖๖ ไร่ - โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ ๕,๙๓๙ ครัวเรือน (๕๓%) มีพื้นที่ปลูก น้อยหรือเท่ากับ ๕ ไร่ (ข้อมูล ทบก.) - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูกต่อครัวเรือน อยู่ที่ ๕ ไร่ ๓ วา ๓ เดือน - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูก ๑๐,๙๓๙ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๙๓,๒๘๕ ไร่ - โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ ๘,๙๘๒ ครัวเรือน (๘๖%) มีพื้นที่ปลูก น้อยหรือเท่ากับ ๕ ไร่ (ข้อมูล ทบก.) - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูกต่อครัวเรือน อยู่ที่ ๙ ไร่			
๕. สับปะรดโรงงาน	- เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้หน่อพันธุ์ที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ และหน่อพันธุ์จากหน่วยงานราชการ กรณีที่เป็นพันธุ์ใหม่ เช่น สับปะรดฉีกตา พันธุ์เพชรบุรี ๑ และพันธุ์เพชรบุรี ๒	- โอกาสเกิดผลกระทบทางลบค่อนข้างน้อย เนื่องจากพันธุ์ที่เกษตรกรใช้เพาะปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ดั้งเดิม และพันธุ์ของทางราชการ/มหาวิทยาลัย	- ดึงดูดให้ภาคเอกชน/นักปรับปรุงพันธุ์รายย่อย ลงทุนวิจัยพัฒนาพันธุ์มากขึ้น - มีพันธุ์ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น	

ชนิด/กลุ่มพืช	สถานการณ์/การปฏิบัติ*	คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ข้อกังวลของเกษตรกร
		ผลเสีย	ผลดี	
	- งานด้านวิจัยพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ดำเนินการโดยหน่วยงานรัฐ มหาวิทยาลัย เอกชน และนักปรับปรุงพันธุ์รายย่อย - ร้อยละการเก็บพันธุ์ไว้ปลูกต่อของเกษตรกรรายย่อยและรายใหญ่ เท่ากับ ๔๕ - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงาน ๓๕,๓๓๒ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๔๖๖,๔๙๗ ไร่ - โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ ๘,๕๗๑ ครัวเรือน (๔๖%) มีพื้นที่ปลูกน้อยกว่าหรือเท่ากับ ๕ ไร่ - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูกต่อครัวเรือน อยู่ที่ ๑๓ ไร่	- เกษตรกรจะเก็บส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับความสะดวกไว้ปลูกต่อและเก็บเกี่ยวผลผลิตขายได้ก็ต่อเมื่อ กษ. ต้องออกกฎหมายอนุญาตให้เกษตรกรเก็บส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับความสะดวกไว้ปลูกต่อบนพื้นที่เพาะปลูกของตนเอง หมอพันธุ์ที่เกษตรกรเก็บไว้เพาะปลูกเองดังกล่าว อาจจะไม่สามารถนำไปแบ่งปันเพื่อนบ้านได้ หากกฎหมายไม่อนุญาตให้ทำได้ - ราคาหน่อพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับความสะดวกอาจมีราคาสูงกว่าพันธุ์ทั่วไป	- เกษตรกรมีทางเลือกในการเลือกใช้นพันธุ์ต่าง ๆ มากขึ้น	
ไม้ยืนต้นอุตสาหกรรม ๑. ยางพารา	- เกษตรกรส่วนใหญ่ พันธุ์ที่ใช้เป็นพันธุ์จากภาคเอกชน (กิ่งพันธุ์) และใช้พันธุ์จากหน่วยงานราชการเพื่อเป็นตาพันธุ์ดี - งานด้านวิจัยพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ ดำเนินการโดยหน่วยงานรัฐ มหาวิทยาลัย เอกชน และเกษตรกรรายย่อย	- โอกาสเกิดผลกระทบเชิงลบค่อนข้างน้อย เนื่องจากพันธุ์ที่เกษตรกรใช้เพาะปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ดั้งเดิม และพันธุ์ของทางราชการ/มหาวิทยาลัย - สำหรับพันธุ์ใหม่ที่ได้รับความสะดวก เกษตรกรไม่สามารถเก็บ	- ดึงดูดให้ภาคเอกชน/นักปรับปรุงพันธุ์รายย่อยลงทุนวิจัยพัฒนาพันธุ์มากขึ้น - มีพันธุ์ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น - เกษตรกรมีทางเลือกในการเลือกใช้นพันธุ์ต่าง ๆ มากขึ้น	

ชนิด/กลุ่มพืช	สถานการณ์/การปฏิบัติ*	คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ข้อกังวลของเกษตรกร
		ผลเสีย	ผลดี	
	- เกษตรกรไม่นิยมเก็บพันธุ์ไว้ปลูกต่อ ร้อยละการเก็บพันธุ์ไว้ปลูกต่อของเกษตรกร รายน้อยและรายใหญ่ เท่ากับ ๐ - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูก ยางพารา ๑,๕๐๘,๐๕๑ ครัวเรือน คิดเป็น พื้นที่ปลูกรวม ๒๒,๕๓๐,๕๐๓ ไร่ - โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ ๒๗๑,๒๐๒ ครัวเรือน (๒๗%) มีพื้นที่ปลูก ๕ - ๑๐ ไร่ (ข้อมูล ทบก.) - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูกต่อครัวเรือน อยู่ที่ ๑๕ ไร่	พันธุ์ใหม่ที่ได้รับความนิยมควรไว้ปลูกต่อ บนพื้นที่เพาะปลูกของตนเอง และ เก็บเกี่ยวขายผลผลิตได้ - ราคาต้น/กิ่งพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับ ความคุ้มครองอาจมีราคาสูงกว่าพันธุ์ทั่วไป		
๒. ปาล์มน้ำมัน	- เกษตรกรใช้ต้นกล้าที่ผ่านการรับรองแปลง เพาะกล้าจากกรมวิชาการเกษตร หรือจากบริษัท ที่ได้รับการรับรองจากกรมวิชาการเกษตร - งานวิจัยพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ดำเนินการ โดยหน่วยงานรัฐ และเอกชน - เกษตรกรไม่นิยมเก็บพันธุ์ไว้ปลูกต่อเนื่องจากพันธุ์ที่ปลูกเป็นพันธุ์ลูกผสม (เทเนอร่า) ร้อยละการเก็บพันธุ์ไว้ปลูกต่อของเกษตรกร รายน้อยและรายใหญ่ เท่ากับ ๐ - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม น้ำมัน ๓๔๗,๖๓๖ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ ปลูกรวม ๖,๐๐๒,๔๐๐ ไร่	- โอกาสเกิดผลกระทบทางลบค่อนข้าง น้อย เนื่องจากพันธุ์ที่เกษตรกรใช้ เพาะปลูกเป็นพันธุ์ลูกผสม (เทเนอร่า) - ราคาต้นพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับ ความคุ้มครองอาจมีราคาสูงกว่าพันธุ์ ทั่วไป	- ดึงดูดให้ภาคเอกชน/ นักปรับปรุงพันธุ์รายย่อย ลงทุนวิจัยพัฒนาพันธุ์มากขึ้น - มีพันธุ์ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น - เกษตรกรมีทางเลือกในการเลือกใช้ พันธุ์ต่าง ๆ มากขึ้น	

ชนิด/กลุ่มพืช	สถานการณ์/การปฏิบัติ*	คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ข้อกังวลของเกษตรกร
		ผลเสีย	ผลดี	
	- โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ ๙๒,๘๓๖ ครัวเรือน มีพื้นที่ปลูก น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๕ ไร่ (ข้อมูล ทบก.) - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูกต่อครัวเรือน อยู่ที่ ๑.๗ ไร่			
๓. มะพร้าวแกง /มะพร้าวอ่อน	- เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พันธุ์พื้นเมือง และพันธุ์จากหน่วยราชการ - งานวิจัยพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ดำเนินการโดยหน่วยงานรัฐ - ร้อยละการเก็บพันธุ์ไว้ปลูกต่อของเกษตรกร รายย่อยและรายใหญ่ เท่ากับ ๑๐๐ และ ๗๐ ตามลำดับ - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว ๑๖๓,๕๕๙ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๘๔๗,๘๘๑ ไร่ - โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ ๗๔,๐๖๓ ครัวเรือน (๗๐%) มีพื้นที่ปลูก น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๕ ไร่ (ข้อมูล ทบก.) - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูกต่อครัวเรือน อยู่ที่ ๕ ไร่	- โอกาสเกิดผลกระทบทางลบค่อนข้างน้อย เนื่องจากพันธุ์ที่เกษตรกรใช้เพาะปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ดั้งเดิม และพันธุ์ของทางราชการ - สำหรับพันธุ์ใหม่ที่ได้รับควบคุมครอง เกษตรกรไม่สามารถเก็บพันธุ์ใหม่ ที่ได้รับความคุ้มครองไว้ปลูกต่อบนพื้นที่เพาะปลูกของตนเอง และเก็บเกี่ยวขายผลผลิตได้ หากรัฐไม่ออกกฎหมายอนุญาตให้ทำได้	- ดึงดูดให้ภาคเอกชน/ นักปรับปรุงพันธุ์รายย่อย ลงทุนวิจัยพัฒนาพันธุ์มากขึ้น - มีพันธุ์ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น - เกษตรกรมีทางเลือกในการเลือกใช้พันธุ์ต่าง ๆ มากขึ้น	
๔. กาแฟ	- เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ท้องถิ่น และพันธุ์จากหน่วยงานราชการ - งานด้านวิจัยพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ดำเนินการโดยหน่วยงานรัฐ และเอกชน	- โอกาสเกิดผลกระทบทางลบค่อนข้างน้อย เนื่องจากพันธุ์ที่เกษตรกรใช้เพาะปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ดั้งเดิม และพันธุ์ของทางราชการ	- ดึงดูดให้ภาคเอกชน/ นักปรับปรุงพันธุ์รายย่อย ลงทุนวิจัยพัฒนาพันธุ์มากขึ้น - มีพันธุ์ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น	

ชนิด/กลุ่มพืช	สถานการณ์/การปฏิบัติ*	คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ข้อกังวลของเกษตรกร
		ผลเสีย	ผลดี	
	- ร้อยละการเก็บพันธุ์ไว้ปลูกต่อของเกษตรกร รายย่อยและรายใหญ่ เท่ากับ ๑๐๐ และ ๘๐ ตามลำดับ - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ ๒๗,๕๕๔ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๒๔๘,๘๘๒ ไร่ - โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ ๙,๔๗๑ ครัวเรือน (๔๙%) มีพื้นที่ปลูก น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๕ ไร่ (ข้อมูล ทบก.) - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูกต่อครัวเรือน อยู่ที่ ๙ ไร่	- สำหรับพันธุ์ใหม่ที่ได้รับการ คุ้มครอง เกษตรกรไม่สามารถเก็บ ส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับ คุ้มครองไว้ปลูกต่อบนพื้นที่ เพาะปลูกของตนเอง และเก็บเกี่ยว ขายผลผลิตได้ หากรัฐไม่ออกกฎหมาย อนุญาตให้ทำได้	- เกษตรกรมีทางเลือกในการเลือกใช้ พันธุ์ต่าง ๆ มากขึ้น	
๕. ชา	- เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ท้องถิ่น และพันธุ์ จากหน่วยงานราชการ - งานด้านวิจัยพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ดำเนินการ โดยหน่วยงานรัฐ - ร้อยละการเก็บพันธุ์ไว้ปลูกต่อของเกษตรกร รายย่อยและรายใหญ่ เท่ากับ ๑๐๐ และ ๘๐ ตามลำดับ - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกชา ๓,๓๗๖ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๑๒๙,๕๖๖ ไร่	- โอกาสเกิดผลกระทบทางลบค่อนข้าง น้อย เนื่องจากพันธุ์ที่เกษตรกรใช้ เพาะปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ดั้งเดิม และพันธุ์ของทางราชการ - สำหรับพันธุ์ใหม่ที่ได้รับการ คุ้มครอง เกษตรกรไม่สามารถเก็บส่วน ขยายพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับ ความ คุ้มครองไว้ปลูกต่อบนพื้นที่เพาะปลูก ของตนเอง และเก็บเกี่ยวขายผลผลิต ได้ หากรัฐไม่ออกกฎหมายอนุญาตให้ ทำได้	- ดึงดูดให้ภาคเอกชน/ นักปรับปรุงพันธุ์รายย่อย ลงทุนวิจัยพัฒนาพันธุ์มากขึ้น - มีพันธุ์ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น - เกษตรกรมีทางเลือกในการเลือกใช้ พันธุ์ต่าง ๆ มากขึ้น	

ชนิด/กลุ่มพืช	สถานการณ์/การปฏิบัติ*	คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ข้อกังวลของเกษตรกร
		ผลเสีย	ผลดี	
	- โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ ๑,๗๒๘ ครัวเรือน (๕๑%) มีพื้นที่ปลูก น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๕ ไร่ (ข้อมูล ทบก.) - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูกต่อครัวเรือน อยู่ที่ ๓๙.๓๘ ไร่			
พืชสวน: ไม้ผล ๑. ลำไย ทุเรียน มะม่วง	- เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกพันธุ์ดั้งเดิมและพันธุ์ทั่วไป - งานด้านวิจัยพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ดำเนินการโดยหน่วยงานรัฐ เกษตรกรรายย่อย และมหาวิทยาลัย - เกษตรกรไม่นิยมเก็บพันธุ์ไว้ปลูกต่อ ร้อยละการเก็บพันธุ์ไว้ปลูกต่อของเกษตรกร รายย่อยและรายใหญ่ เท่ากับ ๐ ลำไย - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ๑๒๘,๐๙๙ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๘๗๑,๗๑๖ ไร่ - เกษตรกรส่วนใหญ่ ๗๙,๑๒๘ ครัวเรือน (๖๒%) มีพื้นที่ปลูก น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๕ ไร่ (ข้อมูล ทบก.)	- โอกาสเกิดผลกระทบทางลบค่อนข้าง น้อย เนื่องจากพันธุ์ที่เกษตรกรใช้ เพาะปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ดั้งเดิม และพันธุ์ของทางราชการ - สำหรับพันธุ์ใหม่ที่ได้รับการ คุ้มครอง เกษตรกรไม่สามารถเก็บ ส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับ ความคุ้มครองไว้ปลูกต่อบนพื้นที่ เพาะปลูกของตนเอง และเก็บเกี่ยว ขายผลผลิตได้ หากรัฐไม่ออกกฎหมาย อนุญาตให้ทำได้	- ดึงดูดให้ภาคเอกชน/ นักปรับปรุงพันธุ์รายย่อย ลงทุนวิจัยพัฒนาพันธุ์มากขึ้น - มีพันธุ์ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น - เกษตรกรมีทางเลือกในการเลือกใช้ พันธุ์ต่าง ๆ มากขึ้น	

ชนิด/กลุ่มพืช	สถานการณ์/การปฏิบัติ*	คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ข้อกังวลของเกษตรกร
		ผลเสีย	ผลดี	
	- ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูก ๖.๘ ไร่ต่อครัวเรือน (ข้อมูล ทบก.) ทุเรียน - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนขึ้นทะเบียนเกษตรกร ๑๒๐,๖๕๙ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๘๓๕,๑๑๖ ไร่ - เกษตรกรส่วนใหญ่ ๗๔,๕๓๙ ครัวเรือน (๖๒%) มีพื้นที่ปลูก น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๕ ไร่ (ข้อมูล ทบก.) - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูก ๖.๙ ไร่ต่อครัวเรือน (ข้อมูล ทบก.) มะม่วง - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงขึ้นทะเบียนเกษตรกร ๗๓,๕๕๒ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๔๖๑,๑๘๔ ไร่ - เกษตรกรส่วนใหญ่ ๕๑,๒๘๙ ครัวเรือน (๗๐%) มีพื้นที่ปลูก น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๕ ไร่ (ข้อมูล ทบก.) - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูก ๖.๓ ไร่ต่อครัวเรือน (ข้อมูล ทบก.)			

ชนิด/กลุ่มพืช	สถานการณ์/การปฏิบัติ*	คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ข้อกังวลของเกษตรกร
		ผลเสีย	ผลดี	
พืชสวน: ผัก ๑. ผักทั่วไป	- เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ทั้งบริษัทเอกชนและบางส่วนใช้พันธุ์จากหน่วยงานราชการ - งานด้านวิจัยพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ดำเนินการโดยภาคเอกชนเป็นหลัก และมีมหาวิทยาลัยและหน่วยงานรัฐ - พันธุ์การค้ามีทั้งพันธุ์ลูกผสมและพันธุ์แท้/พันธุ์ผสมเปิด - พันธุ์ลูกผสมเกษตรกรไม่นิยมเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ปลูกต่อ - เกษตรกรรายย่อยนิยมเก็บ/ขยายพันธุ์เอง	- ตลาดเมล็ดพันธุ์มีการแข่งขันที่สูงขึ้น - เกษตรกรจะเก็บเมล็ดพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับความสะดวกไว้ปลูกต่อและเก็บเกี่ยวขายผลผลิตได้ก็ต่อเมื่อ กษ. ต้องออกกฎหมายอนุญาตให้เกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับความสะดวกไว้ปลูกต่อบนพื้นที่เพาะปลูกของตนเอง - เมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกรเก็บไว้เพาะปลูกต่อเองดังกล่าว อาจไม่สามารถนำไปแบ่งปันเพื่อนบ้านได้หากกฎหมายไม่อนุญาตให้ทำได้ - ราคาเมล็ดพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับความสะดวกอาจมีราคาสูงกว่าเมล็ดพันธุ์ทั่วไป	- จะมีเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น (ทนทานต่อโรคและแมลง/ผลผลิตสูง/ตรงตามความต้องการของตลาด) - มีการแข่งขันวิจัยพัฒนาในตลาดเมล็ดพันธุ์มากยิ่งขึ้น ลดการผูกขาดที่เกษตรกรต้องซื้อเมล็ดพันธุ์เฉพาะของบริษัทรายใหญ่ - ลดปัญหาการขโมยพันธุ์ และปัญหาเมล็ดพันธุ์ปลอม - เกษตรกรจะมีตัวเลือกเมล็ดพันธุ์ใหม่ให้เลือกซื้อ ในราคาที่เหมาะสม - มีโอกาสที่พันธุ์ใหม่ ๆ จากต่างประเทศจะเข้ามาขายในประเทศไทย	- เกษตรกรรายย่อยยังขาดความรู้ในการคัดเลือกพันธุ์ การเก็บเมล็ดพันธุ์หรือขยายพันธุ์ เพื่อให้รักษาพันธุ์ได้ อย่างยั่งยืน - เกษตรกรรายย่อยอาจถูกกล่าวหาว่าละเมิดสิทธิหากขยายพันธุ์เอง
๒. พริก	- เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ทั้งบริษัทเอกชนและบางส่วนใช้พันธุ์จากหน่วยงานราชการ - พันธุ์การค้ามีทั้งพันธุ์ลูกผสมและพันธุ์แท้/พันธุ์ผสมเปิด	- ตลาดเมล็ดพันธุ์มีการแข่งขันที่สูงขึ้น - เกษตรกรจะเก็บเมล็ดพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับความสะดวกไว้ปลูกต่อและเก็บเกี่ยวขายผลผลิตได้	- จะมีเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น (ทนทานต่อโรคและแมลง/ผลผลิตสูง/ตรงตามความต้องการของตลาด)	

ชนิด/กลุ่มพืช	สถานการณ์/การปฏิบัติ*	คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ข้อกังวลของเกษตรกร
		ผลเสีย	ผลดี	
	- พันธุ์ลูกผสมเกษตรกรไม่นิยมเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ปลูกต่อ - ในตลาดมีพันธุ์หลากหลายให้เกษตรกรเลือกซื้อ - งานด้านวิจัยพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ดำเนินการโดยภาคเอกชน มหาวิทยาลัย และหน่วยงานรัฐ - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกพริกขึ้นทะเบียนเกษตรกร ๓๒,๘๓๗ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๙๐,๔๙๑ ไร่ - เกษตรกรส่วนใหญ่ ๒๙,๔๑๔ ครัวเรือน (๙๐%) มีพื้นที่ปลูก น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๕ ไร่ (ข้อมูล ทบก.) - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูก ๒.๘ ไร่ต่อครัวเรือน (ข้อมูล ทบก.)	ก็ต่อเมื่อ เกษ. ต้องออกกฎหมายอนุญาตให้เกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้มีความคุ้มครองไว้ปลูกต่อบนพื้นที่เพาะปลูกของตนเอง เมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกรเก็บไว้เพาะปลูกต่อเองดังกล่าว อาจจะไม่สามารถนำไปแบ่งปันเพื่อนบ้านได้ หากกฎหมายไม่อนุญาตให้ทำได้ - ราคาเมล็ดพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่จะได้รับความคุ้มครองอาจมีราคาสูงกว่าเมล็ดพันธุ์ทั่วไป	- มีการแข่งขันวิจัยพัฒนาในตลาดเมล็ดพันธุ์มากยิ่งขึ้น ลดการผูกขาดที่เกษตรกรต้องซื้อเมล็ดพันธุ์เฉพาะของบริษัทรายใหญ่ - ลดปัญหาการขโมยพันธุ์ และ ปัญหาเมล็ดพันธุ์ปลอม - เกษตรกรจะมีตัวเลือกเมล็ดพันธุ์ใหม่ให้เลือกซื้อ ในราคาที่เหมาะสม	
๓. กระเทียมหอมแดง	- เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ท้องถิ่นและพันธุ์การค้าที่มีการนำเข้ามา - งานด้านวิจัยพัฒนาปรับปรุงพันธุ์มีไม่มากนัก ดำเนินการโดยหน่วยงานรัฐ/มหาวิทยาลัย - เกษตรกรรายย่อยนิยมเก็บ/ขยายพันธุ์เอง - ประสบปัญหาเรื่องความหลากหลายของพันธุ์มีน้อย	- โอกาสเกิดผลกระทบทางลบค่อนข้างน้อย เนื่องจากพันธุ์ที่เกษตรกรใช้เพาะปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ดั้งเดิมพันธุ์เก่า - สำหรับพันธุ์ใหม่ที่จะได้รับความคุ้มครอง เกษตรกรไม่สามารถเก็บส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับ ความคุ้มครองไว้ปลูกต่อบนพื้นที่	- ดึงดูดให้ภาคเอกชน/นักปรับปรุงพันธุ์รายย่อยลงทุนวิจัยพัฒนาพันธุ์มากขึ้น - มีพันธุ์ดีที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น - เกษตรกรมีทางเลือกในการเลือกใช้พันธุ์ต่าง ๆ มากขึ้น	

ชนิด/กลุ่มพืช	สถานการณ์/การปฏิบัติ*	คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ข้อกังวลของเกษตรกร
		ผลเสีย	ผลดี	
	- เกษตรกรเก็บและใช้พันธุ์เดิมเป็นเวลาหลายปีติดต่อกัน ทำให้เกิดโรคและผลผลิตคุณภาพลดลง <u>กระเทียม</u> - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมขึ้นทะเบียนเกษตรกร ๓๑,๖๓๖ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๕๐,๓๔๐ ไร่ - เกษตรกรส่วนใหญ่ ๘,๔๔๒ ครัวเรือน (๓๓%) มีพื้นที่ปลูก น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๕ ไร่ (ข้อมูล ทบก.) - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูก ๔.๓ ไร่ต่อครัวเรือน (ข้อมูล ทบก.) <u>หอมแดง</u> - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงขึ้นทะเบียนเกษตรกร ๖,๒๔๗ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๒๒,๒๐๘ ไร่ - เกษตรกรส่วนใหญ่ ๕,๒๐๗ ครัวเรือน (๘๓%) มีพื้นที่ปลูก น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๕ ไร่ (ข้อมูล ทบก.) - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูก ๓.๖ ไร่ต่อครัวเรือน (ข้อมูล ทบก.)	เพาะปลูกของตนเอง และเก็บเกี่ยวขายผลผลิตได้ หากรัฐไม่ออกกฎหมายอนุญาตให้ทำได้	- มีโอกาสที่พันธุ์ใหม่ ๆ จากต่างประเทศจะเข้ามาขายในประเทศไทย	
๔. มันฝรั่ง	- เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พันธุ์จากบริษัทเอกชน (ส่วนใหญ่) และบางส่วนใช้พันธุ์จากหน่วยงานราชการ รวมทั้งเกษตรกรเก็บพันธุ์เอง	- ตลาดพันธุ์มีการแข่งขันที่สูงขึ้น - เกษตรกรจะเก็บพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ ที่ได้รับความคุ้มครองไว้ปลูกต่อและเก็บเกี่ยวขายผลผลิตได้ ก็ต่อเมื่อ	- จะมีพันธุ์ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น (ทนทานต่อโรคและแมลง/ผลผลิตสูง/ตรงตามความต้องการของตลาด)	

ชนิด/กลุ่มพืช	สถานการณ์/การปฏิบัติ*	คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ข้อกังวลของเกษตรกร
		ผลเสีย	ผลดี	
	- ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งขึ้นทะเบียนเกษตรกร ๑,๘๐๘ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๑๐,๓๔๖ ไร่ - เกษตรกรส่วนใหญ่ ๑,๐๘๔ ครัวเรือน (๖๐%) มีพื้นที่ปลูก น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๕ ไร่ (ข้อมูล ทบก.) - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูก ๕.๗ ไร่ต่อครัวเรือน (ข้อมูล ทบก.)	กษ. ต้องออกกฎหมายอนุญาตให้เกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ ที่ได้รับความคุ้มครองไว้ปลูกต่อบนพื้นที่เพาะปลูกของตนเอง เมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกรเก็บไว้เพาะปลูกต่อเองดังกล่าว อาจจะไม่สามารถนำไปแบ่งปันเพื่อนบ้านได้ หากกฎหมายไม่อนุญาตให้ทำได้ - ราคาหัวพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับ ความคุ้มครองอาจมีราคาสูงกว่าหัวพันธุ์ทั่วไป	จะมีพันธุ์ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น (ทนทานต่อโรคและแมลง/ ผลผลิตสูง/ตรงตามความต้องการของตลาด) - มีการแข่งขันวิจัยพัฒนาในตลาดพันธุ์มากยิ่งขึ้น ลดการผูกขาดที่เกษตรกรต้องซื้อพันธุ์เฉพาะของบริษัทรายใหญ่ - ลดปัญหาการขโมยพันธุ์ และปัญหาพันธุ์ปลอม - เกษตรกรจะมีตัวเลือกพันธุ์ใหม่ ให้เลือกซื้อ ในราคาที่เหมาะสม - มีโอกาสที่พันธุ์ใหม่ ๆ จากต่างประเทศจะเข้ามาขายในประเทศไทย	
๕. หน่อไม้ฝรั่ง	- เกษตรกรส่วนใหญ่มีการเก็บและขยายพันธุ์เองจากพันธุ์ดั้งเดิมที่เป็นพันธุ์นำเข้าจากต่างประเทศ - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกหน่อไม้ฝรั่งขึ้นทะเบียนเกษตรกร ๑,๕๙๒ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๔,๔๐๔ ไร่	- ตลาดเมล็ดพันธุ์มีการแข่งขันที่สูงขึ้น - เกษตรกรจะเก็บเมล็ดพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับ ความคุ้มครองไว้ปลูกต่อและเก็บเกี่ยวขายผลผลิตได้ก็ต่อเมื่อ กษ. ต้องออกกฎหมายอนุญาตให้เกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์ของพันธุ์	- จะมีเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น (ทนทานต่อโรคและแมลง/ ผลผลิตสูง/ตรงตามความต้องการของตลาด) - มีการแข่งขันวิจัยพัฒนาในตลาดเมล็ดพันธุ์มากยิ่งขึ้น ลดการผูกขาดที่เกษตรกรต้องซื้อ	

ชนิด/กลุ่มพืช	สถานการณ์/การปฏิบัติ*	คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ข้อกังวลของเกษตรกร
		ผลเสีย	ผลดี	
	- เกษตรกรส่วนใหญ่ ๑,๔๕๗ ครัวเรือน (๙๒%) มีพื้นที่ปลูก น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๕ ไร่ (ข้อมูล ทบก.) - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูก ๒.๘ ไร่ต่อครัวเรือน (ข้อมูล ทบก.)	ใหม่ที่ได้รับการคุ้มครองไว้ปลูกต่อบนพื้นที่เพาะปลูกของตนเอง เมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกรเก็บไว้เพาะปลูกต่อเองดังกล่าว อาจจะไม่สามารถนำไปแบ่งปันเพื่อนบ้านได้ หากกฎหมายไม่อนุญาตให้ทำได้ - ราคาเมล็ดพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับการคุ้มครองอาจมีราคาสูงกว่าเมล็ดพันธุ์ทั่วไป	เมล็ดพันธุ์เฉพาะของบริษัทรายใหญ่ - ลดปัญหาการขโมยพันธุ์ และปัญหาเมล็ดพันธุ์ปลอม - เกษตรกรจะมีตัวเลือกเมล็ดพันธุ์ใหม่ให้เลือกซื้อ ในราคาที่เหมาะสม - มีโอกาสที่พันธุ์ใหม่ ๆ จากต่างประเทศจะเข้ามาขายในประเทศไทย	
๖. หอมหัวใหญ่	- เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เมล็ดพันธุ์นำเข้า เกษตรกรไม่มีการเก็บเมล็ดพันธุ์เอง - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ๑,๑๖๐ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๕,๓๔๑ ไร่ - โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ ๘๑๘ ครัวเรือน (๗๑%) มีพื้นที่ปลูก น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๕ ไร่ (ข้อมูล ทบก.) - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูก ๔.๖ ไร่ต่อครัวเรือน (ข้อมูล ทบก.)	- ตลาดเมล็ดพันธุ์มีการแข่งขันที่สูงขึ้น - ราคาเมล็ดพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับการคุ้มครองอาจมีราคาสูงกว่าเมล็ดพันธุ์ทั่วไป	- ดึงดูดให้ภาคเอกชน/นักปรับปรุงพันธุ์รายย่อย ลงทุนวิจัยพัฒนาพันธุ์มากขึ้น - มีพันธุ์ดีที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น - เกษตรกรมีทางเลือกในการเลือกใช้พันธุ์ต่าง ๆ มากขึ้น - มีโอกาสที่พันธุ์ใหม่ ๆ จากต่างประเทศจะเข้ามาขายในประเทศไทย	

ชนิด/กลุ่มพืช	สถานการณ์/การปฏิบัติ*	คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ข้อกังวลของเกษตรกร
		ผลเสีย	ผลดี	
พืชสวน: สมุนไพร ๑. สมุนไพร	- เกษตรกรส่วนใหญ่มีการเก็บพันธุ์ไว้ใช้เอง แต่มีสมุนไพรบางชนิดที่ซื้อพันธุ์ปลูก - พันธุ์ที่ใช้ ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์พื้นเมือง - การวิจัยพัฒนาพันธุ์ดำเนินการโดยหน่วยงานราชการและมหาวิทยาลัย ด้วยการคัดเลือกพันธุ์	- โอกาสเกิดผลกระทบทางลบค่อนข้างน้อย เนื่องจากพันธุ์ที่เกษตรกรใช้เพาะปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ดั้งเดิม และพันธุ์ของทางราชการ และงานวิจัยพัฒนาพันธุ์ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐและมหาวิทยาลัย - สำหรับพันธุ์ใหม่ที่ได้รับการคุ้มครอง เกษตรกรไม่สามารถเก็บส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับการคุ้มครองไว้ปลูกต่อบนพื้นที่เพาะปลูกของตนเอง และเก็บเกี่ยวขายผลผลิตได้ หากรัฐไม่ออกกฎหมายอนุญาตให้ทำได้ - มีโอกาสที่ตลาดเมล็ดพันธุ์จะมีการแข่งขันที่สูงขึ้น - ราคาเมล็ดพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับ ความคุ้มครองอาจมีราคาสูงกว่าเมล็ดพันธุ์ทั่วไป	- ดึงดูดให้นักเอกชน/นักปรับปรุงพันธุ์รายย่อย ลงทุนวิจัยพัฒนาพันธุ์มากขึ้น - มีพันธุ์ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น - เกษตรกรมีทางเลือกในการเลือกใช้พันธุ์ต่าง ๆ มากขึ้น	- อาจมีการผสมข้ามกับพันธุ์การค้า ซึ่งอาจเกิดการละเมิดสิทธิโดยไม่ได้ตั้งใจ - อาจมีการนำพันธุ์พื้นเมืองไปขึ้นทะเบียน โดยไม่ได้ผ่านกระบวนการปรับปรุงพันธุ์ ทำให้เกิดการผูกขาด เกษตรกรไม่สามารถใช้พันธุ์พื้นเมืองได้

ชนิด/กลุ่มพืช	สถานการณ์/การปฏิบัติ*	คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ข้อกังวลของเกษตรกร
		ผลเสีย	ผลดี	
พืชสวน : ไม้ดอก ไม้ประดับ ๑. ไม้ดอก เมืองร้อน : กล้วยไม้	- เกษตรกรพัฒนาพันธุ์เองและส่งจำหน่ายต่างประเทศ - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ๑,๒๐๖ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๑๒,๙๔๘ ไร่ - เกษตรกรส่วนใหญ่ ๕๐๘ ครัวเรือน (๔๒%) มีพื้นที่ปลูก น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๕ ไร่ (ข้อมูล ทบก.) - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูก ๑๐.๘ ไร่ต่อครัวเรือน (ข้อมูล ทบก.)	- มีโอกาสที่ตลาดพันธุ์จะมีการแข่งขันที่สูงขึ้น - ราคาต้นพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับ ความคุ้มครองอาจมีราคาสูงกว่า ต้นพันธุ์ทั่วไป	- เกษตรกรสามารถจดทะเบียนพันธุ์เพื่อป้องกันการละเมิด ในต่างประเทศได้ (หากมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาพันธุ์เป็นระบบ) - มีการพัฒนาพันธุ์ดีในประเทศมากขึ้น และเพิ่มมูลค่าการส่งออกได้ - เกษตรกรผู้ผลิตพันธุ์มีรายได้เพิ่มขึ้น - เกษตรกรสามารถยื่นขอจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์ในต่างประเทศได้สะดวกยิ่งขึ้น	- กระบวนการขอคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่มีกระบวนการยุ่งยาก
๒. ไม้ดอก เมืองร้อน : ปทุมมา	- เกษตรกร/หน่วยงานราชการมีการพัฒนาพันธุ์/คัดเลือกพันธุ์ดีเอง - เกษตรกรซื้อพันธุ์ใหม่ หลังจากนั้นเกษตรกรมีการเก็บส่วนขยายพันธุ์เอง	- มีโอกาสที่ตลาดพันธุ์จะมีการแข่งขันที่สูงขึ้น - ราคาหัวพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับ ความคุ้มครองอาจมีราคาสูงกว่า หัวพันธุ์ทั่วไป	- เกษตรกรสามารถจดทะเบียนพันธุ์เพื่อป้องกันการละเมิดในต่างประเทศได้ (หากมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาพันธุ์เป็นระบบ)	

ชนิด/กลุ่มพืช	สถานการณ์/การปฏิบัติ*	คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ข้อกังวลของเกษตรกร
		ผลเสีย	ผลดี	
	- ต่างประเทศนำพันธุ์พื้นเมืองไทยไปพัฒนาและขึ้นทะเบียนคุ้มครองพันธุ์ใหม่ และกีดกันนำเข้าจากไทย (NTB) - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกปทุมมาขึ้นทะเบียนเกษตรกร ๕ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๒๙ ไร่ - เกษตรกรส่วนใหญ่ ๔ ครัวเรือน (๘๐%) มีพื้นที่ปลูก น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๕ ไร่ (ข้อมูล ทบก.) - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูก ๕.๗ ไร่ต่อครัวเรือน (ข้อมูล ทบก.)		- มีการพัฒนาพันธุ์ดีในประเทศมากขึ้น และเพิ่มมูลค่าการส่งออกได้ - เกษตรกรผู้ผลิตพันธุ์มีรายได้เพิ่มขึ้น - เกษตรกรสามารถยื่นขอจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์ในต่างประเทศได้สะดวกยิ่งขึ้น	
๓. ไม้ดอก เพาะเมล็ด : ดาวเรือง	- ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ทางการค้า (ปกติมีการซื้อเมล็ดปลูกอยู่แล้ว) - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกดาวเรืองขึ้นทะเบียนเกษตรกร ๑,๑๕๖ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๒,๗๘๘ ไร่ - เกษตรกรส่วนใหญ่ ๑,๐๓๓ ครัวเรือน (๘๙%) มีพื้นที่ปลูก น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๕ ไร่ (ข้อมูล ทบก.) - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูก ๒.๕ ไร่ต่อครัวเรือน (ข้อมูล ทบก.)	- ตลาดเมล็ดพันธุ์มีการแข่งขันที่สูงขึ้น - เกษตรกรจะเก็บเมล็ดพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับความสะดวกไว้ปลูกต่อและเก็บเกี่ยวขายผลผลิตได้ก็ต่อเมื่อ ๒-๓ ปี ต้องออกกฎหมายอนุญาตให้เกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับความสะดวกไว้ปลูกต่อบนพื้นที่เพาะปลูกของตนเอง เมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกรเก็บไว้เพาะปลูกต่อเองดังกล่าว อาจจะไม่สามารถนำไป	- ดึงดูดให้ภาคเอกชน/นักปรับปรุงพันธุ์รายย่อย ลงทุนวิจัยพัฒนาพันธุ์มากขึ้น - มีพันธุ์ดีที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น - เกษตรกรมีทางเลือกในการเลือกใช้นพันธุ์ต่าง ๆ มากขึ้น - มีโอกาสที่พันธุ์ใหม่ ๆ จากต่างประเทศจะเข้ามาขายในประเทศไทย	- เกษตรกรอาจต้องซื้อเมล็ดพันธุ์ที่มีราคาสูงขึ้น

ชนิด/กลุ่มพืช	สถานการณ์/การปฏิบัติ*	คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ข้อกังวลของเกษตรกร
		ผลเสีย	ผลดี	
		แบ่งปันเพื่อนบ้านได้ หากกฎหมาย ไม่อนุญาตให้ทำได้ - ราคาเมล็ดพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ ที่ได้รับความคุ้มครองอาจมีราคาสูง กว่าเมล็ดพันธุ์ทั่วไป		
๔. ไม้ดอก เมืองหนาว : เบญจมาศ	- เกษตรกรรายใหญ่สั่งซื้อกิ่งแม่พันธุ์จากต่างประเทศเพื่อขยายพันธุ์เองพร้อมจ่ายค่าธรรมเนียมให้เจ้าของพันธุ์ - เกษตรกรรายย่อยใช้พันธุ์ต่างประเทศที่มีอยู่ในไทยและขยายพันธุ์เอง - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกเบญจมาศตัดดอกขึ้นทะเบียนเกษตรกร ๓๘๔ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๑,๑๕๘ ไร่ - เกษตรกรส่วนใหญ่ ๓๒๔ ครัวเรือน (๘๔%) มีพื้นที่ปลูก น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๕ ไร่ (ข้อมูล ทบก.) - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูก ๓.๐ ไร่ต่อครัวเรือน (ข้อมูล ทบก.)	- ไม่กระทบเกษตรกรรายใหญ่ - ตลาดพันธุ์มีการแข่งขันที่สูงขึ้น - เกษตรกรจะเก็บพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ ที่ได้รับความคุ้มครองไว้ปลูกต่อและ เก็บเกี่ยวขายผลผลิตได้ ก็ต่อเมื่อ กษ. ต้องออกกฎหมายอนุญาตให้ เกษตรกรเก็บส่วนขยายพันธุ์ของ พันธุ์ใหม่ที่ได้รับคุ้มครองไว้ ปลูกต่อบนพื้นที่เพาะปลูกของตนเอง ต้นพันธุ์ที่เกษตรกรเก็บไว้เพาะปลูก ต่อเองดังกล่าว อาจจะไม่สามารถ นำไปแบ่งปันเพื่อนบ้านได้ หากกฎหมาย ไม่อนุญาตให้ทำได้ - ราคาพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับ ความคุ้มครองอาจมีราคาสูงกว่าพันธุ์ ทั่วไป	- เจ้าของพันธุ์ใหม่ในต่างประเทศ สนใจนำพันธุ์ใหม่มาทดสอบ ตลาดและจำหน่ายในประเทศ ไทยมากขึ้น (เดิมไม่จำหน่าย พันธุ์ให้เพราะเกรงว่าจะไม่ได้รับ การคุ้มครองพันธุ์เพราะไทยไม่ได้ เข้าร่วมอนุสัญญา UPOV) - เกษตรกรมีทางเลือกในการใช้ พันธุ์ใหม่มากขึ้น	

ชนิด/กลุ่มพืช	สถานการณ์/การปฏิบัติ*	คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ข้อกังวลของเกษตรกร
		ผลเสีย	ผลดี	
๕. ไม้ดอก เมืองหนาว : กุหลาบ คริสต์มาส	- ส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ต่างประเทศที่มีอยู่ในไทย และขยายพันธุ์ปลูกเอง - ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกกุหลาบ ตัดดอกขึ้นทะเบียนเกษตรกร ๒๘๑ ครัวเรือน คิดเป็นพื้นที่ปลูกรวม ๑,๓๔๘ ไร่ - เกษตรกรส่วนใหญ่ ๒๒๑ ครัวเรือน (๗๔%) มีพื้นที่ปลูก น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๕ ไร่ (ข้อมูล ทบก.) - ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูก ๔.๘ ไร่ต่อครัวเรือน (ข้อมูล ทบก.)	- ตลาดพันธุ์มีการแข่งขันที่สูงขึ้น - เกษตรกรจะเก็บพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ ที่ได้รับความคุ้มครองไว้ปลูกต่อและเก็บเกี่ยวขายผลผลิตได้ ก็ต่อเมื่อ กษ. ต้องออกกฎหมายอนุญาตให้ เกษตรกรเก็บส่วนขยายพันธุ์ของ พันธุ์ใหม่ที่ได้รับคุ้มครองไว้ ปลูกต่อบนพื้นที่เพาะปลูกของตนเอง ดันพันธุ์ที่เกษตรกรเก็บไว้เพาะปลูก ต่อเองดังกล่าว อาจจะไม่สามารถ นำไปแบ่งปันเพื่อนบ้านได้ หาก กฎหมายไม่อนุญาตให้ทำได้ - ราคาพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับ ความคุ้มครองอาจมีราคาสูงกว่าพันธุ์ ทั่วไป	- เจ้าของพันธุ์ใหม่ในต่างประเทศ สนใจนำพันธุ์ใหม่มาทดสอบ ตลาดและจำหน่ายในประเทศ ไทยมากขึ้น (เดิมไม่จำหน่าย พันธุ์ให้เพราะเกรงว่าจะไม่ได้รับ การคุ้มครองพันธุ์เพราะไทย ไม่ได้เข้าร่วมอนุสัญญา UPOV) - เกษตรกรมีทางเลือกในการใช้ พันธุ์ใหม่มากขึ้น	
๖. ไม้ประดับ : โป๊ยเซียน แก้วกาญจนา ชวนชม	- เกษตรกรมีการคัดเลือก/พัฒนาพันธุ์ดีเอง จากพันธุ์พื้นเมืองเดิม หรือพันธุ์ต่างประเทศ แต่ยังขาดความรู้ในการปรับปรุงพันธุ์ที่ ทันสมัย	- มีผลกระทบน้อย - ตลาดพันธุ์มีการแข่งขันที่สูงขึ้น - เกษตรกรจะเก็บพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ ที่ได้รับความคุ้มครองไว้ปลูกต่อและเก็บเกี่ยวขายผลผลิตได้ ก็ต่อเมื่อ กษ. ต้องออกกฎหมายอนุญาตให้ เกษตรกรเก็บส่วนขยายพันธุ์ของ	- เกษตรกรสามารถจดทะเบียน พันธุ์เพื่อป้องกันการละเมิดใน ต่างประเทศได้ (หากมีการส่งเสริม ให้มีการพัฒนาพันธุ์เป็นระบบ) - มีการพัฒนาพันธุ์ดีมากขึ้น ภายในประเทศ และเพิ่มมูลค่า การส่งออกได้	- กระบวนการขอคุ้มครอง พันธุ์พืชใหม่มีกระบวนการ ยุ่งยาก - หากไม่มีการปกป้องพันธุ์ พื้นเมืองของไทย ต่างชาติ อาจนำพันธุ์พื้นเมืองไปใช้ใน กระบวนการปรับปรุงพันธุ์ได้

ชนิด/กลุ่มพืช	สถานการณ์/การปฏิบัติ*	คาดการณ์ผลกระทบของที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ข้อกังวลของเกษตรกร
		ผลเสีย	ผลดี	
		พันธุ์ใหม่ที่ได้รับความนิยมคุ้มครองไว้ปลูกก่อนพื้นที่เพาะปลูกของตนเอง ต้นพันธุ์ที่เกษตรกรเก็บไว้เพาะปลูกต่อเองดังกล่าว อาจจะไม่สามารถนำไปแบ่งปันเพื่อนบ้านได้ หากกฎหมายไม่อนุญาตให้ทำได้ - ราคาพันธุ์ของพันธุ์ใหม่ที่ได้รับ ความคุ้มครองอาจมีราคาสูงกว่าพันธุ์ทั่วไป	- เกษตรกรผู้ผลิตพันธุ์มีรายได้เพิ่มขึ้น	ให้ได้พันธุ์ใหม่ได้เร็วกว่าไทย ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยจนไทยเสียตลาดได้

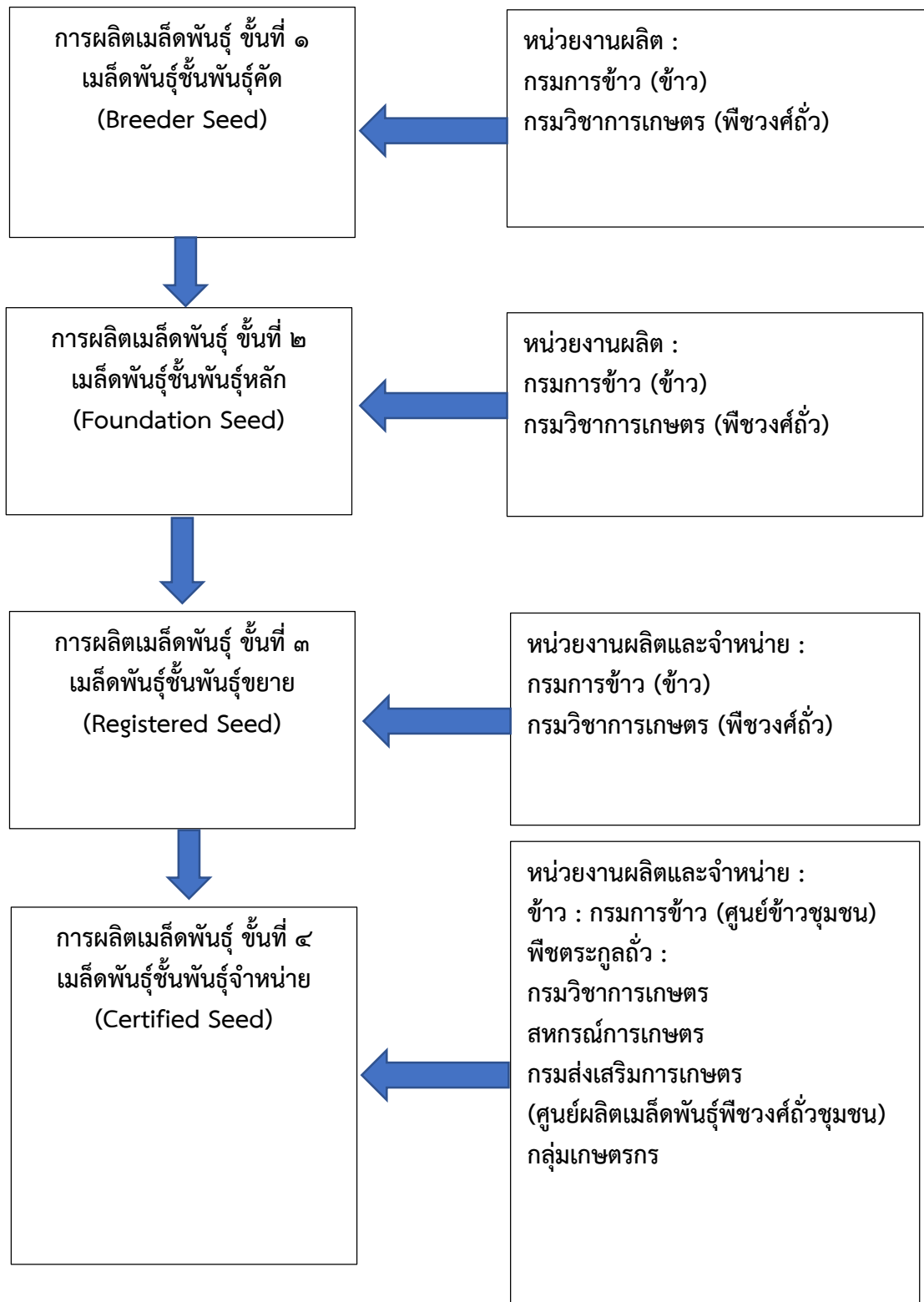
* ข้อมูลสถิติจำนวนครัวเรือนและพื้นที่ เป็นข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร นอกจากนี้เมื่อระบุ "(ข้อมูล ทบถ.)" เป็นข้อมูลจากฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร (ทบถ.) ปี ๒๕๖๒ จากกรมส่งเสริมการเกษตร

ภาคผนวก จ
กระบวนการผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ตามภารกิจ
หน่วยงานภาครัฐ

ภาคผนวก ฉ

กระบวนการผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ตามภารกิจหน่วยงานภาครัฐ (ภาพที่ ๑)

ชั้นพันธุ์	หน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการ
๑. ชั้นเมล็ดพันธุ์คัด (Breeder Seed) ผลิตขึ้นโดยนักปรับปรุงพันธุ์ ต้องทำการคัดเลือกเฉพาะเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณสมบัติตามที่นักปรับปรุงพันธุ์กำหนดคิดค้นขึ้นมา ภายใต้การควบคุม/ตรวจพันธุ์อย่างถี่ถ้วน เมล็ดพันธุ์คัดจะนำไปปลูกจะกลายเป็นพันธุ์หลักในปีต่อไป	หน่วยงานผลิต : กรมการข้าว (ข้าว) กรมวิชาการเกษตร (พืชวงศ์ถั่ว)
๒. เมล็ดพันธุ์หลัก (Foundation Seed) เมล็ดพันธุ์ที่ได้จากการปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์คัดภายใต้คำแนะนำและวิธีการของนักปรับปรุงพันธุ์ เพื่อรักษาความบริสุทธิ์และลักษณะประจำพันธุ์ของพืช เมล็ดพันธุ์หลักที่ได้นำไปปลูกเป็นพันธุ์ขยายในปีต่อไป	หน่วยงานผลิต : กรมการข้าว (ข้าว) กรมวิชาการเกษตร (พืชวงศ์ถั่ว)
๓. เมล็ดพันธุ์ขยาย (Registered Seed) เมล็ดพันธุ์ที่ได้จากการปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์หลัก โดยเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้จัดทำแปลงขยายพันธุ์ภายใต้ระบบการควบคุมคุณภาพที่ดี เมล็ดพันธุ์ในชั้นพันธุ์ขยายเป็นลูกชั่วแรกของเมล็ดพันธุ์หลัก โดยนำเมล็ดพันธุ์หลักไปปลูกเพื่อที่จะขยายพันธุ์ให้มีจำนวนมากขึ้น เมล็ดพันธุ์ขยายมีเป้าหมายการผลิตจำนวนมากมีเพียงพอจำหน่ายให้กับเกษตรกรได้	หน่วยงานผลิตและจำหน่าย : กรมการข้าว (ข้าว) กรมวิชาการเกษตร (พืชวงศ์ถั่ว)
๔. เมล็ดพันธุ์จำหน่าย (Certified Seed) เมล็ดพันธุ์ที่ได้จากการปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์ขยาย โดยเกษตรกรทำแปลงขยายพันธุ์ด้วยการปฏิบัติตามวิธีการที่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ เป็นเมล็ดพันธุ์ที่ได้รับมาตรฐานคุณภาพตามกำหนด และมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ในชั้นพันธุ์นี้ เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่ายให้แก่เกษตรกรทั่วไป เป็นเมล็ดพันธุ์ที่ได้จากการปลูกขยายพันธุ์ให้มีจำนวนมากขึ้น สำหรับกระจายสู่เกษตรกร	หน่วยงานผลิตและจำหน่าย : ข้าว : กรมการข้าว ศูนย์ข้าวชุมชน (กรมการข้าว) พืชวงศ์ถั่ว : กรมวิชาการเกษตร สหกรณ์การเกษตร ศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชตระกูลถั่ว ชุมชน (กรมส่งเสริมการเกษตร) กลุ่มเกษตรกร

ภาพที่ ๑ กระบวนการผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ตามภารกิจหน่วยงานภาครัฐ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ตามภารกิจหน่วยงานภาครัฐ

๑. กรมการข้าว

๑.๑ หน้าที่

- ๑) ศึกษา วิจัย และพัฒนาวิทยาการเมล็ดพันธุ์และการกระจายเมล็ดพันธุ์
- ๒) วางแผนและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์ขยาย และชั้นพันธุ์จำหน่าย
- ๓) บริหารจัดการ และติดตามประเมินผลการผลิตและการกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว
- ๔) ส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจเมล็ดพันธุ์ข้าว
- ๕) ส่งเสริม สนับสนุน และถ่ายทอดวิทยาการเมล็ดพันธุ์ข้าว
- ๖) ตรวจสอบและรับรองระบบการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวและคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว
- ๗) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๑.๒ การดำเนินงาน/เป้าหมายดำเนินงาน (คิดเป็นร้อยละของความต้องการของเกษตรกร)

- ๑) ปัจจุบันผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่าย จำนวน ๘๖,๐๐๐ ตัน และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จะเพิ่มเป้าหมายการผลิตเป็น ๑๐๐,๐๐๐ ตัน
- ๒) กระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีสู่เกษตรกรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๘ ของเมล็ดพันธุ์ที่มีจำหน่าย
- ๓) เป้าหมายการผลิตเมล็ดพันธุ์ของกรมการข้าวคิดเป็นร้อยละ ๑๐ ของความต้องการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกร ซึ่งเกษตรกรยังมีแหล่งเมล็ดพันธุ์ข้าวแหล่งอื่น เช่น ศูนย์ข้าวชุมชน สหกรณ์ และภาคเอกชน

๑.๓ งบประมาณ

โครงการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว ประกอบด้วย การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์คัด ชั้นพันธุ์หลัก ชั้นพันธุ์ขยาย และชั้นพันธุ์จำหน่าย ในปี ๒๕๖๓ จำนวน ๑๐๑,๗๓๗,๗๐๐ บาท

๑.๔ ข้อจำกัด

- ๑) งบประมาณสำหรับใช้ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์คัด ชั้นพันธุ์หลัก ชั้นพันธุ์ขยาย และชั้นพันธุ์จำหน่าย ไม่เพียงพอ
- ๒) เครื่องจักร อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ที่ใช้ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์วิจัยข้าวและศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว มีสภาพเก่า อายุการใช้งานยาวนาน ใช้งานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ
- ๓) ขาดแคลนบุคลากร เนื่องจากในกระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ต้องใช้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ และประสบการณ์เฉพาะด้าน เพื่อควบคุมคุณภาพตลอดทั้งกระบวนการผลิตให้เมล็ดพันธุ์ข้าวได้คุณภาพ ตามมาตรฐานที่กำหนด

๒. กองวิจัยพัฒนาเมล็ดพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

๒.๑ หน้าที่

- ๑) ศึกษา วิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีเมล็ดพันธุ์
- ๒) วางแผนการผลิตและกระจายพันธุ์ ชั้นพันธุ์ขยายและชั้นพันธุ์จำหน่าย
- ๓) ให้บริการตรวจสอบเพื่อรับรองคุณภาพและสุขอนามัยของเมล็ดพันธุ์พืช ให้แก่ภาคเอกชน เกษตรกร ภาครัฐและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
- ๔) ให้บริการวิชาการและเทคโนโลยีแก่เจ้าหน้าที่ เกษตรกร เอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๒ การดำเนินงาน/เป้าหมายการดำเนินงาน

กรมวิชาการเกษตรได้ดำเนินการผลิตพืชพันธุ์ดีในชั้นพันธุ์คัด พันธุ์หลัก พันธุ์ขยาย และพันธุ์จำหน่าย เพื่อให้เกษตรกรได้ใช้พืชพันธุ์ดี เป้าหมาย ๗๕ ชนิด ประกอบด้วย พืชไร่ ๑๔ ชนิด ได้แก่ ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วลิสง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวโพดฝักสด ทานตะวัน งา ถั่วหรั่ง ฝ้าย ข้าวฟ่าง ถั่วพุ่ม อ้อย มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน พืชสวน ๔๕ ชนิด โดยกระจายพืชพันธุ์ดีไปสู่กลุ่มเป้าหมายผู้ใช้ประโยชน์แล้ว พันธุ์พืชไร่ ๘ ชนิด กระจายสู่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายแล้ว คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๗๔ ของผลการผลิตที่ได้ พันธุ์พืชสวน ๔๕ ชนิด คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๐๙ ของผลการผลิตที่ได้ พืชพันธุ์ดีและปัจจัยการผลิต ๗๕ ชนิด มีการกระจายสู่เกษตรกรแล้ว จำแนกเป็น เกษตรกรรายย่อย ๒,๖๕๖ ราย กลุ่มเกษตรกร ๑๐ กลุ่ม วิสาหกิจ ๑๐ กลุ่ม ภาครัฐ ๖๕ หน่วยงาน ภาคเอกชน ๕๓ หน่วยงาน และสหกรณ์การเกษตร ๗ สหกรณ์ สนับสนุนพื้นที่ปลูกไม่น้อยกว่า ๑๗๑,๒๘๓ ไร่ มีผลการดำเนินงานปี ๒๕๖๓ ดังตารางที่ ๑ ซึ่งในปัจจุบันปริมาณที่ผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ของเกษตรกร โดยภาพรวมกรมวิชาการเกษตรผลิตได้ร้อยละ ๑ - ๒๕ ของความต้องการ ซึ่งเกษตรกรมีแหล่งเมล็ดพันธุ์/ต้นพันธุ์/ท่อนพันธุ์จากแหล่งอื่น เช่น ข้าวโพด ปาล์มน้ำมัน และเมล็ดพันธุ์ผักมีภาคเอกชนผลิตและจำหน่าย ท่อนพันธุ์มันสำปะหลังและอ้อย เกษตรกรสามารถเก็บพันธุ์ไว้ใช้เอง พืชตระกูลถั่วผลิตโดยกรมวิชาการเกษตร ศูนย์ถั่วชุมชนและกลุ่มเกษตรกร

ตารางที่ ๑ ผลผลิตพืชพันธุ์ดีและร้อยละการใช้ประโยชน์ ปี ๒๕๖๓

ชนิดพืช	หน่วยนับ	จำนวนผลผลิต	ร้อยละการใช้ประโยชน์
พืชไร่			
-เมล็ดพันธุ์: (ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วลิสง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวโพดฝักสด งา ถั่วพุ่ม และฝ้าย)	ตัน	๔๙๐	๙๙.๔๗
-ท่อนพันธุ์: (อ้อย มันสำปะหลัง)	ท่อน	๑๐,๑๑๔,๓๒๐	๘๐.๘๐
-ต้นพันธุ์: (ปาล์มน้ำมัน)	ตัน	๓๓๗,๒๙๙	๓๓
พืชสวน			
-ต้นพันธุ์: กลุ่มไม้ผล (เงาะ ทุเรียน มะขาม เปรี้ยว มะนาว ส้ม ส้มโอ มะม่วง มะยงชิด มะละกอ ลำไย ลิ้นจี่ มะไฟจีน ชมพู ขนุน ฝรั่ง กลุ่มไม้เมืองหนาว: บ๊วย พลับ ท้อ อะโวคาโด เกล็ดจีน สตอเบอร์รี่ สาลี่ มะเดื่อฝรั่ง กลุ่มพืชอุตสาหกรรม: กาแฟ โกโก้ ชาจีน มะคาเดเมีย มะม่วงหิมพานต์ มะพร้าว น้ำหอม กลุ่มพืชผัก: สะตอ ผักพื้นเมือง ไม้ กลุ่มพืชสมุนไพร: หนากา พริกไทย เจริญกุลาน มะไฟจีน ขมิ้น มะขามป้อม กระวาน รากจืด วานิลลา กลุ่มไม้ดอกไม้ประดับ: หน้าวัว ดาหลา ปทุมมา ว่านสี่ทิศ หงส์เหิน	ตัน	๔๕๑,๗๖๖	๖๒.๑๓

ชนิดพืช	หน่วยนับ	จำนวนผลผลิต	ร้อยละการใช้ประโยชน์
-เมล็ดพันธุ์: กลุ่มพืชผัก (พริก ถั่วลันเตา ถั่วฝักยาว มะเขือเทศ มะเขือเปราะ มะเขือยาว คื่นห่อ ผักบุ้งจีน กวางตุ้ง กระเจี๊ยบเขียว กะเพรา แมงลัก โหระพา ผักชี ผักสลัด ผักกาดหอม)	กิโลกรัม	๑,๔๖๗.๗๕	๕๐.๐๗
-หน่อพันธุ์: กลุ่มพืชอุตสาหกรรม (กล้วย สับปะรด)	หน่อ	๔๕,๗๑๘	๙๒.๙๕
-ยอดพันธุ์: กลุ่มไม้ดอกไม้ประดับ (เบญจมาศ) กลุ่มพืชอุตสาหกรรม (มันเทศ)	ยอดพันธุ์	๑๐๕,๕๒๐	๙๔.๗๙
-หัวพันธุ์: มันฝรั่ง ชিং	หัว	๒๘๐,๖๑๘	๗๕.๕๐

๒.๓ งบประมาณ

ในปี ๒๕๖๓ การผลิตพืชพันธุ์ดีของกรมวิชาการเกษตร ประกอบด้วย งบประมาณ ๒ แห่ง จำนวน ๓ โครงการ ดังนี้

- ๑) โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร งบประมาณ ๕๒,๙๔๙,๖๘๒ บาท (เงินงบประมาณ)
- ๒) โครงการวิจัยและผลิตเมล็ดพันธุ์พืชวงศ์ถั่วคุณภาพดีเพื่อรองรับการผลิตพืชภายใต้วิกฤติภัยแล้ง งบประมาณ ๒๔,๑๒๒,๒๘๐ บาท (เงินนอกงบประมาณ)
- ๓) โครงการวิจัยพัฒนาและขยายผลเทคนิคการผลิตหน่อพันธุ์มันสำปะหลังสะอาดและมีคุณภาพ ๑๗,๒๙๑,๒๐๐ บาท รวมงบประมาณทั้งสิ้น ๙๔,๓๖๓,๑๖๒ บาท (เงินนอกงบประมาณ)

๒.๔ ข้อจำกัด

- ๑) ไม่มีหน่วยงานที่รับหน้าที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์จำหน่ายที่ชัดเจน ทำให้กระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ไม่เป็นไปตามระบบ
- ๒) ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้และความชำนาญ ทั้งกระบวนการผลิตและการตรวจสอบคุณภาพของเมล็ดพันธุ์
- ๓) งบประมาณมีจำกัด ทำให้นักวิจัยต้องเขียนโครงการเพื่อของบประมาณจากแหล่งทุนอื่นเพื่อใช้ในการผลิตเมล็ดพันธุ์

๓. กองขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตร

๓.๑ หน้าที่

- ๑) ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชเพาะเลี้ยง และการจัดการพันธุ์พืช
- ๒) วางแผนการผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์จำหน่าย และพันธุ์ดี ให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ และสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร
- ๓) ควบคุมการผลิตเมล็ดพันธุ์ และพืชพันธุ์ดี ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน
- ๔) ดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์ และพืชพันธุ์ดี เพื่อสนับสนุนการส่งเสริมการเกษตร
- ๕) จำหน่ายและให้บริการเมล็ดพันธุ์ และพืชพันธุ์ดี แก่เกษตรกร
- ๖) ดำเนินการบริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียน

๓.๒ การดำเนินงาน/เป้าหมายการดำเนินงาน

กองขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตร ดำเนินการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดีใน ๔ สายการผลิต ได้แก่ การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ต้นพันธุ์ ท่อนพันธุ์ และเมล็ดพันธุ์ เพื่อสนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตรและส่งเสริมตามความต้องการของเกษตรกร ๕ มิติ ได้แก่

- ๑) ผลิตพันธุ์พืชเพื่อสนับสนุนงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ๒) ส่งเสริมการใช้พืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพื่อสร้างรายได้ภาคเกษตร (พืชสร้างรายได้)
- ๓) รongรับสถานการณ์การเกิดการระบาดของโรค/ศัตรูพืชในพืชเศรษฐกิจ หรือแก้ปัญหาโรคพืชที่แฝงไปกับต้นพันธุ์
- ๔) เตรียมความพร้อมปัจจัยการผลิตด้านพันธุ์พืชเพื่อรองรับนโยบายภาครัฐและสถานการณ์ภัยธรรมชาติ
- ๕) สนับสนุนการอนุรักษ์พันธุ์พืชท้องถิ่น พืชหายากหรือใกล้สูญพันธุ์

โดยขับเคลื่อนผ่านงบประมาณรายจ่ายประจำปีกรมส่งเสริมการเกษตร และระเบียบกรมส่งเสริมการเกษตรว่าด้วยการใช้จ่ายเงินรายได้จากการดำเนินงานส่งเสริมด้านการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมีแผนและผลการดำเนินงานถึงปัจจุบัน (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓)

สายการผลิต	แผน	ผล
- เนื้อเยื่อ	๗๐๐,๐๐๐ ต้น	๕๔๙,๗๐๐ ต้น
- ต้นพันธุ์	๑,๑๘๙,๐๐๐ ต้น	๑,๙๙๓,๓๙๒ ต้น
- ท่อนพันธุ์	๖๑๐,๐๐๐ ท่อน	๑๑๘,๐๐๐ ท่อน
- เมล็ดพันธุ์	๑,๐๐๐ กก.	๕๐,๐๐๐ ซอง
รวม	๒,๕๐๐,๐๐๐ หน่วย	๒,๗๑๑,๐๙๒ หน่วย

๓.๓ งบประมาณ

๑) งบประมาณ ปี ๒๕๖๓

ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จำนวน ๗๘.๓๖๐๓ ล้านบาท จำแนกเป็น งบดำเนินงาน ๖.๙๐๐ ล้านบาท ค่าสาธารณูปโภค ๗.๑๐๐ ล้านบาท งบลงทุน ๖๔.๓๖๐๓ ล้านบาท (ค่าของงบประมาณปี ๒๕๖๓ จำนวน ๒๔๖.๒๙๗๐ ล้านบาท)

๒) งบประมาณ ปี ๒๕๖๔

กรอบวงเงินที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงบประมาณ จำนวน ๒๕.๗๘๐ ล้านบาท จำแนกเป็น งบดำเนินงาน ๖.๑๑๗๕ ล้านบาท งบลงทุน ๑๙.๖๖๓๔ ล้านบาท (ค่าของงบประมาณปี ๒๕๖๔ จำนวน ๓๘๘.๑๐๕๐ ล้านบาท)

๓.๔ ข้อจำกัด

๑) อุปกรณ์เครื่องจักรกล โรงเรือนอนุบาลพันธุ์พืชของศูนย์ขยายพันธุ์พืช ดำเนินการก่อสร้างตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๘ – ๒๕๔๕ ปัจจุบันมีอายุการใช้งานมากกว่า ๑๘ - ๒๕ ปี ปัจจุบันได้ดำเนินการปรับปรุงแล้วจำนวน ๖ แห่ง งบประมาณรวม ๙๓.๑๙๓๖ ล้านบาท คงเหลืออยู่ระหว่างขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินการปรับปรุงอีก ๔ แห่ง ได้แก่ ศพพ.ที่ ๒ จังหวัดตรัง ศพพ.ที่ ๖ จังหวัดพิษณุโลก ศพพ. ที่ ๗ จังหวัดมหาสารคาม และศพพ.ที่ ๘ จังหวัดลำพูน เมื่อดำเนินการปรับปรุงแล้ว จะสามารถรองรับกำลังการผลิตพืชในโรงเรือนอนุบาลได้ จำนวน ๕,๖๐๐,๐๐๐ ต้น/ศูนย์/ปี

๒) โรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ กองขยายพันธุ์เป็นหน่วยงานภายในที่ตั้งขึ้นมาใหม่ มีภารกิจในด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์พืช แต่ยังไม่มีการปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ที่จะเป็นขั้นตอนสำคัญในกระบวนการผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ที่ต้องมีการควบคุมตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ เพื่อให้ได้เมล็ดพันธุ์มีคุณภาพดี ตามมาตรฐานจำหน่ายสู่เกษตรกรนำไปเพาะปลูกต่อไป ปัจจุบันกรมส่งเสริมการเกษตรได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชตระกูลถั่วชุมชน เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์พืชตระกูลถั่ว ศูนย์ฯ ที่ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชตระกูลถั่วชุมชนนั้นดำเนินการโดยเกษตรกร มีกรมส่งเสริมการเกษตรสนับสนุนปัจจัยการผลิต และซื้อพันธุ์พืชตระกูลถั่วขั้นพันธุ์ขยายจากกรมวิชาการเกษตรมาให้เกษตรกร ดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์ขั้นพันธุ์จำหน่าย ผลผลิตที่เกษตรกรได้จะไม่มีการปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ ส่งผลทำให้เกษตรกรจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ได้ในราคาคะละเกรด ซึ่งเป็นราคาขั้นต่ำสุดของเมล็ดพันธุ์พืชตระกูลถั่ว ดังนั้น การมีโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์จะเป็นการช่วยเกษตรกรให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายแบบแยกเกรดเมล็ดพันธุ์ตามชั้นคุณภาพ อีกทั้งทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพมาตรฐานไว้ปลูกต่อไป

กรมส่งเสริมการเกษตรได้จัดทำโครงการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการผลิตขยายพืชพันธุ์ดี ภายใต้กรอบนโยบายการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศแผนงานหรือโครงการลงทุนและกิจกรรม

การพัฒนาที่สามารถ พลิกฟื้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เพิ่มศักยภาพ และยกระดับการค้า การผลิต และการบริการ ในสาขาเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ โดยครอบคลุมภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การค้าและการลงทุน ท่องเที่ยวและบริการ (กลุ่ม ๓.๑) เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ พร้อมครุภัณฑ์ประจำโรงงาน จำนวน ๕ แห่ง ๑๗๔.๓๓๗๖ ล้านบาท รวม ๘๗๑.๖๘๘๐ ล้านบาท ปรับปรุงโรงเรือนอนุบาลพันธุ์พืชเพิ่มเติม จำนวน ๕ แห่ง รวม ๔๓ รายการ รวม ๗๒.๙๓๗๙ ล้านบาท

ทั้งนี้ หากได้รับการพิจารณาอนุมัติจะสามารถดำเนินการก่อสร้างโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ พร้อมติดตั้งเครื่องจักรประจำโรงงานและจัดหาครุภัณฑ์ได้แล้วเสร็จภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ และเริ่มดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์ได้ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เป้าหมายการผลิตจำนวนรวม ๘๑๖ ตัน โดยจำแนกเป็นพืชตระกูลถั่ว จำนวน ๕๖๖ ตัน และเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด จำนวน ๒๕๐ ตัน รายละเอียดตามตารางที่ ๓ (หน้า ๑๑)

๓) เงินทุนหมุนเวียนเพื่อผลิตและขยายพันธุ์พืช

(๑) กรมส่งเสริมการเกษตร ได้ขอตั้งงบประมาณเพื่อใช้ในการผลิตและขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดีกระจายสู่เกษตรกรเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนพันธุ์พืชพันธุ์ดี ตามมาตรา๑๕ แห่งพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เงินทุนหมุนเวียนเพื่อผลิตและขยายพันธุ์พืช จำนวน ๑๕๐ ล้านบาท ซึ่งอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียนเพื่อผลิตและขยายพันธุ์พืช ตามพระราชบัญญัติบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่มีอธิบดีกรมการข้าวเป็นประธานกรรมการ สำหรับใช้ในกิจการของกรมการข้าว โดยได้มีการประชุมหารือผู้เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาหาแนวทางให้กรมส่งเสริมการเกษตรสามารถใช้เงินทุนดังกล่าวได้

(๒) ผลการพิจารณา ได้ข้อสรุปว่า กรมส่งเสริมการเกษตรไม่สามารถใช้เงินทุนหมุนเวียนเพื่อผลิตและขยายพันธุ์พืชได้ โดยยึดตามมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารเงินทุนหมุนเวียนเพื่อผลิตและขยายพันธุ์พืช ครั้งที่ ๑ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ซึ่งมีสำนักงบประมาณและกรมบัญชีกลางร่วมเป็นกรรมการ ได้มีมติผลการพิจารณาการใช้เงินทุนหมุนเวียนเพื่อผลิตและขยายพันธุ์พืชที่ได้รับอนุมัติเพิ่มเติมจำนวน ๑๕๐ ล้านบาท และมีมติเห็นชอบให้แจ้งกรมส่งเสริมการเกษตรว่าไม่สามารถใช้เงินทุนหมุนเวียนเพื่อผลิตและขยายพันธุ์พืชในการดำเนินงานผลิตและจำหน่ายพันธุ์พืชภายใต้ภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตรได้ เนื่องจากภารกิจดังกล่าวไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งเงินทุนหมุนเวียนเพื่อผลิตและขยายพันธุ์พืช และภารกิจหลักของกรมการข้าว

(๓) สำหรับเงินทุนหมุนเวียนเพื่อผลิตและขยายพันธุ์พืช จำนวน ๑๕๐ ล้านบาท นั้น ไม่ได้มีการส่งคืนเงินรายได้แผ่นดิน เนื่องจากกรมการข้าวได้ขอใช้ตามภารกิจเร่งด่วนที่ได้รับมอบหมาย

๓.๕ การดำเนินการในปัจจุบัน

๑) กรมส่งเสริมการเกษตรได้ของบประมาณภายใต้กรอบนโยบายการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศแผนงานหรือโครงการลงทุนและกิจกรรมการพัฒนาที่สามารถ พลิกฟื้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพิ่มศักยภาพ และยกระดับการค้า การผลิต และการบริการในสาขาเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ โดยครอบคลุมภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การค้าและการลงทุน ท่องเที่ยวและบริการ (กลุ่ม ๓.๑) โครงการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการผลิตขยายพันธุ์พืชปีงบประมาณ ๑,๐๑๙.๖๐๔๘ ล้านบาท จำนวน ๕ กิจกรรมได้แก่

- (๑) ก่อสร้างโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ จำนวน ๕ แห่ง รวม ๘๗๑.๖๘๘๐ ล้านบาท
- (๒) ก่อสร้างอาคารปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ จำนวน ๗ แห่ง รวม ๗๑.๐๖๓๘ ล้านบาท
- (๓) ปรับปรุงสิ่งก่อสร้างอื่น (โรงเรือนอนุบาลพันธุ์พืช) จำนวน ๕ แห่ง รวม ๗๒.๙๓๓๙ ล้านบาท
- (๔) จัดซื้อระบบไปโออีแอคเตอร์แบบอัตโนมัติ ๔๒ คู่ จำนวน ๒๒ ชุด รวม ๓.๔๒๕๑ ล้านบาท
- (๕) จัดซื้อเครื่องทำความสะอาดและคัดแยกคุณภาพน้ำหนัเมล็ดพันธุ์ จำนวน ๑๐ เครื่อง

รวม ๐.๔๙ ล้านบาท

ปัจจุบันหน่วยงานจัดส่งข้อเสนอโครงการโดยผ่านความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรแล้วเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๓ อยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และได้รับการประสานงานภายในเสนอคณะอนุกรรมการกลั่นกรองฯ พิจารณาในวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ โดยมีแผนการดำเนินการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ รายละเอียดตามตารางที่ ๒ ดังนี้

ตารางที่ ๒ แผนการดำเนินการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณโครงการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการผลิตขยายพืชพันธุ์ดี

กิจกรรม	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔											
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑. ดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์และจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงการคลังฯ พ.ศ. ๒๕๖๐												
๒. จัดซื้อครุภัณฑ์ จำนวน ๒ รายการ												
๒.๑ จัดซื้อระบบไบโอรีแอคเตอร์แบบอัตโนมัติ ๔๒ ตู้ จำนวน ๒๒ ชุด			๓,๔๒๕๑									
๒.๒ จัดซื้อเครื่องทำความสะอาดและคัดแยกคุณภาพน้ำหมักเมล็ดพันธุ์ จำนวน ๑๐ เครื่อง			๐,๔๙๐๐									
๓. ดำเนินการและควบคุมงานก่อสร้าง												
๓.๑ ดำเนินการและควบคุมงานก่อสร้าง ก่อสร้างโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ จำนวน ๕ แห่ง				๑๗๔,๓๓๗๖	๑๗๔,๓๓๗๖	๘๗,๑๖๘๘	๘๗,๑๖๘๘	๘๗,๑๖๘๘	๘๗,๑๖๘๘	๘๗,๑๖๘๘	๘๗,๕๘๔๔	๘๗,๕๘๔๔
๓.๒ ก่อสร้างอาคารห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ จำนวน ๗ แห่ง				๑๔,๒๑๒๗		๑๔,๒๑๒๗		๑๔,๒๑๒๗	๑๔,๒๑๒๗	๑๔,๒๑๓๐		
๓.๓ ปรับปรุงสิ่งก่อสร้างอื่น (โรงเรือนอนุบาลพันธุ์พืช) จำนวน ๕ แห่ง				๒๒,๐๔๓๗๔		๒๕,๐๐๐๐		๒๕,๐๐๐๐				
๔. ประสานงานและติดตามโครงการ												
๕. สรุปผลการดำเนินงาน												
รวม ๑,๐๑๔,๖๐๔๘ ล้านบาท			๓,๙๑๕๑	๒๑๑,๔๘๘๒	๑๗๔,๓๓๗๖	๑๒๖,๓๘๑๕	๘๗,๑๖๘๘	๑๒๖,๓๘๑๕	๑๐๑,๓๘๑๕	๑๐๑,๓๘๑๘	๔๓,๕๘๔๔	๔๓,๕๘๔๔

๒) ปัจจุบัน กองขยายพันธุ์พืชยังเป็นหน่วยงานภายใน ทั้งนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรต้องดำเนินการตามหนังสือเวียนสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร. ๑๒๐๐/ว ๑ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๒ เรื่องการชักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง การทบทวนข้อเสนอให้จัดตั้งหน่วยงานของรัฐตามแผนการปฏิรูปประเทศ โดยให้หน่วยงานถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เรื่อง การขอจัดตั้งหน่วยงานตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ซึ่งกำหนดให้ส่วนราชการต้องพิจารณาปรับปรุงบทบาท ภารกิจ และโครงสร้างของหน่วยงานที่มีอยู่เดิมเป็นลำดับแรก และปรับวิธีการทำงานให้มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ก่อนเสนอให้มีการจัดตั้งหน่วยงานใหม่

๓.๖ ประมาณการขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ปี ๒๕๖๕ - ๒๕๖๗

เพื่อให้กรมส่งเสริมการเกษตร สามารถผลิตและเผยแพร่เมล็ดพันธุ์-ส่วนขยายพันธุ์ของพืชสำคัญ เช่น อ้อย มันสำปะหลัง ถั่ว ผักชนิดต่าง ๆ ให้กับกลุ่มเกษตรกรที่ทำเกษตรยั่งยืนและน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ตามแผนย่อยเกษตรชีวภาพ ของแผนแม่บทประเด็นการเกษตร ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยเฉพาะการเร่งเพิ่มศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์จำหน่ายให้เป็นไปตามแผนการผลิตและขยายพันธุ์พืชระยะ ๓ ปี (๒๕๖๕ - ๒๕๖๙) เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนพืชพันธุ์ดี โดยเฉพาะเมล็ดพันธุ์พืชตระกูลถั่ว และข้าวโพด ซึ่งปัจจุบันไม่มีหน่วยงานหลักดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์จำหน่าย รายละเอียดตามตารางที่ ๒ โดยมีแผนการขอรับสนับสนุนงบประมาณในลักษณะเงินทุนหมุนเวียนเพื่อการผลิตขยายพืชพันธุ์ดี สำหรับสนับสนุนให้บริการและจำหน่ายในราคาที่เป็นธรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ปี ๒๕๖๕ ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ๗๖.๘๙๘๐ ล้านบาท

ปี ๒๕๖๖ ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ๓๖.๐๖๘๐ ล้านบาท รวมเงินทุนหมุนเวียนสะสมจำนวน ๑๑๒.๙๖๖๐ ล้านบาท

ปี ๒๕๖๗ ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ๗๒.๑๓๖๐ ล้านบาท รวมเงินทุนหมุนเวียนสะสมจำนวน ๑๘๕.๑๐๒๐ ล้านบาท

ตารางที่ ๓ แสดงแผนการผลิตและประมาณการค่าใช้จ่ายในการผลิตขยายพืชพันธุ์ดี ๔ สายการผลิต

สายการผลิต	เป้าหมายการผลิต (ตัน/ตัน)			รองรับพื้นที่เพาะปลูก (ไร่)			ประมาณการค่าใช้จ่าย (บาท)		
	ปี ๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖	ปี ๒๕๖๗	ปี ๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖	ปี ๒๕๖๗	ปี ๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖	ปี ๒๕๖๗
รวม	๕,๗๐๕,๘๑๖	๕,๗๐๖,๖๓๑	๕,๗๐๘,๒๖๒	๑๔๑,๖๘๘	๒๗๒,๐๖๒	๕๓๒,๘๐๘	๗๖,๘๙๘,๐๐๐	๓๖,๐๖๘,๐๐๐	๗๒,๑๓๖,๐๐๐
๑. พันธุ์พืชจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ	๕๑๐,๐๐๐	๕๑๐,๐๐๐	๕๑๐,๐๐๐	๔,๑๕๕	๔,๑๕๕	๔,๑๕๕	๑๙,๗๙๕,๐๐๐	-	-
๒. ต้นพันธุ์	๕๑๕,๐๐๐	๕๑๕,๐๐๐	๕๑๕,๐๐๐	๕,๑๖๐	๕,๑๖๐	๕,๑๖๐	๘,๐๗๕,๐๐๐	-	-
๓. ท่อนพันธุ์	๓,๘๘๐,๐๐๐	๓,๘๘๐,๐๐๐	๓,๘๘๐,๐๐๐	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐	๑๒,๕๖๐,๐๐๐	-	-
๔. เมล็ดพันธุ์	๘๓๖	๑,๖๓๑	๓,๒๖๒	๓๓๐,๓๗๓	๒๖๐,๗๔๗	๕๒๑,๔๙๓	๓๖,๐๖๘,๐๐๐	๓๖,๐๖๘,๐๐๐	๗๒,๑๓๖,๐๐๐
๑) ถั่วเขียว	๓๑๐	๒๐๐	๔๐๐	๒๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐	๘๐,๐๐๐			
๒) ถั่วเหลือง	๒๒๖	๔๕๑	๙๐๒	๑๕,๐๔๐	๓๐,๐๘๐	๖๐,๑๖๐			
๓) ถั่วลิสง	๒๔๐	๔๘๐	๙๖๐	๑๒,๐๐๐	๒๔,๐๐๐	๔๘,๐๐๐			
๔) ข้าวโพดไร่									
ลูกผสม	๒๕๐	๕๐๐	๑,๐๐๐	๘๓,๓๓๓	๑๖๖,๖๖๗	๓๓๓,๓๓๓			
รวมเงินทุนหมุนเวียนสะสม (บาท)							๗๖,๘๙๘,๐๐๐	๑๑๒,๙๖๖,๐๐๐	๑๘๕,๑๐๒,๐๐๐

หมายเหตุ ขอรับการสนับสนุนงบประมาณในลักษณะเงินทุนหมุนเวียนเพื่อการผลิตขยายพืชพันธุ์ดี สำหรับสนับสนุนให้บริการและจำหน่ายในราคาที่เป็นธรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ปี ๒๕๖๕ ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ๗๖.๘๙๘๐ ล้านบาท

ปี ๒๕๖๖ ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ๓๖.๐๖๘๐ ล้านบาท รวมเงินทุนหมุนเวียนสะสม จำนวน ๑๑๒.๙๖๖๐ ล้านบาท

ปี ๒๕๖๗ ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ๗๒.๑๓๖๐ ล้านบาท รวมเงินทุนหมุนเวียนสะสม จำนวน ๑๘๕.๑๐๒๐ ล้านบาท

ภาคผนวก ข
การอนุรักษ์พันธุ์พืชและฐานข้อมูลพันธุ์พืช

ภาคผนวก ข

การอนุรักษ์พันธุ์พืช และฐานข้อมูลพันธุ์พืช

กรมการข้าว

เชื้อพันธุกรรมข้าวที่อนุรักษ์ไว้ในศูนย์ปฏิบัติการและเก็บเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวแห่งชาติ นับว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและศักยภาพที่จะนำไปใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น การปรับปรุงพันธุ์เพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเฉพาะข้าวพันธุ์พื้นเมืองไทยแต่ละพันธุ์ต่างมีลักษณะเฉพาะตัว บางพันธุ์แม้ให้ผลผลิตต่ำแต่ก็มีลักษณะดีบางประการ เช่น คุณภาพเมล็ดคุณภาพในการหุงต้ม ความต้านทานโรคแมลง เป็นต้น (สมทรง, ๒๕๕๒) ซึ่งข้าวพันธุ์พื้นเมืองบางพันธุ์ในปัจจุบันไม่มีการปลูกแล้ว เชื้อพันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่อนุรักษ์ไว้ นับได้ว่าเป็นแหล่งพันธุกรรมสุดท้าย เปรียบเสมือนสมบัติของชาติ

ภารกิจหลักของศูนย์ปฏิบัติการและเก็บเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวแห่งชาติดำเนินการอย่างต่อเนื่อง คือ การประเมินลักษณะและคุณค่าของเชื้อพันธุกรรมข้าว โดยแต่ละปีได้จัดส่งเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวไปปลูกศึกษาและประเมินลักษณะที่ศูนย์วิจัยข้าวต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในบริเวณแหล่งที่เก็บรวบรวมเชื้อพันธุ์ข้าวและมีสภาพนิเวศที่เหมาะสมกับพันธุ์ข้าว นั้น ๆ ในการประเมินคุณค่าของเชื้อพันธุ์ข้าวจำเป็นต้องใช้เมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวเพื่อปลูกศึกษา ทดสอบ หรือวิเคราะห์ นอกจากนี้ ศูนย์ปฏิบัติการและเก็บเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวแห่งชาติยังให้บริการเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวแก่หน่วยงาน นักวิชาการและผู้สนใจทั่วไป โดยมีผู้ขอรับบริการเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวเพื่อนำไปใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด เชื้อพันธุ์ข้าวที่อนุรักษ์ไว้จึงมีปริมาณเมล็ดลดลงเรื่อย ๆ ขณะเดียวกันความงอกของเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวก็เสื่อมถอยลงตามระยะเวลาการเก็บรักษา จึงจำเป็นต้องตรวจสอบเปอร์เซ็นต์ความงอกและนำเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวที่มีความงอกต่ำหรือมีปริมาณเมล็ดน้อยไปปลูกฟื้นฟู เพื่อให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าวรุ่นใหม่ที่มีความงอกสูงและปริมาณพอเพียงแก่การให้บริการเพื่อการศึกษาวิจัย และใช้ประโยชน์

การปลูกฟื้นฟูเชื้อพันธุกรรมข้าว โดยปกติจะดำเนินการเพาะเมล็ด ตกกล้า และปักดำเป็นแถวในแปลงทดลอง อย่างไรก็ตาม พบว่าเชื้อพันธุกรรมข้าวส่วนหนึ่งมีเปอร์เซ็นต์ความงอกต่ำมาก รวมทั้งมีปริมาณเมล็ดน้อยมาก ทำให้มีโอกาสเสี่ยงสูงที่เชื้อพันธุ์ข้าวเหล่านั้นจะสูญพันธุ์ไปหากนำออกปลูกฟื้นฟูหรือขยายพันธุ์ในสภาพแปลงปลูกโดยตรง จากปัญหาดังกล่าวจึงมีแนวคิดในการนำวิธีการเพาะเลี้ยงเมล็ดข้าวในสภาพปลอดเชื้อมาใช้ฟื้นฟูเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวที่ไม่งอก หรืองอกแต่ไม่สามารถพัฒนาเป็นต้นกล้าที่ปกติเนื่องจากอาหารสะสมในเมล็ดไม่เพียงพอ เพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของเชื้อพันธุกรรมข้าวจากการนำออกปลูกฟื้นฟูในสภาพแปลงทดลอง และนำเทคนิค Rapid Clonal Propagation มาใช้เพิ่มจำนวนหน่ออย่างรวดเร็วเพื่อรักษาทรัพยากรพันธุกรรมข้าวให้มีความยั่งยืนตลอดไป

จากการประเมินลักษณะทางสัณฐานวิทยาของเชื้อพันธุ์ข้าวอย่างต่อเนื่อง ทำให้ได้ข้อมูลลักษณะประจำพันธุ์จำนวนมาก ศูนย์ปฏิบัติการและเก็บเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวแห่งชาติได้รวบรวมข้อมูลมาจัดทำฐานข้อมูลเชื้อพันธุกรรมข้าว และให้บริการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตแก่นักวิชาการ นักปรับปรุงพันธุ์ และบุคคลทั่วไปที่ต้องการค้นหาพันธุ์ข้าวซึ่งมีลักษณะที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้ศึกษา วิจัย และพัฒนาพันธุ์ ฐานข้อมูลเชื้อพันธุกรรมข้าวนี้ได้ผ่านการทดสอบระบบและใช้งานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ อย่างไรก็ตาม ยังคงขาดข้อมูลด้านคุณลักษณะของเชื้อพันธุ์ข้าวอยู่อีกมาก โดยเฉพาะข้อมูลคุณภาพเมล็ด ความต้านทานต่อโรคและแมลงศัตรูข้าวที่สำคัญ ๆ ความทนทานต่อสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ตลอดจนข้อมูลพื้นฐานทางพันธุกรรมของเชื้อพันธุ์ข้าว ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการศึกษาและประเมินคุณค่าของเชื้อพันธุ์ข้าวเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถจะนำไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น

ข้อมูลพันธุ์ข้าวของธนาคารเชื้อพันธุ์ข้าว

๑) รายละเอียดเชื้อพันธุ์ข้าวที่จัดเก็บในธนาคารเชื้อพันธุ์ข้าว

มีจำนวนเชื้อพันธุ์ข้าวทั้งสิ้น ๒๔,๘๕๒ เชื้อพันธุ์ รายละเอียดการให้บริการเมล็ดพันธุ์ข้าว
แก่หน่วยงาน นักวิชาการและผู้สนใจ (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓)

๑ มกราคม ๒๕๖๑ ถึง ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๑			
ลำดับ	ชื่อหน่วยงานที่ขอรับบริการ	จำนวน/ครั้ง	จำนวน/เชื้อพันธุ์
๑	ศูนย์วิจัยข้าวสกลนคร	๒	๑๘๒
๒	ศูนย์วิจัยข้าวพระนครศรีอยุธยา	๑	๓๖
๓	กองวิจัยและพัฒนาข้าว	๑	๘๘
๔	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (วิทยาเขต บางเขน)	๑	๒๒
๕	มหาวิทยาลัยบูรพา	๑	๖๔
๖	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	๑	๑
	รวม	๗	๓๙๓
๑ มกราคม ๒๕๖๒ ถึง ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๒			
๑	กองวิจัยและพัฒนาข้าว	๑	๔๘
๒	ศูนย์วิจัยข้าวฉะเชิงเทรา	๔	๑๐
๓	ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย	๑	๑
๔	ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี	๓	๕
๕	ศูนย์วิจัยข้าวพระนครศรีอยุธยา	๑	๑๓
๖	ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง	๑	๓๑
๗	ศูนย์วิจัยข้าวราชบุรี	๑	๖
๘	ศูนย์วิจัยข้าวลพบุรี	๑	๑๒
๙	ศูนย์วิจัยข้าวสกลนคร	๑	๔
๑๐	ศูนย์วิจัยข้าวสระเม็ง	๑	๒
๑๑	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	๑	๗
๑๒	คุณกัลย์จิตา สวงโท	๑	๑
๑๓	สหกรณ์คลองโยง	๑	๑
๑๔	องค์การพิพิธภัณฑสถานวิทยาาสตร์	๑	๒๓
	รวม	๑๙	๑๖๔

๒) รายละเอียดการตรวจสอบเปอร์เซ็นต์ความงอกและการปลูกฟื้นฟู

(๑) ดำเนินการทดสอบความงอก ตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๖๑ ถึงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๓
ทั้งสิ้น ๒,๘๘๙ เชื้อพันธุ์

(๒) ดำเนินการปลูกฟื้นฟูที่ศูนย์วิจัยข้าวต่าง ๆ ปี ๒๕๖๑ ทั้งสิ้น ๑๗ ศูนย์วิจัย จำนวน ๕,๑๖๐
เชื้อพันธุ์ ปี ๒๕๖๒ ปลูกฟื้นฟูทั้งสิ้น ๑๗ ศูนย์วิจัย จำนวน ๔,๐๘๐ เชื้อพันธุ์

๓) ผลการดำเนินงานศึกษาวิจัยพันธุ์ข้าว (การประเมินลักษณะและคุณค่าของเชื้อพันธุกรรมข้าว) รายละเอียดเชื้อพันธุ์ข้าวที่ดำเนินการประเมินลักษณะและคุณค่าของเชื้อพันธุกรรมข้าวแล้วเสร็จ

(๑) การประเมินลักษณะและคุณค่าของเชื้อพันธุกรรมข้าว ฤดูนาปี ๒๕๖๑ ดำเนินการประเมินคุณค่าของเชื้อพันธุกรรมข้าว ได้แก่ ความต้านทานโรคและแมลงศัตรูข้าวที่สำคัญ เช่น โรคขอบใบแห้ง โรคใบหิก ใบหิกและใบเขียวเตี้ย โรคไหม้ โรคไหม้คอรวง เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยกระโดดหลังขาว เพลี้ยจักจั่นสีเขียว เพลี้ยจักจั่นปีกลายหยัก แมลงบัว หนอนกอ ประเมินลักษณะการทนแล้ง ทนเค็ม ความสามารถขึ้นน้ำและทนน้ำท่วม ตลอดจนการวิเคราะห์คุณภาพเมล็ดทางกายภาพและเคมี โดยมีผู้ร่วมดำเนินการ ได้แก่ ศูนย์วิจัยข้าวทั้งสิ้น ๑๘ ศูนย์วิจัย รวมเชื้อพันธุ์ที่ได้รับการประเมินทั้งสิ้น ๘,๙๕๔ เชื้อพันธุ์

(๒) การประเมินลักษณะและคุณค่าของเชื้อพันธุกรรมข้าว ฤดูนาปี ๒๕๖๒ ดำเนินการประเมินคุณค่าของเชื้อพันธุกรรมข้าวเช่นเดียวกับปี ๒๕๖๑ ดำเนินการที่ศูนย์วิจัยข้าวทั้งสิ้น ๑๘ ศูนย์วิจัย รวมเชื้อพันธุ์ที่ได้รับการประเมินทั้งสิ้น ๘,๒๖๐ เชื้อพันธุ์

๔) โครงการความร่วมมือกับต่างประเทศ

(๑) การนำเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวไปเก็บรักษาที่ธนาคารเชื้อพันธุ์พืชโลก (Svalbard Global Seed Vault) ราชอาณาจักรนอร์เวย์ ระหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ จำนวนทั้งสิ้น ๖๘ เชื้อพันธุ์

(๒) ร่วมประชุมร่างโครงการการทดลองความมีชีวิตของเมล็ดพันธุ์พืช ๑๐๐ ปี ณ ราชอาณาจักรนอร์เวย์ ในวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๕) ข้อจำกัดของศูนย์ปฏิบัติการและเก็บเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวแห่งชาติ

(๑) ข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ในการปลูกขยายและฟื้นฟูเมล็ดพันธุ์ข้าว

(๒) ข้อจำกัดเรื่องครุภัณฑ์ห้องเย็นในการเก็บรักษา เนื่องจากเป็นครุภัณฑ์เก่าอายุเกือบ ๔๐ ปี มีค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาสูงมาก

(๓) ข้อจำกัดในการให้บริการเมล็ดพันธุ์ เนื่องจากมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความสนใจขอใช้บริการเมล็ดพันธุ์จากศูนย์ฯ แต่ทางศูนย์ไม่สามารถผลิตและขยายเมล็ดพันธุ์ได้อย่างเพียงพอ

(๔) ศูนย์ปฏิบัติการและเก็บเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าว เป็นผู้ดูแล ปลูกขยายและฟื้นฟู และให้บริการแก่ผู้สนใจทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและเกษตรกร แต่ไม่ได้มีอำนาจในการกำกับดูแลการใช้ประโยชน์ของพันธุ์กรรมข้าว ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมวิชาการเกษตร เป็นผู้กำกับดูแล

กรมวิชาการเกษตร

กรมวิชาการเกษตรได้รวบรวมข้อมูลและตัวอย่างความหลากหลายด้านพืชและเห็ดในหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

	หน่วยงานของกรมวิชาการเกษตรที่ดูแล	จำนวน	
๑.	ธนาคารเชื้อพันธุ์พืช สำนักวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ ดำเนินการอนุรักษ์ความหลากหลายทางพันธุกรรมพืช เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงทางอาหารของประเทศ	๓๒,๙๑๗	เชื้อพันธุ์
๒.	กองแผนงานและวิชาการ ดูแลฐานข้อมูลพันธุ์พืชรับรองและพันธุ์แนะนำของกรมวิชาการเกษตร	๓๑๘	พันธุ์
๓.	พิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ฐานข้อมูลความหลากหลายของพืชและตัวอย่างพันธุ์ไม้ ในรูปตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง พันธุ์ไม้ดอง และตัวอย่างผลและเมล็ด	มากกว่า ๑๐๐,๐๐๐	ตัวอย่าง
๔.	กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ฐานข้อมูลพืชอนุรักษ์ภายใต้อนุสัญญาไซเตส	๖,๐๐๐	ชนิดพืช
๕.	กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ฐานข้อมูลพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชขึ้นทะเบียน และพันธุ์พืชใหม่	๑๐,๙๕๒	พันธุ์
๖.	ศูนย์วิจัยของกรมวิชาการเกษตรในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ข้อมูลและตัวอย่างพันธุ์พืชสวน-พืชไร่ เช่น - ศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง อนุรักษ์พันธุ์มันสำปะหลังในแปลงปลูก ๘๕๙ สายพันธุ์ และอนุรักษ์ในหีบปฏิบัติการโดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ๘๐๐ สายพันธุ์ - ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี อนุรักษ์พันธุ์ไม้ผล เช่น ทูเรียน เงาะ - ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ อนุรักษ์พันธุ์พืชผักและไม้ดอก	๑๙,๒๑๙	ตัวอย่าง
๗.	กลุ่มวิจัยและพัฒนาเห็ด สำนักวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ อนุรักษ์เก็บรักษาเชื้อพันธุ์เห็ด	ประมาณ ๑,๐๐๐	เชื้อพันธุ์
กรมวิชาการเกษตรมีโครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกรมฯ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าว เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ			

ภาคผนวก ซ

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

เสนอโดย รองศาสตราจารย์สุรวิช วรรณไกรโรจน์

อนุกรรมการศึกษาผลกระทบด้านการเกษตรและพันธุ์พืช

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(เสนอโดย รองศาสตราจารย์สุรวิช วรรณไกรโรจน์ อนุกรรมการศึกษาผลกระทบด้านการเกษตรและพันธุ์พืช)

.....

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังต่อไปนี้

- (๑) แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป” และ “นักปรับปรุงพันธุ์พืช” และเพิ่มบทนิยามคำว่า “พันธุ์พืชใหม่” (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓)
- (๒) แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยองค์ประกอบของคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕)
- (๓) แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยรายการในคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๙ (๕))
- (๔) แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืชใหม่ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๓)
- (๕) แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๔ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๗)
- (๖) แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๒ และมาตรา ๕๓)
- (๗) แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยการใช้จ่ายเงินกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๕)
- (๘) แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืช (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๑)
- (๙) แก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๓/๑ และมาตรา ๖๔)

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลานาน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติบางประการให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อให้การบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืชมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสให้ชุมชนตามพระราชบัญญัตินี้ กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตร สามารถพัฒนาความเข้มแข็งด้านอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์พืชให้พร้อมในการที่ประเทศไทยจะเข้าร่วมความตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศ เพื่อแก้ปัญหาการใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ และเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมเมล็ดพันธุ์ให้เป็นศูนย์กลางการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชเขตร้อนขึ้นของโลก จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

.....
.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืช
.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป” และ “นักปรับปรุงพันธุ์พืช”
ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป” หมายความว่า พันธุ์พืชที่กำเนิดภายในประเทศหรือมีอยู่ในประเทศซึ่งได้มีการ
ใช้ประโยชน์อย่างแพร่หลาย และให้หมายความรวมถึงพันธุ์พืชที่ไม่ใช่พันธุ์พืชใหม่ พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น
หรือพันธุ์พืชป่า แต่ไม่รวมถึงพันธุ์พืชที่นำเข้าและพันธุ์พืชในกระบวนการปรับปรุงพันธุ์ ซึ่งยังอยู่ในความครอบครอง
ของนักปรับปรุงพันธุ์พืชเท่านั้น

“นักปรับปรุงพันธุ์พืช” หมายความว่า ผู้ซึ่งทำการปรับปรุงพันธุ์หรือพัฒนาพันธุ์จนได้พันธุ์พืชขึ้นใหม่
รวมทั้งทายาทผู้รับสิทธิในพันธุ์พืชโดยทางมรดกของผู้ซึ่งทำการปรับปรุงพันธุ์หรือพัฒนาพันธุ์จนได้พันธุ์พืช
ขึ้นใหม่

มาตรา ๔ ให้เพิ่มบทนิยามคำว่า “พันธุ์พืชใหม่” ระหว่างบทนิยามคำว่า “พันธุ์พืช” และ “พันธุ์พืช
พื้นเมืองเฉพาะถิ่น” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒

“พันธุ์พืชใหม่” หมายความว่า พันธุ์พืชที่นักปรับปรุงพันธุ์ได้ทำการปรับปรุงพันธุ์หรือพัฒนาพันธุ์ขึ้น
โดยได้รับและยังมิถูกเพิกถอนหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้
ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เป็นประธานกรรมการ เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อธิบดีกรมการค้าภายใน อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา อธิบดีกรมการค้า
อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ผู้อำนวยการศูนย์พันธุ์ชีวกรรมและ
เทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก ประธานสภาเกษตรกร
และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งสิบสองคน ในจำนวนนี้จะต้องแต่งตั้งจากเกษตรกร หกคน
นักวิชาการด้านปรับปรุงพันธุ์พืชจากสถาบันการศึกษา หนึ่งคน นักวิชาการด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
จากสถาบันการศึกษา หนึ่งคน ผู้แทนองค์การพัฒนาเอกชนที่ไม่แสวงหากำไรที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับการเกษตร
หนึ่งคน ผู้แทนองค์การพัฒนาเอกชนที่ไม่แสวงหากำไรที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

หนึ่งคน ผู้แทนสมาคมที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการปรับปรุงพันธุ์พืช หนึ่งคน ผู้แทนสมาคมที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการขยายพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืช หนึ่งคน เป็นกรรมการ และอธิบดีกรมวิชาการเกษตรเป็นกรรมการ และเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นเกษตรกร ต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์พัฒนาหรือใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืชโดยให้คัดเลือกจากการเสนอชื่อของกลุ่ม ชมรม สมาคม กลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์ การเกษตรของทุกภูมิภาค โดยต้องมีกรรมการจากภูมิภาคอย่างน้อย หนึ่งคน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์การพัฒนาเอกชนที่ไม่แสวงหากำไรที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับการเกษตรและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตามวรรคหนึ่งให้คัดเลือกจากรายชื่อที่เสนอโดยองค์การพัฒนาเอกชนดังกล่าว

การคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการ ที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๙ (๕) แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๙ (๕) ข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ในกรณีที่มีการใช้พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปหรือพันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าวในการปรับปรุงพันธุ์เพื่อแสวงหาสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเหนือผลงานที่จะเกิดจากการใช้พันธุ์พืชนั้น”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๓ ผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืชใหม่มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการผลิต ให้เช่า ขาย จำหน่าย หรือกระทำการอื่นใดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า นำเข้ามาในราชอาณาจักร ส่งออกนอกราชอาณาจักร หรือมีไว้เพื่อกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังกล่าวซึ่งส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์พืชใหม่ และของพันธุ์พืชที่เกิดจากพันธุ์พืชใหม่ แต่ไม่มีความแตกต่างจากพันธุ์พืชใหม่ในลักษณะซึ่งเกี่ยวข้องกับประโยชน์ต่อการเพาะปลูก การบริโภค เกษษกรรม การผลิต หรือการแปรรูป รวมถึงส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์ลูกผสมที่ต้องใช้พันธุ์พืชดังกล่าวในทุกครั้ง หรือทุกวงจรการผลิต

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่กรณีดังต่อไปนี้

- (๑) การกระทำเกี่ยวกับพันธุ์พืชใหม่ โดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นส่วนขยายพันธุ์
- (๒) การศึกษา ค้นคว้า ทดลองหรือวิจัยเกี่ยวกับพันธุ์พืชใหม่ เพื่อปรับปรุงพันธุ์หรือพัฒนาพันธุ์พืช

พันธุ์พืช

- (๓) การกระทำเกี่ยวกับพันธุ์พืชใหม่ ซึ่งกระทำโดยสุจริต

(๔) การเพาะปลูกหรือแลกเปลี่ยนส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์พืชใหม่ โดยเกษตรกรซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา ด้วยการใช้ส่วนขยายพันธุ์ที่ตนเองเป็นผู้ผลิต แต่ไม่รวมถึงการเพาะปลูกเพื่อจำหน่ายส่วนขยายพันธุ์เชิงการค้า ในกรณีที่รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศให้พันธุ์พืชใหม่นั้นเป็นพันธุ์พืชที่ควรส่งเสริมการปรับปรุงพันธุ์ ให้เกษตรกรซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาสามารถเพาะปลูกหรือแลกเปลี่ยนส่วนขยายพันธุ์ได้ร่วมกันในแต่ละฤดูปลูก ไม่เกินสามเท่าของปริมาณที่ได้มา

- (๕) การกระทำเกี่ยวกับพันธุ์พืชใหม่โดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า

(๖) การขาย หรือการจำหน่ายด้วยประการใด นำเข้ามาในราชอาณาจักรส่ง ออกนอก ราชอาณาจักร หรือมีไว้เพื่อกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์พืชใหม่ซึ่งถูกนำออกจำหน่าย โดยผู้ทรงสิทธิหรือด้วยความยินยอมของผู้ทรงสิทธิ”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๔ บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว ที่ตั้งถิ่นฐานและสืบทอดระบบวัฒนธรรมรวมกันมา โดยต่อเนื่อง ซึ่งได้ร่วมกันอนุรักษ์หรือพัฒนาพันธุ์พืช อาจขอขึ้นทะเบียนเป็นชุมชนตามพระราชบัญญัตินี้ โดยตั้งตัวแทนยื่นคำขอเป็นหนังสือต่อผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่

คำขออย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) พันธุ์พืชที่ร่วมกันอนุรักษ์หรือพัฒนา และวิธีดำเนินการในการอนุรักษ์หรือพัฒนาพันธุ์พืช

(๒) รายชื่อของผู้เป็นสมาชิกชุมชน

(๓) สภาพพื้นที่พร้อมทั้งแผนที่สังเขปแสดงเขตพื้นที่ชุมชนและเขตติดต่อ

การยื่นคำขอและการพิจารณาอนุมัติขึ้นทะเบียนชุมชนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๕ พันธุ์พืชที่มีอยู่เฉพาะในท้องที่ใดและชุมชนเป็นผู้อนุรักษ์ หรือพัฒนาพันธุ์พืชดังกล่าว แต่ผู้เดียว ให้ชุมชนนั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ชุมชนนั้นตั้งอยู่ในเขตปกครองให้ดำเนินการยื่นคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นแทนชุมชนดังกล่าวได้

เมื่อได้รับคำร้องจากชุมชนตามวรรคหนึ่ง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นต่อคณะกรรมการนับแต่วันที่ได้รับเอกสารและข้อมูลที่จำเป็นในการขอจดทะเบียนครบถ้วน

ในกรณีที่ชุมชนตามวรรคหนึ่งรวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกรตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร หรือเป็นสหกรณ์การเกษตรตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ ให้กลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์การเกษตรนั้นมีสิทธิขอจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นแทนชุมชนได้”

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๗ เมื่อใดจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นของชุมชนใดแล้วให้ชุมชนนั้นมีสิทธิแต่ผู้เดียวในการปรับปรุงพันธุ์ ศีรษะ คนคว่ำ ทดลอง วิจัย ผลิต ให้เช่า ขาย จำหน่าย หรือกระทำการอื่นใดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า สงอนอกนอกราชอาณาจักร ซึ่งส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น และของพันธุ์พืชที่เกิดจากพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นแต่ไม่มีความแตกต่างจากพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นในลักษณะซึ่งเกี่ยวข้องกับประโยชน์ต่อการเพาะปลูก การบริโภค เกษษกรรม การผลิต หรือการแปรรูป ทั้งนี้ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์ที่ได้รับหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นเป็นผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นนั้นแทนชุมชนดังกล่าว

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) การกระทำเกี่ยวกับพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นที่ได้รับความคุ้มครอง โดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นส่วนขยายพันธุ์

(๒) การกระทำเกี่ยวกับพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นที่ได้รับความคุ้มครอง ซึ่งกระทำโดยสุจริต

(๓) การเพาะปลูกหรือแลกเปลี่ยนส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นที่ได้รับความคุ้มครองโดยเกษตรกรซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา ด้วยการใช้ส่วนขยายพันธุ์ที่ตนเองเป็นผู้ผลิต แต่ไม่รวมถึงการเพาะปลูก

เพื่อจำหน่ายส่วนขยายพันธุ์เชิงการค้า ในกรณีที่รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศให้พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นนั้นเป็นพันธุ์พืชที่ควรส่งเสริมการปรับปรุงพันธุ์ ให้เกษตรกรซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาสามารถเพาะปลูกหรือแลกเปลี่ยนส่วนขยายพันธุ์ได้รวมกันในแต่ละฤดูปลูก ไม่เกินสามเท่าของปริมาณที่ได้มา

(๔) การกระทำเกี่ยวกับพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นที่ได้รับความคุ้มครองโดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า”

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๒ ผู้ใดประสงค์จะได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิการใช้ประโยชน์ โดยการ ซื้อ เก็บหา จัดหา เช่า หรือวิธีอื่นใด ซึ่งพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า หรือพันธุ์พืชที่เกิดจากพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า ซึ่งมีลักษณะประจำพันธุ์ที่สำคัญไม่แตกต่างจากพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัยเพื่อแสวงหาสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเหนือผลงานที่จะเกิดขึ้น โดยได้รับความยินยอมให้กระทำการดังกล่าวจากเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือสิทธิการใช้ประโยชน์ จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่และทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ โดยให้นำเงินรายได้ตามข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ส่งเข้ากองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) วัตถุประสงค์ของการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัยด้วยพันธุ์พืช

(๒) จำนวนหรือปริมาณของตัวอย่างพันธุ์พืชที่ต้องการ

(๓) ชื่อผู้กัพันธ์ของผู้ได้รับอนุญาต

(๔) การกำหนดความเป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาในผลงานการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัยที่ได้มาจากการใช้พันธุ์พืชในข้อตกลง

(๕) การกำหนดจำนวน อัตรา และระยะเวลาการแบ่งปันผลประโยชน์ตามข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ในผลงานที่ได้มาจากการใช้พันธุ์พืชในข้อตกลง

(๖) อายุของข้อตกลง

(๗) การยกเลิกข้อตกลง

(๘) การกำหนดวิธีการระงับข้อพิพาท

(๙) รายการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๓ ผู้ใดได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิการใช้ประโยชน์ โดยการ ซื้อ เก็บหา จัดหา เช่า หรือวิธีอื่นใด ซึ่งพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า หรือพันธุ์พืชที่เกิดจากพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า ซึ่งมีลักษณะประจำพันธุ์ที่สำคัญไม่แตกต่างจากพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัยที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเหนือผลงานที่จะเกิดขึ้น โดยได้รับความยินยอมให้กระทำการดังกล่าวจากเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือเจ้าของสิทธิการใช้ประโยชน์ ให้ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ผู้ใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง ที่จะเปลี่ยนวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเหนือผลงานที่จะเกิดจากการใช้พันธุ์พืชนั้น ให้ขอรับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่และทำข้อตกลงแบ่งปัน

ผลประโยชน์ โดยให้นำเงินรายได้ตามข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ส่งเข้ากองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงตามมาตรา ๕๒ ภายในระยะเวลาที่กำหนด”

มาตรา ๑๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๕ เงินกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการดังต่อไปนี้

(๑) ช่วยเหลือและอุดหนุนกิจการใด ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ การวิจัย และการพัฒนาพันธุ์พืชของชุมชน กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตร

(๒) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เพื่ออุดหนุนการอนุรักษ์ การวิจัย และการพัฒนาพันธุ์พืชของชุมชน กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตร

(๓) เป็นค่าใช้จ่ายในกระบวนการคัดค้านกรณีที่มีผู้ยื่นขอจดทะเบียนคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเหนือพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า ในต่างประเทศ

(๔) เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุน

การบริหารกองทุนและการควบคุมการใช้จ่ายเงินกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง”

มาตรา ๑๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๑ ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนสิทธิของผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืชใหม่หรือผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นตามมาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๔๗ แล้วแต่กรณี ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ฝ่าฝืนชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ทรงสิทธิตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควรโดยคำนึงถึงความร้ายแรงของความเสียหาย รวมทั้งการสูญเสียผลประโยชน์ และค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการบังคับตามสิทธิของผู้ทรงสิทธิด้วย ให้การะการพิสูจน์ในข้อกล่าวหาดังกล่าวตกอยู่แก่ผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืชนั้น”

มาตรา ๑๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๖๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒

“มาตรา ๖๓/๑ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการอนุญาตและทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และกระบวนการปรับปรุงพันธุ์พืช ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ตามมาตรา ๕๒ หรือมาตรา ๕๓ โดยมีขอบด้วยกฎหมายหรือมิได้รับความยินยอมจากผู้จดทะเบียน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา ๑๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๔ ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๔๗ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา ๑๗ คำขอจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชที่ไต่ยื่นไว้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ และยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ให้ถือว่าเป็นคำขอจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๘ ใบขึ้นทะเบียนชุมชนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งออกให้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นใบขึ้นทะเบียนชุมชนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๙ กฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๕๒ และระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดที่ออกตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้คงใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวง และระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ออกตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัตินี้ในเรื่องนั้น ๆ ใช้บังคับ

มาตรา ๒๐ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้สนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก ณ

แผนกลยุทธ์เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านพันธุ์และเมล็ดพันธุ์ข้าว

แผนกลยุทธ์เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านพันธุ์และเมล็ดพันธุ์ข้าว

ข้าวเป็นพืชเกษตรที่เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทยมาเป็นเวลานาน เป็นพืชเกษตรที่สำคัญซึ่งสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศในระดับโลก ทั้งในฐานะประเทศที่มีข้าวพันธุ์ระดับแชมป์โลก เช่น พันธุ์ปิ่นแก้ว และพันธุ์ข้าวดอกมะลิ๑๐๕ เป็นต้น และในฐานะประเทศผู้ส่งออกอันดับต้นของโลก

การที่ประเทศไทยมีพื้นที่เพาะปลูกข้าวมากกว่าร้อยละ ๖๕ ของพื้นที่เกษตรกรรมทั้งประเทศ สร้างรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเป็นจำนวนมาก แต่ฐานะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวส่วนใหญ่ไม่สู้ดี เนื่องจากพื้นที่นาส่วนใหญ่อยู่นอกเขตชลประทานและเสี่ยงต่อภัยธรรมชาติ รัฐบาลจึงต้องดูแลกระบวนการผลิตและราคาข้าวมาโดยต่อเนื่อง ดังนั้น การสร้างความเข้มแข็งด้านพันธุ์และเมล็ดพันธุ์ข้าวซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตเบื้องต้น จึงมีความจำเป็นต่อความมั่นคงแก่เกษตรกรในการผลิตข้าว การยกระดับรายได้ของเกษตรกร ตลอดจนการรักษาความเป็นผู้นำด้านการผลิตข้าวระดับโลก เป็นอย่างมาก

เพื่อให้การสร้างความเข้มแข็งด้านพันธุ์และเมล็ดพันธุ์ข้าว กรมการข้าวจึงจัดทำแผนกลยุทธ์ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยอาศัยข้อได้เปรียบที่ประเทศไทยเป็นถิ่นกำเนิดของข้าว จึงมีความสมบูรณ์และความหลากหลายของพันธุ์ข้าว กรมการข้าวมีจุดแข็งที่ได้รวบรวมพันธุ์ข้าวพื้นเมืองกว่า ๒๔,๘๕๒ ตัวอย่างไว้ในธนาคารเชื้อพันธุกรรม และมีนักวิจัยที่มีประสบการณ์และขีดความสามารถสูงด้านการปรับปรุงพันธุ์และด้านเทคโนโลยีเมล็ดพันธุ์อยู่จำนวนหนึ่ง ตลอดจนมีเครือข่ายศูนย์ข้าวชุมชนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวกระจายอยู่ทั่วประเทศอีกจำนวนหนึ่ง แม้มีจุดด้อยที่ได้รับงบประมาณในด้านที่เกี่ยวข้องลดลงและถูกลดกรอบอัตราค่าจ้างลงก็ตาม หากแผนกลยุทธ์นี้ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเพื่อเสริมจุดแข็งและลดจุดด้อยของกรมการข้าว ประเทศไทยจะสามารถเป็นแหล่งผลิตข้าวที่มีมูลค่าสูง เกษตรกรผู้เพาะปลูกข้าวจะมีรายได้สูงขึ้นทั้งจากการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวช่วงนาปีในพื้นที่ซึ่งทำนาได้ปีละ ๑ ครั้ง และจากการผลิตข้าวเปลือกพันธุ์ที่มีมูลค่าการตลาดสูง ทำให้อาชีพการผลิตข้าวมีความมั่นคงมากขึ้น เป็นที่สนใจแก่เกษตรกรยุคใหม่ ทั้งนี้ ได้แบ่งแผนกลยุทธ์เป็น ๒ แผนงาน ได้แก่

๑) แผนงานการใช้ประโยชน์จากเชื้อพันธุกรรมข้าวพื้นเมือง เป็นแผนปฏิบัติการที่จะใช้ประโยชน์จากพันธุ์ข้าวพื้นเมืองในธนาคารเชื้อพันธุกรรมมาพัฒนาเป็นพันธุ์ข้าวที่มีมูลค่าการตลาดสูง และมีคุณค่าทางเกษตรเป็นแผนงานต่อเนื่องระยะ ๑๐ ปี ประกอบด้วย ๒ แผนปฏิบัติการ คือ

ก) แผนปฏิบัติการพัฒนาพันธุกรรมข้าวพื้นเมืองเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น

ข) แผนปฏิบัติการปรับปรุงพันธุ์ข้าวพันธุ์ผสมเพื่อเพิ่มคุณค่าทางพันธุกรรมข้าวพื้นเมือง

๒) แผนงานการเพิ่มปริมาณเมล็ดพันธุ์จำหน่ายให้เกษตรกรอย่างพอเพียง เป็นแผนปฏิบัติการที่จะเพิ่มสัดส่วนการผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่ายเพื่อเป็นทางเลือกให้เกษตรกรสามารถซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อนำไปเพาะปลูกได้ในราคาที่เหมาะสม เป็นแผนงานต่อเนื่องระยะ ๕ ปี ประกอบด้วย ๓ แผนปฏิบัติการ คือ

ก) แผนปฏิบัติการเพิ่มกำลังการผลิตเมล็ดพันธุ์คัดและเมล็ดพันธุ์หลัก

ข) แผนปฏิบัติการเพิ่มกำลังการผลิตเมล็ดพันธุ์ขยายและเมล็ดพันธุ์จำหน่าย

ค) แผนปฏิบัติการเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่ายของศูนย์ข้าวชุมชน

แผนงานการใช้ประโยชน์จากเชื้อพันธุ์กรรมข้าวพื้นเมือง

ด้วยศูนย์ปฏิบัติการและเก็บเมล็ดพันธุ์เชื้อพันธุ์ข้าวแห่งชาติ กรมการข้าว มีการเก็บรักษาเชื้อพันธุ์กรรมข้าวไว้เป็นจำนวนมากกว่า ๒๐,๐๐๐ ตัวอย่าง ซึ่งเชื้อพันธุ์กรรมเหล่านั้นมีศักยภาพในการนำมาใช้พัฒนาพันธุ์ข้าวให้มีลักษณะดีเด่นเป็นที่ต้องการของเกษตรกร และกระตุ้นความต้องการของผู้บริโภคเพื่อเพิ่มมูลค่าการตลาดได้อีกเป็นจำนวนมาก จึงควรนำเชื้อพันธุ์กรรมเหล่านั้นมาพัฒนาให้เร็วที่สุด ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรไทยมีรายได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างยั่งยืนต่อไป

๐๑ แผนปฏิบัติการพัฒนาพันธุ์กรรมข้าวพื้นเมืองเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น

แผนปฏิบัติการนี้มีเป้าหมายในการจัดทำพิมพ์เขียวข้าวพื้นเมืองในทั่วทุกพื้นที่ของประเทศไทย จำนวน ๑๐๐ สายพันธุ์ เพื่อเร่งรัดพันธุ์ที่มีศักยภาพในการขึ้นทะเบียนพันธุ์ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช และส่งเสริมให้กลุ่มชาวนาผลิตข้าวสารคุณภาพสูงเป็นสินค้าพื้นเมืองเชิงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น และการเมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์ไว้ใช้เองอย่างยั่งยืน

พันธุ์ข้าวพื้นเมืองในเชิงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น จำนวน ๑๐๐ พันธุ์ มี ๓ กลุ่มพันธุ์ ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มข้าวพันธุ์พื้นเมืองที่ใช้ในโครงการส่งเสริมและพัฒนาตราสินค้า ข้าวสำหรับตลาดเฉพาะ

ภาค	ศูนย์	พันธุ์ข้าว
ภาคกลาง	ศูนย์วิจัยข้าวลพบุรี	แจ็กเชยกาบม่วง
ภาคเหนือ	ศูนย์วิจัยข้าวสะเมิง	ป้อพะโตะ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ศูนย์วิจัยข้าวสุรินทร์	มะลิแดง ปะกาอำปี้ล เม็ดเล็ก สามเกลอ
	ศูนย์วิจัยข้าวชุมแพ	เม็ดลั่น ทางปลาไหล
	ศูนย์วิจัยข้าวขอนแก่น	พญาลิ้มแกง ชิวเกลี้ยง
ภาคใต้	ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง	หอมไชยา

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มข้าวพันธุ์พื้นเมืองที่ได้รับความนิยมในพื้นที่

ภาค	ศูนย์	พันธุ์ข้าว
ภาคเหนือ	ศูนย์วิจัยข้าวแพร่	ขาวภูฟ้า
	ศูนย์วิจัยข้าวเชียงใหม่	ป๊อตะคี ป๊อแม้ว ป๊อคูใต้
	ศูนย์วิจัยข้าวสะเมิง	ป๊อโปะโละ ป๊อซอมี ข้าวขาว
	ศูนย์วิจัยข้าวแม่ฮ่องสอน	ละอูบ ป๊อโปะโละ (แม่นาจากเหนือ) เฟื่องคำ เจ้าดำ (แม่ฮูกอ)
	ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย	หอมแม่จัน อีโต
ภาคกลาง	ศูนย์วิจัยข้าวพิษณุโลก	หอมลูกวัง
	ศูนย์วิจัยข้าวชัยนาท	เหลืองดง หอมกระจุย
	ศูนย์วิจัยข้าวลพบุรี	หอมกุหลาบ
	ศูนย์วิจัยข้าว พระนครศรีอยุธยา	ขาวสมุทร
	ศูนย์วิจัยข้าวปราจีนบุรี	เหลืองทอง (ขึ้นน้ำ) ขาวหลวง (ขึ้นน้ำ) ขาวหลวง (น้ำลึก) เหลืองรวไร (ขึ้นน้ำ) พญาทองคำ (นาสวน)
	ศูนย์วิจัยข้าวราชบุรี	เหลือง ๑๑ (ราชบุรี) เหลืองอ่อน
	ศูนย์วิจัยข้าวฉะเชิงเทรา	หอมจันทร์ เล็บมือนาง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ศูนย์วิจัยข้าวอุบลราชธานี	หอมทุ่ง เล้าแตก
	ศูนย์วิจัยข้าวสกลนคร	เหลือง ๑๑ (สกลนคร) ขี้ตมหอม หอมนางนวล เหนียวดำก้าน้อย ก้านใบ เขียว ข้าวเหนียวแดง
	ศูนย์วิจัยข้าวชุมแพ	ข้าวเจ้าลอยอีสาน (ขึ้นน้ำ) หอมดง
	ศูนย์วิจัยข้าวขอนแก่น	ข้าวเหนียวดำ (อำเภอกอสน์พิสัย) ข้าวดอ (อำเภอเบรบือ กุดรัง นาเชือก)
	ศูนย์วิจัยข้าวอุดรธานี	หอมอุดม เจ้าแดง (บ้านทุ่ม) สันประหลาด กำบ้านฝือ
	ศูนย์วิจัยข้าวนครราชสีมา	เศรษฐิ (น้ำลึก)
ภาคใต้	ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง	หอมจันทร์ ช่อชิง หน่วยเชื้อ
	ศูนย์วิจัยข้าวนครศรีธรรมราช	กาดำ ลูกหวาย
	ศูนย์วิจัยข้าวกระบี่	หอมหัวบอน หอมเจ็ดบ้าน

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มข้าวพันธุ์พื้นเมืองตามบัญชีฐานข้อมูลเดิมของทะเบียนเกษตรกร (ทบก. ปี ๒๕๖๐)
กรมส่งเสริมการเกษตร และอื่น ๆ

ภาค	ศูนย์	พันธุ์ข้าว
ภาคเหนือ	ศูนย์วิจัยข้าวพิษณุโลก	ปือการา ปือบอ ปือวา (ปือวาก) ปือน่อโพ (ปือก่อโพ) ปือแชะ (แม่ระมาด)
	ศูนย์วิจัยข้าวลพบุรี	ขาวชะลอ (หล่มสัก)
ภาคกลาง	ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี	ข้าวขาว (คลองหก) ขาวลอย (หนองเสือ) หอมมะลิแดง (คลองห้า)
	ศูนย์วิจัยข้าว พระนครศรีอยุธยา	หลวงประทาน (เกาะเรียน) สามพราน ๑ (บ้านกลึง) พรสวรรค์ (บ้านกุ่ม) พวงทอง (ข้าวน้ำลึก) ขาวชัยนาท (ขึ้นน้ำ) ชมทุ่ง (ขึ้นน้ำ) หอมทุ่ง (ขึ้นน้ำ) พวงเบา (ขึ้นน้ำ) พวงหนัก (ขึ้นน้ำ) ก้อนแก้ว (ขึ้นน้ำ)
	ศูนย์วิจัยข้าวปราจีนบุรี	เขียวใหญ่ (ขึ้นน้ำ) ขาวบำรุง (ขึ้นน้ำ) เหลืองอมร (ขึ้นน้ำ) ทองมาเอง (ขึ้นน้ำ) มะลิใหญ่ (ขึ้นน้ำ) ขาวहार้อย (ขึ้นน้ำ) ล้นย้ง
	ศูนย์วิจัยข้าวลพบุรี	เหลืองเกษตร (ชัยบาดาล/เมือง) ข้าวเหลือง (ชัยบาดาล) อ่อนเหลือง (ชัยบาดาล) ขาวญวน (ชัยบาดาล) ข้าวน้ำย่อย (ชัยบาดาล)
	ศูนย์วิจัยข้าวราชบุรี	มะลิป่า (ข้าวไร่) หายดฟ้า (ข้าวไร่) อียามิ (ข้าวไร่) บางกอก (ข้าวไร่) ลูกผึ้ง (ข้าวไร่) มัลย์ มะลิใหญ่
	ศูนย์วิจัยข้าวปราจีนบุรี	ปลดหนี้ (รอดหนี้)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ศูนย์วิจัยข้าวนครราชสีมา	ขาวพระเทพ ข้าวบาเลย์ ข้าวจีบ
	ศูนย์วิจัยข้าวสุรินทร์	เหลืองบุญมา เนียงกวง (นางคง) บองกษัตริย์
	ศูนย์วิจัยข้าวร้อยเอ็ด	ข้าวเหนียวแดง
	ศูนย์วิจัยข้าวขอนแก่น	อีลาว หอมใบเตย (หอมใบเตย ๖๒)
	ศูนย์วิจัยข้าวสกลนคร	อีเขียวอนนท์ นาสวน (นางสวน) ปลาแข่ง
ภาคใต้	ศูนย์วิจัยข้าวปัตตานี	มีอลอ ลูกปลา เสี้ยนโอน (ข้าวไร่)
	ศูนย์วิจัยข้าวนครศรีธรรมราช	ยาโค ยมหนุน ลูกลาย
	ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง	เบายอดม่วง ดำหอม (ข้าวไร่)

งบประมาณที่เสนอขอตลอดแผนงาน (หนึ่งร้อยล้านบาท)

๑ แผนปฏิบัติการคัดสายพันธุ์บริสุทธิ์พันธุ์กรรมข้าวพื้นเมือง ในเชิงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น	๒๕๖๕ - ๒๕๖๙ ปีละ	ตลอดแผนปฏิบัติการ
- ค่าใช้สอย : ค่าเบี้ยเลี้ยง ที่พัก ยานพาหนะ	๓,๐๐๐,๐๐๐	
- ค่าใช้สอย : ค่าจ้างเหมาแรงงาน/จ้างเหมาบริการ/จ้างรายเดือน ป.ตรี/โท	๔,๐๐๐,๐๐๐	
- ค่าใช้สอย : ค่าฝึกอบรมสัมมนา/จัดประชุม	๔๓๗,๒๐๐	
- ค่าวัสดุ : สำนักงาน	๖๐๐	
- ค่าวัสดุ : เชื้อเพลิงและหล่อลื่น	๔๓๗,๒๐๐	
- ค่าวัสดุ : วิทยาศาสตร์	๖๐๐,๐๐๐	
- ค่าวัสดุ : คอมพิวเตอร์	๑๒๕,๐๐๐	
- ค่าวัสดุ : เกษตร	๑,๔๐๐,๐๐๐	
- ค่าครุภัณฑ์		
รวม	๑๐,๐๐๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐,๐๐๐

๐๒ แผนปฏิบัติการปรับปรุงพันธุ์ข้าวพันธุ์ผสมเพื่อเพิ่มคุณค่าทางพันธุกรรมข้าวพื้นเมือง

แผนปฏิบัติการนี้มีเป้าหมายในการนำเชื้อพันธุกรรมข้าวพื้นเมืองจากศูนย์ปฏิบัติการและเก็บเมล็ดพันธุ์เชื้อพันธุ์ข้าวแห่งชาติ มาใช้ในการปรับปรุงพันธุ์ข้าวพันธุ์ผสมให้มีลักษณะโดดเด่น เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อสูง หรือเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการผลิตของเกษตรกร โดยแบ่งเป็นโครงการ ๑๐ โครงการ ซึ่งมีเป้าหมายดังต่อไปนี้

๑. โครงการปรับปรุงพันธุ์ข้าวต้านทานโรคไหม้และโรคไหม้คอรวง เป็นการใช้แหล่งพันธุกรรมต้านทานจากเชื้อพันธุกรรมข้าวพื้นเมืองถ่ายทอดลักษณะไปยังพันธุ์ปลูกปัจจุบัน เช่น ข้าวดอกมะลิ ๑๐๕ กข๑๕ ลิ้มผัวมะลินิลสุรินทร์ มะลิโกเมนสุรินทร์ ซึ่งอ่อนแอต่อโรคไหม้และโรคไหม้คอรวง จำนวนอย่างน้อย ๑๐ สายพันธุ์

๒. โครงการปรับปรุงพันธุ์ข้าวต้านทานโรคขอบใบแห้ง เป็นการใช้แหล่งพันธุกรรมต้านทานจากเชื้อพันธุกรรมข้าวพื้นเมืองถ่ายทอดลักษณะไปยังพันธุ์ปลูกปัจจุบัน เช่น ข้าวดอกมะลิ ๑๐๕ กข๑๕ กข๖ กข๖๙ (ทับทิมชุมแพ) สังข์หยดพัทลุง ซึ่งอ่อนแอต่อโรคขอบใบแห้ง จำนวนอย่างน้อย ๕ สายพันธุ์

๓. โครงการปรับปรุงพันธุ์ข้าวต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เป็นการใช้แหล่งพันธุกรรมต้านทานจากเชื้อพันธุกรรมข้าวพื้นเมืองถ่ายทอดลักษณะไปยังพันธุ์ปลูกส่วนใหญ่ในปัจจุบัน ซึ่งไม่ต้านทานต่อเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและเพลี้ยกระโดดหลังขาว

๔. โครงการปรับปรุงพันธุ์ข้าวต้านทานแมลงบั่ว เป็นการใช้แหล่งพันธุกรรมต้านทานจากเชื้อพันธุกรรมข้าวพื้นเมืองถ่ายทอดลักษณะไปยังพันธุ์ปลูกส่วนมากในปัจจุบัน เช่น กข๖ กข๑๕ และข้าวดอกมะลิ ๑๐๕ ซึ่งไม่ต้านทานต่อแมลงบั่ว

๕. โครงการปรับปรุงพันธุ์ข้าวแข่งขันกับวัชพืช เป็นการใช้แหล่งพันธุกรรมต้านทานจากเชื้อพันธุกรรมข้าวพื้นเมือง เช่น พันธุ์รากไผ่ ถ่ายทอดลักษณะไปยังพันธุ์ปลูกทั้งหมดในปัจจุบัน ซึ่งไม่มีความสามารถสูงในการแข่งขันกับวัชพืช

๖. โครงการปรับปรุงพันธุ์ข้าวเสถียรน้ำเสถียรบก หรือทนแล้ง เป็นการใช้แหล่งพันธุกรรมทนสภาพน้ำน้อยจากเชื้อพันธุกรรมข้าวพื้นเมืองข้าวไร่มาผสมกับข้าวนาสวน แล้วคัดเลือกสายพันธุ์ที่ปลูกได้ทั้งสภาพน้ำขังและสภาพไร่ เช่น พันธุ์สกลนคร เพื่อเตรียมการรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลก หรือคัดเลือกสายพันธุ์ที่ปลูกที่มีความทนแล้งเพื่อลดความเสี่ยงในสภาพนาอาศัยน้ำฝน

๗. โครงการปรับปรุงพันธุ์ข้าวทนดินเค็ม เป็นการใช้แหล่งพันธุกรรมทนต่อดินเค็มจากเชื้อพันธุ์กรรมข้าวพื้นเมืองถ่ายทอดลักษณะไปยังข้าวปลูก เช่น กข๗๓ เพื่อให้สามารถปลูกได้ในสภาพดินเค็มในพื้นที่ต่าง ๆ

๘. โครงการปรับปรุงพันธุ์ข้าวทนน้ำท่วม เป็นการใช้แหล่งพันธุกรรมทนน้ำท่วมมาปรับปรุงพันธุ์ให้ได้ข้าวปลูกที่สามารถปลูกได้ในสภาพน้ำท่วม เช่น กข๕๑

๙. โครงการปรับปรุงพันธุ์ข้าวเพื่อเสริมสร้างสุขภาพผู้บริโภค เป็นการใช้แหล่งพันธุกรรมกลุ่มข้าวพื้นเมืองที่เยื่อหุ้มเมล็ดสีแดงและสีดำ เช่น เบายอดม่วง เหนียวดำหมอ มะลินิลสุรินทร์ มะลิโกเมนสุรินทร์ กำเขยหล้า ข้าวเหนียวแดง ซึ่งเหมาะในการบริโภคเพื่อเสริมสร้างสุขภาพผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อสูงวัยทำงาน และกลุ่มข้าวพื้นเมืองที่มีน้ำตาลต่ำหรือมี Resistant Starch ในสัดส่วนที่สูงซึ่งเหมาะสำหรับผู้บริโภคที่มีปัญหาสุขภาพซึ่งมักเป็นผู้มีกำลังซื้อสูงมาปรับปรุงพันธุ์เพื่อเพิ่มผลผลิต

๑๐. โครงการปรับปรุงพันธุ์ข้าวซึ่งมีคุณภาพการบริโภคที่โดดเด่นและหลากหลาย เป็นการใช้พันธุ์กรรมข้าวพื้นเมืองของไทยมีจำนวนมากที่มีคุณภาพการหุงต้มรับประทานดีและมีเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น หอมหัวบอน ช่อไม้ไผ่ เม็ดฝ้าย ลิ้มผัว หอมภูเขา มาใช้พัฒนาพันธุ์ที่สามารถให้ผลผลิตเมล็ดมีความหลากหลายของคุณภาพการบริโภคที่เป็นเอกลักษณ์ด้านรูปร่าง กลิ่น สี ความเหนียวจากเยื่อหุ้มเมล็ด และรสชาติ

งบประมาณที่เสนอขอตลอดแผนงาน (สามร้อยยี่สิบล้านบาท)

๐๒ แผนปฏิบัติการปรับปรุงพันธุ์ข้าวพันธุ์ผสมเพื่อเพิ่มคุณค่าทางพันธุกรรมข้าวพื้นเมือง	๒๕๖๕ - ๒๕๗๔ ปีละ	ตลอดแผนปฏิบัติการ
- ค่าใช้สอย : ค่าเบี้ยเลี้ยง ที่พัก ยานพาหนะ	๗,๐๐๐,๐๐๐	
- ค่าใช้สอย : ค่าจ้างเหมาแรงงาน/จ้างเหมาบริการ/จ้างรายเดือน ป.ตรี/โท	๕,๐๔๐,๐๐๐	
- ค่าใช้สอย : ค่าฝึกอบรมสัมมนา/จัดประชุม	๑,๔๐๐,๐๐๐	
- ค่าวัสดุ : สำนักงาน	๑,๔๐๐,๐๐๐	
- ค่าวัสดุ : เชื้อเพลิงและหล่อลื่น	๒,๘๐๐,๐๐๐	
- ค่าวัสดุ : วิทยาศาสตร์	๑,๒๐๐,๐๐๐	
- ค่าวัสดุ : คอมพิวเตอร์	๑,๒๖๐,๐๐๐	
- ค่าวัสดุ : เกษตร	๕,๖๐๐,๐๐๐	
- ค่าครุภัณฑ์	๖,๓๐๐,๐๐๐	
รวม	๓๒,๐๐๐,๐๐๐	๓๒๐,๐๐๐,๐๐๐

รวมงบประมาณสำหรับแผนงาน “การใช้ประโยชน์จากเชื้อพันธุ์กรรมข้าวพื้นเมือง” สามร้อยยี่สิบล้านบาท

กรอบตำแหน่งที่ขอเพิ่มเติมเพื่อรองรับแผนงาน “การใช้ประโยชน์จากเชื้อพันธุ์กรรมข้าวพื้นเมือง”

๐๑ แผนปฏิบัติการคัดสายพันธุ์บริสุทธิ์พันธุ์กรรมข้าวพื้นเมืองในเชิงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น

นักวิชาการเกษตร ระดับปริญญาตรี ปฏิบัติงานใน ๒๘ ศูนย์วิจัยข้าว ศูนย์ฯ ละ ๑ อัตรา รวม ๒๘ อัตรา

นักวิชาการเกษตร ระดับปริญญาโท จำนวน ๓ อัตรา

๐๒ แผนปฏิบัติการปรับปรุงพันธุ์ข้าวพันธุ์ผสมเพื่อเพิ่มคุณค่าทางพันธุกรรมข้าวพื้นเมือง

นักวิชาการเกษตร ระดับปริญญาตรี ปฏิบัติงานใน ๒๘ ศูนย์วิจัยข้าว ศูนย์ฯ ละ ๑ อัตรา รวม ๒๘ อัตรา

นักวิชาการเกษตร ระดับปริญญาโท จำนวน ๕ อัตรา

แผนงานการเพิ่มปริมาณเมล็ดพันธุ์จำหน่ายให้เกษตรกรอย่างพอเพียง

ด้วยปัจจุบัน เกษตรกรไทยมีความต้องการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวสำหรับการผลิตในนาปีและนาปรัง ปีละประมาณ ๑.๔ ล้านตัน (ข้าวหอมมะลิ ๕๐๐,๐๐๐ ตัน ข้าวหอมไทย ๑๐๐,๐๐๐ ตัน ข้าวเจ้า ๕๑๘,๐๐๐ ตัน ข้าวเหนียว ๒๗๕,๐๐๐ ตัน ข้าวตลาดเฉพาะ ๗,๐๐๐ ตัน) ในจำนวนนี้ เกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์จากแปลงของตนเองไว้ใช้ ประมาณ ๗,๐๐๐,๐๐๐ ตัน ส่วนอีกประมาณ ๗,๐๐๐,๐๐๐ ตันนั้น เป็นเมล็ดพันธุ์จำหน่ายจากกรมการข้าว ๘๕,๐๐๐ ตัน จากศูนย์ข้าวชุมชนที่อยู่ในความดูแลของกรมการข้าว ซึ่งมี ๒,๓๗๔ ศูนย์ ประมาณ ๑๑๒,๐๐๐ ตัน จากสหกรณ์การเกษตรซึ่งกรมส่งเสริมสหกรณ์กำกับดูแล ประมาณ ๓๐,๐๐๐ ตัน จากภาคเอกชนหรือผู้รวบรวมและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ ตัน จึงยังขาดเมล็ดพันธุ์จำหน่าย ประมาณ ๑๗๓,๐๐๐ ตัน ทำให้เกษตรกรไทยยังขาดความมั่นคงด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว ดังนั้น รัฐบาลไทยจึงต้องเพิ่มปริมาณเมล็ดพันธุ์คุณภาพดีเพื่อให้ได้ผลผลิต คุณภาพดี เมล็ดพันธุ์ดี คือ เมล็ดที่มีความงอกและความบริสุทธิ์สูงมีลักษณะตรงตามพันธุ์ ขนาดของเมล็ดสม่ำเสมอไม่มีพืชอื่นหรือเมล็ดวัชพืชปะปน ไม่ถูกโรคและแมลงทำลาย มีความชื้นในเมล็ดที่เหมาะสมในการเก็บรักษาสำหรับปลูกในฤดูต่อไป ในการจำหน่ายให้เกษตรกรอย่างพอเพียง โดยปริมาณการผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่ายจากกรมการข้าวและศูนย์ข้าวชุมชนควรเพิ่มจากประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ ตันหรือร้อยละ ๓๐ ของเมล็ดพันธุ์จำหน่ายที่ชาวนาต้องซื้อมาใช้ เป็นประมาณ ๔๒๐,๐๐๐ ตัน หรือร้อยละ ๖๐ อย่างเร่งด่วน ก่อนที่จะบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชที่มีผลใกล้เคียงกับหลักการของอนุสัญญา UPOV 1991 ในอนาคต

๐๓ แผนปฏิบัติการเพิ่มกำลังการผลิตเมล็ดพันธุ์คัดและเมล็ดพันธุ์หลัก

แผนปฏิบัติการนี้ กองวิจัยและพัฒนาข้าวมีเป้าหมายในการเพิ่มการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี อีกจำนวน ๓,๘๕๐ ตัน โดยแบ่งเป็น เมล็ดพันธุ์คัดซึ่งมีความบริสุทธิ์มากที่สุด ต้องได้รับการดูแลรักษา การตรวจสอบที่เข้มงวดที่สุด เพื่อใช้ในการผลิตเป็นเมล็ดพันธุ์คัดและเป็นเมล็ดพันธุ์หลักในรุ่นต่อไป จำนวน ๓๕๐ ตัน และเมล็ดพันธุ์หลักจำนวน ๓,๕๐๐ ตัน เพื่อส่งต่อให้ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวใช้เป็นเมล็ดเริ่มต้นในการผลิตเป็นเมล็ดพันธุ์ขยายและเมล็ดพันธุ์จำหน่าย ตามแผนปฏิบัติการเพิ่มกำลังการผลิตเมล็ดพันธุ์ขยายและเมล็ดพันธุ์จำหน่าย ซึ่งเมล็ดพันธุ์ขยายส่วนหนึ่งจะถูกส่งต่อให้ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนใช้ผลิตเป็นเมล็ดพันธุ์จำหน่าย ตามแผนปฏิบัติการเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่ายของศูนย์ข้าวชุมชนต่อไป

แผนปฏิบัติการนี้แบ่งเป็น ๔ โครงการ คือ

๑. โครงการผลิตเมล็ดพันธุ์คัด

ปลูกแบบรวง/แฉว ตรวจตัดข้าวปนตามมาตรฐานของกรมการข้าว เก็บผลผลิตเป็นรวง ๆ เพื่อเป็นพันธุ์ปลูกสำหรับผลิตพันธุ์คัดต่อไป และอีกส่วนหนึ่งนวดรวมกันเพื่อนำไปผลิตเป็นเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์หลัก เพื่อนำไปทำงานวิจัย และเพื่อการสำรองพันธุ์ชั้นความบริสุทธิ์สูง

๒. โครงการผลิตเมล็ดพันธุ์หลัก

ปลูกแบบปักดำหรือหว่าน ตรวจตัดข้าวปนตามมาตรฐาน ของกรมการข้าว ผลผลิตที่ได้หลังจากผ่านมาตรฐานชั้นพันธุ์หลักแล้วจัดส่งไปให้ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว เพื่อผลิตเป็นชั้นพันธุ์ขยายและพันธุ์จำหน่ายต่อไป นอกจากนั้นยังดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์หลักเพื่อสนับสนุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ของเกษตรกรในพื้นที่เฉพาะ เช่น พันธุ์ข้าวไร่ ข้าวนาที่สูง พันธุ์ข้าวน้ำลึก และข้าวเฉพาะถิ่นต่าง ๆ

๓. โครงการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ในห้องปฏิบัติการ ทำการตรวจสอบมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ตามมาตรฐาน ISTA

๔. โครงการจัดหาเครื่องจักรกลและอุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการผลิตเมล็ดพันธุ์หลัก

๐๔ แผนปฏิบัติการเพิ่มกำลังการผลิตเมล็ดพันธุ์ขยายและเมล็ดพันธุ์จำหน่าย

แผนปฏิบัติการนี้ กองเมล็ดพันธุ์ข้าวมีเป้าหมายในการเพิ่มการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีชั้นพันธุ์ขยายและเมล็ดพันธุ์จำหน่ายของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ๒๙ ศูนย์ จากเดิมที่สามารถผลิตได้ ๘๕,๐๐๐ ตัน เป็นจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ ตัน โดยจะต้องมีระบบการผลิตที่มีการวางแผน ติดตาม ดูแล กำกับ การปฏิบัติ ควบคุมและตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ ทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิต ให้ถูกต้อง ตามหลักวิชาการ เหมาะสม และรวดเร็วทันสถานการณ์ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณที่มากพอ รวมทั้งต้องสามารถบริหารจัดการงบประมาณให้มีความคล่องตัว สอดคล้องกับภารกิจและกิจกรรม จึงจะทำให้กระบวนการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ดีของกรมการข้าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์ขยายและเมล็ดพันธุ์จำหน่าย มีรายละเอียดการดำเนินงานแต่ละกิจกรรม ดังนี้

๑. โครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

- ๑.๑ จัดประชุมผู้เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป้าหมายการผลิต
- ๑.๒ ประชุมชี้แจง คัดเลือกพื้นที่และเกษตรกร
- ๑.๓ จัดอบรมเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์
- ๑.๔ จำหน่ายเมล็ดพันธุ์เพื่อใช้จัดทำแปลงขยายพันธุ์ให้แก่เกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์
- ๑.๕ ติดตาม ควบคุม ให้คำแนะนำการจัดทำแปลงขยายพันธุ์ของเกษตรกร
- ๑.๖ จัดซื้อเมล็ดพันธุ์คืนจากเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์
- ๑.๗ ปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์
- ๑.๘ เก็บรักษาเมล็ดพันธุ์เพื่อการจำหน่าย

งบประมาณที่เสนอขอตลอดแผนปฏิบัติการ (หนึ่งพันยี่สิบสองล้านสี่แสนห้าหมื่นห้าพันสองร้อยบาท)

๒๕๖๕					๒๕๖๖ - ๒๕๖๘ ปีละ	ตลอดแผนปฏิบัติการ
หมวดเงิน	หน่วย นับ	ปริมาณ	ราคาต่อ หน่วย (บาท)	งบประมาณ (บาท)		
งบดำเนินงาน						
๑.๑ การผลิต เมล็ดพันธุ์คัด	ตัน	๓๕๐	๗๐,๐๐๐	๒๔,๕๐๐,๐๐๐	๒๔,๕๐๐,๐๐๐	๑๒๒,๕๐๐,๐๐๐
๑.๒ การผลิต เมล็ดพันธุ์หลัก	ตัน	๓,๕๐๐	๓๕,๐๐๐	๑๒๒,๕๐๐,๐๐๐	๑๒๒,๕๐๐,๐๐๐	๖๑๒,๕๐๐,๐๐๐
รวม				๑๔๗,๐๐๐,๐๐๐	๑๔๗,๐๐๐,๐๐๐	๗๓๕,๐๐๐,๐๐๐
งบลงทุน					—	
๒.๑ สิ่งก่อสร้าง				๑๐๘,๑๙๗,๐๐๐	—	๑๐๘,๑๙๗,๐๐๐
๒.๒ ครุภัณฑ์ที่ใช้ ในแปลงนา				๙๖,๓๓๘,๒๐๐	—	๙๖,๓๓๘,๒๐๐
๒.๓ ครุภัณฑ์ที่ใช้ ในการจัดการ หลังการเก็บเกี่ยว				๒๘,๖๔๕,๐๐๐	—	๒๘,๖๔๕,๐๐๐
๒.๔ ครุภัณฑ์ที่ใช้ ในห้องปฏิบัติการ				๕๔,๒๗๕,๐๐๐	—	๕๔,๒๗๕,๐๐๐
รวม				๒๘๗,๔๕๕,๒๐๐	—	๒๘๗,๔๕๕,๒๐๐
งบประมาณรวม				๔๓๔,๔๕๕,๒๐๐	๑๔๗,๐๐๐,๐๐๐	๑,๐๒๒,๔๕๕,๒๐๐

๒. โครงการควบคุมคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว

๒.๑ ตรวจสอบคุณภาพแปลงขยายพันธุ์ข้าว

๒.๒ สุ่มตัวอย่างเมล็ดพันธุ์และตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ในกระบวนการผลิตทั้งหมด ภายในห้องปฏิบัติการการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ ดังนี้

- เมล็ดพันธุ์เพื่อใช้จัดทำแปลงขยายพันธุ์ข้าว
- เมล็ดพันธุ์ก่อนจัดซื้อคืนจากเกษตรกร
- เมล็ดพันธุ์ระหว่างจัดซื้อคืนจากเกษตรกร
- เมล็ดพันธุ์ก่อนปรับปรุงสภาพ
- เมล็ดพันธุ์ระหว่างปรับปรุงสภาพ
- เมล็ดพันธุ์หลังปรับปรุงสภาพ
- เมล็ดพันธุ์ระหว่างเก็บรักษา

๓. โครงการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว

๓.๑ จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวให้แก่หน่วยงานราชการ กลุ่มเกษตรกร ผู้ประกอบการผลิตเมล็ดพันธุ์ตัวแทนจำหน่ายเมล็ดพันธุ์และเกษตรกรทั่วไป

๓.๒ จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวให้แก่ศูนย์ข้าวชุมชน เพื่อนำไปผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่าย

๔. โครงการส่งเสริมชาวนาใช้เมล็ดพันธุ์ดี

๔.๑ จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ ส่งเสริมให้ชาวนาใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี ผ่านสื่อช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ ป้ายพลาสติกไว้นิล เอกสารคำแนะนำ แผ่นพับ จดหมายข่าว และชุดนิทรรศการสำเร็จรูป

๔.๒ จัดงานวันรณรงค์การใช้เมล็ดพันธุ์ดี

๕. โครงการจัดหาเครื่องจักรกลและอุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์ขยายและจำหน่าย

งบประมาณที่เสนอขอตลอดแผนปฏิบัติการ (สี่พันเจ็ดร้อยสามสิบสองล้านบาทถ้วน)

หมวดเงิน	งบประมาณ (ล้านบาท)					
	๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	รวม
งบดำเนินงาน	๒๗๑	๒๗๑	๒๗๑	๒๗๑	๒๗๑	๑,๓๕๕
งบลงทุน	๑๕๐					๑๕๐
งบอุดหนุน	๕๘๒					๕๘๒
งบรายจ่ายอื่น (สำหรับ ค่าใช้จ่ายของ เงินทุน หมุนเวียนฯ)	๑,๖๐๐	-	-	-	-	๑,๖๐๐
งบประมาณ รวม (ล้านบาท)	๒,๖๐๓	๒๗๑	๒๗๑	๒๗๑	๒๗๑	๓,๖๘๗

๐๕ แผนปฏิบัติการเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่ายของศูนย์ข้าวชุมชน

แผนปฏิบัติการนี้ กองเมล็ดพันธุ์ข้าวมีเป้าหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี ขึ้นพันธุ์ขยายและเมล็ดพันธุ์จำหน่ายของศูนย์ข้าวชุมชนที่มีอยู่จำนวน ๒,๓๗๔ ศูนย์ ใน ๗๔ จังหวัด ซึ่งปัจจุบันมีข้อจำกัดของการดำเนินงานหลายประการ เช่น การสนับสนุนงบประมาณเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงาน ไม่เพียงพอและขาดความต่อเนื่อง การขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีที่จะนำมาเป็นหัวเชื้อในการขยายเป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวจำหน่ายในชุมชน ขาดแคลนเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ใช้ในการผลิตและปรับปรุงคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงในระดับพื้นที่มีจำนวนไม่เพียงพอ รวมทั้งเงินหมุนเวียนในการซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวจากสมาชิก โดยจะพัฒนาระดับการผลิตเมล็ดพันธุ์ของศูนย์ข้าวชุมชนให้ได้เมล็ดพันธุ์ที่มีมาตรฐานคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ขยาย เงินทุนหมุนเวียน ครุภัณฑ์ที่จำเป็น และคำแนะนำในการผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่าย โดยมีเป้าหมายในการเพิ่มปริมาณการผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่ายจากเดิมประมาณ ๑๑๒,๐๐๐ ตัน เป็นปริมาณการผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่ายที่มีคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว พ.ศ. ๒๕๕๗ ประมาณ ๒๒๐,๐๐๐ ตัน โดยมีแผนการเพิ่มปริมาณเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานฯ ของศูนย์ข้าวชุมชน ระยะ ๕ ปี ดังนี้

ปีที่ ๑ เพิ่มผลผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน ระดับ A จำนวน ๑๐๐ แห่ง เป็นแห่งละ ๓๐๐ ตัน และระดับ B จำนวน ๑๐๐ แห่ง เป็นแห่งละ ๒๐๐ ตัน ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานฯ รวม ๕๐,๐๐๐ ตัน ด้วยงบประมาณ ๔,๓๕๖,๒๐๐,๐๐๐ บาท

ปีที่ ๒ เพิ่มผลผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน ระดับ A จำนวน ๑๕๐ แห่ง ๑ ละ ๓๐๐ ตัน และระดับ B จำนวน ๑๐๐ แห่ง ๑ ละ ๒๐๐ ตัน ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานฯ รวม ๖๕,๐๐๐ ตัน ด้วยงบประมาณ ๕,๔๙๕,๒๕๐,๐๐๐ บาท

ปีที่ ๓ เพิ่มผลผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน ระดับ A จำนวน ๑๕๐ แห่ง ๑ ละ ๓๐๐ ตัน และระดับ B จำนวน ๑๐๐ แห่ง ๑ ละ ๒๐๐ ตัน ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานฯ รวม ๖๕,๐๐๐ ตัน ด้วยงบประมาณ ๕,๔๙๕,๒๕๐,๐๐๐ บาท

ปีที่ ๔ เพิ่มผลผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน ระดับ B จำนวน ๑๐๐ แห่ง ๑ ละ ๒๐๐ ตัน ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานฯ รวม ๒๐,๐๐๐ ตัน ด้วยงบประมาณ ๒,๐๗๘,๑๐๐,๐๐๐ บาท

ปีที่ ๕ เพิ่มผลผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน ระดับ B จำนวน ๑๐๐ แห่ง ๑ ละ ๒๐๐ ตัน ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานฯ รวม ๒๐,๐๐๐ ตัน ด้วยงบประมาณ ๒,๐๗๘,๑๐๐,๐๐๐ บาท

เมื่อสิ้นสุดแผนปฏิบัติการ ศูนย์ข้าวชุมชนระดับ A และ B รวม ๙๐๐ แห่ง จากทั้งหมด ๒,๓๗๔ แห่ง จะมีผลผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานฯ ปีละ ๒๒๐,๐๐๐ ตัน โดยศูนย์ข้าวชุมชนระดับ C และ D จะยังมีผลผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่ายตามปกติต่อไป

รวมงบประมาณตลอดแผนปฏิบัติการ ๑๙,๕๐๒,๙๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นเก้าพันห้าร้อยสองล้านเก้าแสนบาท)

งบประมาณเพื่อการยกระดับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีของศูนย์ข้าวชุมชน (ศชช.) แต่ละระดับ

ระดับ ศชช.	ผล ผลิต (ตัน)	จำนวน (แห่ง)	เมล็ด พันธุ์ข้าว คุณภาพ ดี (ตัน)	เงินทุน หมุนเวียน แห่งละ (บาท)	รถเกี่ยว นวดข้าว แห่งละ (บาท)	ชุดเครื่องอบ ลดความชื้น เมล็ดพันธุ์ ข้าว แห่งละ (บาท)	ชุดเครื่องคัด ทำความสะอาด เมล็ดพันธุ์ข้าว แห่งละ (บาท)	รวม งบประมาณ สนับสนุน แห่งละ (บาท)	รวมงบประมาณ ทั้งสิ้น (บาท)
A	๓๐๐	๕๐๐	๘๑,๐๐๐	๕,๐๐๐,๐๐๐	๑,๕๐๐,๐๐๐	๑๔,๐๐๐,๐๐๐	๓,๒๐๐,๐๐๐	๒๒,๗๘๑,๐๐๐	๙,๑๑๒,๔๐๐,๐๐๐
B	๒๐๐	๕๐๐	๘๑,๐๐๐	๒,๐๐๐,๐๐๐	๑,๕๐๐,๐๐๐	๑๔,๐๐๐,๐๐๐	๓,๒๐๐,๐๐๐	๒๐,๗๘๑,๐๐๐	๑๐,๓๙๐,๕๐๐,๐๐๐

แผนการเพิ่มปริมาณเมล็ดพันธุ์ของศูนย์ข้าวชุมชน ระยะ ๕ ปี

ปีที่	๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	รวม
ระดับ	A+B	A+B	A+B	B	B	
จำนวน (แห่ง)	๑๐๐+๑๐๐	๑๕๐+๑๐๐	๑๕๐+๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๒,๓๗๔
งบประมาณ (ล้านบาท)	๔,๓๕๖.๒๐	๕,๔๙๕.๒๕	๕,๔๙๕.๒๕	๒,๐๗๘.๑๐	๒,๐๗๘.๑๐	๑๙,๕๐๒.๙๐
ผลผลิตเมล็ด พันธุ์เพิ่มขึ้น (ตัน/ปี)	๕๐,๐๐๐	๖๕,๐๐๐	๖๕,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๒๒,๐๐๐

กรอบตำแหน่งที่ขอเพิ่มเติมเพื่อรองรับแผนงาน “การเพิ่มปริมาณเมล็ดพันธุ์จำหน่ายให้เกษตรกรอย่างพอเพียง”

หน่วยงาน	ตำแหน่ง	จำนวน (อัตรา)
สำนักส่งเสริมการผลิตข้าว	นักวิชาการเกษตร ระดับปฏิบัติการขึ้นไป	๒
กองเมล็ดพันธุ์ข้าว	นักวิชาการเกษตร ระดับปฏิบัติการขึ้นไป	๑
สถาบันวิทยาศาสตร์ข้าว แห่งชาติ	นักวิชาการเกษตร ระดับปฏิบัติการขึ้นไป	๒
	พนักงานราชการ	๒
ศูนย์วิจัยข้าว (๒๗ แห่ง)	นักวิชาการเกษตร ระดับปฏิบัติการขึ้นไป	๒๗
	พนักงานราชการ	๒๗
ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว (๒๘ แห่ง)	นักวิชาการเกษตร ระดับปฏิบัติการขึ้นไป	๒๘
	พนักงานราชการ	๒๘
รวม	นักวิชาการเกษตร ระดับปฏิบัติการขึ้นไป	๖๐
	พนักงานราชการ	๕๗

สรุปความต้องการสำหรับกรมการข้าวเพื่อดำเนินการตามแผนกลยุทธ์เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านพันธุ์และเมล็ดพันธุ์ข้าว

- ๑) งบประมาณรวม ๒๔,๕๘๒,๓๕๕,๒๐๐ บาท (สองหมื่นสี่พันห้าร้อยแปดสิบสองล้านสามแสนห้าหมื่นห้าพันสองร้อยบาทถ้วน)
- ๒) กรอบอัตรากำลัง
 - พนักงานราชการ ระดับปริญญาตรี ๑๑๖ ตำแหน่ง
 - นักวิชาการ ระดับปริญญาตรี ๕๗ ตำแหน่ง
 - นักวิชาการ ระดับปริญญาโท ๘ ตำแหน่ง

แผนกลยุทธ์เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านพันธุ์และเมล็ดพันธุ์ข้าว

แผนงานที่ ๑ การใช้ประโยชน์จากเชื้อพันธุกรรมข้าวพื้นเมือง

แผนงานการใช้ประโยชน์จากเชื้อพันธุกรรมข้าวพื้นเมืองจาก
ศูนย์ปฏิบัติการและเก็บเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวแห่งชาติ กรมการข้าว

เชื้อพันธุกรรม ๒๔,๘๕๒ ตัวอย่าง

๐๑

แผนปฏิบัติการพัฒนาพันธุกรรมข้าวพื้นเมืองเป็นอัตลักษณ์ของ
ท้องถิ่น

๑๐๐ สายพันธุ์

ปีละ ๑๐ ล้านบาท เป็นเวลา ๕ ปี รวมเป็นเงิน ๕๐ ล้านบาท

๐๒

แผนปฏิบัติการปรับปรุงพันธุ์ข้าวพันธุ์ผสมเพื่อเพิ่มคุณค่าทาง
พันธุกรรมข้าวพื้นเมือง ๑๐ โครงการ

- ๑ ด้านทานต่อโรคไหม้และไหม้คอรวง
- ๒ ด้านทานโรคขอบใบแห้ง
- ๓ ด้านทานต่อเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล
- ๔ ด้านทานต่อแมลงบั่ว
- ๕ แข่งขันกับวัชพืช
- ๖ ทนต่อสภาวะสะท้อนน้ำสะท้อนบก หรือทนแล้ง
- ๗ ทนต่อสภาวะดินเค็ม
- ๘ ทนต่อสภาวะน้ำท่วมขัง
- ๙ เพื่อเสริมสร้างสุขภาพผู้บริโภค
- ๑๐ ให้มีคุณภาพการบริโภคที่โดดเด่นและหลากหลาย

ปีละ ๓๒ ล้านบาท เป็นเวลา ๑๐ ปี รวมเป็นเงิน ๓๒๐ ล้านบาท

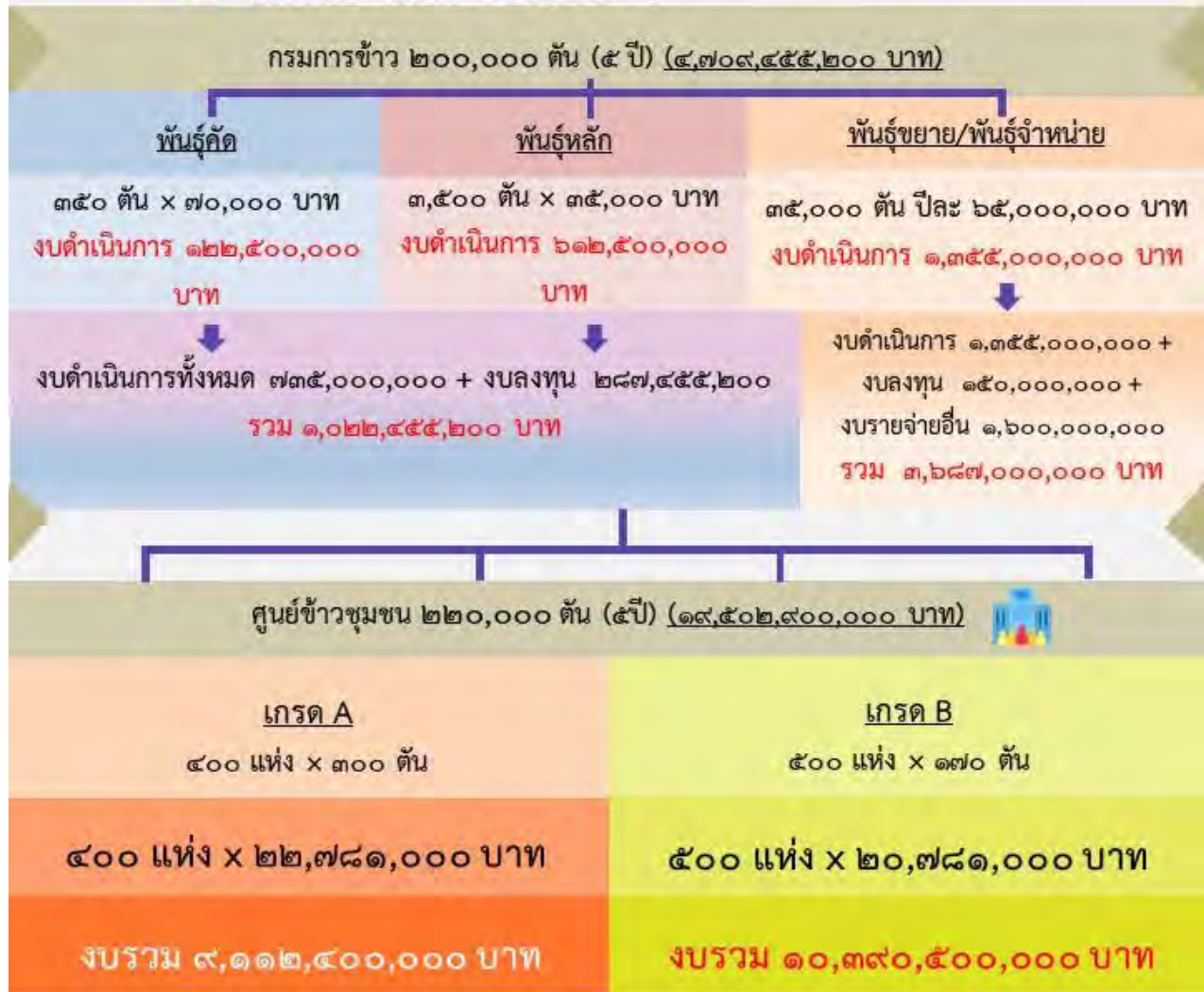
แผนกลยุทธ์เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านพันธุ์และเมล็ดพันธุ์ข้าว

แผนงานที่ ๒ การเพิ่มปริมาณเมล็ดพันธุ์จำหน่ายให้เกษตรกรอย่างพอเพียง

เป้าการผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว
ปริมาณไม่น้อยกว่า ๔๒๐,๐๐๐ ตัน

เป้าหมายการยกระดับการผลิตเมล็ดพันธุ์ให้ได้ตามเป้าหมาย

๑. สนับสนุนเครื่องมือในการเตรียมดิน การผลิตข้าว และการปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี
๒. สนับสนุนเงินหมุนเวียนสำหรับการซื้อเมล็ดพันธุ์ของสมาชิกและบริหารจัดการองค์กร
๓. ส่งเสริมและจัดการด้านการตลาดและการกระจายเมล็ดพันธุ์ให้แก่ศูนย์ข้าวชุมชน

กิจกรรม	งบประมาณรายปี (ล้านบาท)										รวม (ล้านบาท)
	๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐	๒๕๗๑	๒๕๗๒	๒๕๗๓	๒๕๗๔	
๑) แผนงานการใช้ประโยชน์จากเชื้อพันธุกรรมข้าวพื้นเมือง											๓๗๐
ก) แผนปฏิบัติการพัฒนาพันธุกรรมข้าวพื้นเมืองเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐						๕๐
ข) แผนปฏิบัติการปรับปรุงพันธุ์ข้าวพันธุ์ผสมเพื่อเพิ่มคุณค่าทางพันธุกรรมข้าวพื้นเมือง	๑๒	๑๒	๑๒	๑๒	๑๒	๑๒	๑๒	๑๒	๑๒	๑๒	๑๒๐
๒) แผนงานการเพิ่มปริมาณเมล็ดพันธุ์จำหน่ายให้เกษตรกรอย่างพอเพียง											๒๔,๒๑๒
ก) แผนปฏิบัติการเพิ่มกำลังการผลิตเมล็ดพันธุ์ดีและเมล็ดพันธุ์หลัก	๔๓๔	๔๔๗	๔๔๗	๔๔๗	๔๔๗						๒,๐๒๒
ข) แผนปฏิบัติการเพิ่มกำลังการผลิตเมล็ดพันธุ์ขยายและเมล็ดพันธุ์จำหน่าย	๒,๖๐๓	๒,๗๐๓	๒,๗๐๓	๒,๗๐๓	๒,๗๐๓						๑๓,๖๔๗
ค) แผนปฏิบัติการเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่ายของศูนย์ข้าวชุมชน	๔,๙๕๖	๕,๙๖๕	๕,๙๖๕	๒,๐๗๘	๒,๐๗๘						๑๙,๕๐๓
รวม	๗,๔๓๕	๙,๙๕๕	๙,๙๕๕	๒,๕๓๔	๒,๕๓๔	๓๒	๓๒	๓๒	๓๒	๓๒	๒๔,๕๘๒

ภาคผนวก ญ
บันทึกข้อสังเกตความเห็นของกรรมการวิสามัญ

ภาคผนวก ก

รายงานของคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการศึกษาผลกระทบด้านการเกษตรและพันธุ์พืช

คณะอนุกรรมการศึกษาผลกระทบด้านการแพทย์และสาธารณสุข

คณะอนุกรรมการศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน

ด่วนที่สุด

ที่ สผ ๐๐๑๘.๐๖/พค.พท

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับ
หุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP)

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลง
ที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๓ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง)
เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎร
ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาผลกระทบหากรัฐบาลจะอนุมัติลงนามในข้อตกลง CPTPP หรือ
ความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and
Progressive Agreement of Trans-Pacific Partnership) (นายศุภชัย ใจสมุทร เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง
ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมข้อตกลง
ที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (cptpp) (นายระวี มาศฉมาดล
เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาในเรื่อง
ความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าเพื่อหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) (นายวีระกร
คำประกอบ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ศึกษาประโยชน์และผลกระทบจากการที่ประเทศไทยจะเข้าร่วมข้อตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับ
หุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) (นายวรภพ วิริยะโรจน์ เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้
สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษากรณีการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและ
ก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Agreement of
Trans - Pacific Partnership - CPTPP) (นายมนูญ สิวาภิรมย์รัตน์ เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้
สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาผลกระทบต่อการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุม
และก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) ของไทย (นางสาวจิราพร สิ้นธุไพร
เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาในเรื่องความตกลง
ที่ครอบคลุมและก้าวหน้าเพื่อหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) (นายณริศ ขำนุรักษ์ กับคณะ
เป็นผู้เสนอ) ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาประโยชน์และ
ผลกระทบจากการที่ประเทศไทยจะเข้าร่วม CPTPP (นายวาโย อัครรุ่งเรือง เป็นผู้เสนอ) และญัตติด่วน เรื่อง
ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาผลกระทบในเรื่องความตกลงที่ครอบคลุม
และก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Agreement
of Trans - Pacific Partnership : CPTPP) (นายจาตุรงค์ เพ็งนรพัฒน์ เป็นผู้เสนอ) และลงมติตั้งกรรมการ

/วิสามัญ...

วิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๔๙ และข้อ ๕๐ โดยกำหนดระยะเวลาพิจารณาศึกษาไว้ ๓๐ วัน ตั้งแต่วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓ - วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ต่อมาคณะกรรมการได้ขอขยายระยะเวลาการพิจารณาศึกษา จำนวน ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ จำนวน ๖๐ วัน ตั้งแต่วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ - วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๓ และครั้งที่ ๒ จำนวน ๓๐ วัน ตั้งแต่วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๓ - วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๓ รวมระยะเวลาการพิจารณาศึกษา ๑๒๐ วัน ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญคณะนี้ ประกอบด้วย

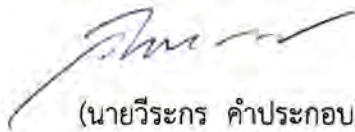
๑. นางสาวกรรณิการ์ กิจติเวชกุล	๒. นายเกียรติ สิทธิอมร
๓. นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง	๔. นายจักรพล ตั้งสุทธิธรรม
๕. นายจักรวิ วิสุทธิผล	๖. นายจิรวัดน์ ศิริพานิชย์
๗. รองศาสตราจารย์จิราพร ลิ้มปานานนท์	๘. นางสาวจิราพร สินธุไพร
๙. นายเจเศรษฐ์ ไทยเศรษฐ์	๑๐. นายเชิดชาย ไขว้วิทย์
๑๑. นายฐิตินันท์ แสงนาค	๑๒. นายทศพล ทังสุบุตร
๑๓. นางสาวทิพานัน ศิริชนะ	๑๔. นายธกร เลหาพงศ์ชนะ
๑๕. นายธีระพงษ์ วัฒนวงศ์ภิญโญ	๑๖. นางสาวนพวรรณ หัวใจมั่น
๑๗. นางนาที รัชกิจประการ	๑๘. นายนิกร จ้างง
๑๙. นายเนวินธุ์ ช่อชัยทิพฐ์	๒๐. นายประเสริฐ ชัยกิจเด่นนภาลัย
๒๑. นายปริญญ์ พานิชภักดิ์	๒๒. นายปริญญ์ ฤกษ์ร่าย
๒๓. นายพิทักษ์ สันติวงศ์สกุล	๒๔. นางสาวเพชรชมพู กิจบูรณะ
๒๕. นายเพชรภูมิ อารณรัตน์	๒๖. นายไพศาล ต้นคุ้ม
๒๗. นายมนูญ สีวภิรมย์รัตน์	๒๘. รองศาสตราจารย์รงค์ บุญสวยขวัญ
๒๙. นายระวี มาศฉมาดล	๓๐. นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท
๓๑. นายเลิศศักดิ์ พัฒนชัยกุล	๓๒. นายวรภพ วิริยะโรจน์
๓๓. นายวาโย อัครรุ่งเรือง	๓๔. นายวิจักร อากัปกิริยา
๓๕. นายวีระกร คำประกอบ	๓๖. นางสาวศรีนวล บุญลือ
๓๗. นายศุภกิจ ศิริลักษณ์	๓๘. นายศุภชัย ใจสมุทร
๓๙. นางสาวสุกนา สารนันท์	๔๐. นายสมเกียรติ ศรีลัมภ์
๔๑. นายสมบูรณ์ ชาร์มย์	๔๒. นายเสถียร เผือกประพันธ์
๔๓. นายสุนทร รัชรงค์	๔๔. รองศาสตราจารย์สุรวิษ วรรณไกรโรจน์
๔๕. นางสาวเสริมสุข สลักเพ็ชร์	๔๖. นายอนันต์ ศรีพันธุ์
๔๗. นางสาวอรพินทร์ เพชรทัต	๔๘. นางอรมน ททรัพย์ทวิธรรม
๔๙. นายอันวาร์ สาและ	

ทั้งนี้ นายวรภพ วิริยะโรจน์ ได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมการ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓ และที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมเห็นชอบให้ตั้ง นางสาวทัศนีย์ วีระกันต์ เป็นกรรมการวิสามัญแทนตำแหน่งที่ว่าง

/บัดนี้...

บัดนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญได้พิจารณาญัตติดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงกราบเรียนมา
เพื่อได้โปรดนำเสนอที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณารายงานและข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการ
วิสามัญต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายวีระกร คำประกอบ)

ประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบ
จากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับ
หุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP)

สำนักกรรมาธิการ ๒

กลุ่มงานคณะกรรมาธิการการต่างประเทศ

โทร. ๐ ๒๒๔๒ ๕๕๐๐ ต่อ ๖๓๗๑

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : scfa.hr@gmail.com

เว็บไซต์ : www.parliament.go.th